

Українське Державотворення

Випуск 26, 2026 (I)

ISSN 2706-8323

АЛЬМАНАХ

Науково-популярне
періодичне видання
Альманах
«Українське Державотворення»
Ужгород

Видавець:
Карпатський університет
імені Августина Волошина

Венесуела після 3 січня 2026 року: правова межа сили, геополітика та наслідки для світу й України — 6 с.

В Карпатському університеті імені Августина Волошина відбувся науковий круглий стіл до 87-ї річниці проголошення держави Карпатської України — 38 с.

У свято Богоявлення, єпископ Віктор Бедь очолив Божественну літургію та звершив освячення води у кафедральному храмі ПЦУ в м. Ужгород — 69 с.

В Ужгороді відбувся II Закарпатський обласний фестиваль-конкурс «Духовні криниці Срібної Землі», приурочений дням відзначення Карпатської України — 103 с.

ЗАЯВА Ради Закарпатської крайової організації Народного Руху України «Про кризовий стан енергетики та персональну відповідальність посадових осіб в умовах російсько-української війни» — 95 с.

Корюківка: каральна різанина угорських окупаційних військ в Україні в роки Другої світової війни (1–2 березня 1943 року) — 126 с.

aa

АЛЬМАНАХ
Українське Державотворення
НАУКОВО-ПОПУЛЯРНЕ ПЕРІОДИЧНЕ ВИДАННЯ
Засновник / Видавець:
КАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені АВГУСТИНА ВОЛОШИНА
Ужгород

ALMANAC
Ukrainian State-Building
SCIENTIFIC POPULAR PERIODIC ISSUES
Founder/Publisher
AUGUSTINE VOLOSHYN'S
CARPATIAN UNIVERSITY
Uzhhorod

Науково-популярний та
інформаційно-аналітичний журнал
висвітлює проблеми суспільно-
політичного життя й національного
державотворення в Україні.

ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ

Відповідальність за достовірність
опублікованих матеріалів, статистичних
даних, іншої інформації несуть автори.

ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ

Видання засноване рішенням Вченої ради
Карпатського університету імені Августина
Волошина 31 жовтня 2019 року, протокол № 3

ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ

Періодичність: щоквартальник
Випуск 26 / 2026 * Issue 26 2026 .

Редакційна колегія/Editorial board:

Віктор БЕДЬ, д-р. богослов. н., д-р. юрид. н.,
проф. - голова редакційної колегії
Viktor BED', Doctor of Theology, Doctor of Laws,
Prof. - chairman of the editorial board

Марина ДУБ, д-р. педагог. н., професор
Marina DUB, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Михайло БАСАРАБ, д-р богослов. н., д-р. філософії в
галузі історії, проф. - науковий редактор
Mikhail BASARAB, Doctor of Theological Sciences,
Doctor of Philosophy in History, Prof. - scientific editor
Валерій БЕБИК, д-р. політ. н., проф.

Valery BEBYK, Doctor of Political Sciences, Prof.
Антоніна ВЧОРАШНЯ, д-р. педагог. н., проф.
Antonina VCHORASHNIA, Doctor of Pedagogical
Sciences, Prof.

Віктор Вк. БЕДЬ д-р філософії в галузі права,
д-р філософії в галузі богослов'я, доцент
Victor Vk. BED Ph.D. in Law,

Dr. Philosophy in Theology, Associate Professor
Юліан БЕДЬ д-р філософії в галузі права,
д-р філософії в галузі богослов'я, доцент
Julian BED Ph.D. in Law,

Dr. Philosophy in Theology, Associate Professor
Відповідальний редактор / Editor in chief:
Ярослав БІДЗІЛЯ/ Yaroslav BIDZILIA

The popular science,
information and analytical magazine
throes light the social and
political life and national state-building
problems in Ukraine

ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ

The responsibility for trustworthy of
the publishing materials, statistical facts
and other information bear the authors

ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ

Наша адреса / Our address:
88000, Україна, Закарпатська область,
м. Ужгород, вул. Гойди, 4.
88000, Ukraine, Zakarpattia,
Uzhhorod, Hoidy Street, 4.

Контактна інформація:

E-mail: bassarabmm@ukr.net

Website: www.kau.com.ua

Читайте нас у Facebook

Українське
Державотворення

ISSN 2706 8325

© Альманах
«Українське Державотворення», 2026
© Карпатський університет
імені Августина Волошина, 2026
© Автори матеріалів, 2026

Зміст Альманаху

Українське Державотворення

Україна і світ

<i>Президентка Єврокомісії: вступ України до ЄС є ключовою гарантією безпеки.....</i>	<i>6</i>
<i>Віктор Бедь. Венесуела після 3 січня 2026 року: правова межа сили, геополітика та наслідки для світу й України.....</i>	<i>6</i>
<i>Румунія, Молдова й Україна планують створити тристоронню Торгово-промислову палату.....</i>	<i>8</i>
<i>Віктор Бедь. Україна, НАТО і небезпечна спокуса паралельних структур: Давоський контекст, стратегічні ризики та межі публічної дипломатії в умовах війни.....</i>	<i>9</i>
<i>США – більше не союзник Європи. Як Трамп змінює думку в ЄС та хто втратив віру в Україну....</i>	<i>11</i>
<i>FT: Держсекретар США Рубіо скасував важливу зустріч щодо України.....</i>	<i>16</i>
<i>Зеленський зустрівся з Рютте: обговорили наповнення програми PURL і підсумки «Рамштайну».....</i>	<i>17</i>
<i>Польща більше не головний центр української присутності в ЄС.....</i>	<i>17</i>
<i>Польські фермери знову виходять на протести через Україну.....</i>	<i>18</i>
<i>ЄС передав Києву умови вступу. Публікуємо документ з переліком “головних реформ” для України.....</i>	<i>19</i>
<i>Віктор Бедь. Виступ Дональда Трампа до Конгресу США (24 лютого 2026 року): між політичною мобілізацією та дефіцитом стратегічної конкретики.....</i>	<i>21</i>
<i>Рубіо: Трамп не розуміє, чому Україна і Росія не можуть закінчити війну.....</i>	<i>24</i>
<i>МЗС Угорщини викликало посла України через мобілізацію угорців.....</i>	<i>25</i>
<i>Єврокомісія підтвердила повну готовність України до великого етапу вступу в ЄС.....</i>	<i>25</i>
<i>Україна вже відправила експертів з дронів для захисту американських баз в Йорданії – ЗМІ.....</i>	<i>26</i>

Російсько-українська війна

<i>Рада звільнила Малиюка.....</i>	<i>27</i>
<i>Федоров: у розшуку перебувають два мільйони громадян, 200 тисяч – в СЗЧ.....</i>	<i>27</i>
<i>Російська церква переходить у наступ на Україну – тепер у США.....</i>	<i>28</i>
<i>Українці визначалися щодо “передачі” Донбасу Росії.....</i>	<i>30</i>
<i>Reuters: РФ відмовилась передати США контроль над Запорізькою АЕС.....</i>	<i>30</i>
<i>В Україні росіянам потрібні лише два ресурси: історія та діти – голова Українського інституту нацпам’яті Алфьоров.....</i>	<i>31</i>
<i>Рада тимчасово підвищила на 5 років граничний вік для держслужбовців.....</i>	<i>37</i>
<i>Розшук через реєстр: суд у Києві поставив межу між військовим обліком і свавіллям ТЦК.....</i>	<i>38</i>
<i>Віктор Бедь. Кремль не шукає миру — він шукає паузу: переговори як інструмент тактики, а не стратегічного завершення війни.....</i>	<i>40</i>
<i>70% українців не вірять, що мирні переговори приведуть до сталого миру – опитування.....</i>	<i>45</i>
<i>ДШВ: На Олександрівському напрямку українські війни звільнили 9 населених пунктів.....</i>	<i>46</i>
<i>Вихід Росії з переговорів не вплине на процес завершення війни – чеський експерт.....</i>	<i>47</i>
<i>Окупація Криму і Донбасу: генсек ООН відкинув спроби РФ виправдати захоплення земель.....</i>	<i>47</i>
<i>Віктор Бедь. Коли світ відволікається на нові війни: стратегічні ризики для України та Європи в умовах російської агресії і глобальної нестабільності.....</i>	<i>48</i>
<i>Віктор Бедь, Юліан Бедь. Україна у війні виснаження: фронт тримається, ціна зростає – станом на 7 березня 2026 року.....</i>	<i>51</i>
<i>В Ужгороді поховали 56-річного українського воїна-захисника, підполковника Олександра Сахнюка.....</i>	<i>53</i>
<i>Віктор БЕДЬ: Влада, народ і війна — ціна 35 років безвідповідальності.....</i>	<i>53</i>

Освіта і Наука

<i>В усіх закладах освіти країни припиняється очне навчання.....</i>	<i>55</i>
<i>5 технологічних проривів 2025 року, які непомітно змінили наш світ.....</i>	<i>55</i>
<i>Штучний інтелект поставив під сумнів один із стовпів сучасної криміналістики.....</i>	<i>56</i>
<i>МОН України затвердило наказ про проведення у 2026 році вступних випробувань.....</i>	<i>57</i>
<i>Освітня катастрофа: майже половина українських підлітків не знає математики на базовому рівні.....</i>	<i>58</i>
<i>У МАБН відбулася нарада з підготовки до засідання разової спеціалізованої вченої ради.....</i>	<i>58</i>

Зміст Альманаху

Українське Державотворення

<i>Представники Карпатського університету імені Августина Волошина взяли участь в роботі XXIV Міжнародної науково-практичної конференції «Доказові прогнози розвитку освіти в Україні: відкритий трек досліджень».....</i>	<i>58</i>
<i>Ієрей Василь Фуфалько здобув науковий ступінь доктора філософії за результатами захисту дисертації в Міжнародній академії богословських наук.....</i>	<i>59</i>
<i>У КаУ ім. Августина Волошина створено Центр раннього розвитку та початкової освіти та призначено Марію Двуйло його директором.....</i>	<i>59</i>
<i>У Карпатському університеті імені Августина Волошина провели нараду керівного складу перед початком весняно-літнього семестру 2025–2026 навчального року.....</i>	<i>60</i>
<i>В Карпатському університеті імені Августина Волошина відбулася робоча нарада щодо пріоритетних завдань весняного семестру.....</i>	<i>60</i>
<i>OpenAI презентувала GPT-5.4: що відомо про нову модель.....</i>	<i>61</i>
<i>Карпатський університет імені Августина Волошина та китайська освітня корпорація «Надія» провели переговори щодо освітньо-наукової співпраці.....</i>	<i>61</i>
<i>Стипендії тепер отримуватимуть студенти закладів вищої освіти незалежно від форми власності, – Юлія Свириденко.....</i>	<i>62</i>
<i>Представники Ради самоврядування здобувачів вищої освіти КаУ ім. Августина Волошина взяли участь у Форумі «Тут починається твоя державність».....</i>	<i>62</i>
<i>Відбулося підписання меморандуму про співпрацю між Карпатським університетом імені Августина Волошина та відділом освіти Холмківської ОТГ.....</i>	<i>63</i>
<i>В Карпатському університеті імені Августина Волошина відбувся науковий круглий стіл до 87-ї річниці проголошення держави Карпатської України.....</i>	<i>64</i>
Духовність	
<i>Єпископ Віктор Бедь: Проповідь на свято Входу Господа Ісуса Христа у дім Отця.....</i>	<i>65</i>
<i>Єпископ Віктор Бедь: Проповідь на честь святителя Василя Великого.....</i>	<i>67</i>
<i>У свято Богоявлення, єпископ Віктор Бедь очолив Божественну літургію та звершив освячення води у кафедральному храмі ПЦУ в м. Ужгород.....</i>	<i>69</i>
<i>Єпископ Віктор Бедь: Проповідь на свято Богоявлення Господнього.....</i>	<i>69</i>
<i>Єпископ Віктор Бедь: Релігія як зброя імперії: Російська Православна Церква як інструмент імперсько-ординської геополітики та агресії Російської Федерації.....</i>	<i>71</i>
<i>Звернення Священного Синоду до православних вірних, духовенства та ієрархів в Україні, які залежать від позиції Російського патріархату.....</i>	<i>77</i>
<i>Єпископ Мукачівський і Карпатський Віктор Бедь відслужив літію за полеглими Героями Революції Гідності.....</i>	<i>78</i>
<i>Архипастирське звернення Преосвященнішого Віктора Бедь, єпископа Мукачівського і Карпатського Православної Церкви України з нагоди початку Великого Посту.....</i>	<i>78</i>
<i>Представники Мукачівсько-Карпатської єпархії ПЦУ взяли участь у заходах з нагоди Національного дня молитви в м. Ужгороді.....</i>	<i>81</i>
<i>Керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією єпископ Віктор Бедь провів зустріч з протоієреєм Віталієм Пронюком та призначив його благочинним Ужгородського районного благочиння.....</i>	<i>81</i>
<i>У Мукачівсько-Карпатській єпархії ПЦУ відбулися збори духовенства Ужгородського, Мукачівського і Берегівського районних благочинь.....</i>	<i>82</i>
<i>Предстоятель вперше звершив чернечий постриг у Києво-Печерській Лаврі.....</i>	<i>82</i>
<i>Єпископ Віктор Бедь очолив недільну Божественну літургію в кафедральному храмі міста Ужгорода та рукопоکлав у диякона іподиякона Юрія Костюка.....</i>	<i>83</i>
<i>Парафія святителя Івана Золотоустого с. Терново Тячівського району разом із духовенством та настоятелем перейшла до складу Мукачівсько-Карпатської єпархії.....</i>	<i>84</i>
<i>Дві Пасхи на Закарпатті 2026: календарне рішення Мукачівської греко-католицької єпархії як фактор розділення та виклик єдності українського християнства і народу.....</i>	<i>84</i>
<i>Офіційне повідомлення про засідання Священного Синоду 2 лютого 2026 р.....</i>	<i>88</i>

Зміст Альманаху

Українське Державотворення

Політика

«Дикий Захід» України. Кого ти обрало, Закарпаття?.....	91
Відбулося засідання Ради Закарпатської крайової організації Народного Руху України.....	95
ЗАЯВА Ради Закарпатської крайової організації Народного Руху України «Про кризовий стан енергетики та персональну відповідальність посадових осіб в умовах російсько-української війни».....	95
Український правопис затвердили як стандарт державної мови: що це означає.....	96
Громада на Закарпатті виграла Верховний Суд проти забудови річки міні ГЕС.....	97
УП: Нардеп “Юзів” виїхав з України на наступний день після допиту в НАБУ.....	98
В Україні до 69% зросло число тих, хто підтримує проведення виборів лише після припинення війни – КМІС.....	99

Громадсько-політичне життя

В Ужгороді представники української громадськості та Православної Церкви України урочисто вшанували 212-ту річницю від дня народження Великого пророка української нації Тараса Шевченка.....	101
В Ужгороді вшанували пам'ять науковця і патріота Михайла Тиводара: у вечорі пам'яті взяли участь борці за незалежність України у ХХ столітті, науковці та громадськість.....	102
В Ужгороді відбувся II Закарпатський обласний фестиваль-конкурс «Духовні криниці Срібної Землі», приурочений дням відзначення Карпатської України.....	103
В Ужгороді презентували біобібліографічний покажчик Павла Федаки, доктора історичних наук, почесного професора, борця за незалежність України у ХХ столітті.....	105
В Ужгороді пройшов V Закарпатський обласний фестиваль щедрівок та колядок «Різдвяна надія – 2026».....	107
Відбулися звітно-виборні збори Закарпатського обласного товариства борців за незалежність України у ХХ столітті.....	108
Всеукраїнське товариство борців за незалежність України у ХХ столітті прийняло Статут організації у новій редакції.....	109
Президія Всеукраїнського товариства борців за незалежність України у ХХ столітті затвердила зразки посвідчення та нагрудного знака для учасників національно-визвольних змагань минулого століття.....	109

Історія України

Саботажна акція і Пацифікація 1930.....	110
Шахтарські протести. Шлях до Незалежності.....	113
Влада та самоврядування в Запорозькій паланці.....	116
1919 - початок Чортківської офензиви.....	119
1929, розпочав роботу перший Конгрес українських націоналістів.....	121

Українська хроніка

Дівчата під Крутами: ким були перші добровольці УНР.....	122
Корюківка: каральна різанина угорських окупаційних військ в Україні в роки Другої світової війни (1–2 березня 1943 року).....	126
10 лютого 1940 року: розлам, що змінив траєкторію українського національно-визвольного руху.....	127
1920 - проголошення Медвінської республіки.....	134
Мотовилівський бій.....	135

Постаті

1875 – народився діяч ЗУНР Лонгин Цегельський.....	138
Генерал Микола Капустянський.....	139
Віталій Скакун, 35-та окрема бригада морської піхоти.....	145

Українське Державотворення

Україна і світ

Президентка Єврокомісії: вступ України до ЄС є ключовою гарантією безпеки

Президентка Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн заявила, що вступ України до Євросоюзу є ключовою гарантією безпеки.

«Сьогодні відбулася гарна дискусія з європейськими лідерами щодо нашої підтримки України, її безпеки та відбудови. Зрештою, процвітання вільної Української держави полягає у вступі до ЄС. Це також є ключовою гарантією безпеки», – написала вона у соцмережі X.

Фон дер Ляєн додала, що вступ вигідний не лише країнам, які приєднуються до блоку, а й, як показують послідовні хвилі розширення, виграє вся Європа.

Минулого тижня президент України назвав план із 20 пунктів, який створили під час обговорень між Києвом та Вашингтоном, «базовим документом про закінчення війни». В одному з пунктів йдеться про те, що Україна стане членом ЄС у певний конкретно визначений час, а також Україна отримає короткостроковий привілейо-

ваний доступ до ринку Європи.

Про те, що пришвидшений вступ України до ЄС може бути частиною мирного плану, обговорюваного між Києвом, Брюсселем і Вашингтоном, раніше писало видання Financial Times.

Вступ до ЄС до 1 січня 2027 року фігурує в останньому проєкті мирної пропозиції для України, який обговорюється офіційними особами США та України за підтримки Брюсселя, повідомили FT особи, ознайомлені зі змістом документа.

Київ наразі ще офіційно не подолав жодного з 36 етапів вступу ЄС, а пришвидшений графік скасує чинний підхід блоку до прийняття нових членів і змусить Брюссель переглянути весь процес, відзначили ці джерела. Вони посилалися на чинну систему поетапного доступу до фондів ЄС, права голосу та переваг, таких як спільна сільськогосподарська політика.

Джерело: radiosvoboda.org

Венесуела після 3 січня 2026 року: правова межа сили, геополітика та наслідки для світу й України

Віктор БЕДЬ

Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових досліджень Карпатського університету імені Августина Волошина

м. Ужгород,
03.01.2026 р.

Вступ

Події у Венесуелі 3 січня 2026 року стали одним із найгостріших геополітичних зламів початку року. Йдеться не лише про військову операцію Сполучених Штатів, а про прецедент силового усунення чинного глави держави з території суверенної країни без мандату Ради Безпеки ООН.

Це виводить кризу далеко за межі латиноамериканського регіону й ставить принципові питання щодо міжнародного права, світового порядку та балансу сил.

Фактична канва подій

За повідомленнями провідних міжнародних ЗМІ, рано вранці 3 січня 2026 року США здійснили масштабну військову операцію у Венесуелі, що включала авіаудари по об'єктах у Каракасі та інших регіонах, а також дії спецпідрозділів. Президент США Дональд Трамп публічно заявив, що президент Венесуели Ніколас Мадуро та його дружина Сілія Флорес були

захоплені та вивезені з країни.

Венесуельська влада оголосила надзвичайний стан, заявила про порушення суверенітету та звернулася до Ради Безпеки ООН, вимагаючи міжнародної реакції. Віцепрезидентка Делсі Родрігес заявила про відсутність підтвердженої інформації щодо місця перебування Мадуро та вимогу надати «proof of life».

Політико-правова оцінка

Міжнародне право

З позицій міжнародного права дії США виглядають як одностороннє застосування сили проти суверенної держави без санкції ООН. Навіть за наявності кримінальних звинувачень проти Мадуро в американській юрисдикції, метод силової екстракції глави держави створює небезпечний прецедент, який підриває засади міжнародної безпеки та принцип невтручання.

Історичні паралелі (зокрема Панама 1989 року) показують, що подібні дії завжди мають довготривалі дестабілізаційні наслідки, навіть якщо короткострокова мета досягається.

Внутрішньоамериканський аспект

У самих США операція вже викликала дискусії щодо повноважень президента та відсутності прямої авторизації Конгресу. Це послаблює внутрішню легітимність дій адміністрації й може обмежити подальшу ескалацію.

Мотиви США: правовий наратив і реальна геополітика

Офіційний наратив США базується на звинуваченнях у наркотрафіку та “наркотероризмі”, що підтверджується попередніми рішеннями, зокрема підвищенням винагороди за затримання Мадуро до 50 млн доларів у 2025 році.

Водночас реальна геополітика є багатофакторною:

- збереження домінування США у Західній півкулі;
- стримування впливу Росії та Китаю;
- енергетичні інтереси (нафта, стратегічні ресурси);
- демонстрація здатності до жорсткого силового реагування.

Саме ця подвійність пояснює, чому значна час-

тина міжнародної спільноти, особливо країни Глобального Півдня, сприймає подію не як правоохоронну операцію, а як прецедент одностороннього втручання.

Сценарії розвитку подій у Венесуелі

Сценарій А — «керований транзит» (найбільш сприятливий, але не гарантований).

Передбачає формування перехідної влади, переговори про вибори та часткову стабілізацію. Ключова умова — контроль над силовим блоком і запобігання хвилі політичної помсти.

Сценарій Б — «двовладдя та силовий розкол» (найімовірніший у короткостроковій перспективі).

Боротьба за легітимність між віцепрезидентом, силовими структурами та фракціями еліт, із ризиком чисток, арештів і внутрішньої боротьби спецслужб.

Сценарій В — «затяжна дестабілізація».

Тривалий вакуум влади, деградація інфраструктури, криміналізація територій та масова міграційна хвиля, до якої сусідні держави (зокрема Колумбія) вже готуються.

Реакції ключових гравців

Латинська Америка

Навіть країни, що не симпатизували Мадуро, насторожені самим методом — силовим «вилученням президента». Для регіону з історичною пам'яттю про інтервенції це токсичний прецедент. Реакції варіюються від засудження до обережної підтримки США, що свідчить про зростання політичної фрагментації.

Російська Федерація

Для Москви це подарунок в інформаційній війні: теза «Захід сам порушує правила». Водночас реальні можливості РФ впливати на Венесуелу обмежені війною проти України, ресурсним виснаженням і віддаленою логістикою. Помітна обережність і небажання вступати у відкриту конфронтацію з Дональдом Трампом.

Китай

Китай апелює до суверенітету й невтручання, але діє прагматично, зосереджуючись на захисті інвестицій і стабільності поставок. Початкова реакція стримана, без прямої конфронтації з

з США, що свідчить про прагнення зберегти дипломатичний маневр.

Ризики для України

Для України наслідки мають опосередкований, але реальний характер:

можливе тимчасове відволікання уваги США та медіапорядку денного;

активізація російської інформаційної кампанії в країнах Глобального Півдня за принципом «усі однакові»;

ризик нафтової турбулентності, яка може тимчасово збільшити доходи РФ.

Водночас стратегічна підтримка України з боку США не має системних підстав для перегляду, якщо венесуельська криза не переросте в затяжний конфлікт.

Висновки

Події у Венесуелі 3 січня 2026 року стали серйозним викликом міжнародному праву та глобальній стабільності. Це демонстрація сили, яка може мати короткостроковий ефект, але несе довготривалі ризики для світового порядку. Для України ключове завдання — не допустити підміни понять між агресією Російської Федерації

проти України та венесуельським кейсом і зберегти чітке розуміння, що війна Росії проти України є екзистенційною агресією, а не «точковою операцією».

Джерела

1. Reuters — Trump says US has captured Venezuela President Maduro — 3 січня 2026
2. Reuters — World reacts to US strikes on Venezuela — 3 січня 2026
3. Associated Press (AP) — US strikes Venezuela and says its leader Maduro has been captured — 3 січня 2026
4. CBS News — U.S. launches military strikes on Venezuela, Trump says Maduro captured — 3 січня 2026
5. Al Jazeera — Trump says Maduro captured after large-scale military strike — 3 січня 2026
6. The Guardian — Colombia moves troops to Venezuela border amid refugee concerns — 3 січня 2026
7. S. Department of State — Reward Offer Increase of Up to \$50 Million for Information Leading to the Arrest of Nicolás Maduro — 7 серпня 2025

Румунія, Молдова й Україна планують створити тристоронню Торгово-промислову палату

Румунія стала ініціатором майбутнього створення тристоронньої Торгово-промислової палати разом із Молдовою та Україною. Таку ідею озвучено під час міжнародної конференції у Кишиневі 20 січня.

Про це кореспонденту Укрінформу розповів голова Чернівецької районної ради Микола Куцак. «Наразі усі три сторони – румунська, молдовська і українська заявили про наміри взяти участь у майбутній Торгово-промисловій палаті. А Європейський Союз дає на це згоду. На практиці це може означати тіснішу співпрацю між нашими країнами та фінансову допомогу Молдові і Україні на шляху до ЄС. Зокрема, з нашої позиції мова йтиме про відновлення України від наслідків бойових дій», – пояснив Куцак.

Він став одним з учасників робочої групи від України. Сюди увійшли представники трьох за-

значених країн, Європарламенту та Європейського Союзу. Створена робоча група буде координувати наступні кроки для запуску майбутньої платформи.

За словами голови Чернівецької районної ради, коли спільна тристороння Торгово-промислова палата запрацює, максимальну кількість грантових проєктів Європейського Союзу направлятимуть саме на підтримку Молдови та відновлення України.

«Це дуже хороша ідея для нашої країни, і ми сподіваємося, що найближчим часом учасники зможуть перейти від озвучення намірів до конкретних кроків», – додав Куцак.

Інформацію про подальші кроки зі створення майбутньої Торгово-промислової палати обіцяють надалі оприлюднювати.

Джерело:ukrinform.ua

Україна, НАТО і небезпечна спокуса паралельних структур: Давоський контекст, стратегічні ризики та межі публічної дипломатії в умовах війни

Віктор БЕДЬ

НДІ стратегічних та політико-правових досліджень

Карпатського університету імені Августина Волошина

м. Ужгород,

23 січня 2026 р.

В умовах смертельно небезпечної російсько-української війни (2014 – 2026) Україна не має права на стратегічні помилки, імпровізацію чи публічні ініціативи, здатні послабити єдність демократичного світу.

Ключовим завданням української держави сьогодні є максимальне залучення, консолідація та посилення демократичного світу, Європейського Союзу та НАТО з метою:

- припинення російсько-української війни;
- виходу України з війни на безпечних і прийнятних для неї умовах із беззаперечним збереженням державного суверенітету та незалежності;
- отримання реальних, а не декларативних гарантій безпеки;
- прискореного вступу України до Європейського Союзу;
- формування стабільної європейської та євроатлантичної архітектури безпеки.

Саме в цьому контексті виступ Президента України Володимир Зеленський 22 січня 2026 року під час Всесвітнього економічного форуму в Давосі, зокрема в частині заяв щодо необхідності створення окремої «Армії Європи», потребує спокійного, виваженого й відповідального стратегічного аналізу.

НАТО як безальтернативна основа безпеки Європи

На сьогодні НАТО залишається єдиною реально дієздатною системою колективної оборони демократичного світу, яка:

- має інтегроване командування та відпрацьовані механізми ухвалення рішень;
- володіє реальними військовими спроможностями й ефективними засобами стримування;

- забезпечує стратегічний баланс і стабільність у Європі;
- користується повною військово-політичною легітимністю з боку США, Канади та європейських держав.

Будь-які публічні сигнали про створення альтернативних або паралельних військових структур не підсилюють безпеку, а, навпаки, розмивають центр ухвалення рішень, створюють конкуренцію замість єдності та послаблюють довіру до Альянсу як ключового елементу європейської і євроатлантичної безпеки.

«Армія Європи»: «Армія Європи»: імітація відповіді замість реального посилення

Ідея створення окремої армії Європейського Союзу, озвучена Президентом України Володимиром Зеленським під час виступу на Всесвітньому економічному форумі в Давосі, потребує оцінки не з позицій політичної риторики, а з погляду реалій безпеки та стратегічної доцільності.

На практиці ця ініціатива:

- не має політичного консенсусу серед ключових держав Європейський Союз;
- не підкріплена єдиною фінансовою, командною та правовою системою;
- неминуче дублюватиме або входить у конфлікт із функціями НАТО.

У воєнних умовах така ініціатива означає не посилення обороноздатності, а фрагментацію безпекового простору Європи, з розмиванням центрів відповідальності та зниженням ефективності колективного стримування.

Об'єктивно це відповідає інтересам противників демократичного світу — Російська Федерація, Китай, Іран та Північна Корея, які системно зацікавлені у послабленні євроатлантичної єдності.

Паралельні «реформи» без системності: хибна логіка

За своєю логікою ідея «Армії Європи» нагадує інші приклади псевдореформаторства, коли замість складної, але необхідної модернізації чинних міжнародних інституцій пропонується ство-

рення нових, альтернативних структур без належного стратегічного підґрунтя та інституційної спроможності.

Подібний підхід раніше простежувався і продовжує простежуватися в ініціативах Дональда Трамп щодо сумнівних

форматів глобального «миротворення», які мали б замінити або нівелювати роль Організації Об'єднаних Націй. Зокрема йшлося про ідею створення так званої «Ради миру» за участі в ній представників держав-агресорів і тоталітарних або напівавторитарних режимів, що саме по собі суперечить базовим принципам міжнародного права та системи колективної безпеки.

Наслідком таких підходів, як правило, є не посилення, а ослаблення міжнародних механізмів, які, попри всі свої недоліки, залишаються єдиною можливими рамками глобальної стабільності, стримування конфліктів і запобігання міжнародному хаосу.

Давоський виступ Зеленського: проблема стилю і меж публічної дипломатії

Окремого аналізу потребує загальний стиль і тон виступу Президента України Володимир Зеленський у Давосі. Поряд із важливими й справедливими акцентами, промова мала надмірно емоційно-артистичний характер, що не завжди відповідало формату стратегічного діалогу з ключовими партнерами, особливо в умовах гострої фази російсько-української війни.

У низці моментів риторика була:

- надто повчальною щодо Європейський Союз;
- не повністю збалансованою в оцінці дій і внеску європейських партнерів у підтримку України;
- надмірно самовпевненою з огляду на реальний рівень залежності України від зовнішньої допомоги, а також на наявні внутрішні виклики в самій державі.

Водночас слід чітко зафіксувати: саме політична, фінансова, військова та гуманітарна підтримка Європейського Союзу стала одним із ключо-

вих чинників стійкості України у війні, збереження її суверенітету й незалежності у протидії військовій агресії Російської Федерації впродовж 2014–2026 років.

Для воюючої держави принципово важливо чітко відрізнити внутрішню мобілізаційну риторичку

від зовнішньої стратегічної комунікації. Публічна дипломатія має не загострювати, а зміцнювати довіру; не демонструвати емоції, а формувати стратегічні союзи й довготривалі безпекові партнерства.

Стратегічний інтерес України

Національний інтерес України є чітким, послідовним і безальтернативним:

- військовий союз України з НАТО;
- припинення російсько-української війни;
- отримання реальних гарантій безпеки;
- прискорене членство України в Європейській Союз.

Водночас необхідно реально оцінювати і розуміти, що на сьогодні жодна паралельна військова структура не здатна замінити НАТО — ні у військовому, ні у політико-правовому, ні у стратегічному вимірі.

Відтак Україна має виступати чинником консолідації Заходу й НАТО, а не джерелом стратегічної дезорієнтації, що беззаперечно відповідає інтересам України та всіх держав демократичного світу.

Висновок

В умовах смертельно небезпечної російсько-української війни Україні потрібні не гучні декларації і не символічні «реформи», а професійна, холодна, виважена, відповідальна та стратегічно цілісна державна політика.

Послаблення або розмивання НАТО через ініціювання створення паралельних військових структур створює додаткові ризики для України, Європи та демократичного світу і об'єктивно працює на користь агресорів та противників демократичного світопорядку.

Єдино відповідальний і стратегічно виправданий шлях — збереження, посилення та модерні-

зація НАТО як фундаменту європейської й євроатлантичної безпеки та гарантії миру в демократичному світі.

Джерело

Промова Президента України Володимира Зе-

ленського на Всесвітньому економічному форумі в Давосі.

URL: <https://www.ukrainianworldcongress.org/ua/promova-prezydenta-zelenskoho-u-davosi/> (дата доступу: 22.01.2026)

США – більше не союзник Європи. Як Трамп змінює думку в ЄС та хто втратив віру в Україну

“Європейська правда” детально розповідала, як зростає напруження між США та іншими членами НАТО. Події навколо Гренландії навіть змусили європейські столиці відмовитися від мовчанки і перейти до публічного опонування Дональду Трампу.

Та є дещо важливіше за заяви лідерів.

Це – зміна суспільної думки. І саме це відбувається зараз.

Європейські виборці переглядають ставлення до США, до відносин з Америкою та до власної безпеки. І якщо нові вимоги виборців виявляться стійкими, вони точно потягнуть за собою розворот зовнішньої політики.

“Європейська правда” має у розпорядженні дані масштабного дослідження у 13 державах Європи, яке замовив авторитетний аналітичний центр ECFR – Європейська рада з міжнародних відносин. Частина цього дослідження охоплювала також Україну, де “ЄвроПравда” є ексклюзивним партнером ECFR у поширенні цих даних. (наразі ECFR також опублікував свій варіант аналізу цих даних)

Головний тренд останнього року – втрата довіри до Америки.

Юридично США лишаються союзником європейських держав у складі НАТО. Та європейські суспільства у це вже не вірять.

У більшості держав, де відбулося опитування, лише 10–15% громадян вважають США союзником. Натомість у державах, що є драйверами Євросоюзу, – у Німеччині, Франції та Іспанії – по 28% людей назвали США суперником або супротивником. А домінуюча думка сприймає Вашингтон як “вимушеного партнера”. Одночасно – підтримує зростання оборонних витрати і позбавлення залежності від США.

Падіння довіри до США було очікуваним, дивує радше його швидкість та всеохопність: навіть “протрампівські” виборці у ЄС вже не розуміють дій американського президента.

Також опитування засвідчило, що європейці не мають добрих очікувань щодо майбутнього – ані власної країни, ані усього світу. Єдиною державою Європи, що зберігає оптимізм, виявилася... Україна.

А ще у ЄС знайшлася країна, де аномально висока частка людей чекає на швидку перемогу Росії у війні (та, відповідно, повну поразку України). І ні, це не Угорщина.

Про все це – у статті “Європейської правди” за даними опитування ECFR.

Данія впала, Польща тримається

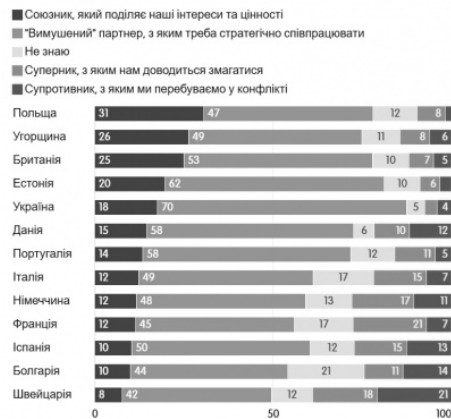
Нещодавні заяви та дії адміністрації США та особисто президента щодо Гренландії – коли Дональд Трамп та його найближчі соратники певний час навіть натякали на можливість військової операції для захоплення та силової анексії цього данського острова – відкрили нову сторінку в міжнародних відносинах та стали вододілом у відносинах між державами НАТО.

Ці події змусили політиків у багатьох державах змінити тактику у відносинах із США та почати відкрито говорити про свою незгоду з політикою Білого дому. Поворотною подією стала промова канадського прем'єра Марка Карні, яку підтримали й інші лідери (“СП” публікувала її текст, детальніше читайте тут “У часи Трампа світ має припинити прикидатися”).

Втім, руйнування трансатлантичних зв'язків почалося задовго до січня 2026-го.

Це наочно підтверджує опитування, яке ECFR провела у листопаді 2025 року в 11 європейських державах НАТО – це Велика Британія, Ні-

Яке з наведених тверджень найкраще відображає вашу думку про те, ким є США для ЄС/вашої країни? у %

Швейцарії.

Падіння показників США було очікуваним.

Зважаючи на досвід першого терміну президентства Трампа, очікування в Європі від його перемоги були не дуже оптимістичними. Та реальність перевершила прогнози.

Ще до вступу на посаду, у грудні 2024 року, обраний президент Трамп заявив, що вважає “абсолютною необхідністю” отримати Гренландію у власність, а до того він жартував про анексію Канади. Спершу мало хто сприймав ці заяви всерйоз, та від перших днів президентства Трамп засвідчив готовність діяти всупереч інтересам союзників у Європі.

Зважаючи на все це, довіра європейців до США почала танути.

Важлива деталь: в Україні ми звикли говорити про “держави-члени НАТО”. Однак у самому Альянсі це словосполучення взагалі не вживають.

Офіційно цей термін звучить як “союзники” (англ. Allies), він підкреслює суть відносин в Альянсі.

Але європейські суспільства у “союзництво” із США вже не вірять.

Темно-синім кольором позначена частка опитаних, що вважають США союзником, і це – катастрофічні дані. Лише у трьох з 11 держав НАТО, де проводилося опитування, понад чверть респондентів бачать за США таку роль – це Польща, Британія та Угорщина.

Натомість у семи державах НАТО у союзництво з США вірять від 10% до 15% людей.

Це явно не той рівень, який дозволяє говорити

меччина, Франція, Італія, Іспанія, Польща, Данія, Естонія, Португалія, Угорщина, Болгарія, а також у двох державах поза Альянсом – в Україні та

про щирість в Альянсі.

Але – увага, навіть цей відверто поганий результат є очевидно завищеним у порівнянні з нинішнім станом. Це опитування на замовлення ECFR проводили ще у листопаді минулого року – тобто до початку нової гренландської кризи, погроз застосувати силу проти європейської держави та анонсованої Трампом (але потім скасованої під тиском однопартійців) нової торгової війни проти Європи.

Є всі підстави припускати, що на цьому тлі реальні показники зараз – ще гірші.

Також показовим є графік падіння віри у союзництво за рік.

У листопаді 2024-го, після перемоги Трампа на виборах, але до всіх його конфліктних заяв, ECFR проводила аналогічне опитування у тих самих країнах, з тим самим питанням.

За рік довіра до США впала всюди.

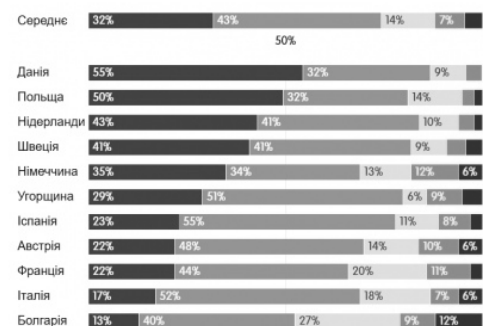
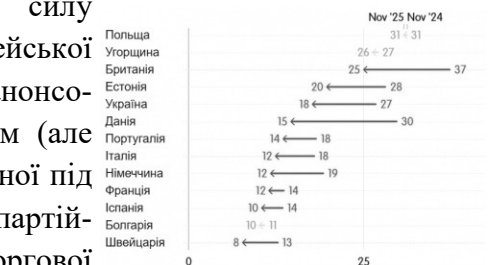
Але якщо у Польщі чи Угорщині падіння було мінімальним, менше 1%, то у Данії воно очікувано є найбільшим – з 30% у 2024-му до 15% у 2025-му.

Від “союзника” до “супротивника”

Зверніть увагу на Україну: з показником у 18% ми лишаємося в топі проамериканських настроїв у Європі. Попри всі проблеми у діях Трампа та його адміністрації стосовно України та Росії.

Та ще більше вражає порівняння з квітнем 2023 року, тобто з періодом до виборів у США. Це дослідження ECFR включало трохи інший перелік держав, але ключові учасники збереглися.

Тоді у Європі дійсно вірили у те, що США – це

союзник.

Навіть попри загальне геополітичне похолодання, навіть попри перший термін Трампа, що лишився у пам'яті, середній показник опитаних – 32% тих, хто вважає США союзником...

Це – більше, ніж у 2025-му отримала лідерка рейтингу, Польща.

А у самої Польщі 2,5 роки тому цей показник сягав 50%, але все одно був меншим, ніж підтримка у Данії – 55% довіри до союзництва США. Гренландська криза перетворила Данію із найбільшого євроатлантиста на скептика, що не довіряє Трампу та США.

І так само вражає те, що в останньому опитуванні – повторимося, ще до завуальованих погроз Трампа силою відібрати Гренландію та розпочати війну всередині НАТО – ми бачимо значну “червону зону”, тобто тих європейців, хто називає США суперником (rival) або навіть супротивником чи то ворогом (adversary).

З держав НАТО, де проходили опитування, лише у Польщі та Естонії ця група склала 9%. У решті “союзників” – це двозначна кількість. Подекуди йдеться навіть про двозначну кількість тих, хто класифікує Штати як ворога Європи.

У більшості країн НАТО “червона зона” перевищує кількість тих, хто вважає США союзником. А у Німеччині, Франції та Іспанії – трьох з чотирьох найсильніших економік Європи – ще до нещодавнього загострення відносин було аж 28% тих, що вважає США суперником/супротивником.

Це небачена ситуація для оборонного альянсу. Тим більше – для альянсу, де США історично є неформальним лідером.

Ця ситуація не може зберігатися довго.

Напруження всередині НАТО має або владнати-ся в осяжному майбутньому, або, за браком довіри, Альянсу доведеться пройти через внутрішні зміни.

Наразі немає ознак, що йдеться про перший варіант, і до зміни влади у США це навряд чи можливо. Трамп тепер відкрито позиціонує Сполучені Штати саме як суперника решти держав НАТО та як їхнього потенційного супротивника.

А після Гренландії ставлення до Штатів у Європі є очевидно гіршим, і це додатково прискорює процеси.

Навіть друзі йдуть від Трампа?

Ще одна, насправді дуже важлива деталь.

Європейські ультраправі, на яких Трамп так сподівається, також його не розуміють та у переважній більшості втрачають довіру до дії президента США.

Дані за партійною розбивкою є у дослідженні ECFR лише на найбільших державах ЄС та лише за кількома питаннями, з яких найбільш показовим є таке:

“Чи стала перемога Дональда Трампа на президентських виборах хорошою чи поганою подією для самих американців?”

Це питання людям ставили двічі – у листопаді 2024 та 2025 років – і відповідь ультраправих виборців за рік карколомно змінилася.

Рік тому серед прибічників “Братів Італії”, тобто партії Джорджі Мелоні, 47% відсотків казали, що це – добра подія для США, та ще 21% – дуже добра (тобто сумарно 68% оптимістів). Зараз лише 29% позитивно оцінюють політику Трампа і 5% – дуже позитивно. Падіння удвічі і втрата стійкої більшості прихильників – це карколомні зміни, і вони сталися лише за рік.

І, відповідно, різко зросла кількість тих з “Братів Італії”, хто тепер вважає, що обрання Трампа було поганою або дуже поганою подією – з 9% до 29%.

Трохи меншим є падіння підтримки дій Трампа серед виборців “Альтернативи для Німеччини” – тут у Трампа спершу вірили 51% виборців (з них 29% вважали його обрання дуже доброю річчю), а тепер він має лише 34% підтримки (з них 11% – сильної підтримки).

Польська ультраправа “Конфедерація” має ще м'якшу динаміку – з 62% позитивної оцінки скоротилося до 51%, але з них дуже позитивних було 38%, а лишилося 16%. Навіть у польській партії “Право і справедливість”, якій саме Трамп допоміг зберегти посаду президента, дещо втратили довіру до його дій (падіння з 63% до 52% загальної підтримки і з 34% до 23% сильної).

Так само помірним є падіння серед французьких ультраправих – з 45% (21%) до 37% (14%)

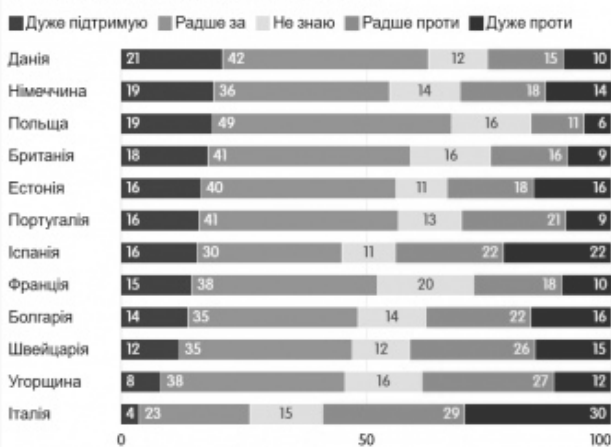
Все це означає, що навіть у разі перемоги ультраправих у ключових державах Європи, на що Трамп дуже сподівається, це не обов’язково призведе до моментального потепління у ставленні європейських столиць до нього. Дії президента США перетнули ту лінію, коли йому бракує довіри навіть з боку тих груп, на які він покладався у Європі.

у Польщі, Португалії та Іспанії – переконлива більшість за. Після останніх подій до них напевно доєдналася і Данія. Але проти цього шляху – суспільства Угорщини (48% опонентів, 34% прихильників) та Італії (40% на 33%)

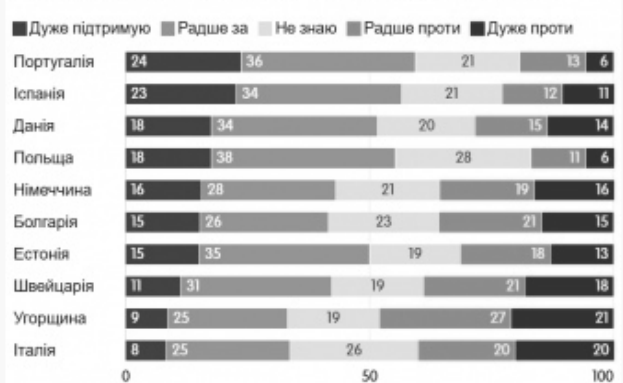
Та й у самих ядерних державах немає суспільної готовності до нарощування потужностей.

У Франції 46% підтримують зростання власного ядерного арсеналу, 32% – проти. А у Британії зворотна картина: 34% підтримують, 44% проти.

Ви підтримуєте чи проти, щоб ваша країна зараз збільшувала витрати на оборону? у %

Ви підтримуєте чи проти побудови європейської системи ядерного стримування, щоб не залежати від США? у %

Непевна підтримка переозброєння

Але на найближчі роки США залишаться неунікним, “вимушеним” партнером Європи, бо альтернативи американського захисту, на який Європа покладалася десятиріччями, а також альтернативи американській ядерній парасольці просто не існує. І те, й інше необхідно побудувати.

І якщо у політичних колах є розуміння такої потреби, то у суспільстві воно і досі є нечітким – хоча обриси дійсно з’являються.

Наразі лише відносна більшість громадян підтримують ідею подальшого зростання оборонних витрат (графік ліворуч) та побудови своєї, європейської системи ядерного стримування потенційної агресії (графік праворуч, у нього не включені ядерні Франція та Британія).

Чи потрібна Європі своя “ядерна парасолька”? Здавалося б, на тлі нинішніх подій відповідь має бути однозначною, але опитування не дають такої картини.

Так, у більшості держав є відносна більшість, а

Зі зростанням оборонних витрат – картина краща, але теж не ідеальна. Тут у багатьох державах є абсолютна більшість за, але не усюди.

А Італія – це просто біда.

Ця країна, що є третьою економікою Європи, досі не прокинулася, не усвідомила, що відбувається у світі. А як інакше можна описати те, що тут лише 27% населення підтримують збільшення витрат на оборону, а 59% – виступають проти?

І це – попри те, що з іншого питання 48% італійців заявили, що вважають можливим вихід російської агресії за межі України. Але озброюватися не хочуть...

Хто у ЄС не вірить в Україну

Окрему вагу для нас має ставлення європейців до війни та до України.

Питання про ставлення до РФ також було в опитуванні, але ми отримали його без деталізації по країнах; відомо лише, що абсолютна більшість вважає Росію ворогом/супротивником, а якщо

додати ще й тих, хто вважає її суперником – то маємо переконливу більшість європейців. Думка про Росію-союзника є, але маргіналізована, а от вимушеним партнером її бачать 20–25%.

Натомість ставлення до України заслуговує на окрему увагу та може, у деяких елементах, здивувати. Віра у завершення війни у 2026 році серед європейців не є домінуючою. Найбільш популярна думка – що за рік війна досі триватиме

За цим показником Україна цілком відображає середньоєвропейську позицію. 46% відповіли у листопаді 2025 року, що за рік війна ще триватиме.

А от віра у перемогу України притаманна лише українцям.

21% опитаних обрали цей варіант, у жодній іншій державі Європи немає близьких показників. Найближчі – Естонія та Португалія, по 8%.

Португалія загалом здивувала високим рівнем віри в Україну. Тут лише 30% тих, хто чекає, що війна за рік триватиме, і аж 51% віри у підписання мирної угоди.

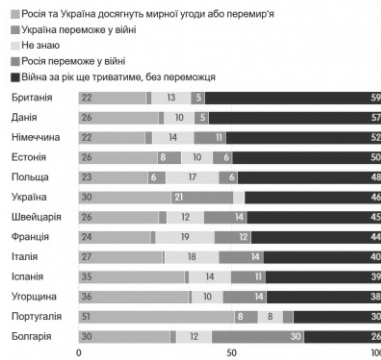
Натомість у перемогу Росії вірять значно більше людей, ніж нам би хотілося. У 7 з 12 держав це – двозначні числа.

Але справжня біда – у Болгарії, де 30% опитаних вважають, що Росія отримає військову перемогу (а це означає тотальну поразку ЗСУ). Навіть в Угорщині, де керівництво країни веде відкрито антиукраїнську політику, такого немає, там перемоги Кремля чекають “лише” 14%.

Тут є серйозні питання до посла України в Софії Олесі Ілащук і до того, чи спілкується вона взагалі з болгарським суспільством.

Українці – це осередок позитиву

Що, на вашу думку, станеться за рік у війні РФ проти України? у %

І насамкінець – про унікальну рису українців.

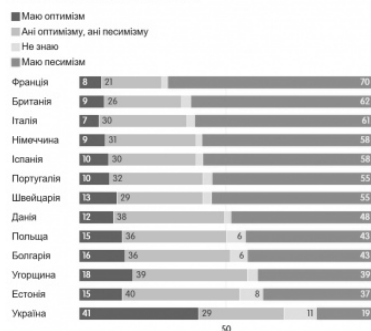
Це – віра в позитив та у те, що ми зможемо здолати навіть найскладніші проблеми.

Частково це ілюструє попередня глава, де ми згадали, що українці – єдина охоплена дослідженням нація, де значний відсоток людей заявили, що вірять у перемогу ЗСУ у

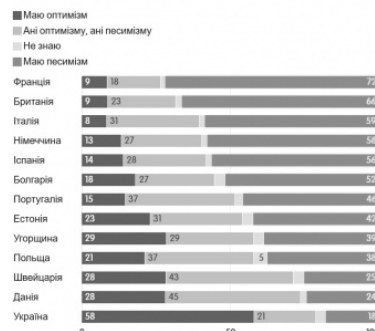
війні проти Росії.

У загальноєвропейському опитуванні були також два схожих питання:

Загалом, ви оптимістичні чи песимістичні щодо майбутнього нашого світу? у %

Загалом, ви оптимістичні чи песимістичні щодо майбутнього вашої країни? у %

Чи є у вас оптимізм/песимізм щодо майбутнього вашої країни?

Чи є у вас оптимізм/песимізм щодо майбутнього світу?

Європейці, відображаючи турбулентність у світі,

вплив Трампа тощо, виявилися вельми песимістичними. І якщо щодо майбутнього своєї держави у низці країн є хоч якісь позитивні очікування, то стосовно майбутнього світу наприкінці 2025 року у Європі панує песимізм.

За єдиним винятком.

І цей виняток – Україна.

58% українців мають позитив щодо майбутнього своєї держави (лише 18% – песимісти); 41% українців вірять у майбутнє світу (19% песимістів). Це – радикально відмінні показники, ніж будь-де у Європі.

Напевно, це нам просто необхідно, щоб, як то кажуть, “втримати кукуху”, в той час як європейці мають таку розкіш, як очікування гіршого. Щоправда, світ у нас із рештою європейців один. Інша річ, що його майбутнє дійсно радикально залежить перш за все від розвитку подій в Україні, які ми відчуваємо часом краще за інших. І точно – краще за багатьох болгар або угорців.

Автор тексту:

Сергій Сидоренко, редактор “Європейської правди”,

на базі даних, наданих European Council on Foreign Relations

Дослідження громадської думки на замовлення ECFR було проведене в листопаді 2025 року в 13 європейських країнах (Болгарія, Данія, Естонія, Франція, Німеччина, Угорщина, Італія, Польща, Португалія, Іспанія, Швейцарія, Велика Британія, Україна). Опитування є репрезентативним для дорослого населення (віком від 18 ро-

ків).

Опитування проводилися онлайн компаніями Datapraxis та YouGov у Болгарії (кількість опитаних – 1020 осіб); Данії (1029); Франції (1518); Німеччині (2028); Угорщині (1020); Італії (1501); Польщі (1525); Португалії (1030); Іспанії (1566); Швейцарія (1104) та Британії (2034), а також компаніями Datapraxis та Norstat в Естонії (1018). В Україні опитування проводили компанії Datapraxis та Rating Group методом телефонного інтерв’ю (1501).

Джерело:euointegration

FT: Держсекретар США Рубіо скасував важливу зустріч щодо України

Державний секретар Марко Рубіо скасував зустріч за участю лідерів Німеччини, Польщі, Фінляндії та Єврокомісії

Держсекретар США Марко Рубіо в останній момент відмовився від запланованих переговорів із представниками ЄС щодо війни в Україні під час Мюнхенської безпекової конференції. Як повідомляє Financial Times, такий крок викликав серйозне занепокоєння серед європейських політиків, які вбачають у цьому ознаку зміни зовнішньополітичного курсу Вашингтона. Про це пише «Главком».

Зустріч за участю лідерів Німеччини, Польщі, Фінляндії та Єврокомісії мала відбутися у п’ятницю, проте американська сторона скасувала її, пояснивши це змінами у робочому графіку держсекретаря. Один із європейських посадовців назвав таку ситуацію «божевільням», особливо на тлі того, що адміністрація Дональда Трампа все більше дистанціюється від союзників у Європі та схиляє Київ до переговорів із Москвою. Тривогу підсилює той факт, що після Мюнхена Рубіо планує відвідати Будапешт для зустрічі з Віктором Орбаном. В американському Департаменті пояснюють цей візит прагненням зміцнити зв’язки з країною, чий погляд на завершення війни в Україні збігається з баченням Білого дому.

Наразі європейська спільнота з напруженням очікує на суботній виступ Рубіо в Мюнхені. Дипломати сподіваються на пом’якшення риторики США після нещодавнього загострення відно-

син через питання Гренландії. Водночас сенатор-демократ Пітер Велч у коментарі для FT висловив розчарування нинішньою позицією Вашингтона, зазначивши, що союзникам важко прийняти відмову США від історичної ролі захисника Європи на користь поступок Росії.

Раніше повідомлялося, що державний секретар США Марко Рубіо зазначив, що Сполучені Штати закликатимуть Угорщину та Словаччину не купувати енергоносії РФ.

Рубіо після Мюнхенської конференції з безпеки навідається до Словаччини та Угорщини. На запитання кореспондентів, чи будуть США закликати Угорщину та Словаччину припинити купувати російські енергоносії, Рубіо відповів, що буде проведено «відповідні перемовини». «Ну, ми проведемо з ними відповідні переговори. Ми поговоримо з ними про те, що потрібно зробити».

Нагадаємо, з 13 по 15 лютого Рубіо перебуватиме у Німеччині, де візьме участь у 62-й Мюнхенській безпековій конференції. Потім, з 15 по 16 лютого, держсекретар відвідає Братиславу та Будапешт.

У Братиславі Рубіо зустрінеться з ключовими членами словацького уряду, щоб просунути спільні інтереси в галузі регіональної безпеки, посилити двостороннє співробітництво в галузі ядерної енергетики та диверсифікації енергоносіїв, а також підтримати військову модернізацію Словаччини та її зобов’язання перед НАТО.

У Будапешті держсекретар зустрінеться з клю-

човими угорськими посадовцями, «щоб поси-
ти наші спільні двосторонні та регіональні інте-
реси, включаючи нашу прихильність до мирних
процесів з метою вирішення глобальних конфлі-
ктів та до енергетичного партнерства між США

та Угорщиною».

До слова, державний секретар США Марко Ру-
біо заявив, що, ймовірно, він зустрінеться з пре-
зидентом України Володимиром Зеленським на
Мюнхенській конференції з безпеки.

Зеленський зустрівся з Рютте: обговорили наповнення програми PURL і підсу- мки «Рамштайну»

Президент Володимир Зеленський у Мюнхені
зустрівся з генеральним секретарем НАТО Мар-
ком Рютте, повідомив у телеграмі український
лідер.

За його словами, з Рютте обговорили наповнен-
ня програми PURL, її подальший розвиток.

«Україна надзвичайно цінує внесок кожної дер-
жави. Розраховуємо на подальше наповнення
цієї ініціативи, яка дає змогу купувати ракети
для систем ППО. Говорили і про співпрацю з
партнерами для посилення можливостей нашої
країни захищати життя та відкриття спільних
оборонних підприємств у Європі», – наголосив
Зеленський.

Президент також подякував Рютте за продуктив-
ну зустріч у форматі «Рамштайн» – партнери
підтвердили виділення Україні 38 млрд євро вій-
ськової допомоги. І це дуже вагомо.

Президент України Володимир Зеленський у
суботу, 14 лютого, виступив на конференції з
безпеки у Мюнхені. Також у планах Зеленського
– зустріч із Держсекретарем США Марко Рубіо,
американськими сенаторами, президентом Азер-

байджану та іншими.

Мюнхенська конференція з безпеки (MSC) цьо-
го року проходить 13-15 лютого. У ній беруть
участь низка європейських лідерів, а також пре-
зидент України Володимир Зеленський з україн-
ською делегацією.

У Брюсселі 12 лютого проходило засідання Кон-
тактної групи з питань оборони України
 («Рамштайн»). Президент України Володимир
Зеленський, розповідаючи у вечірньому відеоз-
верненні про черговий комбінований російський
удар по українській енергетиці, сказав, що за-
вдання міністра оборони на «Рамштайні» –
«прискорення з пакетами для нашої ППО».

Влітку 2025 року США і НАТО уклали угоду
PURL, яка передбачає надсилання американсь-
кої зброї в Україну коштом європейських країн,
координує процес НАТО. За даними української
влади, у 2025 році сума внесків у програмі
PURL склала 4,3 млрд доларів, з них за грудень
– майже 1,5 млрд доларів.

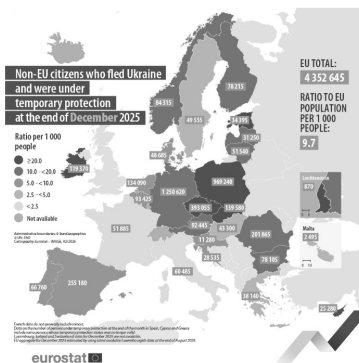
Джерело: radiosvoboda

Польща більше не головний центр української присутності в ЄС

Дані Євростату свідчать, що все бі-
льше українців шукають прихисток
у західній Європі

З 2022 року мільйони українців виї-
хали до Європи. Найближчим і най-
природнішим напрямком стала
Польща. Сусід, зрозуміла мова, ку-
льтурна близькість, відкритий кор-
дон. Довгий час існувала майже ак-
сіома: саме Польща – головний центр українсь-
кої присутності в ЄС. І це було правдою станом
на 2022 рік.

Але людина шукає, де краще. Ще до війни бага-

то трудових мігрантів, які починали
з Польщі, згодом переїжджали далі
– до Німеччини та інших країн Захі-
дної Європи. Вища оплата, кращі
стандарти праці, ширші можливос-
ті. Війна лише прискорила процес.
Статистика 2025 року це вже чітко
показує. У ЄС під тимчасовим захи-
стом перебуває понад 4,35 млн лю-

дей, які виїхали з України. І центр тяжіння пос-
тупово зміщується. Найбільшу кількість нових
рішень про надання захисту тепер видають не
лише прикордонні держави. Лідером за загаль-

ною кількістю стала Німеччина – понад 1,2 млн осіб. Далі Польща – трохи менше мільйона. Чехія – майже 400 тисяч.

Найбільшу кількість отримувачів тимчасового захисту в країнах ЄС українцям надали станом на кінець 2025 року:

- Німеччина (28,7% від загальної кількості у ЄС).
- Польща (22,3%).
- Чехія (9,0%).

Восени 2025 року зафіксовано рекордні місячні показники нових рішень про захист. Після пом'якшення правил виїзду для молодих чоловіків у серпні. Але розподіл потоків уже інший, ніж у 2022-му. Люди перерозподіляються. Це і є головування ногами в чистому вигляді.

Особливо показовий польський приклад. Українці не просто приїхали: вони почали працювати, створювати бізнес, платити податки. У 2022 році українці зареєстрували в Польщі понад 18 тисяч компаній. У 2023 – понад 30 тисяч. У 2024 – понад 32 тисячі. У 2025 – очікується до 33–34 тисяч нових підприємств за рік, заснованих українцями. Це близько 10% всіх нових бізнесів країни.

Лише за один рік українці поповнили польський бюджет податками та внесками майже на 19 млрд злотих. Оцінки впливу на ВВП – від +2% до майже +3% доданої економічної активності. Це вже не історія про біженців, а повноцінних економічних суб'єктів. І тут починається найцікавіше і найсумніше.

Польські фермери знову виходять на протести через Україну

Польські фермери не почули на зустрічі із міністром сільського господарства відповідей на свої питання, а відтак вдаються до вже знайомого їм способу досягнення мети: у суботу, 20 лютого, понад 100 сільськогосподарських машин заблокують центр Вроцлава. Про це повідомляє Польське Радіо.

Аграрії традиційно нарікають на Україну, на Меркосур, на низькі ціни і на погані врожаї.

«На складах дуже багато зерна, яке ми не можемо продати. Дуже складна економічна ситуація, господарства не мають фінансів. До того ж

Польське суспільство виявилося значно більш готовим приймати українця бідного, ніж українця успішного. Українця, якому треба допомогти – готові терпіти. Українця, який відкрив фірму і конкурує – вже складніше. Українця-працівника – охоче. До українця-підприємця ставляться з напругою.

Українська тема почала використовуватися у внутрішній політичній боротьбі. Праві та крайні сили розігривають антиукраїнську риторику. Соціальні пільги стають предметом політичного торгу. З'являються сигнали про побутову дискримінацію, конфлікти у школах, напруження на ринку праці. Рішення щодо статусу захисту перетворюються на елемент передвиборчої гри.

У таких умовах люди роблять те, що роблять завжди. Вони не сперечаються – вони переїжджають. До Німеччини, Чехії, Іспанії. Туди, де комфортніша атмосфера.

Для Польщі втрата притоку українців – втрата економічних можливостей. Замість того щоб перетворити хвилю українського підприємництва на спільні польсько-українські кластери, на експортні союзи, на партнерські виробництва – частину цієї енергії просто виштовхують політичною риторикою і соціальною напругою.

Партнерство красиво звучить на самітах і у військових заявах. Але перевіряється практикою на рівні податкової, школи і муніципалітету. За свіжими даними Євростату, зараз українці найчастіше обирають життя і освіту в Німеччині.

Джерело: glavcom.u

увесь час мусимо нагадувати про справи пов'язані із Україною та Меркосур. Ми перебуваємо в спіралі низьких цін, жодна культура не дає прибутку».

Міністр Стефан Краєвський наголосив, що знає про більшість проблем, але їх не можна вирішити за одну ніч. Він запевнив, що міністерство веде переговори з послами інших країн, які могли б закупити надлишки зерна:

«Не може усе бути виключно на дотаціях. Треба шукати системних рішень. Тому також йдеться про те, що аграрії мають заробляти на виробни-

цтві електричної енергії. Це така резервна гілка, яка дає можливість пережити складні часи, які власне зараз маємо».

Протест фермерів у Вроцлаві розпочнеться о 6:00 ранку перед Воєводським управлінням. Потім вони пройдуть вулицями міста до штаб-

квартири Європейської Комісії.

Як писав AgroPolit.com, Україна та Євросоюз продовжили транспортний безвіз. Також через мита на сою та ріпак Україні можуть перекрити шлях до ЄС.

ЄС передав Києву умови вступу. Публікуємо документ з переліком “головних реформ” для України

Підготовка до майбутнього вступу України до Європейського Союзу триває, причому одночасно за кількома треками. Попри публічну кампанію Віктора Орбана, який зробив протистояння з Україною одним зі своїх передвиборчих козирів, Україна за останні пів року стала незрівнянно ближчою до можливості вступу – і не через те, що ми просунулися у виконанні членських критеріїв, а завдяки політичним процесам.

Думка, що Україна неодмінно буде в ЄС, давно є домінуючою у Європі, а зараз посилюється розуміння, що процес вступу має бути швидшим за звичний.

У грудні 2025 року Україна та ЄС запустили змістовні переговори про вступ в обхід Орбана, що охоплюють наразі три з шести переговорних кластерів – “Основи”, “Внутрішній ринок” та “Зовнішні відносини”.

Технічна робота над ними вже йде, і Україна отримала від ЄС критично важливі документи. У них описаний та деталізований перелік вимог, за виконання яких Україна буде готовою до вступу. Саме за ними ЄС перевірятиме, чи виконав Київ вимоги вступу.

“Європейська правда” публікує перелік цих критеріїв.

Ці документи не є публічними, але ми переконані, що суспільство має знати, які головні завдання стоять перед Україною на шляху до членства. Також це дає змогу суспільству вимагати та контролювати виконання плану, а також робити висновки, хто саме стоїть на заваді нашому поступу до членства, які партії не дають голоси за закони, що є умовою вступу України в ЄС, тощо.

Важливо наголосити: навіть у разі, якщо ЄС змінить правила і ухвалить політичне рішення що-

до членства України, ці критерії все одно лишаться актуальними. А частину з них, так звані Fundamentals, нам доведеться виконати до вступу в ЄС навіть за найшвидшого сценарію.

Щодо цих найважливіших задач ми отримали додаткові документи ЄС і переклали їх для вас українською. Посилання – у тексті нижче, а також продубльоване наприкінці статті

“Львівські” критерії для України

Ще у Львові данське головування передало уряду узгоджений з іншими країнами ЄС перелік критеріїв, які Україна має виконати для відповідності вступним вимогам. Ми розповідали про нього у грудні, однак точний зміст документа досі не публікувався.

У Львові, нагадаємо, Євросоюз ухвалив революційне для себе рішення: усвідомивши, що до виборів в Угорщині Віктор Орбан за будь-яких умов не знімає вето з рішень про вступні переговори з Україною, решта 26 держав ЄС разом з Єврокомісією та під проводом Данії, яка на той час була головною державою у Раді ЄС, дали старт змістовним переговорам з Україною та Молдовою, не чекаючи на угорське схвалення.

Це рішення часом називають “львівський формат”, а на брюссельському сленгу воно отримало назву Frontloading (“фронтлоудінг”). Воно передбачає, що Україна отримує усі ті дані, які мали б отримати держави-кандидати на вступних переговорах, і далі переходить до консультацій з Єврокомісією, які, по суті, віддзеркалюють офіційний переговорний процес.

Найцінніший документ, який ЄС передав Україні – це перелік критеріїв вступу (Benchmarks).

Напевно, усі вже чули про те, що за традицій-

ним для ЄС вступним процесом держава-кандидатка має втілити у своєму законодавстві усі норми права ЄС – і це дійсно так (і це – не-ймовірний обсяг роботи). Але на практиці все трохи простіше. Перевірку того, чи виконана ця робота, ЄС буде здійснювати за обмеженим переліком критеріїв.

Вони мають назву “критерії закриття переговорів” (closing benchmarks).

По суперважливих для ЄС сферах – як-от верховенство права, антикорупція, права людини – застосовуються також “проміжні критерії” (interim benchmarks). Завдяки цьому ЄС лишає собі простір для того, щоб за потреби визначити додаткові фінальні вимоги – наприклад, якщо розвиток ситуації у сфері правосуддя потребуватиме додаткових змін, які зараз неможливо передбачити.

Документ, який передали Україні у Львові, містить і проміжні, і фінальні критерії.

Тоді ЄС ще був несміливим у таких “революційних” для себе діях, тому цей перелік передали Україні хитрим чином: його усно зачитала на виїзному засіданні Ради ЄС у Львові данська міністерка зі справ Європи Марі Б’єр (тобто представниця головної держави). А напередодні документ передали віцепрем’єру Тарасу Качці у вигляді “тез промови”.

За рівнем сміливості дій – підхід був так собі, але по суті ми отримали усе, що хотіли.

Та далі Євросоюз набрався хоробрості і пішов далі, і про це ми розповімо у наступному розділі, де представимо ще важливіші документи. А наразі до вашої уваги – та сама “промова” Б’єр з переліком критеріїв англійською мовою, тобто в оригіналі, та в українському перекладі від “ЄвроПравди”.

Варто наголосити: тут ЄС перелічив критерії за трьома кластерами (номер 1, 2, 6). Критерії за трьома іншими (№3 щодо конкуренції, №4 щодо транспорту, енергетики та довкілля, №5 щодо сільського господарства) Єврокомісія зараз визначає спільно з державами-членами.

Процес пішов, і вже є деталі

Звісно, для нас початок вступних переговорів

був потрібен не просто як символ, а для того, щоби йти переговорним треком і наближатися до членства.

Цей рух зараз відбувається. Органи Ради ЄС працюють з критеріями і з українським портфелем розширення, підтверджують джерела “ЄвроПравди” в українських та європейських структурах. Також Єврокомісія за дорученням держав-членів проводить для України “роз’яснювальні брифінги”, де обговорюється, що саме ЄС чекає від України за кожним з критеріїв.

У рамках цього процесу вже у 2026 році Україна отримала новий документ – або, точніше, серію документів за кожною з переговорних глав. У ньому Єврокомісія та Рада ЄС “розпакували” та деталізували перелік критеріїв, а також визначили їхню класифікацію.

Кожен з критеріїв отримав номер, за яким тепер Брюссель має здійснювати офіційну оцінку – спершу внутрішню, потім публічну. Наприклад, критерій IBM 23.3.3 (розділ переговорів 23, Interim benchmark 3, measure 3) декларує, що успіх України за критерієм “якість системи правосуддя” (23.3) буде оцінюватися, зокрема, за тим, чи проведе Україна “Реформу системи адвокатури”. А критерій CB 5.3 (розділ 5, closing benchmark 3) вимагає, щоб Україна мала надійну історію прозорих державних закупівель (і тут є чим похвалитися вже зараз).

Схвальну оцінку ЄС необхідно отримати за усіма показниками.

Присвоєння номерів усім критеріям може видаватися бюрократичною деталлю, але насправді це – дуже важливий етап, який свідчить, що оцінювання прогресу України (тобто те, що називають “вступними переговорами”) перейшло на рівень європейського “дипстейту” і стало робочим процесом.

Але ви напевно чули, що тепер в ЄС говорять про можливість стрімкого вступу України.

Це заслуговує на окрему увагу.

Імовірний надшвидкий вступ України в ЄС, для якого можливою датою називають навіть 2027 рік і який має стати складовою “мирного проце-

су” – не знімає потреби виконання критеріїв. ЄС може відтермінувати їх, перетворити “передумови” на “післяумови” – але відмовитися від їхнього виконання Україна не зможе.

Крім того, низку вимог за першим кластером “Основи” (Fundamentals) – у сферах верховенства права, антикорупції, прав людини тощо – нам доведеться виконати перед вступом навіть за найшвидшого сценарію, свідчать джерела “ЄП”, які ведуть переговори про нову схему для України.

Тому ми публікуємо деталізовану розбивку від ЄС з цих питань, які формують перелік найголовніших реформ на шляху до членства. Тих, без яких не буде можливим навіть “політичний вступ”, що має дозволити Україні відносно швидко подолати політичні кроки до членства.

До вашої уваги перелік критеріїв за главою 23 (“Правосуддя та основні права”) – оригінальний текст англійською, а також неофіційний український переклад від “ЄП”.

А також критерії за главою 24 (“Юстиція, свобода і безпека”) – оригінальний текст англійською, а також неофіційний український переклад від “ЄП”.

Що далі?

Втілення цих реформ є, без перебільшення, екзистенційною потребою для України.

Зараз вже не викликає сумніву, що для України немає “третього шляху”; неприпустимість опції інтеграції на Схід є давно очевидною і для політиків, і для громадян. А зараз прийшло усвідомлення також того, що вступ до ЄС – це не лише про економіку, це є також обов’язковою безпечною гарантією для України.

Виступ Дональда Трампа до Конгресу США (24 лютого 2026 року): між політичною мобілізацією та дефіцитом стратегічної конкретики

Віктор БЕДЬ, Віктор Вк. БЕДЬ

Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових досліджень

Карпатського університету імені Августина Волошина

м. Ужгород

25 лютого 2026 року

ЄС робить небачені для себе кроки, щоби відкрити для України швидкий шлях – але це має бути дорогою для обох сторін. І саме від України залежить, коли ми виконаємо свою частину роботи та чи зможемо якнайшвидше досягти відповідності цим критеріям.

Тепер, коли ЄС встановив чіткий перелік критеріїв та почав його моніторинг, немає підстав говорити, що хтось не знає, що саме необхідно робити. Це стосується усіх органів влади, а ближчим часом – передусім парламенту, який став найслабшою ланкою у проведенні реформ.

Список критеріїв передбачає потребу ухвалити низку законів. І найголовніше: ці закони мають отримати схвалення ЄС. Тож якщо ми хочемо, щоб цей процес був дійсно швидким та результативним, про це варто подбати ще на етапі проєктів – і це вже є завданням передусім для уряду.

Зміни необхідні в усіх сферах. І у судовій реформі, і у зміцненні боротьби з корупцією, і у гарантуванні дотримання прав людини. А після завершення воєнного стану Україна має відновити повноцінне функціонування демократичних інституцій. Вимоги – цілком реальні і враховують те, що під час війни Україна може і має встановлювати певні обмеження, але війна не може бути також виправданням усього. Критерії ЄС не лишають у цьому сумніву.

“Європейська правда” сподівається, що публікація цих документів підштовхне втілення реформ, і буде слідкувати за подальшим їхнім поступом.

Автор: Сергій Сидоренко,

редактор “Європейської правди”

Джерело:euointegration

АНОНС

24 лютого 2026 року президент США Дональд Трамп виступив із щорічним зверненням до Конгресу — «Про стан держави» (State of the Union). Промова, яка стала однією з найдовших у сучасній історії Сполучених Штатів, поєднала внутрішньополітичну мобілізацію з обережними

геополітичними сигналами щодо України, Російської Федерації, Північноатлантичного альянсу (НАТО), Ірану та ситуації на Близькому Сході. У статті подано фактологічний огляд виступу, політичний контекст та стратегічну оцінку його значення для України і міжнародної безпеки.

Ключові слова: Дональд Трамп, звернення «Про стан держави» (State of the Union) 2026, Конгрес США, Україна, Російська Федерація, Північноатлантичний альянс (НАТО), Іран, Ізраїль, Газа, Близький Схід, геополітика, зовнішня політика США, міжнародна безпека, політичний аналіз.

ANNOUNCEMENT

On February 24, 2026, U.S. President Donald Trump delivered his annual State of the Union address before Congress. One of the longest speeches in modern American history, it combined strong domestic political messaging with cautious geopolitical signals regarding Ukraine, the Russian Federation, NATO, Iran, and the Middle East. The article provides a factual overview of the address, its political context, and a strategic assessment of its implications for Ukraine and global security.

Keywords: Donald Trump, State of the Union 2026, U.S. Congress, Ukraine, Russian Federation, NATO, Iran, Israel, Gaza, Middle East, geopolitics, U.S. foreign policy, international security, political analysis.

Вашингтон, Капітолій — 24 лютого 2026

Президент США Дональд Трамп виголосив щорічне звернення State of the Union («Про стан держави») перед Конгресом, яке тривало близько 1 години 48 хвилин — найдовше в історії таких виступів.

Ця промова, виголошена на початку другого року його другого президентського строку на тлі внутрішньої поляризації в США, війни в Україні, загострення напруги з Іраном та триваючих зусиль щодо врегулювання ситуації на Близькому Сході, стала не лише політичним звітом, а й важливим зовнішньополітичним сигналом у глобальній геостратегії.

Виступ відбувся 24 лютого 2026 року о 21:11 за східним часом у залі Палати представників Ка-

пітолію у Вашингтоні. Це було щорічне звернення президента США до Конгресу «Про стан держави» (State of the Union), яке традиційно визначає ключові напрями внутрішньої та зовнішньої політики адміністрації. Промова пролунала в умовах наближення проміжних виборів у листопаді 2026 року і стала однією з найдовших в історії таких виступів, що свідчило про прагнення максимально розгорнуто окреслити політичні меседжі та стратегічні орієнтири. Це було перше звернення Дональда Трампа «Про стан держави» після його повернення до Білого дому в січні 2025 року, і воно мало виразний характер внутрішньополітичної мобілізації та консолідації прихильників.

Внутрішня політика: економіка, імміграція, легітимація влади

Економіка була центральним блоком, де Дональд Трамп:

- стверджував про «історичне відродження» економіки;
- низьку інфляцію;
- зростання зайнятості та прогрес у житловому секторі.

Водночас незалежні перевірки фактів показують, що частина таких заяв була спірною або перебільшеною — фактчекери відзначали неточності чи маніпуляції в економічних тезах.

Імміграція та кордони стали іншим ключовим пунктом:

Дональд Трамп заявив про «майже нуль нелегальних перетинів» та рекордні депортації; риторично розгорнув тему безпеки кордонів як питання національної безпеки.

Ці меседжі були спрямовані на консолідацію бази виборців та демаркацію політичних опонентів.

У промові простежувалося чітке протиставлення політики чинної адміністрації рішенням попереднього керівництва, з покладанням відповідальності за економічні та міграційні проблеми на попередній політичний курс.

У промові також пролунала критична оцінка рішення Верховного Суду США, яке стосувалося митної політики адміністрації. Президент висло-

вив незгоду з судовим обмеженням його тарифних рішень, що додало до виступу елемент внутрішньополітичного протистояння між виконавчою та судовою гілками влади.

Україна та Російська Федерація: мир як завдання, а не стратегія

Україна звучала у виступі в контексті війни з РФ:

- Дональд Трамп повторив тезу, що війна не почалася б при ньому;
- закликав до мирних зусиль, але не озвучив конкретних нових зобов'язань чи планів підтримки.

Щодо Росії, позиція президента була сформульована загально — у контексті зусиль із мирного завершення війни, без розгорнутого стратегічного аналізу, без оголошення нових санкційних ініціатив і без жорстких формулювань на адресу керівництва Російської Федерації, зокрема без прямого засудження чи критики Володимира Путіна.

Близький Схід: Іран, Ізраїль і Газа — нові сигнали у геополітиці

Хоча у тексті промови не було розгорнутого блоку щодо Ірану, Ізраїлю чи Палестини безпосередньо в коротких новинних підсумках не цитувалася, присутні важливі сигнали з геополітичного контексту.

У промові Дональд Трамп говорив про обов'язок не допустити ядерного озброєння Ірану, посиляючись на минулі операції США, які він охарактеризував як «усунення ядерної програми».

Окремі аналітичні огляди відзначили, що Трамп порушив тему Ірану як ключового загрозливого фактора у регіональній безпеці.

Щодо Ізраїлю та ситуації в Газі:

Адміністрація Дональда Трампа протягом 2025–2026 років активно працювала над планами мирного врегулювання на Близькому Сході, зокрема над ініціативою щодо припинення бойових дій у Газі, яка останнім часом стала предметом широкого міжнародного обговорення та дипломатичних консультацій.

Дональд Трамп не лише згадував про мирні наміри, але і підтвердив посередницькі зусилля

США у цьому регіоні, хоча в самій промові ці формулювання були загальними й не детальними.

Таким чином, у виступі та навколо нього звучали непрямі підтвердження активної позиції США щодо Ірану і Близького Сходу, але без глибокого стратегічного аналізу цих тем у самому тексті звернення.

НАТО і Європа: демонстрація лідерства без глибокої європейської концепції

У виступі було підкреслено зміцнення НАТО:

Дональд Трамп заявив, що союзники погодилися збільшити оборонні витрати — нібито до 5% ВВП — і виніс це як доказ американського лідерства.

Однак це твердження викликало запитання щодо відповідності реальному стану справ для більшості країн Альянсу.

У той же час Європейський Союз як політичний суб'єкт у промові практично не аналізувався, зосередження було на військовому аспекті співпраці, а не на ширшій трансатлантичній політиці.

Стиль, стратегія та персоналізація

Промова відзначалася:

- високим рівнем самопрезентації та персоналізації успіхів;
- широкими узагальненнями, які часто виходили за межі точних фактів;
- мобілізаційною риторикою, спрямованою на зміцнення позицій Республіканської партії напередодні проміжних виборів до Палати представників і частини Сенату США у листопаді 2026 року.

Як вбачається, передвиборчий контекст зумовив домінування мобілізаційних політичних меседжів над розгорнутим стратегічним аналізом і предметним розглядом складних внутрішніх та міжнародних викликів.

Що означає виступ Дональда Трампа для України та світу

Україна залишилася у полі зовнішньополітичної риторики президента США, однак у виступі не було оголошено нових пакетів військової допомоги, додаткових фінансових зобов'язань або

конкретизованих дипломатичних ініціатив щодо врегулювання війни. Згадки про Україну прозвучали переважно в контексті необхідності припинення бойових дій і загальних мирних зусиль.

У риториці президента простежувалася концепція «миру через силу», насамперед у частині, що стосувалася оборонної політики США, ролі НАТО та стримування зовнішніх загроз. Проте в самій промові не було детально окреслено стратегічних механізмів реалізації цієї концепції щодо війни Російської Федерації проти України або інших конкретних міжнародних криз.

Сигнали щодо Ірану, а також ситуації навколо Ізраїлю та сектору Гази підтвердили намір адміністрації зберігати активну роль США на Близькому Сході, однак у виступі не було представлено нових конкретних рішень, змін політики чи окремих програм дій.

Щодо відносин між США та Китайською Народною Республікою, Китай не став окремим змістовним блоком виступу і не отримав розгорнутого стратегічного висвітлення. Попри те, що тарифна політика залишається одним із інструментів економічної стратегії адміністрації Дональда Трампа, нових митних рішень або змін у торговельній політиці щодо КНР чи інших держав оголошено не було, а тема торговельного суперництва не отримала окремого розвитку.

Висновок

Звернення Дональда Трампа 24 лютого 2026 року стало передусім внутрішньополітичним до-

кументом, спрямованим на консолідацію прихильників адміністрації та зміцнення позицій Республіканської партії напередодні проміжних виборів до Конгресу США у листопаді 2026 року. Характер виступу засвідчив домінування мобілізаційних політичних меседжів над розгорнутим стратегічним аналізом і предметним розглядом складних внутрішніх та міжнародних викликів.

У зовнішньополітичному вимірі були окреслені загальні підходи — зокрема щодо війни Російської Федерації проти України, ролі НАТО, стримування Ірану та ситуації навколо Ізраїлю й Гази, — однак без детального представлення нових стратегічних механізмів або конкретних рішень. Китай і тарифна політика не стали окремими змістовними блоками промови.

Для України це означає, що питання підтримки, санкційної політики та дипломатичних ініціатив залишаються складовою внутрішньополітичної дискусії у США і надалі залежатимуть від балансу сил у Конгресі та від пріоритетів американської адміністрації.

Джерела

1. Trump, Donald J. State of the Union Address (February 24, 2026) – Full Transcript. Associated Press (AP News). URL: <https://apnews.com/article/c13e2a07df999b464b733f4a6e84dbd4> (дата доступу: 25.02.2026).
2. 2026 State of the Union Address. Wikipedia.
3. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/2026_State_of_the_Union_Address (дата доступу: 25.02.2026).

Рубіо: Трамп не розуміє, чому Україна і Росія не можуть закінчити війну

Держсекретар США Марко Рубіо, відповідаючи на питання журналістів, заявив про нерозуміння президентом Дональдом Трампом причин того, чому Україна і Росія не можуть домовитись про закінчення війни.

Джерело: “Європейська правда” з посиланням на стенограму Держдепу

Деталі: У держсекретаря США поцікавились, чому розчарування американського президента однаково поширюється як на Володимира Зеленського, так і на Володимира Путіна, якщо саме Росія продовжує завдавати ударів по циві-

льній інфраструктурі та цивільному населенню по всій Україні.

Рубіо відповів на це, що розчарування Трампа є загальним, що можна було побачити у його попередніх висловлюваннях.

Пряма мова: “Він (Трамп – ред.) просто не розуміє, як дві країни, що ведуть таку жорстоку, жахливу і криваву війну, не можуть дійти згоди щодо того, як її закінчити. Він хоче, щоб вона закінчилася, і він багато зробив для цього. Він вклав у це багато політичного капіталу”.

Деталі: Він додав, що для Трампа найпростішим

сценарієм могло б бути “просто продовжувати попередню політику, яка призвела до затяжного конфлікту”, однак “президент вклав у це величезний політичний капітал”.

“Стів (Віткофф, переговорник з боку США – ред.), я не знаю, скільки разів, за власний кошт подорожував по всьому світу, намагаючись довести цю справу до кінця. У нас є багато людей, які вклали в це багато енергії, і я думаю, що ми досягли прогресу в звуженні кола проблем, але, на жаль, деякі питання, на жаль, залишаються дуже, дуже складними”, – заявив Рубіо.

Що було раніше:

МЗС Угорщини викликало посла України через мобілізацію угорців

Глава МЗС Угорщини Петер Сійярто заявив про виклик посла України через “насильницьке полювання” за угорцями для мобілізації.

Про це він заявив у відео, розміщеному у Facebook, передає “Європейська правда”.

Сійярто назвав війну в Україні безнадійною і безглуздою.

“У цю абсолютно безнадійну і безглузду війну Брюссель вкладає незліченні кошти, і вони хочуть забрати ще більше грошей у європейців, щоб продовжувати цю безглузду і безнадійну війну, яка щодня приносить нові смерті, нові страждання і нові полювання на людей. В Україні на вулицях відбувається відкрите полювання на людей, щоб підтримати війну”, – заявив угорський міністр. Він навів приклади такого “полювання”, коли, за його словами, мобілізували чоловіка з Берегового, який також має угорське громадянство, “якого насильницькі мисливці за людьми, відряджені з Одеси, забрали, незважаючи на те, що він мав офіційне звільнення від призову”.

“Іншого молодого чоловіка угорської національ-

За даними ЗМІ, у телефонній розмові 25 лютого Трамп сказав Зеленському, що хоче закінчення війни за місяць.

Ввечері 25 лютого Зеленський заявив, що в телефонній розмові з Трампом обговорив підготовку двосторонньої зустрічі американської та української делегацій щодо завершення війни, а також тристоронні переговори за участі РФ.

24 лютого Трамп у зверненні до Конгресу заявив, що Вашингтон “наполегливо працює” над припиненням російсько-української війни.

Джерело: pravda.com.ua

ності, який мав психічні проблеми, також викрали, і він вже зник. Тому сьогодні ми викликали до Міністерства закордонних справ посла України в Будапешті, щоб висловити наш протест проти триваючих насильницьких призовів та відкритого полювання на людей на вулицях”, – заявив Сійярто.

“Ця війна є абсолютно безнадійною. Цю війну потрібно негайно закінчити. Ця війна щодня приносить все нові жертви та страждання. Вона не має жодного сенсу”, – наголосив він.

Міністр закордонних справ Угорщини Петер Сійярто підтримує нелегальне переправлення українських чоловіків через кордон, оскільки, як він вважає, мобілізація в Україні заважає завершити розв’язану РФ війну.

Перед цим прем’єр Угорщини Віктор Орбан виступив із низкою нічим не підкріплених заяв, звинувативши керівництво Європейського Союзу та НАТО у свідомій підготовці Європи до повномасштабної війни. Також Орбан заявив, що Україна є ворогом Угорщини.

Джерело: euointegration

Єврокомісія підтвердила повну готовність України до великого етапу вступу в ЄС

Єврокомісія дала старт масштабному етапу вступу України до Євросоюзу: усі шість кластерів готові до відкриття

Європейська комісія підтвердила повну технічну готовність України до відкриття всіх шести

переговорних кластерів про членство в Євросоюз. Про це повідомили в Брюсселі у вівторок, 3 березня, інформує «Главком».

Офіційний представник Єврокомісії Маркус Ламмерт заявив, що Україна віддана своєму курсу

на вступ до ЄС, про це свідчать результати скринінгу.

«Цей двосторонній аналіз проведено в рекордний термін і за всіма переговорними кластерами. Шість готові до відкриття», – сказав він на брифінгу в Брюсселі.

Також Ламмерт заявив, що тепер держави-члени мають ухвалити рішення з цього питання.

«Ми готові допомагати Україні просуватися цим шляхом до вступу», – додав Ламмерт.

Зауважимо, напередодні Володимир Зеленський заявив, що Україна «технічно готова» до відкриття шести кластерів переговорів щодо вступу

в ЄС.

Разом з тим ЄС розкритикував ідею скороченого вступу України до союзу. Дипломати зазначають, що частина держав-членів побоюється відкривати «скриньку Пандори» проблем, які може спричинити швидке приєднання нових країн до Євросоюзу. Серед основних занепокоєнь – ризик того, що Україна та інші кандидати можуть уповільнити або не завершити необхідні реформи, зокрема у сфері боротьби з корупцією, якщо членство буде надано до повного виконання критеріїв.

Джерело:glavcom.ua

Україна вже відправила експертів з дронів для захисту американських баз в Йорданії – ЗМІ

Україна відправила дрони-перехоплювачі та команду експертів з безпілотників для захисту американських військових баз в Йорданії, скільки війна в Ірані виходить за межі його території, пише The New York Times. Пряма мова Зеленського: «Ми відреагували негайно. Я сказав: так, звичайно, ми надішлемо наших експертів».

Видання зазначає, що Білий дім не відповів на запитання про те, чи просили США допомоги в Україні. The New York Times акцентує, що американо-ізраїльська війна в Ірані ризикує відвернути увагу світу від війни в Україні, але водночас вона дала Києву можливість застосувати свій важко здобутий досвід і передові технології на новому фронті.

«Україна охоче запропонувала допомогу американським військам та їхнім союзникам на Близькому Сході у захисті від іранських ударних дронів, які Росія використовує в Україні вже протягом багатьох років. Київ сподівається заробити очки у США в мирних переговорах, які ведуть американські посередники», – пише видання.

Зеленський заявив, що хоче допомогти країнам Близького Сходу, але також повинен збалансувати ці прохання з потребами України, проти якої Росія веде війну уже п'ятий рік.

Війна в Ірані може перекрити постачання оборонної зброї, яка так необхідна Україні. Київ запропонував обміняти свої дрони-перехоплювачі

для захисту країн Близького Сходу на більш потужні системи, які потрібні Україні для боротьби з російськими балістичними ракетами.

Україна також заявила, що надасть допомогу країнам Близького Сходу в обмін на дипломатичну підтримку в справі досягнення перемир'я з Росією, адже, за словами Зеленського, деякі країни Близького Сходу мають «дуже міцні відносини з Росією».

«Ось чому я сказав: «Послухайте, можливо, вони зможуть поговорити з росіянами, і росіяни зроблять паузу. У цьому випадку, звичайно, ми можемо допомогти країнам Близькому Сходу захистити їх», – сказав Зеленський.

NYT акцентує, що наразі ніхто не знає більше про боротьбу з іранськими ударними безпілотниками, ніж Україна.

За словами Зеленського та європейського комісара з питань оборони та космосу Андрюса Кюбілюса, протягом перших кількох днів війни з Іраном минулого тижня країни Близького Сходу випустили понад 800 ракет Patriot. Цей залп використали для протидії понад 2000 іранських дронів-камікадзе та понад 500 балістичних ракет. Радник Зеленського Дмитро Литвин заявив, що за всі 4 роки російської війни проти України Київ отримав лише близько 600 сучасних ракет Patriot.

Джерело:pravda

Російсько-українська війна

Рада звільнила Малюка

Верховна Рада звільнила генерал-лейтенанта Василя Малюка з посади голови Служби безпеки України.

Джерело: трансляція засідання парламенту

Деталі: “За” 235 голосів.

Депутати розглядали питання за скороченою процедурою.

Малюк не був присутній у залі. Нардеп Дмитро Разумков поцікавився, чому очільник СБУ відсутній на засіданні. Спікер Руслан Стефанчук повідомив, що Малюку надсиалося запрошення, причини неявки – невідомі.

Нардеп Артур Герасимов зазначив, що нардепи не бачили заяву Малюка про відставку, вона відсутня на сайті парламенту. Стефанчук наголосив, що розгляд відставки очільника СБУ і міністрів відбувається за різними процедурами.

Оновлено: Малюк не з’явився в Раді, водночас на сайті 24 каналу вийшла колонка, де він зазначив, що “йде з посади, але не з СБУ”.

Малюк вкотре перерахував спецоперації, якими відзначилася СБУ за час його перебування на посаді, подякував побратимам, колегам та громадянам України.

Що передувало: Комітет з питань національної

безпеки, оборони та розвідки змінив своє рішення і вранці 13 січня підтримав відставку Василя Малюка з посади керівника Служби безпеки України.

Передісторія:

На початку січня “Українській правді” стало відомо, що президент України Володимир Зеленський хоче звільнити голову СБУ Василя Малюка і призначити його очільником СЗР чи секретарем РНБО.

Кілька військових командирів та аналітиків синхронно оприлюднили повідомлення у соцмережах, в яких висловили підтримку Малюку та виступили проти його зняття з посади.

5 січня глава держави повідомив, що зустрівся з Малюком і обговорив кандидатури його наступника на посаді глави Служби безпеки України. Малюк оприлюднив пост, що йде з посади.

Того ж дня Зеленський оприлюднив указ, яким вніс зміни в структуру СБУ, а також визначив, що тимчасово виконувати обов’язки голови Служби безпеки України буде начальник Центру спецоперацій “А” СБУ Євгеній Хмара.

Джерело: pravda

Федоров: у розшуку перебувають два мільйони громадян, 200 тисяч – в СЗЧ

Михайло Федоров заявив, що наразі у розшуку перебувають два мільйони громадян, 200 тисяч – в СЗЧ.

«Я не хочу бути популістом, хочу бути реалістом. Міністерство оборони потрапляє в мої руки з мінус 300 мільярдів, двома мільйонами українців, які перебувають в розшуку, і 200 тисяч – в СЗЧ (самовільне залишення частини). Тому нам потрібно вирішити, зробити нашу домашню роботу щодо тих проблем, які є сьогодні, для того, щоб можна було рухатися далі», – сказав він перед голосуванням у Верховній Раді щодо затвердження його на посаді нового міністра оборони.

Звідки у нього ці дані, Федоров не уточнив.

Військовослужбовець ЗСУ і колишній народний депутат Ігор Луценко раніше заявляв, що у жовтні 2025 року було зафіксовано 21 602 випадки СЗЧ. Він впевнений, що СЗЧ і дезертирство – це головна проблема українського війська.

Раніше в Офісі генпрокурора повідомили, що за час повномасштабної війни в Україні порушили майже 300 тисяч справ за СЗЧ та дезертирство. Найбільше справ були порушено протягом минулого року.

4 вересня Верховна Рада ухвалила в першому читанні законопроект №13260, що передбачає повернення кримінальної відповідальності для військовослужбовців за перше самовільне залишення військової частини (СЗЧ).

Народний депутат від «Слуги народу» та член комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки Олександр Федієнко в ефірі Радіо Свобода (проєкту «Свобода Live») зазначав, що Верховна Рада може ухвалити закон про повернення кримінальної відповідальності за самовільне залишення військової частини (СЗЧ) вже

на початку 2026 року.

Після початку російського повномасштабного вторгнення в Україну 24 лютого було запроваджено воєнний стан і оголошено загальну мобілізацію.

Джерело: radiosvoboda

Російська церква переходить у наступ на Україну – тепер у США

Жодна сатанинська секта не проливала таких рік крові і не вбивала стільки невинних людей, як це роблять вірні московського патріархату. Їхній очільник, паріарх руської церкви Кіріл, благословляє це кровожерство і під'юджує парафіян до нових злочинів. І водночас – ця структура російського ФСБ провадить пропагандистську діяльність в усьому світі, щоб очорнити Україну та її православну церкву. 80 зустрічей з сенаторами та конгресменами у США, мітинги і протести на Капітолійському пагорбі – за чиї гроші відбувається ця вакханалія?

Кінець минулого і початок 2026 року характеризуються підвищеною активністю протистояння України і Московії не тільки на фронті та міжнародному рівні, але і в сфері духовній. Викликано це не тільки війною календарів, адже ми поступово переходимо на святкування Різдва 25 грудня, тобто віддаляємося від Московського Патріархату, але і тим, що наші дипломати отримують перемогу за перемогою. Підписано низку ключових угод про постачання зброї, зокрема й американських крилатих ракет, а це не може не турбувати агресора. Бо так само, як вони позбавляють енергоносіїв нас – тепер достойну відповідь можуть очікувати і вони. А у них зими набагато лютіші.

Треба дякувати нашим ученим, які створюють неймовірну зброю, фантастичну зброю, вводячи в... кошмар тих західних стратегів, які думають військовою силою здолати Росію...

Офіційний Кремль, як завжди, починає готувати до цього суспільство не прямо, а через спеціальний відділ пропаганди, який називається РПЦ. Голова РПЦ патріарх Кіріл задоволений тим, що у РФ є така зброя як “Орешнік” і про це він заявив на саміті ОДКБ (Організація Договору про

колективну безпеку – це військово-політична міжнародна організація, створена пост-совєцьми країнами для спільної безпеки, куди входять Росія, Білорусь, Казахстан, Киргизстан і Таджикистан) у Москві. “Треба дякувати нашим ученим, які створюють неймовірну зброю, фантастичну зброю, вводячи в подив і якийсь кошмар тих західних стратегів, які думають військовою силою здолати Росію”, – заявив він.

Очільник церкви, який мав би засуджувати загарбницьку війну Росії, висловлює захоплення зброєю і спонукає своїх підлеглих і надалі освячувати ракети та бомби, що скеровуються на наші житлові будинки, лікарні та на критичну інфраструктуру.

“Нагнітання страху навколо можливих апокаліптичних сценаріїв, надмірний алармізм і спекуляції на ядерну тему не корисні з духовної точки зору. Ворог роду людського намагається посіяти тривогу в серця людей, бо людиною, позбавленою духовного світу, легше маніпулювати... Не потрібно всьому цьому підігравати. Християни не бояться так званого кінця світу. Ми чекаємо на господа Ісуса, який прийде до великої слави, знищить зло і буде судити всі народи”, – сказав у цій самій промові Кіріл.

Як на мене, то дуже цікаво слухати роздуми про маніпуляції із уст діяча, який сам маніпулює мільйонами людей, сіючи ненависть та брехню у голови пастви, перетворюючи церкву на сатанинську секту.

Саме з благословення Кіріла, під чітким керівництвом ФСБ 16 грудня 2025 р. на Капітолійському пагорбі у Вашингтоні відбувся День дії православних християн та їхніх союзників. Про це повідомляє філія СПЖ у США, філія тієї самої Спільки Православних Журналістів, проти

якої в Україні відкрито ряд кримінальних справ за поширення неправдивої інформації та сприяння окупантам.

Власником агентства є такий собі Віктор Вишневецький, бізнесмен із Макіївки... компанії якого проходять тепер у кримінальній справі про фінансування тероризму на Донбасі

ТОВ “Інформаційне агентство Спілка православних журналістів” (СПЖ) – інформаційне видання, УПЦ МП, офіційно зареєстроване і має свій сайт. Власником агентства є такий собі Віктор Вишневецький, бізнесмен із Макіївки, який у 2013 році входив у сотню найбагатших людей України, і компанії якого проходять тепер у кримінальній справі про фінансування тероризму на Донбасі. Та це не заважає СПЖ успішно поширювати брехню та маніпулювати людьми, наприклад, у Чернівцях. Хоча у жовтні 2023 року цій структурі було присвоєно нову юридичну назву: ТОВ “О. М. С. В. П. Груп”, але зміна назви не стала причиною для того, аби припинити бути рупором РПЦ в Україні.

Сайт СПЖ періодично зникає з інформаційного простору, але інформація про події у православному світі, про процес переходу парафій УПЦ до ПЦУ (який оцінюється вкрай негативно) поширюється від організації через анонімних авторів чи за псевдо підписами на багатьох сторінках, як от у ФБ “Вірні Чернівецько-Буковинської єпархії УПЦ”. Під багатьма дописами на цій сторінці написано: “Джерело: СПЖ: Спілка православних журналістів”.

Та повернемося до подій 16 грудня. У столиці США представники різних православних церков і християнських громад організували День дії православних християн та їхніх союзників. Цікаво: а хто ті союзники? Чи бува не агенти ФСБ? Якщо судити не за словами, а за діями – то так.

На захід зібралося близько двох сотень учасників: представників Руської Православної Церкви Закордоном (РПЦЗ), Сербської Православної Церкви, Антіохійської Православної Церкви, Православної Церкви в Америці, а також мирян і духовенство інших православних громад США. Учасники цього дійства провели, уявіть

собі, аж 80 зустрічей із членами Конгресу, а також відвідали всі офіси Палати представників і Сенату. Мета – привернути увагу американської влади до проблеми переслідувань Української Православної Церкви та закликати законодавців до захисту прав віруючих.

Тепер уся влада Штатів має викривлену та явно брехливу інформацію про стан справ в Україні. А в тому, що інформація брехлива, сумніватися не доводиться

Дивовижна активність, скажу я вам. Тепер уся влада Штатів має викривлену та явно брехливу інформацію про стан справ в Україні. А у тому, що інформація брехлива, сумніватися не доводиться. Про це можна судити хоча б із пресконференції, що була проведена того ж дня на сході Капітолію. Учасники тримали плакати: “Звільніть негайно митрополита Арсенія”, “Греки за УПЦ”, “Скасуйте закон 3894 (про заборону УПЦ МП – ВК)”, “Припиніть тюремне ув’язнення нашого духовенства”.

Але про те, що “їхнє духовенство” (на жаль, далеко не всі, що цього заслуговують) сидить не за свої переконання, а за сепаратизм та сприяння окупантам – мовчок. Мало того, одна із організаторок заходу, дочка московського попа, заявила, що в “одній із церков ПЦУ відмовилися відспівувати воїна, що загинув на фронті і викинули його тіло із храму”. Це з тієї ж серії, що і “мальчик в трусіках”, якого “бандерівці розп’яли на воротах”.

Звісно, не всі конгресмени, з якими було проведено зустрічі, не всі читачі та глядачі цієї інформації у світі у неї повірять. Але... Хтось таки повірить. Ось чому у тих високих кабінетах так довго приймаються рішення про допомогу Україні.

А як справи у нас насправді? Таки погано. 487 церков у Закарпатті належать до Московського патріархату і під час кожної служби наші люди моляться за Кіріла. На Буковині – 389 таких приходів. А наші спецслужби чогось чекають... Сподіваються, що до людей колись таки та дійде – аби лиш не пізно... Але закон про заборону російської церкви у нас таки є!

Митрополит Епіфаній, керівник ПЦУ, спостерігаючи за цим усім, 20 січня 2026 року заявив: “Поганська тиранія вимагає від нас одного – поклонитися самозваному правителю, прийняти віру в “руській мір”, зректися правди, гідності та свободи, зректися нашої ідентичності як україн-

ського народу. А російські релігійні провідники до цього ще й хочуть, щоби замість істинного християнства ми також сповідували криваву єресь “священної війни за рускій мір”. Коли прихожани УПЦ МП це усвідомлять?

Джерело: gazeta.ua

Українці визначалися щодо “передачі” Донбасу Росії

Значна частина респондентів – 52% – вважають категорично неприйнятним передати під контроль Росії весь Донбас.

Половина опитаних українців виступає проти так званої “передачі” Донбасу Росії в обмін на гарантії безпеки – таких 52%. Проте 40% готові на такий компроміс. Про це свідчать результати опитування Київського міжнародного інституту соціології (КМІС).

Значна частина респондентів – 52% – вважають категорично неприйнятним передати під контроль Росії весь Донбас. Водночас 40% готові на таку поступку, хоч більшість із них визнають, що це складна умова.

Іще 7% опитаних українців не змогли визначитися зі своєю позицією.

Серед киян 59% вважають здачу Донбасу категорично неприйнятною, а готові прийняти такий варіант – 31%.

На заході України 57% проти, 38% готові погодитися. У центральних та північних регіонах 49-

% виступають проти і 42% готові на компроміс, на півдні – 49% проти та 44% допускають, на сході – 50% проти і 39% готові прийняти.

Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) провів власне опитування з 23 по 29 січня 2026 року методом телефонних інтерв’ю за випадковою вибіркою мобільних номерів серед 1003 респондентів віком від 18 років.

Опитування не проводилося на території окупованого Росією Криму та Донбасу, а також з громадянами, які виїхали за кордон після 24 лютого 2022 року.

Як ми вже писали, більшість українців вважають, що у випадку заморожування війни Росія спробує напасти знову, і в той же час вірять, що Європа надасть необхідну підтримку у випадку повторного вторгнення.

Зросла кількість українців, які готові терпіти війну “скільки потрібно”

Джерело: ua.korrespondent.net

Reuters: РФ відмовилась передати США контроль над Запорізькою АЕС

Росія відмовилась від пропозиції США щодо передачі повного контролю над Запорізькою атомною електростанцією в межах потенційної мирної угоди.

Джерело: Reuters Деталі: Зазначається, що американський план передбачав, що США здійснювали б управління станцією, зокрема розподіл електроенергії між Україною та Росією. Однак Росія відмовилась від такої пропозиції.

Водночас РФ наполягає на тому, щоб самостійно контролювати Запорізьку АЕС. У Кремлі кажуть, що нібито таким чином Україна отримувала б електроенергію за низькими цінами.

Дослівно Reuters: “Москва наполягає, що контролює станцію та готова продавати Україні еле-

ктроенергію за низькими цінами. Офіційний Київ на це не погоджується”.

Деталі: Reuters із посиланням на джерела стверджує, що контроль над ЗАЕС є одним з найбільш суперечливих питань у перемовинах. Обидві сторони демонструють принципову позицію: Росія не бажає поступатися, а Україна не приймає жодної форми спільного управління.

Що передувало:

У 2025 році міністерство закордонних справ РФ заявляло, що держава-агресор “не вважає за можливе” передачу української Запорізької АЕС або контролю над нею Україні чи будь-якій іншій країні.

Джерело: pravda

В Україні росіянам потрібні лише два ресурси: історія та діти – голова Українського інституту нацпам'яті Алфьоров

У червні минулого року Український інститут національної пам'яті очолив історик, військовий і автор YouTube-каналу з півмільйонною аудиторією Олександр Алфьоров. Це призначення повернуло його до цивільного життя після багатьох років на фронті: з 2014-го він читав бійцям лекції з історії, формував медіаполітику “старого” “Азову” та відроджував українські військові традиції в “новій” Третій штурмовій.

Після повномасштабного вторгнення Алфьоров очолив Експертну групу з дерусифікації Києва. За його керівництва процес перейменувань отримав новий імпульс – у столиці змінили майже чотири сотні назв.

Утім, уперше від часу створення Інституту від його очільника очікують не лише продовження декомунізації, дерусифікації та деколонізації, а й налагодження українсько-польського історичного діалогу. Попри бойовий шлях Алфьорова в підрозділах із виразним націоналістичним духом, його призначення не спричинило у Польщі помітної критики – хоча окремі медіа іронізували про появу в Україні “Інституту націоналістичної пам'яті”.

Як історик – а новий голова УІНП передусім є академічним істориком, у 2008 року саме він віднайшов у московських архівах Конституцію Пилипа Орлика, – Алфьоров займає зважену позицію. У своїх публічних оцінках він схильний радше згладжувати кути, ніж їх загострювати.

Про те, куди рухається політика національної пам'яті в Україні, з головою Українського інституту національної пам'яті поговорила Тетяна Даниленко.

“Тема меморіального військового кладовища виявилася токсичною для політиків”

– Одна з функцій Інституту національної пам'яті – меморіалізація нинішньої війни. Найгостріша проблема в цій сфері – Національне меморіальне військове кладовище: Верховний суд України вирішив, що будівництво незаконне. Проєкт буде заморожено, а пошуки місця потрібно починати з нуля?

– Верховний суд діяв у відповідності до міжнародних договорів про захист лісів так званої Смарагдової мережі. Стараннями забудовників та лісопилів, які не хотіли мати бар'єрів у своїй “роботі”, в Україні не був ухвалений закон про екосистему. Цей закон з-посеред іншого мав би регулювати забудову в зелених зонах. Саме тому суд спирався на міжнародне законодавство.

Відповідно до закону “Про національну пам'ять”, 19 лютого 2014 року, коли російська військова авіація перетнула повітряний простір України, у нас розпочалася війна. З 2014 року точаться дискусії про необхідність створення військового кладовища. На Дніпропетровщині, наприклад, вже давно існує кладовище безіменних солдатів.

Але тема національного меморіального військового кладовища виявилася настільки токсичною для українських політиків, що багато років нікому не хотілося ухвалювати жодних рішень.

У Мархалівці вже поховані не лише безіменні солдати, але і військові, які мають свої імена та заслуги перед батьківщиною. Вони поховані на українській землі з усіма військовими почестями. Що тепер робити – викопувати їх? І куди везти останки – додому?

Читайте також: Баталії на могилах. Чому суд заблокував розбудову Національного меморіального кладовища

Український інститут національної пам'яті займається меморіалізацією. Кладовище як об'єкт не входить в наше підпорядкування, але нам як Інституту важливо щоб кладовище було. Лише так можуть бути задіяні інструменти меморіалізації. А де воно розташовується – у Мархалівці, Биківні чи на Лисій горі – питання не настільки важливе.

Переконаний, що де б не розмістили – буде скандал за землю. У Києві і навколо нього на землю завжди буде хтось претендувати.

Держава з її різними міністерствами та відомствами має знайти консенсус і з громадою, і з

ЗАКОНОМ.

Як військовому мені болить ця ситуація. Я лише 7 місяців як цивільний, 7 місяців на посаді голови Інституту національної пам'яті і 7 місяців моєму сину Ярополку. Мені здається, що в темі меморіалізації взагалі замало голосів військових, а вони мають з цього приводу власну думку і напрацьовані практики.

– Інститут національної пам'яті цього року вперше отримав повноваження і бюджет органу центральної влади. Ви – фактично окреме міністерство, підпорядковане голові уряду. Хотіла б поговорити про магістральні сфери вашої роботи. Розпочну з декомунізації. Її завершено?

— Ні, не завершено.

Справді з моїм приходом в Інститут було ухвалено “Закон про державні засади національної пам’яті“. Він писався задовго до мого приходу і був суттєво змінений між двома редакціями. УІНП

(Український інститут національної пам'яті – УІП) не впер-

ше в своїй історії отримує досить широкі повноваження – він вже мав їх на початку свого створення в 2006 році. Але з приходом до влади Януковича був перетворений на науково-дослідну інституцію – тобто взагалі втратив голос.

За Володимира В'ятровича знову відбулася реорганізація – Інститут став центральним органом державної влади, який реалізує політику національної пам'яті, але не формує. А зараз ми – центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, і отримали мандат не лише на реалізацію національної пам'яті, але й на її формування.

Сьогодні в Інституті працює 71 особа. З них 13 служать в армії. Це не лише науковий апарат, це і юристи, кібербезпека, кадри, бухгалтерія. Ми отримали 22 додаткові одиниці в штатному розписі, на які будуть виділені кошти лише в 2027 бюджетному році. Я наполягав на збільшенні бюджету, зокрема зважаючи і на те, як гостро

постало питання українсько-польських відносин.

Для розуміння: у польському Інституті національної пам'яті працює 2500 осіб. Наш бюджет збільшився, такого Інститут ніколи не мав. Понад 20 мільйонів нашого кошторису піде на діяльність, пов'язану з Польщею, зокрема на експертні процеси.

– Ексгумація останків жертв Волинської трагедії відбувається коштом України?

— Коштом Польщі, але ми надаємо своїх представників на кожну таку ексгумацію. У світі з'являється багато істориків. Чого варта перемога на президентських виборах у Польщі істори-

ка, ексочільника польського Інституту національної пам'яті Кароля Навроцького. Тому наша держава змінює свою оптику щодо проблем історії.

З 2010 року Алфьоров був науковим співробітником Інституту історії України НАН України. Він є авто-

ром, співавтором та упорядником 15 книг і понад 100 наукових статей

Усі фото: Українська правда

“Декомунізацію в Києві тільки закінчили. Процес гальмували”

– То все ж – що ще залишається декомунізувати?

— За каденції Володимира В'ятровича було ухвалено чудовий закон про декомунізацію, дія якого мала завершитися в 2016 році. Було декомунізовано дуже багато чого, на заході України ці процеси відбулися практично непомітно. Зрештою, хто вже пам'ятає, де була у нас в Києві вулиця Леніна?

До початку повномасштабного вторгнення було декомунізовано понад 50 тисяч топонімів – назв вулиць, площ, провулків, бульварів, скверів. За часів вторгнення було декомунізовано близько 25 тисяч.

Для багатьох міст і сіл декомунізація закінчилася в 2016-му. У Києві, наприклад, лишалися бұ-

львар Дружби народів і метро Дружби народів, низка вулиць на честь діячів російських, комуністів. Не могли перейменувати – процес гальмували депутати місцевих рад із найбільш патріотичних сил, оскільки їхній найбільш стабільний виборець – дисциплінований пенсіонер. Тому декомунізацію в Києві ми тільки-тільки закінчили. Стосовно ж регіонів, то до нас в Інститут досі надсилають звернення громадяни, які фіксують назви, що не пройшли декомунізацію.

Останні пам'ятники Леніну поприбирали в 2021-му.

Щодо багатьох об'єктів і топонімів ще точаться дискусії.

Найбільш проблемні випадки стосуються учасників Другої світової війни, борців з нацизмом. Якщо борець з нацизмом – лейтенант, який загинув, чи солдат, чи медикіня – це одна історія, а коли це людина з генеральськими погонами – зовсім інша. Питання: чи входив цей генерал до Компартії, чи був він у керівних органах Центрального комітету?

Український поет Максим Рильський – фактично є одним із керівників УРСР, наприклад. Або були генерали українських фронтів, які звільняли території Західної Європи і концтабори. Хтось заліз у генералітет за партійною лінією, а хтось піднімався з низів, з солдата. Треба досліджувати, чи були вони задіяні в 20-их роках у встановленні радянської влади.

Тут може бути шкідливою призма звичайного погляду: “генерал совєцький і комуніст – точно запроданець”. Бо є майори і капітани, які брали участь у трійках і розстрілювали людей і водночас є борцями з нацизмом. Це все питання складніші, ніж здається на перший погляд, тут не можна вмикати вуличну оптику. “А давайте приберемо всі пам'ятники по Другій світовій війні?” – тоді Путін буде правий: “вони – нацисти”.

Обеліски невідомих солдатів – їх прибирати не можна, але дуже часто під ними ніхто не похований, це просто пам'ятники “1941–1945”.

Або: Ватутіна в Маріїнському парку в Києві прибрали, а поховання лишилося, це ж його мо-

гила. Що з цим робити? Усі його родичі – в Росії.

– Ви – один з неформальних співавторів закону “Про деколонізацію”, по суті – дерусифікацію. Дискусій ще більше, ніж у питаннях декомунізації, бо грань між національним діячем, який жив і працював в епоху бездержавної нації, і російським імперцем українського походження – дуже тонка. От наприклад: для нашої держави композитор Чайковський з козацького роду Чайок – носій імперської культури, а адмірал армії Російської імперії Макаров родом з Миколаєва – український мореплавець. У чому логіка?

– Музична академія в Києві була названа на честь Чайковського за прикладом Московської музичної академії. Причетність Петра Ілліча до появи цього закладу – незначна. Тому висновки про необхідність перейменування академії пов'язані з тим, що це просто російська калька. Чи був Чайковський етнічним українцем, не грає в цьому контексті особливої ролі.

Походження – не універсальний маркер, іноді воно вводить нас в оману. Канцлер російської імперії Безбородько – українець за походженням.

Якби закон діяв без винятків, то перший, хто потрапив би під закон “Про деколонізацію” – академік імператорської академії мистецтв Тарас Григорович Шевченко.

Ми говоримо, що є винятки для тих, хто зробив внесок у культуру або в науку. І от тепер питання: внесок в науку в часи Російської імперії – це внесок у яку науку? Українську? Іван Пулюй, який робив рентген, зробив внесок в австрійську науку, французьку, українську чи, може, світову?

Адмірал Макаров пов'язаний з Миколаєвом, був дослідником, мав праці про Чорне море. Він не ніс російської ідеї в маси. Закон говорить, що Макаров не підпадає під дерусифікацію.

– Чому? Тому що він не був гуманітарієм, а був мореплавцем і полярником?

– Грубо кажучи, він не був Столипіним, а був військовослужбовцем, науковцем – так вирішила експертна комісія у складі Інституту націона-

льної пам'яті. Вона працює автономно від нас. Але у місцевої громади Миколаєва є повне право самостійно вирішити, чи зносити в місті пам'ятник Макарова.

Справді в Росії є човен “Адмірал Макаров”, з якого обстрілювалася Україна.

Росіяни люблять робити такі історії. Вони гвалтують території своїми маркерами і людьми. Як, наприклад, гвалтували Гагаріним – його ім'я займало 4 місце за популярністю в назвах вулиць.

Гагарін потрапляє під дерусифікацію чи ні? – це питання. Це перший космонавт. Робив він щось для насадження російської культури в Україні?

“Летит ракета голубенького цвєта, а в ней сидит Гагарин – хороший русский парень”.

Є також Лобановський. Будь ласка, дерусифікуйте.

– Гаразд, хто ж тоді Корольов, за вашою версією: українець чи радянський космічний діяч?

– Корольов – українець, який продемонстрував радянській системі, яка його гноїла, що він – українець. Коли в космос летів четвертий космонавт Попович, Корольов сказав: “Ти зробиш те, що не робила жодна людина в космосі”. Так перша пісня у космосі була українською – “Дивлюсь я на небо та й думку гадаю...”.

А про Лобановського я згадав, тому що він зневажливо висловлювався про українську мову.

Як бачите, говорити можна багато що, але значення мають і практична діяльність та її наслідки.

“Волинська трагедія – ключовий елемент польського гранд-нарративу”

– Ваш колега – ексочільник польського Інституту національної пам'яті Кароль Навроцький – минулого року став президентом Польщі. До нього одразу приїхав президент України Зеленський, і ви також брали участь у цьому візиті. Навроцький ставить Волинську трагедію в центр українсько-польських відносин. Чи є шанс повернути тему з політичних дискусій у наукові?

– На жаль, навряд чи. Волинська трагедія – один

з державницьких міфів Польщі. Не міф, не легенда, а один з ключових елементів польського гранд-нарративу. Вони його сприймають не в цифрах, а в емоціях. Запитайте в українців, скільки загинуло людей під час Голодомору? Вам скажуть – мільйони. Хтось скаже – 3, хтось – 10. І цифри навіть серед науковців різні – від 3,5 до понад 10. Це біль нації.

У поляків є свій біль. Для більшості українців це лише локальний епізод історії, бо це було лише на Волині. А поляки, які потім виїхали, розселилися по всій Польщі.

Ми можемо дискутувати з ними про цифри, але

це не буде сприйнято. Є дослідник Ігор Галагіда, який з колегами вираховує реальні цифри. І виходить так, що з 1939-го по 1947-ий в цьому конфлікті було вбито понад 28 тисяч українців.

Це дослідження, для яких використані дані з реальних метрик, а

не усні свідчення. Польська сторона свою цифру сформувала на основі усних свідчень.

Ігор Галагіда зараз буде рахувати і польські жертви. Чи можна назвати події геноцидом, якщо є жертви з обох сторін? Польська сторона каже: це було у відповідь.

Ми жодному пересічному поляку не зможемо пояснити, що в 1939 році вже дещо розпочалося, що таке жертви 1943 року і хто з ким бився в 1944, коли тут вже була совєцька армія... Що було в 1945, коли совєцька армія перемолола армію Крайову, яка хотіла забрати Львів. Ми не зможемо щось пояснити про польських “стрибків”, які працювали на НКВД. Це різні етапи, бо це війна.

Взагалі історики, які щось хочуть писати про війну, повинні поїхати і подивитися на справжню війну. Тоді, можливо, і бачення Волині буде зовсім іншим.

Українсько-польські дискусії на тему Волині повинні бути спрямовані в майбутнє, а не минуле. Інакше ми дійдемо до Богдана Хмельницького і Болеслава Хороброго, який тут Золоті ворота мечем щербав.

Перше, що ми маємо зрозуміти – цю історію маємо пройти для спільного майбутнього і підійти до неї з точки зору людяності. Не справа воювати з мертвими. У ті часи вбивали цивільних людей з різних причин. Шукають наказів Шухевича. Не було їх. Демонізують Бандеру. Можна демонізувати, але треба лишити національні історії державам, у яких вони творяться.

– Коли ви були із Зеленським у Варшаві, Навроцький вручив президенту України двотомник з іменами жертв Волині. Чи є що в Україні вручити у відповідь?

– Це був несподіваний презент, бо була домовленість, щоб ця зустріч була суто робочою, без вручень, нагороджень, дипломів, подяк.

Чи є в нас щось подібне до польської книги? Так. Кажуть, що українська наука неспроможна. Спроможна. Совети нас навчили чорно-білому погляду на історію. Але історія має безліч вимірів. Невдовзі буде опублікована, наприклад, книжка “Поляки в УПА”. Правда, цікаво? У державному архіві СБУ є відповідні справи щодо УПА з прямими свідченнями. Були і українці в армії Крайовій, які брали участь у чистках етнічних. Історія різна.

Волинь – частина польського національного болю, а Польща – унітарна, католицька, моноетнічна держава. Про Волинську трагедію священники розповідають у проповідях... Патріотичне виховання в Польщі змалечку: кожна дитина знає, що він “поляк малий” і герб у нього – білий орел.

У Перемишлі під пам’ятником короля Яна Собеського завжди можна побачити свіжі квіти. Уявіть, що в нас би хтось ніс квіти Богдану Хмельницькому. І це їх характеризує.

– У польській дискусії про Волинь пік ще попереду?

– Коли зустрічалися президенти України і Польщі, то Кароль Навроцький заявив, що дозвіл України на 26 ексгумаційних експедицій унеможливить російську дезінформацію. Не знаю, чи зможуть вони забезпечити 26 об’єктів. Але ми сказали: добре, будь ласка.

Стосовно ступеню напруги: мені прислали фото

журнальної розкладки на Варшавському вокзалі. Історія там займає найбільше місця і одразу: Бандера – “терорист, посібник нацизму”. Вони читають це, на це є запит.

Але я впевнений, що після дозволу на ексгумацію з часом тема піде на спад. Ми проявили порядність, надавши дозвіл.

Потім у травні у нас буде великий конгрес істориків польських і українських. За моїм наполяганням ми будемо говорити в межах тисячоліття – від суб’єктності Русі, Польське королівство, Козацька держава, шляхта, 20-е століття, імперії, постімперський період, революції, Друга світова війна, “Солідарність”, український “Рух”, сьогодення.

Ми подивимося з висоти пташиного польоту на всі ці події і спробуємо для себе відповісти, якими були наші відносини на різних етапах. Це буде хороша, потужна конференція, організована польським Центром Мєрошевського і Українським інститутом національної пам’яті.

Історики усвідомлюють необхідність дискусії.

Поляки досліджували свою історію навіть за часів соціалістичної Польщі і завжди підтримували свою науку, виїздили за кордон. У нас наука молода – за часів СРСР дозволялося досліджувати лише якісь окремі теми, у 90-их – була кинута на самовиживання.

Але ми з поляками тисячоліттями є сусідами. Поляк, який приїздить сюди, вже через кілька поколінь стає українцем, ще швидше – українець у Польщі стає поляком.

– Зеленський домовився ще з попереднім польським президентом про взаємний рух назустріч: поляки дозволяють відновити українські могили на горі Монастир, українці дозволяють ексгумацію. Польська сторона не дотрималася обіцянки, на горі з’явилися образливі надписи на могильних каменях, але ми все одно дозволили ексгумацію. Чому так?

– Ці домовленості припали на початок президентства Володимира Зеленського, це були ковідні роки, а потім розпочалося повномасштабне вторгнення. Багато проєктів просто зупинилися. У 2025 році була утворена на рівні міністерств ку-

льтури польська та українська робочі групи. Результатами діяльності стало те, що почалося надання дозволів.

Поляки провели пошукові роботи і ексгумації в Пужниках Тернопільської області і у Львові. Українці поїхали в Юречкову, де шукали могили УПА, і їх не знайшли. Проблема цих пошукових робіт полягає в тому, що не завжди під хрестом є братська могила. Інколи це буває 100 метрів, інколи 20. Де було зручніше поставити пам'ятник, там його і ставили.

Польська сторона зробила крок назад, і українська сторона зробила крок назад. Але разом ми зробили величезну кількість кроків уперед.

Тут треба зрозуміти, що ми зараз знаходимося на тому етапі, коли починаємо створювати механізм роботи. Ви будете на перепохованнях, і ми будемо. Добре. Вас буде п'ятеро, і нас п'ятеро. Ви хочете ще шосту людину? Тоді і в нас буде шоста людина. Ви хочете копати тут? Добре, прокопаєте тут, а потім дасте дозвіл на те. Ми прокопали тут, пошукали.

Тобто мають бути дорожні карти, логістика цього процесу. До цього логістики не було. Було тільки – а ви нам, а ми тут.

На одній неформальній зустрічі з польськими інтелектуалами мені сказали, що українці повинні визнати Волинь. Я кажу: добре. Чи буде коли-небудь створена дорожня карта, що мають зробити українці, щоб остаточно закрити це питання?

Очевидно, що такої карти не буде і жодного подібного сценарію нам не запропонують.

Чи потрібно нам вибачитися? Усі президенти йдуть цим шляхом. Кучма, Ющенко, Порошенко, Зеленський просили вибачення у польського народу.

Ситуація багато в чому патова, її треба залікувати і, очевидно, вилікувати.

Спробуйте комусь у державі Ізраїль сказати, що їхні борці за незалежність є терористами. Правила старе як світ – сильних бояться.

Так і росіянам не часто пригадують Катинську трагедію – одну і другу, в якій загинула польська еліта на борту літака в 2010 році.

“У радянському журналі “Крокодил” карикатурні українці-петлюрівці із тризубами завжди були зображені поруч із карикатурними сіоністами”

– Чи очікувати на зміни в українсько-ізраїльських відносинах? В Аушвіці утримувалися ОУНівці, його звільняли, зокрема, й українці, але в музеї колишнього концтабору українці досі згадуються лише як колабораціоністи та посібники. Чи продовжили переговори з Яд Вашемом щодо занесення предстоятеля УГКЦ Шептицького до списку праведників за роль у порятунку євреїв від Голокосту?

– Був у Яд Вашемі (Меморіальний комплекс історії Голокосту – УП) вперше у грудні. Це справді дуже хороший простір. Він не стільки про музей, скільки про дослідження та про емоції. Це те, що ми мали б зробити із музеєм Голодомору, який досі не побудований і досі не стає стрижнем у цій от історії.

Пугін у 2023 році заявив, що українці вбили 1,5 мільйона євреїв під час Другої світової війни – тобто росіяни завжди розкручували тему українського антисемітизму. Але історія демонструє протилежне. 100 років тому було вбито Симона Петлюру, вбивця якого на суді заявив, що це була помста за єврейський погром. Вбивця був агентом совєцького союзу, а за Петлюри Українська народна республіка, як і українська держава Скоропадського, мала Міністерство єврейських справ.

Таке міністерство вперше в світі з'явилося в Україні. У Литві також було подібне – за нашим прикладом. На наших грошах були написи українською, польською, російською, ідиш. Усі єврейські погроми – кишинівські, одеські, київські – спровоковані чорносотенцями, тобто російськими імперцями-монархістами, радикалами, у їхніх програмних настановах йшла така расова політика. Мовляв, євреї розіп'яли Христа, тому в усіх проблемах шукай винуватих євреїв.

Натомість у радянському журналі “Крокодил” карикатурні українці-петлюрівці із тризубами завжди були зображені поруч із карикатурними сіоністами.

3 грудня в Єрусалимі був відкритий меморіал

жертвам Голодомору 1932–1933 років. Це величезний крок вперед у наших діалогах.

Ви згадали про митрополита Андрея Шептицького, що ховав євреїв, яких нацисти розшукували. Згадаймо і родину Романа Шухевича – його дружина теж переховувала єврейських дітей. На сьогоднішній день українці є у списках праведників світу, але ми не займаємо перші позиції. Але я впевнений, що українсько-ізраїльські діалоги мають хорошу перспективу.

– Сьогоднішній Київ у стані, близькому до гуманітарної катастрофи через російські удари по енергетиці і шалені холоди. Чи класифікує Інститут нинішні події як геноцид українців?

– Так, ця війна має ознаки геноциду проти українців.

Росіяни знищують українців за національною ознакою. Росіяни свідомо атакують цивільне населення і цивільну інфраструктуру. В Інституті національної пам'яті також немає опалення. Температура в моєму кабінеті близька до нуля.

Рада тимчасово підвищила на 5 років граничний вік для держслужбовців

Верховна Рада тимчасово, на період воєнного стану та протягом двох років після його припинення, підвищила граничний вік для державних службовців і службовців органів місцевого самоврядування на п'ять років – до 70 років. Відповідну поправку прийнято під час розгляду законопроекту №13574, підтриманого 243 голосами “за”, повідомляє ЛігаБізнес.

“Враховуючи, що в умовах воєнного стану на державній службі не завжди можуть бути молоді люди, які перебувають у Збройних Силах, є певна категорія осіб, які й із досягненням 70-річного віку можуть ефективно виконувати свої функції”, – сказав член комітету Верховної Ради з питань національної безпеки, оборони та розвідки Федір Веніславський.

Частина 4 статті 83 закону України “Про державну службу” зараз передбачає, що у зв'язку з потребами служби державний службовець за рішенням суб'єкта призначення може бути зали-

шений на державній службі після досягнення 65-річного віку за його згодою.

Рішення про продовження терміну перебування на державній службі приймається суб'єктом призначення щорічно, але не більше ніж до досягнення державним службовцем 70-річного віку.

Нагадаємо, майже 80% державних службовців вважають, що їм платять занадто мало. При цьому у 2025 році Верховна Рада ухвалила ще один закон про реформу оплати праці державних службовців на основі класифікації посад. Він передбачає розмежування оплати праці на постійну заробітну плату (посадовий оклад, надбавка за вислугу років, надбавка за ранг державних службовців) та варіативну (премії).

Джерело:pravda

Є низка ознак, які вказують на геноцид: підлив Каховського водосховища відповідно до Міжнародного права – майже співмірний з ядерним ударом. Викрадення дітей і спроба перетворити їх на манкуртів – також характерні імперські дії. Для мене є очевидним, що росіяни зробили свої висновки з історії 20-го століття і більше жодних УРСР-2 не планують. Саме тому в їхній термінології за-

раз “Новоросія”, “ЛНР”, “ДНР”, “Малоросія”.

Ціль війни – абсолютне знищення України як такої. Вони не пробачать собі створення якоїсь УРСР- 2. І це треба зрозуміти нам всім.

Від України їм зараз потрібні діти та історія. У нас немає діамантових копалень у Чернігові чи нафтових родовищ у Чернівцях, їх не цікавлять херсонські кавуни. Їх цікавлять два ресурси: історія і діти для поповнення їхньої демографічної ями.

Джерело:kurs.com.ua

Розшук через реєстр: суд у Києві поставив межу між військовим обліком і свавіллям ТЦК

Київський окружний адміністративний суд визнав протиправними дії районного ТЦК щодо внесення даних до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів. Суд встановив, що відповідач не надав доказів притягнення позивача до адміністративної відповідальності в установленому законом порядку за порушення правил військового обліку. Цифровий запис без правового підґрунтя не має юридичної сили, а «порушення», не підтверджене постановою, не може автоматично вноситися до реєстру.

Повноваження vs цифрові записи: компетенція ТЦК

Київський окружний адміністративний суд розглянув адміністративну справу №320/47534/25 у порядку спрощеного позовного провадження щодо визнання бездіяльності районного територіального центру комплектування протиправною.

В основі спору – не питання мобілізації як такої і не заперечення конституційного обов'язку громадян щодо захисту Вітчизни, а питання меж повноважень органів державної влади при веденні цифрових реєстрів. Адміністративна справа виникла з типової, але водночас системної ситуації. Під час оновлення своїх облікових даних у електронній системі «Резерв+» військовозобов'язаний виявив інформацію про нібито порушення ним правил військового обліку та про перебування в розшуку територіальним центром комплектування. Ці відомості містилися в Єдиному державному реєстрі призовників, військовозобов'язаних та резервістів, безпосередньо впливаючи на правовий статус особи, зокрема на можливість реалізації прав та свобод.

Принциповим було те, що сам військовозобов'язаний узагалі не отримував жодної повістки, не був повідомлений про виклик до ТЦК у встановленому законом порядку. Щодо нього не виносилася постанова про притягнення до адміністративної відповідальності за статтями 210 або 210-1 Кодексу України про адміністративні пра-

вопорушення. Фактично йшлося про ситуацію, коли правова кваліфікація «порушення правил військового обліку» існувала виключно на рівні електронного запису в реєстрі, без будь-якого належного процесуального оформлення.

Суттєвим був ще один момент: військовозобов'язаний перебував за кордоном та завчасно повідомив про це орган ведення реєстру шляхом оновлення даних у системі «Резерв+», зазначивши актуальну адресу проживання. Цей факт підтверджувався електронним військово-обліковим документом і спростовував твердження про неуточнення облікових даних. Незважаючи на це, територіальний центр комплектування не лише не усунув суперечливі відомості, а й навіть не надав жодних пояснень у відповідь на адвокатський запит. ТЦК лише обмежився загальним формулюванням про необхідність особистої явки, не надавши жодних доказів порушення або притягнення до відповідальності.

Процесуальна поведінка відповідача істотно вплинула на хід розгляду справи. Територіальний центр комплектування не подав відзив на позов, не надав суду жодних доказів правомірності своїх дій і самоусунувся від участі в процесі. За правилами адміністративного судочинства це означало, що суд був змушений вирішувати спір виключно на підставі матеріалів, наданих позивачем, та норм чинного законодавства. Водночас така пасивність органу державної влади мала і правове значення, оскільки Кодекс адміністративного судочинства України прямо передбачає можливість кваліфікації неподання відзиву без поважних причин як фактичного визнання позову.

Фактична сторона спору зводилася до головного: чи мав орган ведення реєстру право вносити відомості про порушення правил військового обліку за відсутності постанови про адміністративне правопорушення та доказів належного виклику особи? Саме відповідь на це питання стала вирішальною у мотивувальній частині судового рішення.

Аналізуючи спір, суд послідовно виклав правову аргументацію, спираючись на принцип законності, закріплений у Конституції України. Суд зазначив, що органи державної влади зобов'язані діяти виключно на підставі закону, у межах наданих повноважень та у спосіб, передбачений законодавством. Цей принцип зберігає чинність навіть в умовах воєнного стану та загальної мобілізації. Обов'язок громадян щодо захисту Вітчизни сам по собі не може розглядатися як підстава для автоматичного обмеження їхніх процесуальних прав і гарантій.

Без постанови та виклику: суд проти фікції

Визначальним для вирішення справи стало тлумачення норм законодавства про єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів. Суд звернув увагу на те, що до персональних даних, які можуть вноситися до реєстру, належать саме відомості про притягнення до адміністративної відповідальності за порушення правил військового обліку, а не абстрактна чи попередня «інформація про порушення». Законодавство чітко пов'язує можливість внесення таких даних із наявністю протоколу та постанови про адміністративне правопорушення, ухвалені уповноваженою посадовою особою.

Суд окремо підкреслив, що територіальні центри комплектування дійсно мають повноваження розглядати справи про адміністративні правопорушення у сфері військового обліку та накладати адміністративні стягнення. Проте реалізація цих повноважень повинна відбуватися у чітко визначеній процедурній формі, з дотриманням вимог Кодексу України про адміністративні правопорушення. Відсутність доказів притягнення до відповідальності означає відсутність правових підстав для фіксації порушення в реєстрі.

Не менш важливим елементом мотивування стало питання належного оповіщення військовозобов'язаного. Суд детально проаналізував норми Порядку проведення призову під час мобілізації та Порядку організації та ведення військового обліку, з яких випливає, що обов'язок з'явитися

до ТЦК виникає лише за умови належного вручення або надсилання повістки. У цій справі відповідач не надав жодного доказу формування, надсилання чи вручення повістки у спосіб, передбачений законом, що виключало можливість вважати неявку порушенням.

Окремої уваги заслуговує підхід суду до розподілу доказового тягара. В адміністративних справах про оскарження дій або бездіяльності суб'єкта владних повноважень саме на відповідача покладається обов'язок довести правомірність своїх рішень. У цій справі орган публічної влади не лише не виконав цей обов'язок, а й фактично проігнорував процес, що суд прямо врахував, пославшись на положення Кодексу адміністративного судочинства.

Розглядаючи позов, суд дійшов висновку: внесення до Єдиного державного реєстру відомостей про порушення правил військового обліку за відсутності постанови про адміністративне правопорушення є протиправним. Такі дії порушують право особи на достовірність персональних даних, принцип правової визначеності та створюють негативні правові наслідки без належної правової процедури.

«За даних обставин, позовні вимоги в частині визнання протиправними дій відповідача, які полягають у внесенні до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів даних про порушення правил військового обліку та зобов'язання відповідача виключити з Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів дані про порушення позивачем правил військового обліку позивачем підлягають задоволенню», – констатував суд першої інстанції.

Посилаючись на положення статті 75 КАС України, суд зазначив, що достовірними є докази, на підставі яких можна встановити дійсні обставини справи. При цьому в силу положень статті 76 КАС України достатніми є докази, які у своїй сукупності дають змогу дійти висновку про наявність або відсутність обставин справи, які входять до предмета доказування.

Проаналізувавши матеріали справи, суд вирі-

шив: задовольнити адміністративний позов, визнавши протиправними дії ТЦК, що полягали у внесенні до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів відомостей про порушення правил військового обліку; зобов'язати ТЦК виключити з реєстру

зазначені відомості, а також стягнути на користь позивача витрати на сплату судового збору в розмірі 1211 грн за рахунок бюджетних асигнувань відповідача.

Джерело: sud.ua

Кремль не шукає миру — він шукає паузу: переговори як інструмент тактики, а не стратегічного завершення війни

Віктор БЕДЬ

Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових досліджень

Карпатського університету імені Августина Волошина

м. Ужгород

19 лютого 2026 року

Анотація

У статті здійснено стратегічний аналіз переговорного процесу між Російською Федерацією та Україною у 2026 році. Обґрунтовується теза про незмінність базових геополітичних цілей Кремля попри тактичні дипломатичні маневри. Розглядаються ревізійністська доктрина РФ, концепція «сфер впливу» та ідеологема «руського міра» як складові довгострокової стратегії. Проаналізовано ризики «керованої паузи» та «замороженого конфлікту». Запропоновано прогностичні сценарії розвитку ситуації у 2026–2028 роках і визначено ключові напрями дій України для досягнення миру на основі гарантій безпеки та посилення оборонних спроможностей.

Ключові слова: російсько-українська війна, переговорний процес, ревізійнізм, сфери впливу, стримування, безпекові гарантії, військовий баланс, Європейський Союз.

Abstract

This article provides a strategic analysis of the negotiation process between the Russian Federation and Ukraine in 2026. It substantiates the thesis that the Kremlin's core geopolitical objectives remain unchanged despite tactical diplomatic maneuvers. The study examines Russia's revisionist doctrine,

the concept of «spheres of influence», and the ideology of the «russkogo mira» as components of a long-term strategy. The risks of a «managed pause» and a «frozen conflict» scenario are analyzed. The paper outlines possible geopolitical scenarios for 2026–2028 and identifies key strategic directions for Ukraine aimed at achieving peace based on security guarantees and strengthened defense capabilities.

Keywords: Russia–Ukraine war, negotiation process, revisionism, spheres of influence, deterrence, security guarantees, military balance, European Union.

Вступ

Останні сигнали з європейських та американських аналітичних джерел засвідчують: у 2026 році не варто очікувати реального завершення російсь-

ко-української війни через переговорний прорив. Попри активізацію дипломатичних контактів та обговорення можливих форматів «заморожування» лінії фронту, переконливих ознак стратегічної готовності Москви до припинення агресії не спостерігається.

У західних аналітичних колах дедалі чіткіше формується теза: Кремль не шукає повноцінного миру — він прагне тактичної паузи.

Між цими підходами існує принципова різниця, що має ключове значення для оцінки перспектив переговорного процесу та безпекових ризиків для України і Європейського Союзу.

Фактичний контекст

За інформацією агентства Reuters із посиланням на джерела в європейських розвідслужбах, провідні аналітики Європейського Союзу скептично оцінюють перспективу укладення мирної угоди

у 2026 році. У матеріалах наголошується, що Москва не демонструє ознак стратегічної готовності до завершення війни або перегляду своїх базових цілей щодо України.

The New York Times також повідомляє про обговорення в Женеві можливих форматів демілітаризованих зон, тимчасових адміністративних механізмів та інших технічних елементів потенційного врегулювання. Водночас прориву до системних і юридично оформлених домовленостей наразі не зафіксовано.

Ключовий висновок, який простежується в західних аналітичних оцінках, полягає в тому, що переговорний процес не супроводжується ознаками зміни стратегічних цілей Російської Федерації у цій війні.

Відтак наявні дипломатичні сигнали свідчать радше про тактичне маневрування, ніж про глибоку трансформацію позиції Москви. Переговорний формат наразі не підкріплений політичними рішеннями, які б означали відмову Російської Федерації від її довгострокових геополітичних намірів щодо України.

Саме ця обставина зумовлює необхідність переходу від новинної констатації до стратегічного аналізу — з'ясування того, чи змінилася логіка дій Кремля, чи йдеться лише про корекцію інструментів реалізації незмінних цілей.

Стратегічна логіка Кремля

Від початку повномасштабного вторгнення у 2022 році базові стратегічні цілі Російської Федерації щодо України не зазнали фундаментальних змін. Попри зміну риторики, періодичні дипломатичні сигнали та варіативність тактичних підходів, загальна логіка дій Кремля залишається послідовною і зорієнтованою на довгостроковий геополітичний результат.

Серед ключових стратегічних орієнтирів виокремлюються:

делегітимізація української державної влади та підірив внутрішньої політичної стабільності;
перетворення України на обмежено суверенну або контрольовану буферну зону;
закріплення контролю над тимчасово окупованими територіями з їх подальшою політико-

правовою інтеграцією в російський простір;
поступове розширення геополітичного впливу через військовий, енергетичний, інформаційний, релігійний та дипломатичний інструментарій.

Ці цілі є складовими ширшої ревізійністської доктрини, що сформувалася у російській зовнішньополітичній стратегії протягом останніх двох десятиліть. Її сутність полягає у прагненні переглянути результати завершення «холодної війни», змінити баланс сил у Східній Європі та обмежити суверенний вибір держав пострадянського простору щодо їхньої інтеграції до європейських і євроатлантичних структур.

Одним із концептуальних елементів цієї доктрини є ідея так званих «сфер впливу», відповідно до якої великі держави мають право визначального впливу на політичну орієнтацію сусідніх країн. У цьому підході Україна розглядається не як самостійний суб'єкт міжнародного права з повнотою суверенних рішень, а як простір стратегічного контролю, важливий для забезпечення безпекових та геополітичних інтересів Росії.

Ідеологічним доповненням такої логіки виступає доктрина так званого «руського міра», що поєднує культурно-історичну риторику із політичною концепцією наднаціональної єдності під провідною роллю Росії. У практичному вимірі ця доктрина використовується як інструмент легітимації втручання у внутрішні справи інших держав під приводом «захисту співвітчизників», «спільної історичної спадщини» чи «єдиного цивілізаційного простору». Саме в такій парадигмі Україна трактується як невід'ємна частина ширшого геополітичного проєкту, а її європейський курс — як виклик російській моделі регіонального домінування.

Таким чином, війна проти України є не ізольованим конфліктом, а частиною довгострокової стратегії перегляду чинного міжнародного порядку та принципу рівності суверенних держав. Змінилася переважно тактика — форми, інструменти та інтенсивність реалізації політики. Стратегічна мета, пов'язана з утвердженням власної «зони пріоритетних інтересів» і обмеженням геополітичного маневру України, зали-

шається незмінною.

Саме тому переговорні ініціативи, які не супроводжуються переглядом базових стратегічних установок Москви, не можуть розглядатися як ознака принципової трансформації її зовнішньополітичної лінії. Вони радше є елементом адаптивної тактики в межах тієї самої довгострокової ревізійської доктрини.

Переговорний процес як елемент багаторівневої стратегії

У наявних умовах переговорний процес використовується Москвою як інструмент багаторівневої міжнародно-дипломатичної гри. Йдеться не стільки про пошук взаємоприйняттого компромісу, скільки про структуроване розведення переговорних площин із різними суб'єктами міжнародної політики.

Умовно можна виокремити кілька паралельних напрямів:

Український трек — де можуть просуватися формули «часткового врегулювання» або «тимчасового миру», які не зачіпають стратегічних цілей Російської Федерації.

Американський трек — де питання України інтегруються у ширший контекст глобальної безпеки, стратегічної стабільності, енергетичних та регіональних проблем.

Європейський трек — де використовується фактор економічного навантаження, енергетичної безпеки та внутрішньополітичної втоми окремих держав-членів Європейського Союзу.

Подібна модель передбачає фрагментацію переговорного простору, що потенційно дозволяє Росії адаптувати риторику й пропозиції залежно від адресата, зберігаючи при цьому незмінність стратегічної лінії.

Таким чином, переговорний процес у його нинішньому форматі радше виконує функцію інструмента політичного маневрування та тактичного впливу, ніж механізму досягнення комплексного та стійкого миру.

Пауза як стратегія

У міжнародно-правовому та безпековому вимірі мир передбачає завершення війни через юридично оформлені домовленості, наявність гарантій

безпеки, визначення механізмів контролю та встановлення відповідальності сторін. Мир — це інституційне врегулювання причин і наслідків війни.

Натомість пауза означає тимчасове зниження або припинення інтенсивності бойових дій без усунення структурних причин конфлікту. У стратегічному сенсі вона може бути етапом перегруповання сил, накопичення ресурсів і корекції тактики.

У випадку держави, що реалізує ревізійську доктрину, пауза набуває особливого значення. Вона може використовуватися як інструмент:

- відновлення та модернізації військового потенціалу;
- адаптації економіки до санкційного режиму та пошуку нових каналів фінансування;
- тестування політичної витривалості союзників України;
- формування міжнародного наративу про «готовність до діалогу» без реального перегляду стратегічних цілей.

Таким чином, тимчасове припинення активної фази бойових дій не є тотожним миру. Якщо воно не супроводжується переглядом базових політичних установок та юридично закріпленими гарантіями безпеки, така пауза може перетворитися на етап підготовки до нової фази протистояння.

Історичний досвід міжнародних конфліктів засвідчує: держави, що дотримуються логіки геополітичного ревізійзму, часто розглядають перемир'я як ресурс для відновлення потенціалу, а не як остаточне завершення агресії.

Ілюзія «часткової поступки»

У частині західного політичного середовища періодично лунає припущення, що часткова територіальна поступка або «замороження» лінії російсько-українського фронту можуть знизити рівень ескалації та створити передумови для стабілізації ситуації.

Подібний підхід потребує критичного аналізу.

У логіці держави, що дотримується ревізійської зовнішньополітичної доктрини, поступка з боку опонента рідко означає завершення конф-

лікту. Вона радше сприймається як підтвердження ефективності силового тиску. Отриманий результат фіксується, легітимується внутрішньою пропагандою та використовується як відправна точка для формування нових ви-
мог.

Історія «заморожених конфліктів» на пострадянському просторі демонструє, що відсутність комплексного політико-правового врегулювання та міжнародних гарантій безпеки не ліквідує джерела напруження. Навпаки, вона створює ситуацію довготривалої нестабільності, де конфлікт залишається інструментом впливу.

У випадку України сценарій «часткового врегулювання» без системних гарантій безпеки може означати:

- збереження військово-політичного тиску;
- постійну загрозу відновлення бойових дій;
- інституціоналізацію невизначеності в безпечовій архітектурі регіону.

Таким чином, так зване «замороження» конфлікту без перегляду стратегічних установок агресора та без юридично закріплених механізмів стримування не створює миру. Воно лише відкладає наступну фазу протистояння, зберігаючи структурні передумови для нової ескалації агресії.

Фактор часу: ставка на витривалість

Друга половина 2026 року потенційно може створити для Російської Федерації додаткові фінансово-економічні виклики: обмежений доступ до міжнародного капіталу, зростання вартості внутрішніх запозичень, підвищений бюджетний тиск, а також необхідність постійного фінансування воєнних витрат у режимі тривалої мобілізації ресурсів.

Водночас стратегічний розрахунок Кремля ґрунтується не стільки на показниках економічної ефективності, скільки на факторі витривалості. У центрі цієї моделі — здатність утримувати внутрішню керованість і забезпечувати стабільність політичної системи навіть за умов санкційного обмеження.

У цьому контексті ключовими елементами виступають:

- збереження жорсткого контролю над інформаційним простором і суспільними процесами;
- функціонування економіки у мобілізаційному форматі з пріоритетом військово-промислового комплексу;
- диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків поза межами західних ринків;
- розрахунок на поступове зниження рівня політичної та суспільної консолідації західних держав у підтримці України.

Таким чином, часовий вимір стає одним із центральних чинників стратегії Москви. Ставка робиться на те, що тривалість конфлікту може змінити баланс ресурсів, суспільних настроїв та політичних пріоритетів у країнах-партнерах України.

Це модель довготривалої конфронтації, у межах якої продовження війни розглядається не як тимчасове відхилення, а як інструмент досягнення стратегічних цілей.

Геополітичні сценарії 2026–2028

Прогнозування в умовах війни потребує обережності: динаміка фронту залежить не лише від дипломатії, а й від зміни співвідношення сил, технологій та ресурсів. Водночас саме посилення військового потенціалу України (у т. ч. спроможностей далекобійного ураження та розвитку сучасних ракетних комплексів — власних або наданих партнерами) здатне істотно вплинути на перебіг війни й наблизити мир не на умовах агресора, а на умовах міжнародного права та безпеки України й Європейського Союзу. Йдеться насамперед про формування стійкого стримування, яке зменшує можливості Російської Федерації продовжувати агресію без неприйнятних для неї витрат.

У цьому контексті доцільно розглядати такі базові сценарії 2026–2028 років:

1) «Керована пауза»

Часткове припинення вогню або тимчасове зниження інтенсивності бойових дій без остаточного врегулювання. Формально може супроводжуватися технічними механізмами контролю, але без системних і юридично гарантованих безпе-

кових рішень.

Ключовий ризик: пауза перетворюється на ресурс для відновлення російського воєнного потенціалу та підготовки нового етапу тиску.

Ключова умова зменшення ризику: наявність реальних гарантій безпеки, інструментів стримування й збереження військової спроможності України.

2) «Війна на виснаження»

Продовження бойових дій із хвилеподібною інтенсивністю та поступовим ресурсним тиском на обидві сторони. У цьому сценарії вирішальними стають технологічні спроможності, масштабованість виробництва, логістика та підтримка союзників.

Критичний фактор зміни ходу війни: нарощення українських можливостей високоточного ураження, включно з далекобійними засобами, що здатні впливати на військову логістику противника, його інфраструктуру забезпечення та командні елементи. Це підвищує ціну агресії для Російської Федерації і потенційно створює умови для переговорів, вигідних Україні та Європейському Союзу, — через стримування, а не через поступки.

3) «Внутрішній перелом у Російській Федерації»
Малоймовірний у короткостроковій перспективі, але стратегічно можливий сценарій, пов'язаний із внутрішніми системними процесами (економічна напруга, елітні конфлікти, соціальна втома, кризові явища в регіонах). Він може призвести або до часткової корекції політики, або до різних форм трансформації режиму.

Застереження: навіть за внутрішніх змін у Російській Федерації не гарантовано автоматичного припинення агресивної лінії; можливі як пом'якшення, так і хаотизація з непередбачуваними ризиками. Тому ставка України та Європейського Союзу має бути не на «очікування перелому», а на системне стримування й зміцнення власної безпекової архітектури.

Узагальнення

Усі три сценарії перетинаються одним ключовим висновком: переговори стають реалістичними і результативними тоді, коли змінюється ба-

ланс спроможностей і ціна продовження війни для агресора. Саме тому посилення оборонного потенціалу України — включно з розвитком високотехнологічних засобів ураження та протиповітряної оборони — є не лише національним завданням України, а й елементом довгострокової безпеки Європейського Союзу.

Що має робити Україна

В умовах, коли переговорний процес може виконувати для Російської Федерації функцію тактичного маневру, Україна має виходити з принципу стратегічної обережності: будь-яке «припинення вогню» або «тимчасова формула» повинні оцінюватися не за риторикою, а за реальними наслідками для безпеки та суверенітету. Ключовим завданням є досягнення миру на основі міжнародного права і гарантій безпеки, а не через відкладену нестабільність.

1) Не підміняти мир паузою

Будь-який формат припинення вогню має супроводжуватися реальними міжнародними гарантіями безпеки, механізмами контролю та відповідальністю сторін. Без цього «пауза» ризикує перетворитися на ресурс для відновлення наступального потенціалу агресора і підготовки нового етапу війни.

2) Поглиблювати оборонну інтеграцію із Заходом і нарощувати спроможності

Спроможності — важливіші за декларації. Україна має послідовно зміцнювати оборонну кооперацію з партнерами, розвивати власний військово-промисловий потенціал і забезпечувати довгострокову масштабованість виробництва критично важливих систем.

Окремо слід наголосити: посилення спроможностей далекобійного високоточного ураження (власними розробками або в межах підтримки партнерів), разом із посиленням ППО та технологічної переваги, може змінити стратегічний баланс. Такий підхід здатний підвищити ціну продовження агресії для Російської Федерації та створити передумови для миру на користь України і Європейського Союзу, тобто на умовах безпеки, а не поступок.

3) Формувати економіку стійкості та технологіч-

ної переваги

Війна виграється не лише на фронті, а й у фінансовій та технологічній площині. Україні потрібна модель економіки стійкості: підтримка критичної інфраструктури, розвиток оборонних технологій, інвестиційні стимули, прозорі правила та антикорупційна сталість як фактор довіри міжнародних партнерів.

4) Утримувати й розширювати міжнародну коаліцію підтримки

Стратегічна мета України — зберегти політичну і суспільну консолідацію союзників. Для цього необхідні системна дипломатія, прогнозована державна політика, чітке пояснення ризиків «заморожених конфліктів» та наголос на тому, що безпека України є складовою безпеки Європи.

5) Зберігати внутрішню єдність нації та інституційну стабільність

Це критичний фактор міжнародної довіри й внутрішньої витривалості. Внутрішні конфлікти, управлінська хаотизація та слабкість інститутів є прямим ресурсом для стратегічних планів агресора. Тому держава має забезпечувати політичну відповідальність, керованість, соціальну згуртованість і сталу роботу ключових інституцій навіть у режимі тривалої війни.

Висновок

Аналіз наявних тенденцій свідчить: у питанні військової агресії проти України стратегічна мета Кремля не зазнала принципових змін. Змінюються інструменти, риторика та тактичні підхо-

ди, однак базова логіка дій залишається незмінною.

У цьому контексті переговорний процес не може автоматично розглядатися як свідчення наближення миру. За відсутності перегляду стратегічних установок Російської Федерації переговори виконують радше функцію політичного маневру та інструмента впливу.

Пауза без належних міжнародно-правових гарантій безпеки, механізмів контролю й відповідальності сторін створює ризик відкладеної ескалації. Вона не ліквідує причин конфлікту, а лише переносить їх у майбутнє.

Стабільність Європи безпосередньо пов'язана з безпекою України. Саме тому довготривалий мир можливий лише за умов системних гарантій, зміцнення спроможностей стримування та збереження принципу суверенної рівності держав. Будь-яка «тимчасова формула», що не враховує цих чинників, не забезпечить тривалої стабільності ні для України, ні для Європейського Союзу.

Джерела

Top European spies sceptical US will clinch Ukraine peace deal this year. February 2026. Матеріал про оцінки європейських розвідслужб щодо перспектив російсько-української мирної угоди у 2026 році.

The New York Times 2026. Матеріали щодо обговорення форматів демілітаризованих зон та переговорного процесу щодо України в російсько-українській війні у 2026 році.

70% українців не вірять, що мирні переговори приведуть до сталого миру – опитування

За даними опитування 70% українців не вірять, що нинішні перемовини за участю Росії та США про закінчення війни в Україні приведуть до сталого миру.

Джерело: результати опитування Київського міжнародного інституту соціології, проведеного 12-24 лютого

Деталі: Водночас 25% з числа опитаних вірять, що перемовини приведуть до сталого миру. Решта 5% не визначилися із своєю думкою. Порівняно з серединою січня 2026 року жодних змін з

цього питання не відбулося.

Соціологи зазначають, що в січні 2026 року ставили додаткове відкрите запитання, чому українці не вірять в успіх перемовин – і насамперед респонденти це пояснювали Росією та її позицією.

“Українці продовжують критично сприймати нинішні мирні перемовини і більшість не мають оптимістичних очікувань від них. Практичні реалії в Україні – тиск росіян на фронті попри їх шалені втрати, російський терор цивільного на-

селення та намагання заморозити і лишити без світла в холодну зиму, безкомпромісні геноцидні заяви російського керівництва і не тільки – залишають мало підстав, щоб українці повірили в бажання росіян завершити війну найближчим часом. Зокрема, українці розуміють, що росіяни якщо і готові завершити війну, то лише на умовах, які будуть фактичною капітуляцією України (і будь-що інше вони не приймуть). При цьому українці лишаються відкритими до важких компромісів і готові обговорювати їх – але не ціною капітуляції”, – прокоментував виконавчий директор КМІС Антон Грушецький.

Довідково: Власне опитування КМІС “Омнібус” проведено 12-24 лютого 2026 року методом телефонних на основі випадкової вибірки мобіль-

них телефонних номерів (з випадковою генерацією телефонних номерів та подальшим статистичним зважуванням) у всіх підконтрольних уряду регіонах України.

Всього було опитано 2004 респондентів – громадян України у віці 18 років і старше, які на момент опитування проживали на контрольованій урядом території України.

Формально за звичайних обставин статистична похибка вибірки обсягом близько 1000 респондентів (з імовірністю 0,95 і з врахуванням дизайну-ефекту 1,3) не перевищувала 4,1%. За умов війни крім зазначеної формальної похибки додається певне систематичне відхилення.

Джерело:pravda

ДШВ: На Олександрівському напрямку українські воїни звільнили 9 населених пунктів

Десантно-штурмові війська звітують про звільнення 9 населених пунктів на Олександрівському напрямку та велику кількість ураженої ворожої техніки.

Джерело: пресслужба ДШВ в соцмережах

Дослівно: “Станом на зараз звільнено 9 населених пунктів. 3 населені пункти зачищені від противника в нашій зоні і прямо зараз йде робота над звільненням ще декількох населених пунктів”.

Деталі: Зазначається, що військові частини та підрозділи угруповання Десантно-штурмових військ продовжують активні наступальні дії на Олександрівському напрямку, нав’язуючи ворогу власні умови бою.

У ході операції здійснюється планомірне та рішуче витіснення противника з укріплених позицій. Точковими й масованими ударами знищується жива сила, озброєння, військова й спеціальна техніка окупантів.

Українській військовій вказують, що операція здійснювалася відповідно до визначеного плану, а вже через тиждень у результаті ухвалених рішень і застосування технічних засобів, було обмежено доступ ворожих сил до мережі Starlink. Це суттєво вплинуло на ситуаційну обізна-

ність окупантів та ускладнило управління підрозділами на першому етапі, але противник не зупинив свої наступальні дії та продовжив рухатись далі.

Безперервно та результативно працюють підрозділи аеророзвідки й FPV-розрахунки, які виявляють і знищують цілі, не залишаючи ворогу жодного безпечного тилу.

З початком операції, з 29 січня по нині втрати противника, за даними ДШВ склали:

Особового складу – 6537, з них безповоротні – 4355, санітарні – 2167;

Взято в полон 15 окупантів;

Противник втратив 419 одиниць військової техніки: ББМ – 14, АТ – 242, АС – 49, РСЗВ – 2, 1 засіб ППО, спецтехніка – 6, мото/квадро – 105, танки – 7, артилерійські системи – 147

Безілотників типу Крило – 611, пунктів управління БПЛА – 108.

Що передувало: ДШВ заявили про прорив лінії оборони ворога на Олександрівському напрямку.

Довідково: Олександрівський напрямок розташований на межі Донецької, Запорізької та Дніпропетровської областей.

Джерело:pravda

Вихід Росії з переговорів не вплине на процес завершення війни – чеський експерт

Росія може вийти з переговорного треку щодо завершення війни в Україні, але це мало що змінить, адже вона досі не підходила до нього серйозно.

Таку думку висловив у коментарі Укрінформу колишній радник уряду Чехії з питань безпеки, експерт американського Hudson Institute Томаш Пояр.

«Це (вихід РФ із переговорів – ред.), звичайно, можливо. Але, на мою думку, Росія насправді ніколи серйозно й не брала участі в цьому процесі або принаймні не так, щоб справді прагнути укласти серйозну мирну угоду. Вона й досі не має справжнього інтересу до будь-якого мирного врегулювання або домовленості. Тому, якщо Росія вийде з цього процесу, я глибоко переконаний, що мало що зміниться. А якщо Росія вийде, то, на мою думку, Дональду Трампу потрібно буде чітко сказати, хто саме вийшов із переговорів», – вважає експерт.

Він додав, що не очікував би якогось прогресу в переговорах.

За його словами, зараз світ зосереджений на Близькому Сході. Основні бойові операції в цьому регіоні, імовірно, завершаться протягом кількох тижнів або принаймні значно зменшаться, вважає аналітик. В цій ситуації, на його переконання,

Європа має продовжувати підтримувати Київ.

«Зараз Україні потрібно зосередитися на власній обороні, а що буде через два чи три місяці — побачимо», – сказав експерт.

При цьому він припустив імовірність виникнення проблеми з ракетами для систем Patriot. Проте з іншими ракетами для ППО проблем не має бути, вважає Пояр.

На переконання експерта, якщо США та Ізраїлю вдасться досягти своїх цілей на Близькому Сході, для Росії це матиме негативні наслідки.

«Я думаю, що для Росії з певного погляду це (операція США на Близькому Сході – ред.) вигідно, а з іншого — зовсім не вигідно. Якби вдалося ліквідувати цю світову загрозу і силу, яка співпрацює з Росією, то це, безумовно, було б добре, але не для Росії», – зауважив Пояр.

Як повідомлялось, Президент України Володимир Зеленський заявив, що Київ звернувся до США з пропозицією про можливу зміну місця проведення і відтермінування тристоронньої зустрічі через війну на Близькому Сході. Наступна тристороння зустріч Україна – США – Росія планувалась у період з 5 по 9 березня на Близькому Сході.

Джерело:ukrinform.ua

Окупація Криму і Донбасу: генсек ООН відкинув спроби РФ виправдати захоплення земель

Генеральний секретар НАТО Антоніу Гутерріш відкинув спроби РФ виправдати окупацію Криму та Донбасу шляхом правом націй на самовизначення.

Про це повідомляє РБК-Україна з посиланням на “Укрінформ”.

Зокрема, російський журналіст спитав у Гутерріша, чи може ООН розглядати випадок Криму та Донбасу як такий, до якого слід застосувати принцип самовизначення націй. Відповідь була наступною:

“Є два важливі принципи. Перший принцип – територіальна цілісність держав. Інший принцип

– самовизначення народів”, – сказав Гутерріш.

Посилаючись на висновок управління ООН з правових питань, він додав, що самовизначення народів можливе лише за наявності низки необхідних умов.

“Ми дійшли висновку, що принцип самовизначення не може застосовуватися щодо Криму і Донбасу, тож у цій ситуації переважає принцип територіальної цілісності України”, – резюмував генсек ООН.

Переговори про завершення війни

Нагадаємо, що адміністрація президента США Дональда Трампа після повернення до Білого

дому почала спроби закінчити війну Росії проти України.

Перші півроку були не особливо вдалимими, а починаючи з листопада 2025 року був представлений новий мирний план з 28 пунктів, який згодом був скорочений до 20 пунктів.

Крім цього, за останні три місяці вже розроблені документи про гарантії безпеки, післявоєнне відновлення країни, і зараз після останніх тристоронніх переговорів в Абу-Дабі ключове і найскладніше питання – території і доля Донбасу.

“Це все ще міст, який нам потрібно перейти. Це все ще прогалина, але принаймні нам вдалося звузити коло питань до одного центрального, і це, ймовірно, буде дуже складно”, – заявив дня-

ми держсекретар США Марко Рубіо.

Президент України Володимир Зеленський теж підтверджував, що питання Донбасу було ключовим на зустрічі делегацій США, України та Росії в Абу-Дабі 23-24 січня. Як відомо, Москва вимагає, щоб ЗСУ вийшли з Донбасу.

За даними ЗМІ, на зустрічі в Абу-Дабі українська та американська делегації обговорювали розміщення нейтральних миротворчих сил на окупованій частині Донецької області.

При цьому аналітики Інституту вивчення війни вважають, що територіальні та політичні вимоги РФ значно ширші, ніж заява Кремля про Донбас. Джерело: rbc.ua

Коли світ відволікається на нові війни: стратегічні ризики для України та Європи в умовах російської агресії і глобальної нестабільності

Віктор БЕДЬ

Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових досліджень

Карпатського університету імені Августина Волошина

м. Ужгород

6 березня 2026 року

Лід-аналіз

Різке загострення конфлікту між США, Ізраїлем та Іраном знову змістило увагу світової політики на Близький Схід. Однак для Європи і міжнародного права головна війна сучасності триває не там. Російсько-українська війна залишається центральним викликом європейській безпеці, стабільності міжнародного порядку та самому принципу непорушності кордонів. У ситуації, коли світові ресурси, політична увага та дипломатичні зусилля розпорошуються між кількома кризами, стратегічні ризики для України і Європейського Союзу лише зростають.

Lead Analysis

The escalation of the war involving the United States and Israel against Iran has once again shifted global political attention toward the Middle East. However, for Europe and for the international legal order, the central front of our time remains the Russian-Ukrainian war. Its outcome will determine the future of European security, the credibility of inter-

national law, and the stability of the global order. In a world where political focus and military resources are increasingly dispersed across multiple crises, preventing the strategic marginalization of the war in Ukraine becomes critically important.

Світ входить у фазу множинних воєн

Глобальна система безпеки переживає період глибокої трансформації.

Війна Росії проти України, конфлікт на Близькому Сході, зростання напруженості у Тихоокеанському регіоні, криза міжнародного права та поступове руйнування післявоєнної архітектури безпеки формують нову реальність.

У цьому контексті війна США та Ізраїлю проти Ірану не є ізольованим конфліктом. Вона стала елементом ширшого процесу — переходу світу до епохи геополітичної турбулентності, де одночасно виникають кілька зон масштабної військової напруги.

Саме в таких умовах російсько-українська війна може тимчасово втрачати інформаційний пріоритет у міжнародному порядку денному. Але її стратегічне і вкрай небезпечне значення від цього не зменшується. Навпаки — воно зростає.

Тому що результат цієї війни визначатиме майбутнє всієї системи міжнародної безпеки на десятиріччя, а то й століття.

Російсько-українська війна — головний виклик

безпеці Європи

Російська агресія проти України (2014 – 2026) не є регіональним конфліктом.

Це війна за перегляд міжнародного правового порядку.

Її стратегічні цілі очевидні:

- знищення української державності;
- демонтаж системи європейської безпеки;
- легалізація права сили у міжнародних відносинах;
- відновлення імперської сфери впливу Росії.

Саме тому російсько-українська війна стала найбільшим військовим конфліктом у Європі після Другої світової війни.

Йдеться не лише про території України. Йдеться про принцип:

- чи можуть кордони в Європі змінюватися силою.

Якщо відповідь буде позитивною — це означатиме крах усієї системи міжнародного права, створеної після 1945 року.

Стратегічна небезпека розпорошення уваги Заходу

Війна на Близькому Сході створює для України нову стратегічну проблему — розпорошення політичних, військових та фінансових ресурсів Заходу.

Існує кілька ключових ризиків.

Військовий ризик:

- одні й ті самі системи озброєнь (зокрема протиракетна оборона, боєприпаси, системи ППО) необхідні одночасно для України, союзників США на Близькому Сході та країн НАТО.

Умови обмеженого виробництва означають неминуче перерозподілення ресурсів.

Дипломатичний ризик:

- глобальні кризи відволікають політичну увагу від України та російсько-української війни.

Це може:

- затягнути міжнародні рішення;
- ускладнити переговорні процеси;
- послабити санкційний тиск на Росію.

Економічний ризик:

- конфлікт навколо Ірану впливає на світові енергетичні ринки.

Через Ормузьку протоку проходить приблизно 20 % світових поставок нафти.

Будь-яка ескалація призводить до:

- зростання цін на енергоносії;
- економічного тиску на Європу;
- зменшення бюджетних можливостей підтримки України.

Росія намагається використати глобальну нестабільність

Для Кремля нові війни у світі — це стратегічна можливість.

Російська політична логіка полягає у тому, щоб:

розпорошити увагу Заходу;

створити ефект «втоми від війни»;

нав'язати Україні переговори на умовах агресора.

Саме тому Москва активно використовує кожен глобальну кризу для просування власних інтересів.

Війна на Близькому Сході може дати Росії:

- додатковий час для посилення і перегрупування своїх ресурсів і можливостей;
- політичний простір для маневрів;
- ослаблення санкційного режиму.

Це одна з головних стратегічних небезпек нинішнього моменту.

Міжнародне право: принцип, який не можна зруйнувати

Статут ООН прямо забороняє застосування сили проти територіальної цілісності держав.

Російська агресія проти України є прямим порушенням цього фундаментального принципу.

Міжнародний суд ООН уже у 2022 році постановив, що Росія повинна негайно припинити військові дії проти України.

Ігнорування цих рішень створює небезпечний прецедент.

Якщо агресор може безкарно порушувати міжнародне право — це означає, що міжнародне право перестає бути правом.

Воно перетворюється лише на декларацію.

Європейський Союз: безпека України — це безпека Європи

Для Європейського Союзу російсько-українська війна має екзистенційне значення (визначальне для самого існування).

Поразка України означала би:

- різке зростання військових ризиків і небезпек у Європі;
- суттєве збільшення витрат на оборону;
- нові хвилі міграційної нестабільності;
- посилення агресивної міжнародної політики Російської Федерації та російського енергетичного шантажу;
- політичну дестабілізацію ЄС.

Саме тому підтримка України не є лише актом солідарності, а питанням стратегічної безпеки і самозбереження Європи.

Які помилки можуть стати фатальними

Існує кілька небезпечних стратегічних ілюзій.

Ілюзія перша:

- що поява нових воєн у світі автоматично зменшує значення російсько-української війни;
- насправді ж вони лише посилюють ризики та поглиблюють негативні й загрозливоруйнівні наслідки — як для України, так і для Європейського Союзу та всього демократичного світу.

Ілюзія друга:

- що агресора можна «умиротворити» дипломатичними поступками;
- насправді історичний досвід переконливо доводить протилежне: будь-які поступки агресору лише заохочують його до нових агресивних дій, вимог і подальшої ескалації.

Ілюзія третя:

- що Європа може залишатися безпечною без сильної України;
- це фундаментально хибне припущення, оскільки поразка або ослаблення України означатиме різке зростання безпекових ризиків для всієї Європи — від розширення російської військової загрози та дестабілізації східного флангу ЄС і НАТО до нових хвиль політичної, енергетичної, військової та міграційної нестабільності.

Стратегічні висновки

Для України та Європейського Союзу нинішній момент вимагає чіткої стратегічної позиції.

Необхідно:

- зберегти глобальний фокус на російській агресії;
- посилити санкційний тиск на Росію;
- розширити військову підтримку України;
- розвивати спільне оборонне виробництво України та ЄС;
- гарантувати незворотність європейської інтеграції України.

Війна в Україні — це не лише боротьба за свободу українського народу та державну незалежність і суверенітет України, але й боротьба за збереження європейської безпеки, міжнародного правового порядку та принципу непорушності державних кордонів у сучасному світі.

Це боротьба не лише за незалежність України, але й за демократичне та правове майбутнє Європи і світу, а водночас — за збереження самого принципу верховенства міжнародного права як основи сучасного світового порядку.

Стратегічний висновок: Україна як ключовий фронт безпеки

Європи і міжнародного правопорядку

Світ може відволіктися — і, як видно вже сьогодні, частково відволікається — на нові війни, зокрема на загострення конфлікту між США, Ізраїлем та Іраном і можливе втягування в нього інших держав.

Однак для Європи, Великої Британії, США, Канади, всього демократичного світу та міжнародного порядку головний тест сучасності залишається незмінним — це російсько-українська війна, її руйнівні наслідки та потенційно ще більші небезпеки у майбутньому.

Якщо агресія Росії буде винагороджена або навіть просто відсунута на другий план серед інших глобальних криз, це означатиме початок нової епохи міжнародної нестабільності, фактичне виправдання військової агресії як інструменту політики, появу нових агресивних воєн, системне порушення суверенних прав і територіальної цілісності держав, підлив фундаментальних прав і свобод людини, а також поступове руйну-

вання самої системи міжнародного права і міжнародних безпекових гарантій.

Саме тому стратегічне завдання України та її союзників — не допустити втрати світового політичного фокусу щодо російсько-української війни, водночас усвідомлюючи, що нове вогнище війни в регіоні Перської затоки також створює серйозні загрози для глобальної стабільності.

Разом з тим необхідно чітко розуміти: без зупинення і припинення російської агресії проти України надзвичайно складно буде ефективно врегульовувати й інші воєнні конфлікти у світі, оскільки саме безкарність агресії руйнує довіру до міжнародних інститутів і механізмів колективної безпеки.

Бо сьогодні в Україні вирішується не лише доля однієї держави, а й майбутня модель міжнародних відносин — чи залишиться світ системою права, відповідальності і взаємної безпеки держав, чи поступово повернеться до логіки сили, імперських амбіцій і воєнного переділу кордонів.

Саме в Україні сьогодні вирішується майбутнє всієї європейської безпеки, міжнародного правопорядку і демократичного світу.

Джерела

United Nations Charter. Статут Організації Об'єднаних Націй (повний текст). <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text> (дата доступу: 06.03.2026)

Заява Міністерства закордонних справ України

Україна у війні виснаження: фронт тримається, ціна зростає – станом на 7 березня 2026 року

Віктор БЕДЬ, Юліан БЕДЬ, спеціально для газети «Срібна Земля» 7 березня 2026 року

Російська агресія проти України триває від 2014 року. На початок березня 2026 року ця війна дедалі виразніше має ознаки війни виснаження: Росія утримує близько п'ятої частини української території, але її просування на ключових ділянках фронту сповільнилося. На

щодо рішення Міжнародного Суду ООН щодо юрисдикції щодо претензій України за Конвенцією про геноцид. <https://mfa.gov.ua/en/news/zayava-mzs-ukrayini-shchodo-rishennya-mizhnarodnogo-sudu-on-shchodo-yurisdikciyi-zaprovom-ukrayini-za-konvenciyeu-pro-genocid> (дата доступу: 06.03.2026)

Reuters. Israel launches strikes on Beirut amid expansion of the war. Ізраїль завдає ударів по Бейруту в рамках розширення війни; Іран заявляє, що країни розпочали посередницькі зусилля. <https://www.reuters.com/world/middle-east/trump-urges-iranian-kurds-attack-iran-war-widens-2026-03-06/> (дата доступу: 06.03.2026)

Reuters. Lithuania says Russia is expanding military forces along NATO borders. Литва заявляє, що Росія розширює військові підрозділи на кордонах НАТО. <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/lithuania-says-russia-is-expanding-military-units-nato-borders-2026-03-06/> (дата доступу: 06.03.2026)

Marking the fourth anniversary of Russia's full-scale invasion, the NATO Secretary General praises Ukraine as a nation of heroes. Відзначаючи чотири роки повномасштабного вторгнення Росії, Генеральний секретар НАТО вихваляє Україну як націю героїв. <https://www.nato.int/en/news-and-events/articles/news/2026/02/24/nato-commemorates-the-fourth-anniversary-of-russias-full-scale-invasion-of-ukraine?selectedLocale=> (дата доступу: 06.03.2026)

Покровському напрямку Reuters, спираючись на відкриті карти та оцінки CSIS, фіксував середній темп близько 70 метрів на добу, тоді як українське командування повідомило про звільнення дев'яти населених пунктів у Запорізькій області від кінця січня.

Уповільнення російського наступу не означає зменшення загрози для українського тилу. У ніч проти 7 березня

Росія випустила по Україні 480 дронів і 29 ракет, вдаривши по енергетичних, залізничних та портових об'єктах. У Харкові загинули щонайменше семеро людей, у Києві після удару по енергооб'єкту без тепла залишилися 2 806 житлових будинків, а аварійні відключення запроваджували у семи регіонах. ООН водночас фіксує системне погіршення гуманітарної картини: за час повномасштабної війни верифіковано понад 15 тисяч загиблих і понад 41 тисячу поранених цивільних, а лише у 2025 році — понад 2,5 тисячі загиблих і понад 12,1 тисячі поранених.

Політичне врегулювання залишається далеким. Лютневі переговори в Женеві, що відбулися після двох раундів в Абу-Дабі, не дали прориву; ключовим бар'єром лишається питання територій, насамперед контрольованої Україною частини Донеччини, від якої Москва вимагає відступу Києва. Запланований на початок березня новий раунд довелося відкласти через ескалацію на Близькому Сході. Проте один практичний результат переговорного процесу все ж є: 6 березня сторони завершили дводенний обмін, повернувши по 500 військовополонених, а Україна додатково повернула двох цивільних.

Війна дедалі виразніше показує і зовнішній вимір виснаження. Reuters повідомив, що наприкінці 2025 року українські F-16 на кілька тижнів залишилися з гострим дефіцитом ракет AIM-9, що оголило залежність української ППО від західних поставок. Водночас Британія 7 березня офіційно розкрила існування чотирьох ремонтних майданчиків на українській території для обслуговування переданої техніки. Москва, своєю чергою, спирається і на північнокорейський людський ресурс: Reuters із посиланням на південнокорейські, українські та західні джерела писав, що КНДР відрядила близько 14 тисяч військових, з яких понад 6 тисяч були вбиті або поранені.

Економічний вимір не менш тривожний. Після обвалу майже на 30% у 2022 році й відскоку на 5,3% у 2023-му українська економіка знову сповільнилася. НБУ очікує близько 1,8% зростання у 2026 році, МВФ — 1,8–2,5%, а інфляцію

цього року оцінюють приблизно в діапазоні 6,1–7,5%. Причини зрозумілі: дефіцит електроенергії, нестача робочих рук, воєнні ризики і висока залежність від зовнішнього фінансування. Reuters у лютому писав, що 80% компаній відчують наслідки відключень, а ООН фіксує, що станом на січень 2026 року Україна втратила понад половину довоєнної генерувальної потужності. МВФ водночас оцінює фінансовий розрив України у 2026 році в 52 млрд доларів.

Масштаб довгострокових втрат лише зростає. Оновлена спільна оцінка Світового банку, ООН, Єврокомісії та уряду України підняла потреби на відновлення до 588 млрд. доларів на найближче десятиліття; прямі збитки сягнули 195 млрд. Війна перемістила близько 11 млн людей, з них приблизно 6 млн. перебувають за межами країни, а в самому ЄС станом на кінець 2025 року під тимчасовим захистом залишалися 4,35 млн. громадян України. Додатковим ударом по економіці стали атаки на чорноморські порти: Одеський вузол обслуговує близько 90% українського експорту, але зимові удари знижували його пропускну спроможність до 30% і били по зерновій, рудній, залізничній та портовій логістиці.

Росія теж платить високу ціну, хоч і намагається її приховати. МВФ у січні знизив прогноз зростання російської економіки на 2026 рік до 0,8%, тоді як Reuters і німецька розвідка BND повідомляли про гірший, ніж визнає Москва, бюджетний дефіцит 2025 року. До цього додаються санкційні дисконти на російську нафту та удари українських дронів по експортній інфраструктурі. Отже, 2026 рік дедалі більше виглядає не роком швидкого розв'язання війни, а роком перевірки витривалості — фронту, тилу, міжнародної підтримки і здатності держав витримувати довгу війну.

Підготовлено за матеріалами Reuters, ВООЗ, МАГАТЕ та відкритих даних MarineTraffic.

В Ужгороді поховали 56-річного українського воїна-захисника, підполковника Олександра Сахнюка

11 березня 2026 року в Ужгороді попрощалися з 56-річним українським воїном-захисником, підполковником Олександром Сахнюком. Чин похорону відбувся на площі Народній у місті Ужгороді.

Олександр Якович Сахнюк народився 25 лютого 1970 року в місті Ізяслав Хмельницької області. Після закінчення в рідному місті середньої школи вступив на навчання до Кам'янець-Подільського вищого військового інженерного командного училища, де здобув фах військового інженера-сапера.

У червні 1991 року розпочав військову службу по захисту народу України, сумлінно проходив службу в Ужгородському танковому полку.

З 2003 року був переведений на службу до Західного територіального управління Військової служби правопорядку. У 2004 році був призначений начальником штабу Ужгородського зонального відділення військової служби правопорядку.

У 2008 році вийшов у відставку.

Із початком повномасштабної військової агресії Російської Федерації проти України 1 березня 2022 року добровольцем мобілізувався до Збройних Сил України та сумлінно і героїчно захищав Вітчизну на Запорізькому та Сумському напрямках.

Влада, народ і війна — ціна 35 років безвідповідальності

Допущення, а згодом — жахливі й руйнівні наслідки російсько-української війни 2014–2026 років стали результатом як дій, так і бездіяльності представників найвищої політичної влади України протягом усіх 35 років відновленої державної незалежності — без винятків.

Головною стратегічною помилкою після 24 серпня 1991 року стало збереження при владі колишньої комуністично-радянської номенклатури КПРС — промосковських і відверто московських противників української державності. Саме

6 березня 2026 року внаслідок важкої хвороби підполковник Олександр Сахнюк дочасно відійшов у вічність.

У українського воїна-захисника залишилися в земному житті дружина та син.

З благословення Преосвященнішого Віктора Бедь, єпископа Мукачівського і Карпатського, керуючого Мукачівсько-Карпатською єпархією Православної Церкви України, чин похорону очолив протоієрей Віталій Пронюк, благочинний Ужгородського районного благочиння, у співслужінні диякона Василя Ісакова та диякона В'ячеслава Мороза.

Від імені Головнокомандувача Збройних Сил України уповноважений офіцер Ужгородського районного ТЦК та СП зачитав пам'ятний лист на знак глибокої вдячності за жертвне служіння полеглого героя в лавах ЗСУ.

Після церемонії прощання на площі Народній жалобна хода вирушила до Пагорба Слави Ужгородського міського кладовища «Кальварія», де українського воїна-захисника, підполковника Олександра Сахнюка, поховали з військовими почестями.

У прощанні взяли участь дружина та син покійного, рідні й близькі, друзі, побратими, представники місцевої влади та вдячні ужгородці.

Пресслужба МКЄ ПЦУ

це заклало фундамент подальшого ослаблення держави, її внутрішньої деградації та поступового розвалу інституцій.

Системні помилки в організації влади, відсутність належної політичної відповідальності, кадрова безпринципність, корупційна замкнутість управлінських кіл, стратегічна короткозорість та політичне інородство — як відчуження від українських національних інтересів — створили передумови для тієї катастрофи, яку нині переживає українська нація.

Але не менша відповідальність, на жаль, лежить і на самому українському народі — сьогоднішній головній жертві цієї війни. Протягом 1991–2026 років значна частина суспільства часто легковажно, емоційно або байдуже ставилася до формування державної й місцевої влади. Саме така безвідповідальність у виборі, толерування популізму, зневага до професійності та державницької позиції й привели до крайніх негативних і руйнівних наслідків.

Головне питання сьогодення:

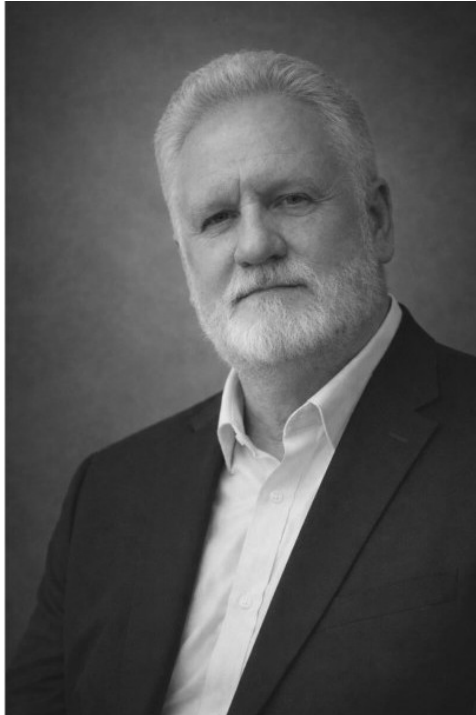
чи здатен цей самий народ після завершення російсько-української війни провести реальне очищення влади та здійснити справжню політичну люстрацію?

Поки що залишаю це питання без відповіді.

Бо, на жаль, маю серйозні сумніви щодо ствердого сценарію.

Одна з головних причин — катастрофічна оскуділість справжніх, непідкупних національних лідерів. Бажаючих влади й необмежених вигод від неї — безліч.

Готових же саможертвовно, патріотично й професійно служити українській нації — нині вкрай мало.

Без справжніх і гідних провідників народ ризикує перетворитися не на могутню, об'єднану і сильну націю, а на розпорошену спільноту індивідуалістів, де кожен вважає себе найрозумнішим чи найхитрішим, але не усвідомлює, що за таких умов сам заганає і себе, і інших у пастку історичних поразок.

Тож для початку — розумнішаймо.

Робімо чесні й відповідальні висновки з допущених помилок.

Єднаймося в національній і духовній солідарності.

Плекаймо національних провідників серед кращих синів і дочок українського народу — а не серед запроданців, зрадників, корупціонерів та іногородців, чужих українській державності й національним інтересам.

Лише тоді перемога, розквіт і гідне життя стануть нашою реальністю в Україні.

Віктор БЕДЬ

голова Всеукраїнського товариства

борців за незалежність України у XX столітті

м. Ужгород

24 лютого 2026 р.

Освіта і Наука

В усіх закладах освіти країни припиняється очне навчання

Уряд ухвалив рішення щодо тимчасового припинення освітнього процесу в очній формі в закладах дошкільної, загальної середньої, професійної, фахової передвищої та вищої освіти.

Рішення спричинене наслідками надзвичайної ситуації державного рівня воєнного та техногенного характеру в електроенергетичних системах, спричинених ракетно-дроновими атаками російської федерації.

Влада на місцях має невідкладно вжити заходів залежно від безпекової ситуації в регіоні та при-

йняти рішення щодо роботи освітніх установ.

Зокрема, буде опрацьовано доцільність переходу на дистанційну форму навчання або продовження чи запровадження зимових канікул до 1 лютого 2026 року.

Як відомо, у Києві всі школи продовжать канікули до 1 лютого, а дитсадки працюватимуть — режим їхньої роботи визначатимуть з урахуванням ситуації на місці.

Джерело:osvita.ua

5 технологічних проривів 2025 року, які непомітно змінили наш світ

1. Штучний інтелект Штучний інтелект більше не є чимось, що використовують лише інженери чи великі компанії. У 2025 році штучний інтелект став персональним. Його активно використовує понад мільярд людей у всьому світі. Генеративні моделі тепер керують нашими розкладами, ведуть ділову переписку та редагують відео за лічені секунди. Однак головна зміна 2025 року — це довіра. Ми більше не перевіряємо кожне слово за алгоритмом, а усе більше покладемося на ШІ як на повноцінного помічника. Якщо раніше ми запитували “Чи може ШІ допомогти нам?”, то сьогодні ми маємо визначити, яку частку власного мислення ми готові передати в оренду машинам.

2. Початок ери “після смартфонів” Це може здатися передчасним, але 2025 рік став точкою, коли смартфони досягли свого піка і, ймовірно, почали втрачати статус центру цифрового всесвіту. Технології поступово “йдуть” з екранів і зливаються з навколишнім середовищем. Носимі пристрої стали розумнішими, голосові асистенти точнішими, а розумні окуляри — практичнішими. Пристрої починають реагувати на наші потреби ще до того, як ми доторкнемося до тачскріна. Майбутнє належить не більшій кількості пікселів, а меншій кількості зусиль.

3. Діпфейки Разом із неймовірними можливос-

тями ШІ приніс і нові загрози. 2025 рік став випробуванням для нашої здатності відрізнити правду від вигадки. Діпфейки, тобто цифрово згенеровані зображення та відео стали інструментом не лише політичних маніпуляцій, а й побутового шахрайства. Сьогодні зловмисники можуть імітувати голос вашого родича, щоб попросити грошей, або ж створювати фейкові рекламні кампанії за участю зірок. Крім того, проблема посилюється, адже, якщо раніше підробку можна було впізнати за неприродними рухами, то зараз це майже неможливо.

4. Військові технології 2025 рік усе більше закріплює позиції на полі бою за автономними системами. Україна перетворилася на світовий центр оборонних інновацій, де дрони еволюціонували від простих FPV-систем до складних роботизованих комплексів. Операція “Павутина”. Цього року історію змінила операція “Павутина”, коли за допомогою дронів був знищений 41 літак стратегічної авіації РФ на суму понад 7 млрд доларів, що становить понад третину їхніх стратегічних носіїв крилатих ракет. Морські дрони. Морські дрони Sea Baby та MAGURA V5 фактично вигнали Чорноморський флот з Криму. А в грудні 2025 року сталося те, що раніше вважалося неможливим. Підводні дрони “Sea Baby” успішно атакували та критич-

но пошкодили російський підводний човен класу “Варшавянка”. Автономні наземні платформи (НПП). Своєю чергою, на суші працюють автономні платформи, які можуть виконувати завдання з логістики, евакуації та вогневої підтримки, мінімізуючи людські втрати. В грудні одна з таких наземних бойових систем утримувала позицію на фронті та стримувала атаки російських військ без участі піхоти близько місяця.

5. Медична революція Медицина 2025 року наблизилася до вирішення проблем, які десятиліттями здавалися безнадійними. Прорив у боротьбі з BIL. Новий препарат Yeztugo від Gilead Sciences, який потрібно вводити лише двічі на рік, знижує ризик передачі вірусу на 99,9%. Це фактично функціональна вакцина, що здатна зупинити пандемію СНІДу. Персональне редагування генів. У Дитячій лікарні Філадельфії технологія CRISPR-Cas9 вперше була використана для

порятунку немовляти з летальним метаболічним розладом. Лікарі створили індивідуальний генний набір, який виправив мутацію в печінці дитини. Пластир на серце. Вчені з ETH Zurich успішно імплантували перші пластери для серця, вирощені зі стовбурових клітин. Це дозволяє відновлювати пошкоджені тканини після інфарктів, замість того щоб просто лікувати симптоми. Крім того, вчені також у 2025 році досягли прогресу у виявленні раку підшлункової, завдяки вакцині знизили ризик деменції на 20% та розробили нові ліки проти інших хвороб. Раніше портал “Коментарі” писали, що Ілон Маск прогнозує кінець ери смартфонів. Що замінить телефони у майбутньому. Також “Коментарі” писали про нові технології в мистецтві. Як AI та VR змінюють підхід сучасних художників.

Джерело:it.comments.ua

Штучний інтелект поставив під сумнів один із стовпів сучасної криміналістики

Штучний інтелект поставив під сумнів один із базових постулатів криміналістики – уявлення про абсолютну унікальність відбитків пальців. Як пише DailyGalaxy, це відкриття може мати далекосяжні наслідки як для судової практики, так і для систем біометричної безпеки.

Упродовж понад ста років вважалося, що немає двох однакових відбитків пальців, навіть між різними пальцями однієї й тієї ж людини. Саме на цьому переконанні будувалися криміналістичні методики, робота поліції та рішення судів у всьому світі. Однак нове покоління алгоритмів машинного навчання змусило науковців переглянути цю аксіому. Дослідження, опубліковане в журналі Science Advances.

Команда з Колумбійського університету та Університету в Буффало використала модель глибокого контрастного навчання, натреновану на понад 60 тисячах зображень відбитків пальців із кількох авторитетних біометричних баз даних. Результати виявилися несподіваними: система з упевненістю понад 99,99% визначала, чи належать два різні відбитки одній людині, а також демонструвала близько 77% точності при зіставленні відбитків різних пальців однієї особи.

Ключовим стало те, що алгоритм не покладався на класичні “дрібниці” – закінчення чи розгалуження гребенів. Натомість він аналізував “орієнтацію гребенів та кривизну”, тобто ширші структурні візерунки. Як зазначають автори, “ці ширші структурні візерунки однаково проявляються на всіх пальцях людини, навіть між руками”.

Практичний ефект такої технології може бути значним. Наприклад, це може значно прискорити визначення особи людини, коли доступним є частковий або неякісний відбиток, що є типовим на місцях злочинів.

“Сучасні системи часто вимагають, щоб для перехресного зіставлення були доступні всі десять відбитків пальців кожного суб’єкта. Новий метод штучного інтелекту пропонує суттєве підвищення ефективності. В одному змодельованому судово-медичному тесті модель скоротила список підозрюваних із 1000 осіб до менш ніж 40 ймовірних кандидатів. Виявляючи повторювані структурні особливості на пальцях, штучний інтелект може поєднувати відбитки пальців, знайдені на різних місцях злочину, навіть якщо вони походять з різних пальців”, – пише DailyGalaxy.

Водночас дослідники наголошують, що модель “призначена для генерування слідчих контактів, а не для юридичної ідентифікації”, і поки що не готова до прямого використання в судах.

Окрім криміналістики, відкриття може вплинути й на біометричну безпеку. Системи доступу, смартфони та прикордонний контроль зазвичай виходять з того, що кожен відбиток є окремим ідентифікатором. Виявлена схожість між пальцями несе як потенційні ризики, так і переваги, змушуючи розробників переглянути підходи до автентифікації.

На його думку, люди повинні фокусуватися на розвитку своїх людських якостей – зокрема ем-

патії та здатності “стати прекрасною людиною”, оскільки “людський дотик” залишатиметься цінним і незамінним навіть у світі автоматизації.

Публікація повідомляє, що у Швейцарії капсулу для евтаназії оснастили системою штучного інтелекту, яка має визначати, чи людина перебуває в “адекватному стані” для ухвалення рішення про припинення життя. Ця технологія є частиною бачення винахідника Філіпа Нічтке щодо “демедикалізації” процесу евтаназії, але її критики застерігають про серйозні етичні ризики використання штучного інтелекту в ухваленні таких незворотних рішень.

Джерело:unian.ua

МОН України затвердило наказ про проведення у 2026 році вступних випробувань

Міністерство освіти і науки України затвердило наказ про проведення у 2026 році вступних випробувань. Ним визначено перелік предметів національного мультипредметного тесту (НМТ) і предметних тестів єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ), а також терміни проведення вступних випробувань для вступу на бакалаврський, магістерський та аспірантський рівні вищої освіти. Усі тестування відбуватимуться у форматі комп’ютерного тестування. Для вступу для здобуття ступеня бакалавра абітурієнти мають пройти НМТ. У 2026 році цей іспит буде проведено в межах основної (з 20 травня до 25 червня) та додаткової (протягом 17—24 липня) сесій. НМТ складатиметься із двох блоків: основного, до якого увійдуть три обов’язкові навчальні предмети, і додатковий, що міститиме завдання з одного навчального предмета на вибір. Обов’язкові навчальні предмети — українська мова, математика та історія України, на вибір — українська література, іноземна мова (англійська, іспанська, німецька, французька), біологія, фізика, хімія та географія. Кожен учасник НМТ проходитиме тестування в один день у два етапи. Під час першого етапу, який триватиме 120 хвилин, потрібно буде виконати завдання з української мови та математики, а під час другого, теж тривалістю 120

хвилин, — з історії України та навчального предмета на вибір, вказаного під час реєстрації для участі в НМТ. Між етапами буде 20-хвилинна перерва. Охочі вступити до магістратури вже традиційно складатимуть єдиний вступний іспит (ЄВІ) та проходитимуть ЄФВВ у межах основної сесії з 26 червня до 14 липня й додаткової з 3 до 21 серпня. Цьогоріч розширено перелік предметних тестів ЄФВВ: до вже наявних у попередні роки десяти (з економіки та міжнародної економіки, інформаційних технологій, історії мистецтва, мовознавства, обліку та фінансів, педагогіки та психології, політології та міжнародних відносин, права та міжнародного права, психології та соціології, управління та адміністрування), буде додано предметний тест з біоетики.

Майбутні аспіранти складатимуть ЄВІ та проходитимуть єдине вступне випробування з методології наукових досліджень (ЄВВ) протягом 14—29 липня у межах основної сесії та 24—28 серпня у межах додаткової. Календар організації та проведення тестувань, який визначає терміни реєстрації, одразу після затвердження буде оприлюднено на нашому сайті в рубриці «Вступні випробування 2026 року»

Джерело:znayshov.com

Освітня катастрофа: майже половина українських підлітків не знає математики на базовому рівні

Ситуація з математичною грамотністю в Україні набула ознак системної кризи. Масштаби проблеми вражають: фактично половина підлітків у країні не володіє навіть елементарними основами предмета, що ставить під удар не лише їхню подальшу кар'єру, а й інтелектуальний потенціал усієї держави.

Такі результати демонструє дослідження освітніх втрат з математики від EdEra та Tokarev Foundation.

Чому втрата навичок загрожує майбутньому молоді

Фахівці проаналізували результати НМТ з математики 2022 — 2024 років і дані PISA-2022, інтерв'ю з учителями та діагностичні тести учнів 5, 7 і 10 класів у межах проєкту з подолання освітніх втрат від благодійного фонду savED.

Міжнародне дослідження PISA-2022 засвідчило, що 42% українських підлітків не досягли базового рівня з математики, а лише 3% мають найвищі результати. На НМТ з математики торік

12% учасників не подолали поріг, відповівши гірше за рівень 5 — 7 класу. Середній результат при цьому був 132,5 бала зі 200. 12% — це кожен восьмий учень. З української мови та історії таких було всього 1%.

Фахівці при цьому наголошують: математика — це не тільки про оцінки та НМТ, а й про те, чи зможе людина мислити критично, прораховувати ризики й ухвалювати рішення. Втрата відповідних навичок у школі стає причиною їхнього браку у майбутньому в економіці, технологіях і управлінні. Також слабка математика підриває фінансову грамотність молоді.

Крім того, освітні втрати посилює і брак вчителів математики, фізики, хімії. Цю проблему озвучували в Міністерстві освіти і науки України ще раніше.

Раніше ми писали про те, чому деякі діти ненавидять школу та що з цим робити.

Джерело:tsn.ua

У МАБН відбулася нарада з підготовки до засідання разової спеціалізованої вченої ради

16 лютого 2026 року в місті Ужгороді відбулася робоча зустріч президента Міжнародної академії богословських наук професора, єпископа Віктора Бедь із віцепрезидентом, професором Михайлом Басарабом, та завідувачем канцелярії, професором Антоніною Вчорашньою з організаційних питань.

Під час зустрічі було обговорено організаційні

питання щодо підготовки до проведення засідання спеціалізованої вченої ради Академії, яке заплановано на 19 лютого 2026 року.

За результатами наради президент Академії надав відповідні розпорядження та доручення до виконання

в Академії.

Пресслужба МАБН

Представники Карпатського університету імені Августина Волошина взяли участь в роботі XXIV Міжнародної науково-практичної конференції «Доказові прогнози розвитку освіти в Україні: відкритий трек досліджень»

13 лютого 2026 року представники нашого Університету долучилися до роботи XXIV Міжнародної науково-практичної конференції «Доказові прогнози розвитку освіти в Україні: відкритий трек досліджень», що була організо-

вана Харківським гуманітарним університетом «Народна українська академія».

Захід об'єднав провідних фахівців, науковців та освітян для обговорення стратегічних перспектив розвитку освітньої галузі в Україні. Наш за-

клад на конференції гідно представляли ректор та науково-педагогічні працівники. Дискусії охоплювали питання аналітики, прогнозування та впровадження доказового підходу в управлінні освітніми процесами. За результатами роботи учасники отримали сертифікати, що підтверджують підвищення науково-освітнього рівня та професійну активність. Участь у таких заходах сприяє зміцненню міжвузівських зв'язків та обміну досвідом щодо ін-

новаційних шляхів розвитку вищої школи.

Оргкомітет конференції в особі доктора історичних наук, професора Катерини Астахової висловив подяку нашим

колегам за експертність, вагомий професійний внесок та активну участь у змістовних дискусіях.

Вітаємо наших науковців та бажаємо подальших успіхів у дослідницькій діяльності!

Пресслужба КаУ ім. Августина Волошина

Ієрей Василь Фуфалько здобув науковий ступінь доктора філософії за результатами захисту дисертації в Міжнародній академії богословських наук

19 лютого 2026 року в м. Ужгороді відбулося засідання разової спеціалізованої вченої ради Міжнародної академії богословських наук. Під час засідання було розглянуто питання захисту дисертаційного дослідження ієрея Василя Фуфалька — священнослужителя Свято-Троїцького кафедрального собору в місті Івано-Франківську, храму Свято-Михайлівського чоловічого монастиря в селі Баб'янка Коломийського району Івано-Франківсько-Галицької єпархії Православної Церкви України та випускника спільної аспірантури Карпатського університету імені Августина Волошина й Ужгородської української богословської академії — на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі богослов'я (спеціальність 09.00.14 — богослов'я, спеціалізація — історія Церкви).

Тема дисертації: «Духовний спадок Галицьких монастирів у Карпатах: культурна та релігійна місія».

За результатами відкритого публічного захисту таємним голосуванням рішенням разової спеціалізованої вченої ради Міжнародної академії богословських наук одноголосно ієрею Василю Фуфальку присвоєно науковий ступінь доктора філософії у галузі богослов'я.

Відтак президент Міжнародної академії богословських наук, голова разової спеціалізованої вченої ради, єпископ Мукачівський і Карпатський Православної Церкви України Віктор Бедь урочисто вручив ієрею Василю Фуфальку докторський диплом та нагрудний докторський хрест II ступеня.

Пресслужба МАБН

У КаУ ім. Августина Волошина створено Центр раннього розвитку та початкової освіти та призначено Марію Двуйло його директором

26 лютого 2026 року наказом Карпатського університету імені Августина Волошина створено Центр раннього розвитку та початкової освіти.

Директором Центру призначено педагога вищої категорії Марію Двуйло.

Цього ж дня президент університету, професор,

єпископ Віктор Бедь та ректор університету, професор Марина Дуб привітали пані Марію Двуйло з призначенням на відповідальну посаду й побажали їй успіхів і Божої допомоги в педагогічній діяльності та особистому

житті.

Пресслужба КаУ ім. Августина Волошина

У Карпатському університеті імені Августина Волошина провели нараду керівного складу перед початком весняно-літнього семестру 2025–2026 навчального року

2 березня 2026 року під керівництвом президента, професора, єпископа Віктора Бедь та ректора, професора Марини Дуб, у місті Ужгороді було проведено нараду керівного складу Карпатського університету імені Августина Волошина перед початком весняно-літнього семестру 2025–2026 навчального року.

У ході наради обговорено стратегічні та пріоритетні напрями діяльності Карпатського університету імені Августина Волошина та Ужгородського гуманітарно-економічного коледжу університету на перше півріччя 2026 року. Зокрема, йшлося про організацію освітнього й наукового процесу, проведення профорієнтаційної та іміджевої роботи, підготовку до друку чергових випусків наукових журналів (у паперовому та електронному форматах) — «Науковий вісник Карпатського університету імені Августина Волошина» та «Богословська думка в Україні»,

проведення планової акредитації освітніх програм, подальше розширення переліку спеціальностей, впровадження практики залучення до викладацької та консультативної діяльності фахівців-практиків, організацію Фестивалю «Духовні кри-

ниці “Срібної Землі”» та Всеукраїнської наукової конференції тощо.

Участь у нараді, окрім президента, професора, єпископа Віктора Бедь та ректора, професора Марини Дуб, також взяли й виступили: професор Михайло Басараб — проректор з наукової роботи; професор Тетяна Горват — проректор з науково-педагогічної роботи та стратегічного менеджменту; професор Лариса Лугош; Ярослав Бідзіля — голова студентського самоврядування.

За підсумками обговорення з усіх питань було ухвалено відповідні рішення.

Пресслужба КаУ ім. Августина Волошина

В Карпатському університеті імені Августина Волошина відбулася робоча нарада щодо пріоритетних завдань весняного семестру

03 березня 2026 року в Карпатському університеті імені Августина Волошина під головуванням ректора відбулася планова робоча зустріч адміністрації та керівників структурних підрозділів. Головною метою наради стало узгодження стратегічних

кроків щодо забезпечення якісного освітнього процесу та підготовки до міжнародної акредитації.

Основні блоки питань, що обговорювалися:

– Старт навчального процесу

Проаналізовано готовність аудиторного фонду та актуальність розкладу занять. Особливу увагу приділено цифровізації — перевірено стан реєстрації здобувачів освіти та готовність елект-

ронних журналів до ведення обліку успішності.

– Міжнародна акредитація

Нарада зафіксувала успішне завершення першого етапу: звіти про самоаналіз освітніх програм уже офіційно надіслані до агенції ZEVA. Наразі універ-

ситет розпочинає безпосередню підготовку до наступних кроків:

Робота з фокус-групами. Розпочато формування груп зі студентів, викладачів та випускників для участі в інтерв'ю з міжнародними експертами.

Аудит силабусів. Триває фінальна перевірка відповідності навчальних планів європейським стандартам якості.

– Військовий облік та звітність

Обговорено стан ведення військового обліку студентів та співробітників. Підбито підсумки звітності перед ТЦК та СП за 2025 рік і затверджено план заходів на 2026 рік відповідно до чинного законодавства.

– Вступна кампанія 2026

Обговорено проведення Днів відкритих дверей. Окреслено стратегію профорієнтаційної роботи у школах та коледжах, а також запуск оновлених рекламних кампаній у соціальних мережах

для залучення майбутніх абітурієнтів.

– Інформаційна прозорість

Було наголошено на важливості постійного оновлення кафедральних сторінок та оперативного оприлюднення публічної інформації на офіційному сайті університету.

Адміністрація університету дякує колективу за злагожену роботу та готовність до нових звершень у 2026 навчальному році!

Пресслужба КаУ ім. Августина Волошина

OpenAI презентувала GPT-5.4: що відомо про нову модель

У четвер, 5 березня, OpenAI випустила нову базову модель GPT-5.4. Компанія називає її “нашою найпотужнішою та найефективнішою моделлю для професійної роботи”.

Про це пише TechCrunch.

Що відомо про нову модель GPT-5.4
Окрім стандартної версії, GPT-5.4 також доступна у вигляді моделі для логічного мислення (GPT-5.4 Thinking) або оптимізованої для високої продуктивності (GPT-5.4 Pro).

API-версія моделі буде доступна з контекстними вікнами розміром до 1 мільйона токенів, що є найбільшим контекстним вікном, яке коли-небудь пропонувала OpenAI.

OpenAI також наголосила на покращеній ефективності використання токенів та заявила, що GPT-5.4 здатна вирішувати ті ж самі завдання із значно меншою кількістю токенів у порівнянні з попередником.

Нова модель демонструє суттєво покращені результати бенчмарків, включаючи рекордні показники у тестах комп’ютерного використання OSWorld-Verified та WebArena Verified.

Крім того, нова модель отримала рекордні 83% у тесті GDPval від OpenAI для завдань, що потребують інтелектуальної роботи.

GPT-5.4 зайняла перше місце у бенчмарку APEX-Agents від Mercor, розробленому для оцінки професійних навичок у сфері права та фінансів, повідомив генеральний директор Mercor Брендан Фуді.

– (GPT-5.4. – Ред.) чудово справляється зі створенням завдань на довгу перспективу, таких як презентації, фінансові моделі та юридичні аналізи. Модель демонструє найвищу продуктивність, працюючи швидше та з меншими витратами, ніж конкурентні передові моделі, – зазначив Фуді.

Модель GPT-5.4 стала черговим кроком компанії щодо обмеження хибних висновків та фактологічних помилок.

OpenAI повідомила, що нова модель на 33% рідше робить помилки в окремих твердженнях у порівнянні з GPT-5.2, а загалом відповіді містять на 18% менше помилок.

Джерело: fakty.com.ua

Карпатський університет імені Августина Волошина та китайська освітня корпорація «Надія» провели переговори щодо освітньо-наукової співпраці

11 березня 2026 року в онлайн-режимі відбулися попередні переговори щодо співпраці між Карпатським університетом імені Августина Волошина та китайською освітньою корпорацією «Надія», яка об’єднує 28 закладів вищої освіти. Під час зустрічі обговорено підготовку меморандуму про міжнародну освітньо-наукову співпрацю.

Від Карпатського університету імені Августина Волошина участь у переговорах взяли:

- Віктор Бедь — президент;
- Марина Дуб — ректор;
- Тетяна Горват — проректор з науково-педагогічної роботи та стратегічного менеджменту;
- Петро Дешко — начальник навчальної час-

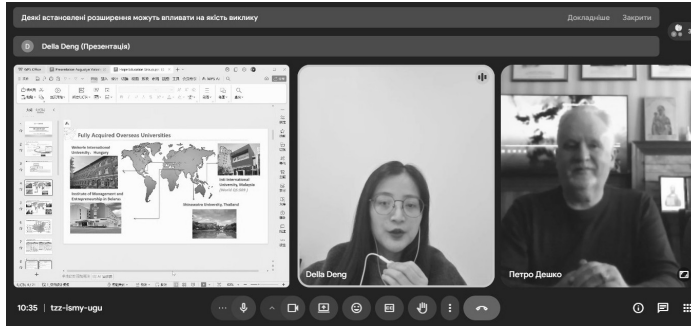
тини.

Китайську сторону представляла:

Дела Данк — менеджер з міжнародної співпраці.

За результатами переговорів сторони

обговорили головні напрями можливої освітньо-

Пресслужба КаУ ім. Августина Волошина

Стипендії тепер отримуватимуть студенти закладів вищої освіти незалежно від форми власності, — Юлія Свириденко

Стипендії тепер отримуватимуть студенти закладів вищої освіти незалежно від форми власності. У відповідь на запити студентів Уряд врегулював порядок виплат для студентів приватних закладів

вищої освіти, які так само навчаються коштом державного замовлення. Про це повідомила Прем'єр-міністр України Юлія Свириденко.

Уже з 1 вересня цього року їм нараховуватимуть академічні стипендії у розмірі щонайменше 4000 грн. Цьогоріч мінімальна стипендія зросте

вдвічі порівняно з 2025 роком.

Кошти для стипендій передбачені бюджетними призначеннями МОН на 2026 рік.

«Це рішення — приклад взаємодії, коли пропозиції молоді впливають

на державну політику і стають реальними рішеннями Уряду. Для нас важливо, щоб молодь мала можливості і гідні умови життя та розвитку в Україні», — підкреслила Прем'єр-міністр.

Джерело: kmu.gov.ua

Представники Ради самоврядування здобувачів вищої освіти КаУ ім. Августина Волошина взяли участь у Форумі «Тут починається твоя державність»

14-15 березня активісти Української асоціації студентів та Спільноти об'єднаної молоді Закарпаття у партнерстві з Управлінням у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради та Карпатським університе-

том імені Августина Волошина провели форум для 50 лідерів студентських самоврядувань Закарпаття та гостей з інших куточків України.

Перший день було присвячено ґрунтовному навчанню учасників основам організації роботи органів студентського самоврядування за програмою «ОСС SOS !» від тренерів Української асоціації студентів (УАС).

Навчальна програма складалася з кількох змістовних блоків.

Блок про історію УАСу та розвиток органів студсамоврядування провела Керівник Секретаріату Української асоціації студентів Катерина Бородавко.

Наступною була лекція з проектного менеджменту для студентських ідей від

члена проектного відділу УАСу Анастасії Черей. Тренерка розкрила базові схеми із прописання плану реалізації дії та збору ресурсів для впровадження заходів і проектів.

Член виконавчого комітету УАСу з питань взаємодії з органами влади Олександр Липовський провів екскурс у законодавство про вищу освіту та функціонування органів студсамоврядування у правовому полі у контексті захисту прав студентів і використаною можливостей від держави

для реалізації ідей та проектів.

Програму «ОСС SOS !» завершили блоки про фандрейзинг від Першого віце-президента УАСу Михайла Рака та ведення медіа органів студентського самоврядування від Катерини Бородавко. Перший день форуму завершив Голова Спільноти об'єднаної молоді Закарпаття Віктор Пилипчук грою «Маніфест», на якій протягом роботи в групах учасники склали Маніфест органів студентських самоврядувань Закарпаття, де заклали цілі спільних заходів та проектів наступних 5 років. Другий день форуму розпочався із церемоніальної ходи та покладання квітів на пам'ятник Августина Волошина учасниками форуму із 87 роковин подій Карпатської України.

Після ходи форум продовжив роботу у стінах Карпатського університету імені Августина Волошина у формі Асамблеї Відокремленого підрозділу Української асоціації студентів у Закарпатській області.

На асамблеї було сформовано нову команду із

лідерів студрад закладів фахової передвищої та вищої освіти Закарпаття, яка буде впроваджувати нові проекти та ідеї від УАСу.

Також було заслухано та позитивно оцінено звіт в.о. Керівника Відокремленого підрозділу Віктора Пилипчука і відзначено його подякою від Правління та Виконавчого комітету УАСу.

Форум було завершено спільним підписанням керівникам студрад закарпатських закладів вищої та фахової передвищої освіти Маніфесту.

Участь у форумі також взяли представники Ради самоврядування здобувачів вищої освіти Карпатського університету імені Августина Волошина – Ярослав Бідзіля, студент 1 курсу магістратури за спеціальністю: Фінанси, банківська справа та страхування та Лесів Михайло, студент 1 курсу Ужгородського гуманітарно-економічного коледжу за спеціальністю Секретарська та офісна справа / Право.

Пресслужба РСЗВО КаУ ім. Августина Волошина

Відбулося підписання меморандуму про співпрацю між Карпатським університетом імені Августина Волошина та відділом освіти Холмківської ОТГ

19 березня 2026 року відбулася важлива подія для розвитку освітньої та культурної співпраці нашого регіону. Декан Карпатського університету імені Августина Волошина та за сумісництвом директор Ужго-

родського гуманітарно-економічного коледжу при університеті пані Тетяна Андрусь разом із директором Центру просвітницько-культурної та профорієнтаційної роботи пані Ганною Белан завітали до відділу освіти Холмківської об'єднаної територіальної громади.

Метою зустрічі стало підписання меморандуму про співпрацю, який відкриває нові перспективи для спільних освітніх, культурних та профорієнтаційних ініціатив. Документ закріплює прагнення сторін до взаємної підтримки у сфері підготовки молоді, розвитку освітніх програм, організації культурних заходів та формування сучасного освітнього середовища.

Університет та відділ освіти Холмківської ОТГ домовилися про реалізацію спільних проектів, спрямованих на: – підвищення якості освіти та професійної орієнтації учнівської молоді;

– популяризацію культурних та наукових цінностей;

– створення умов для творчого та інтелектуального розвитку студентів і школярів;

– розширення партнерських зв'язків між освітніми установами регіону.

Підписання меморандуму стало черговим кроком у зміцненні позицій Карпатського університету як центру освітніх і культурних інновацій, а також підтвердило готовність університету та його структурних підрозділів активно долучатися до розвитку місцевих громад.

Пресслужба КаУ ім. Августина Волошина

В Карпатському університеті імені Августина Волошина відбувся науковий круглий стіл до 87-ї річниці проголошення держави Карпатської України

16 березня 2026 року в місті Ужгороді, в Карпатському університеті імені Августина Волошина та Ужгородській українській богословській академії, було проведено науковий круглий стіл, приурочений до відзначення 87-ї річниці проголошення держави Карпатської України (1939–1944).

Після молитви всі присутні хвилиною мовчання вшанували світлу пам'ять полеглих і спочилих у Бозі героїв Карпатської України та в наші дні — українських воїнів-захисників, полеглих у російсько-українській війні (2014–2026).

Участь у роботі круглого столу взяли представники професорсько-викладацького складу та студенти Університету й Академії.

З науковими повідомленнями виступили та взяли участь в обговоренні:

- професор Віктор Бедь, президент Університету та Академії, єпископ Мукачівський і Карпатський, керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією Православної Церкви України, президент Міжнародної академії богословських наук;
- професор Марина Дуб, ректор Університету;
- професор Михайло Басараб, проректор з наукової роботи Університету та Академії, голова Українського педагогічного товариства імені Августина Волошина;
- професор диякон Василь Ісаков, перший проректор Університету та Академії, референт єпархіального управління Мукачівсько-Карпатської єпархії Православної Церкви України, ветеран російсько-української війни;

- професор Роман Офіцінський, професор кафедри богослов'я, філософії та гуманітарних наук Університету та Академії, професор Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти;
- професор Антоніна Вчорашня, директор Науково-дослідного інституту історії українських національно-визвольних змагань Університету, голова Закарпатського обласного товариства борців за незалежність України у XX столітті;
- професор Майя Артємова, директор Науково-дослідного інституту філософії, богослов'я та гуманітарних наук Університету, вчений секретар Міжнародної академії богословських наук;
- професор Марія Жабляк, директор Науково-дослідного інституту української духовної культури Університету, старший викладач Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти;
- В'ячеслав Жупик, голова Управи, заступник голови Закарпатської крайової організації Народного Руху України, борець за незалежність України у XX столітті.

За результатами наукового круглого столу учасники обговорення підкреслили історичне значення проголошення держави Карпатської України як важливого етапу українського державотворення та наголосили на необхідності подальшого наукового дослідження й популяризації цієї події в історії української нації.

Пресслужба КаУ ім. Августина Волошина

Духовність

Проповідь на свято Входу Господа Ісуса Христа у дім Отця

+ Віктор Бедь,
єпископ Мукачівський і Карпатський,
керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією
Православної Церкви України
м. Ужгород,
1 січня 2026 р.

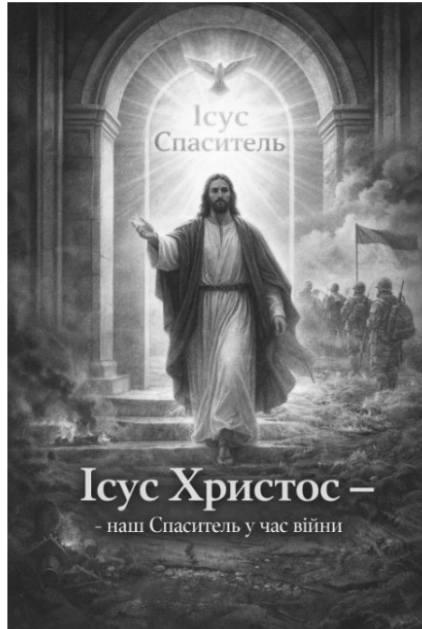
Дорогі в Господі, брати й сестри! Сьогодні наша Церква припадає у молитві до події, що сталася на восьмий день від Різдва Христового, згідно з євангельським свідченням і церковною традицією: Син Божий, Який народився від Діви Марії, у повноті Божого об'явлення входить у людське життя і в простір віри серед народу, до якого Він прийшов у земне буття і серед якого мав зростати, являючи Себе як Того, Хто від самого початку Свого земного життя добровільно приймає шлях послуху Отцеві нашому Небесному, щоб звершити спасительний Божий задум.

Цим входженням Господь Ісус Христос не просто торкається Божого Закону як зовнішнього припису, але виконує і звершує його істинний, внутрішній духовний сенс — Закон віри, любові й життя з Богом, відкриваючи людині шлях до оновленого буття у Богові, до союзу серця з Творцем, а не до формального дотримання приписів.

Що саме ми сьогодні вшановуємо?

Свята Церква сьогодні звертає нашу увагу на той момент, коли Ісус Христос отримує Ім'я, дане від Бога через ангельське благовістя, і цим самим відкривається світові як Спаситель, Який від самого початку Свого земного життя входить у спільність Божого Завіту з людством.

Це не просто історична подія з минулого. Це

глибока духовно-богословська подія, яка свідчить про вхід Господа у повноту Божого плану спасіння — плану, що розпочався у Вифлеємі, але продовжує звершуватися у кожному людському серці, яке відкривається для Бога і приймає Христа вірою та любов'ю.

У цій події Господь ясно показує нам, що Бог не відсторонюється від Закону, але приходить, щоб його виконати і звершити:

«Не подумайте, ніби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, — Я не руйнувати прийшов, але виконати» (Мт. 5, 17).

Але це виконання не є поверненням до зовнішнього припису. Це — вхід у живий союз, який Бог укладає з людиною, союз віри, любові й відповідальності, у який Господь запрошує кожного з нас, щоб ми жили не за формою, а за духом, не зі страху, а з довіри, не з примусу, а з вільної відповіді серця й любові.

Новий початок часу і наше духовне оновлення 1 січня — це не лише початок нового календарного року.

Для Церкви це не початок духовного року в літургійному сенсі (адже церковний рік розпочинається 1 вересня), але особливий святковий духовний поріг часу — вшанування Входу Господа Ісуса Христа у волю й дім Отця нашого Небесного, на якому кожна людина зупиняється, щоб осмислити своє життя перед Богом і прийняти відповідальне рішення — як жити далі, залишаючись у живій єдності з Церквою Христовою.

Новий початок для людини в Ісусі Христі не починається 1 січня, бо він уже дарований нам у

Різдві Господньому, у таїнстві вочоловічення Сина Божого — у тому, що Бог увійшов у людське життя, щоб відновити людину в її первісній гідності та повернути її до повноти духовного життя з Отцем нашим Небесним у єдності Отця, і Сина, і Святого Духа.

Тож сьогодні Церква нагадує нам, що дар Різдва Христового потребує від людини духовної відповідальності — усвідомленого входження у життя з Богом, у вірність Йому не лише словом, а щоденним вибором, дією та дотриманням Його святих Заповідей.

Через Ім'я Ісуса Христа, дане Отцем нашим Небесним, відкривається Його спасительна місія: Він є Спаситель, Який зцілює серце людини, очищає її від гріха, відновлює зруйновану гідність і знову відкриває шлях до життя з Богом і спасіння безсмертної душі.

Саме тому це свято є нагадуванням не про чергову календарну дату, а про поклик до внутрішнього духовного оновлення — до того, щоб час нашого життя став часом відповідальності, віри, служіння й любові.

Це нагадування є особливо важливим для нашого боголюбивого українського народу сьогодні, коли в умовах жорстокої й смертельно небезпечної російсько-української війни ми входимо у новий 2026 календарний рік, сповнений надій і тривоги, болю втрат і важких випробувань, але водночас — віри, гідності й незламного прагнення відродити та зберегти життя.

У цей час Церква свідчить: навіть посеред війни й страждань Бог не залишає наш український народ, а кожен новий день, прожитий з Богом і в дотриманні Його святих Заповідей, може і має стати днем духовної сили, правди та відповідального вибору — на користь істини та заради одухотвореного, гідного й справді щасливого життя у любові між собою і в Бозі.

Ісус Христос — наш Спаситель у час війни

У наші дні, коли триває жорстока російсько-українська війна, багато хто з нас щодня стає свідком самовідданої жертвності українських воїнів-захисників — людей, які не лише боронять рідну землю, а й передусім захищають жит-

тя, людську гідність, свободу, істину і правду, а також незалежність Держави України й канонічну автокефалію Української Церкви.

Як і Христос, Який добровільно увійшов у повноту Божої волі, щоб звершити спасительний задум Отця і принести порятунок людству, наші українські воїни-захисники, керуючись християнською совістю і Божими Заповідями, сьогодні мужньо стоять на сторожі життя, правди і свободи, часто ризикуючи власним життям і благополуччям заради життя і свободи своїх рідних, близьких, усього українського народу, а також безпеки народів Європи.

Сьогодні ми особливо молимося за них — наших героїв і захисників, просячи Бога, щоб укріпив їхню віру, дарував духовну кріпость, надію і любов, наділив силою та мудрістю, благословив справедливую перемогу над безбожним злом російської агресії, зберіг їх від зла і смерті та повернув живими у безпеку й мирні домівки.

Покликання для кожного з нас

Свято, яке ми сьогодні відзначаємо, закликає кожного з нас до нового входження разом із Господом Ісусом Христом у духовний дім Отця нашого Небесного — не зовнішнім кроком, а внутрішнім станом серця, душі і життя:

- з серцем, що прагне істини й правди;
- з думками, що шукають святості та вірності Божому Закону;
- з ділами, які будуються на любові, а не на ненависті, заздрості чи гордині;
- з бажанням життя, яке прагне миру, а не війни;
- з душею, що, дотримуючись Заповідей Божих, шукає прощення, внутрішнього миру, щастя і спасіння.

Тож нехай сьогоднішнє свято Входження Господа Ісуса Христа у дім Отця стане для кожного з нас часом духовного відродження і утвердження надії у Спасителі, Який увійшов у волю Отця і був прославлений в ім'я Небесного Батька, щоб і ми, йдучи за Ним, знайшли в Ньому повноту життя, істину і спасіння.

Молитва

Господи Ісусе Христе,

Який на восьмий день від святого Різдва Свого
увійшов у волю Отця нашого Небесного
і відкрив нам шлях спасіння,
даруй нам мир серця, живу надію і спасіння душ
наших.
Очисти серця наші,
зроби їх відкритими для Твоєї любові,
утверди нас у вірі, істині й правді.
Укріпи українських воїнів-захисників
силою Твоюю і благодаттю,
збережи їх від зла і смерті,
даруй їм мужність, мудрість і духовну кріпкість.

Збережи народ наш український
у свободі, гідності й єдності,
благослови справедливу перемогу над злом агре-
сії
та даруй Україні мир, відновлення і благополуч-
чя
в державі нашій і в кожній родині.
Нехай кожен день життя нашого
буде для нас шляхом правди, любові й служіння,
що веде до Отця нашого Небесного
у повноті Отця, і Сина, і Святого Духа.
Амінь.

Проповідь на честь святителя Василя Великого

+ Віктор Бедь,
єпископ Мукачівський і Карпатський,
керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією
Православної Церкви України
м. Ужгород,
01.01.2026 р.
Дорогі у Господі брати і сестри!
Сьогодні наша Свята Церква вшановує пам'ять
святителя Василя Великого (329–379) — одного
з найвидатніших Отців і вчителів Вселенської
Церкви, архієпископа Кесарії Каппадокійської.
Він жив у IV столітті — добу великих духовних
випробувань і богословських боротьб — і все
своє життя присвятив служінню Господу нашо-
му Ісусу Христу, Його Церкві та ближньому.
Святитель Василій відійшов до вічності у 379
році, а день його церковної пам'яті Свята Церк-
ва звершує 1 січня.
Великий архипастир і богослов
Святитель Василій Великий — це не просто іє-
рарх давніх часів, а мужній архипастир і глибо-
кий богослов, який ніс своє служіння в одну з
найскладніших епох історії Церкви. Йому дове-
лося діяти в умовах жорсткої боротьби за чистоту
віри, коли аріанська єресь підривала самі ос-

нови християнського вчення.
У цій духовній боротьбі святитель Василій рев-
но й послідовно відстоював правдиве вчення про
Святу Трійцю, навчаючи, що Святий Дух є іс-
тинно Богом — так само, як Отець і Син. Саме
ця істина є фундаментом православної віри, без
якої неможливе справжнє християнське життя і
спасіння людини.
Святитель Василій Великий залишив по собі ба-
гату богословську спадщину. Його твори стали
наріжним каменем формування догматичного
вчення Вселенської Православної Церкви, а ук-
ладені ним богослужбові літургійні тексти й до-
нині живлять духовне життя Церкви та вводять
вірних у глибину таїнства спілкування з Богом.
Жертва любові — щоденне життя святості
Духовна велич святителя Василя Великого по-
лягала не лише у силі богословського слова, але
передусім у ділі живої любові — любові до Бога
і до ближнього. Його святість не була відокрем-
леною від реального життя, а втілювалася у кон-
кретному служінні людям. Він засновував цер-
ковні спільноти, створював притулки для бід-
них, опікувався сиротами, людьми похилого віку
та хворими, надаючи їм не лише матеріальну

допомогу, але й піклуючись про спасіння їхніх душ, утверджуючи в них відчуття людської гідності, духовної вартості та надії.

Його життя стало практичним здійсненням слів Самого Господа Ісуса Христа:

«Люби Господа Бога свого... і ближнього свого, як самого себе»(Мт. 22:37 – 39).

Саме таке життя жертвної любові — не на словах, а в реальних учинках — сьогодні надзвичайно потребує світ і наша Батьківщина. У часи випробувань, болю і жажливої російсько-української війни воно стає не слабкістю, а джерелом внутрішньої сили, здатної зберігати людяність, єдність і надію та захищати життя наших співвітчизників.

Святитель Василій Великий і покликання до жертвності в сучасному світі

У цей час, коли Україна мужньо протистоїть окупаційному вторгненню російських військ на українську землю, ми особливо глибоко усвідомлюємо справжню цінність жертвності та подвигу. Наші українські воїни-захисники — це мужні оборонці життя і свободи, які, не шукаючи слави, стають на захист Батьківщини, віддаючи найдорожче — власне життя — за мир, за свободу, за гідність кожної родини, кожної дитини і кожної людини.

Їхній подвиг є реальним і живим втіленням тієї християнської любові до ближнього, про яку навчав і яку своїм життям засвідчив святитель Василій Великий.

Як святитель Василій не боявся відстоювати правду віри перед обличчям небезпеки і тиску, так і сьогодні багато синів і дочок боголюбивого українського народу, залишивши свої домівки, стоять на сторожі істини, правди і справедливості, захищаючи наш народ і нашу державу на лінії російсько-українського фронту.

Це жертвна любов — не як культ страждання, а як відповідальний вибір заради миру, справедливості й свободи. Саме до такої любові Бог кличе кожного з нас:

у щирій молитві;

у взаємному служінні;

у підтримці наших воїнів-захисників;

у духовній опіці над тими, хто страждає;

у збереженні людської гідності навіть у час війни.

Духовне повернення до першоджерел віри

Святитель Василій Великий нагадує нам, що віра — це не абстрактна релігійна теорія і не формальне виконання обрядів, а живий і відповідальний шлях до Бога, шлях особистого й церковного життя у світлі віри в Отця, і Сина, і Святого Духа. Така віра вимагає від християнина не лише слів, а щоденного свідчення і служіння конкретними ділами.

Святитель навчав, що єдність віруючих у Христі, взаємна підтримка, братня любов і відповідальність одне за одного є справжнім шляхом духовного зростання і спасіння. Віра, відірвана від реального життя, перестає бути живою; віра, не підтверджена вчинком, втрачає свою внутрішню силу й переконливість.

Саме тому у час важких випробувань війною ми покликані повернутися до першоджерел живої віри — не до гучних слів, а до внутрішньої духовної вірності Богові, до відповідальності за ближнього, за народ і за майбутнє. Така віра формує людину, здатну нести служіння, витримувати випробування і залишатися людиною навіть у найтяжчі часи, зберігаючи вірність Богові, Україні та Українській Церкві.

Заклик до наслідування

Святитель Василій Великий закликає нас бути свідками святого Євангелія і вірними Спасителіві нашому Ісусу Христу — не лише у слові, але й у щоденних вчинках. Тож нехай життя цього великого святителя стане для кожного з нас приводом замислитися над тим, як ми можемо служити Богові та ближнім у сучасному світі й в умовах смертельно небезпечної російсько-української війни.

Нехай молитва святителя — який є взірцем істинної, жертвної любові — допомагає нам нести хрест сьогодення з вірою, надією, любов'ю та силою духу, не втрачаючи людяності, правди і відповідальності перед Богом і народом.

Святителю Василю Великий, архієпископе Кесарії Каппадокійської, моли Бога за нас. Амінь.

У свято Богоявлення, єпископ Віктор Бедь очолив Божественну літургію та звершив освячення води у кафедральному храмі ПЦУ в м. Ужгород

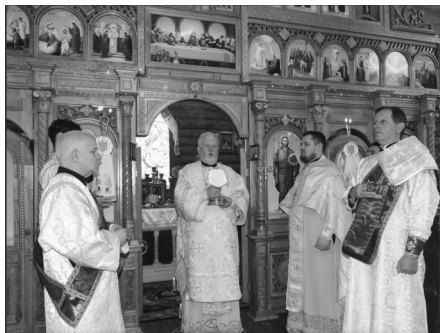
6 січня 2026 року, у свято Богоявлення та хрещення Господа Бога і Спасителя нашого Ісуса Христа, у кафедральному храмі апостола українського Андрія Первозваного Мукачівсько-

Карпатської єпархії Православної Церкви України в м. Ужгород (вул. Ференца II Ракоці, 18 А) було відслужено Божественну літургію та звершено велике освячення води.

Богослужіння очолив Преосвященніший Віктор Бедь, єпископ Мукачівський і Карпатський, керуючий єпархією, президент Карпатського університету імені Августина Волошина у співслужінні протоієрея Василя Бритвака, протоієрея Віталія Пронюка, протодиякона Івана Жабляка та диякона Василя Ісакова.

Під час Божественної літургії духовенство молилося за мир і благополуччя в Україні, за національну і духовну єдність української нації, за перемогу українського народу і Українського війська над безбожними московськими путінсько-гундяєвськими окупантами і терористами у російсько-українській війні 2014 – 2026 рр., за подальший розвиток Православної Церкви України та щасливе і мирне життя наших рідних і близьких.

При виголошенні заупокійної ектенії духовенство молилося за спасіння світлих душ раніше

спочилих у Бозі від віку всіх наших рідних і близьких, які у різні віки і часи віддали свої життя у боротьбі за національну і державну незалежність України та автокефалію Української Церкви, наших праведних і богоносних прабатьків, батьків, матерів, учителів, друзів і рідних, а також полеглих у наші дні смертю хоробрих і героїв українських воїнів-захисників у російсько-українській війні 2014 – 2026 рр.

В ході богослужіння з архиєрейським вітальним благословенням та словом до присутніх у храмі звернувся Преосвященніший владика Віктор Бедь, який зупинився на величчі і значенні свята Богоявлення, наголосив на святості і безсмертності подвигу українських воїнів-захисників та привітав усіх присутніх і з сьомою річницею вручення Томоса про автокефалію Православної Церкви України (06.01.2019).

Після завершення Божественної літургії, духовенство на чолі з Преосвященнішим владикою Віктором Бедь, звершило велике освячення води.

Богослужіння супроводжувалося співом кафедрального церковного хору під керівництвом регента Марія Жабляк, а службу дяків очолив дяк Михайло Гангур.

Пресслужба МКЄ ПЦУ

Проповідь на свято Богоявлення Господнього

+ Віктор Бедь,
єпископ Мукачівський і Карпатський,
керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією
Православної Церкви України
м. Ужгород,
06.01.2026 р.

Возлюбленні у Господі Бозі брати і сестри!
Високодостойні і героїчні наші українські воїни-захисники!

Сьогодні, у світлий день свята Богоявлення Господнього, ми в духовній радості збираємося, щоб разом пережити величний і глибинний момент Божого Одкровення — коли Сам Господь Бог, Ісус Христос,

явив Себе світові як Син Божий і Спаситель людства.

Це свято йменується також Хрещенням Господнім, Теофанією (грец. Θεοφάνεια — явлення Бога світові, коли у водах Йордану відкрилася

Пресвята Трійця) та Водохрещам, — і всі ці назви відображають одну безмежну істину: Бог відкрив Себе людині у Своїй любові та благодаті, благословивши нам життя і духовне оновлення у таїнстві святого Хрещення.

Сутність свята: Богоявлення — явлення Бога у Святій Трійці

У Святому Письмі ми читаємо, що Ісус Христос прийшов до Йордану до святого Іоана Хрестителя, щоб прийняти Хрещення не тому, що Сам мав потребу в очищенні, але щоб освятити води і через них — усе людське життя та людські душі, дарувавши їм шлях до життя вічного у Царстві Божому.

Євангеліє свідчить нам про цю подію так:

«І, охрестившись, Ісус зараз же вийшов з води. І ось, відкрилися Йому небеса, і побачив Іоан Духа Божого, Який сховався, мов голуб. І голос був з небес, що говорив: “Це — Син Мій Улюблений, у Якому Моє благовоління”» (Мт. 3:16–17).

Саме в цю мить світові вперше відкрито й явно об’являється Пресвята Трійця:

Отець — у голосі з небес,

Син — у водах Йордану,

Святий Дух — у видимому образі голуба.

Це і є Богоявлення — коли Бог не лише діє в земній історії, але відкриває Себе людині у повноті Свого буття: як Отець, і Син, і Святий Дух.

Тож Тож сьогоднішнє свято — це не лише історичний чи релігійний спомин, але живе свідчення і реальне переживання Божої присутності серед нас. Бог і нині виявляє Себе у житті людства, навіть тоді, коли ми проходимо через важкі й смертельно небезпечні випробування російсько-української війни.

Богоявлення — це світло істини і правди, світло Божої свободи, яке веде людину до звільнення від гріха, зла і темряви та відкриває шлях до життя у світлі Божого благословення.

Символіка освячення води

Святий обряд освячення води нагадує нам про очищення душі й серця, оновлення духа та новий початок життя в Христі. Вода Богоявлення стає видимим знаком Божественної присутності й благодаті, яка освячує наше буття, наші домів-

ки та відкриває перспективу благословенного майбутнього.

Однак це не лише символічний обряд і не зовнішній ритуал. Це — живий заклик прийняти Бога і поставити Його в центр свого життя, своїх думок, рішень і вчинків. Подібно до того, як Христос освятив води Йордану, так і ми покликані освятити все своє життя — у радості й у смутку, у спокої та в часи випробувань, залишаючись вірними Богові та Його істині.

Богоявлення і наш сучасний контекст

Сьогодні Україна переживає час великого і трагічного випробування.

Російсько-українська війна кидає нам виклик не лише фізичний і національний, але й глибоко духовний, випробовуючи нашу віру, нашу совість і нашу вірність істині.

Але саме у світлі сьогоднішнього свята Богоявлення ми відкриваємо глибинний сенс нашого історичного й духовного паломництва. Адже ця боротьба — це не лише зіткнення сил, а протистояння двох світів і двох способів буття:

між старою логікою гріха, насильства і рабства та новим життям у Христі, яке ґрунтується на свободі, гідності й правді, дарованих Богом людині.

Богоявлення — це не просто спогад про минуле, а живе світло істини, яке освітлює наше сьогодення і дає нам надію та духовну силу дивитися в майбутнє без страху.

Саме тому наші героїчні українські воїнозахисники — наші брати й сестри — стають живими свідками Богоявлення через свою жертовність:

вони віддають наше право на життя, захищаючи свободу, гідність і саме право людини бути людиною;

вони являють для нас приклад вірності Божим Заповідям, як воїни Христові, які у важкому горнілі російсько-української війни свідчать любов, жертовність і відданість.

Бо в їхніх серцях, як і в серцях перших християн, сяє світло Христового Богоявлення — світло, яке темрява не може погасити.

Заклик до духовного пробудження

Свято Богоявлення Господнього нагадує нам про найважливішу істину нашої віри:

Бог не залишив людство в темряві — Він Сам явив Себе світові.

У події Богоявлення людство пізнало Бога у повноті Його об'явлення — у Святій Трійці: Отця, і Сина, і Святого Духа. Але це Боже явлення покликане бути прийнятим не лише розумом, а передусім душею і серцем, через віру, покаєння і оновлення життя.

Тому, як води Йордану були освячені присутністю Христа і через це освятили все творіння Отця нашого Небесного, так і світло Христової істини має освятити кожную сферу нашого життя — наші родини, громади, увесь народ і нашу державу.

І відповідно кожен з нас покликаний бути світлом для інших, свідком Божої істини і любові — так, як сьогодні наші українські воїни-захисники, які, стоячи на передовій російсько-

української війни, свідчать жертвну любов, вірність і світло Христової правди навіть у темряві війни.

Молитовне прийняття світла Богоявлення

Сьогодні, під час освячення води, ми знову і знову звертаємося до Бога з молитвою, щоб Він очистив наші душі, серця й думки, оновив нас Своєю благодаттю та укріпив нашу віру у перемогу істини, правди і справедливості.

Ми щиро молимося, щоб Господь благословив наших українських воїнів-захисників, усіх, хто в силі духа і жертвній любові служить Україні, захищаючи людську гідність, свободу і життя.

Нехай святе Богоявлення Господнє стане для кожного з нас початком оновленого духовного життя, очищення совісті і глибшої, зрілої віри — тієї віри, яка перемагає темряву, страх і несправедливість, бо спирається на світло Христової істини.

Амінь.

Релігія як зброя імперії: Російська Православна Церква як інструмент імперсько-ординської геополітики та агресії Російської Федерації

+ Віктор Бедь,
єпископ Мукачівський і Карпатський
Православної Церкви України
м. Ужгород,
19.01.2026 р.

Коли Церква перестає бути Церквою
Сучасна російсько-українська війна, що з 2014 року розгорнулася як відкриття збройна агресія, а з 2022 року — як повномасштабне воєнне вторгнення

Російської Федерації в Україну, давно вийшла за межі класичного військового протистояння. Вона поступово переросла у реальну повзучу гібридну Третю світову війну, у якій засобами ураження стали не лише танки й ракети, а й ідеологія, історія, культура, інформація, релігія, а також системна брехлива пропаганда й цілеспрямовані маніпуляції людською свідомістю.

Одним із ключових, але тривалий час недооцінених інструментів цієї війни стало використання Москвою Російської Православної Церкви як ідеологічно-релігійної зброї. У XXI столітті ця церковна структура остаточно втратила природу

самостійної духовної інституції та була глибоко інтегрована в систему імперсько-ординської державної влади Російської Федерації. У результаті цього процесу Російська Православна Церква (далі – РПЦ) фактично перестала виконувати своє християнське покликання і нині функціонує не як Церква Христова, а як ідеологічний, пропагандистський, маніпулятивний і спецопераційний елемент агресивної геополітичної стратегії Кремля та підконтрольних йому спецслужб Російської Федерації.

Одержавлення РПЦ як завершений історичний процес

У християнській традиції Церква покликана бути моральним свідком, носієм істини, захисником людської гідності та джерелом духовного життя. Однак у сучасній Росії на церковному рівні відбулася повна інверсія цієї моделі. Російська Православна Церква не просто зблизилася з державою — вона була повністю поглинена державним апаратом Російської Федерації, втратив-

ши самостійність і свободу духовного свідчення.

Цей процес має кілька взаємопов'язаних рівнів:

- інституційний — включення церковної вертикалі у вертикаль державної влади та її силових і спеціальних служб, із системним контролем над кадровими призначеннями, управлінськими рішеннями та внутрішнім життям Церкви;
- фінансово-економічний — залежність церковних структур від державного фінансування, пільг, майнових преференцій і непрозорих фінансових потоків, що формує економічну лояльність і фактичну підконтрольність Церкви державі та позбавляє її можливості незалежної позиції;
- ідеологічний — підміна Євангелія квазірелігійними концепціями «державної святості», «історичної місії Росії», «сакральної» або «священної війни», ідеологією «русского міра», які сакралізують насильство, імперіалізм і заперечення свободи інших народів;
- політичний — безумовна підтримка зовнішньої агресії Російської Федерації та внутрішніх репресивних практик, публічне благословення війни, замовчування злочинів і виправдання державного насильства;
- геополітичний — використання Церкви як інструменту впливу за межами Російської Федерації, зокрема для поширення імперських наративів, дестабілізації інших держав і втручання у внутрішні справи церков та суспільств.

У цій моделі Російська Православна Церква, керована Кремлем, перестає бути суб'єктом віри, Євангельського служіння і християнського свідчення та перетворюється на державну ідеологічно-клірикальну інституцію із псевдосакральною оболонкою, що обслуговує тоталітарний, репресивний і войовничо агресивний політичний режим Російської Федерації.

ФСБ і СЗР РФ: справжні архітектори «церковної політики»

Ключовою ознакою деградації Російської Православної Церкви як церковної інституції є її

системна взаємоінтеграція з російськими спеціальними службами — передусім із Федеральною службою безпеки та Службою зовнішньої розвідки Російської Федерації (далі — ФСБ РФ і СЗР РФ). Йдеться не про окремі контакти чи ситуативну співпрацю, а про стійку модель підпорядкування та функціональної взаємодії, у межах якої Церква фактично включена в архітектуру державної безпеки та зовнішньої експансії РФ.

ФСБ РФ виконує роль основного внутрішнього куратора «церковного напрямку» та забезпечує:

- внутрішній контроль над ієрархією, духовенством, монастирями, духовними навчальними закладами й іншими структурами РПЦ як на території Російської Федерації, так і за її межами;
- кадрову лояльність єпископату й духовенства шляхом добору, просування та утримання контрольованих осіб на ключових церковних посадах;
- формування й використання агентурних мереж у середовищі РПЦ та за її участі — як у церковних структурах, так і поза ними;
- використання Церкви як інструменту внутрішньої мобілізації населення та державної ідеологічної пропаганди в інтересах правлячого політичного режиму РФ;
- сакралізацію та виправдання війни проти України й Заходу через офіційні церковні заяви, проповіді, «богословські» наративи та діяльність підконтрольних церковних структур за межами Російської Федерації.

СЗР РФ, у свою чергу, відповідає за зовнішній, міжнародний вимір використання РПЦ і здійснює:

- експорт російського церковного впливу та ідеології «русского міра» як квазірелігійної єресі за межі Російської Федерації;
- інформаційні, психологічні та інші операції під «православним» і «канонічним» прикриттям у країнах Європи, Північної Америки та інших регіонах світу;
- системну дискредитацію Вселенського Патріархату та Помісних Православних Церков, які не перебувають у сфері контролю Моск-

За своєю суттю така риторика і практика спецорганів Російської Федерації в церковному середовищі становлять мову релігійного екстремізму та підривної пропаганди, застосовану в межах цілеспрямованої, заздалегідь спланованої спеціальної операції. Вона несумісна з християнством, але цілком характерна для тоталітарних ідеологій, зокрема для руйнівної, антихристиянської та єретичної ідеології «руського міра», яка цілеспрямовано й масштабно впроваджується

Московським патріархатом під контролем і керівництвом сучасного тоталітарного правлячого політичного режиму Російської Федерації.

Атаки на ПЦУ як удар по українській ідентичності

Ворожість Москви до Православної Церкви України (далі — ПЦУ) має не богословський, а виразно цивілізаційний характер. Для сучасного правлячого тоталітарного політичного режиму Російської Федерації та підконтрольного йому Московського патріархату ПЦУ є неприйнятною не з огляду на догматичні чи канонічні розбіжності, а тому, що вона уособлює духовну свободу українського народу, відновлення власної церковної суб'єктності та незворотність процесу деколонізації. Саме тому ПЦУ постає як:

- духовний вимір українського суверенітету та української національної ідентичності;
- підтвердження власного, майже двотисячолітнього українського церковного будівництва, що не зводиться до московського наративу;
- символ розриву з імперською та колоніальною моделлю церковної залежності;
- чинник остаточного демонтажу імперського контролю над українською нацією, Державою Україна та Помісною Автокефальною Українською Церквою;
- фактор втрати Москвою та РПЦ можливостей ідеологічного, світоглядного й маніпулятивного впливу на українське суспільство, українську діаспору та православне середовище поза межами Російської Федерації.

Створення, розвиток і діяльність Православної Церкви України означають для ворожої до України Російської Федерації системне руйнування російської церковної антиукраїнської пропаганди, яку Московський патріархат насаджував упродовж століть — починаючи з 1721 року і до сьогодення. Йдеться про цілеспрямовану політику духовного, ідеологічного та світоглядного поневолення, що супроводжувала імперську експансію Росії на українські землі.

Зокрема, мається на увазі поширення антихристиянської та єретичної ідеології «русского мі-

ра», яка сакралізує московський імперіалізм, виправдовує вбивство українців, заперечує свободу народів і слугує псевдорелігійним обґрунтуванням насильства та військової агресії Російської Федерації проти України.

Втрата цього ідеологічного плацдарму в Україні стала для Російської Федерації серйозною поразкою у сфері гібридного впливу, включно з діяльністю її спецслужб, спрямованою на контроль над свідомістю, світоглядом і духовними орієнтирами громадян — як в Україні, так і в українській діаспорі. Саме тому Москва намагається компенсувати цю поразку через підконтрольні та залежні структури Російської Православної Церкви, використовуючи їх як інструмент ідеологічного, духовного, психологічного та політичного тиску.

Саме тому проти Православної Церкви України Московію застосовується весь арсенал гібридної війни: системні інформаційні атаки, поширення фейків, міжнародні кампанії дискредитації, а також тиск через підконтрольні правлячому тоталітарному політичному режиму Російської Федерації структури — її спецслужби та Російську Православну Церкву, з використанням її закордонних підрозділів, зокрема через Українську Православну Церкву Московського патріархату в Україні.

УПЦ МП в Україні як структурний елемент імперської системи

Особливу роль у реалізації імперсько-ординської стратегії Російської Федерації відіграє Українська Православна Церква Московського патріархату (надалі — УПЦ МП), яка впродовж десятиліть функціонувала і продовжує функціонувати як:

- канал російського антиукраїнського ідеологічно-релігійного, маніпулятивного та дезінформаційного впливу Москви в Україні та українській діаспорі;
- керований і підконтрольний Москві політично-церковний інструмент протидії здобуттю, а згодом і міжнародному визнанню законно-відновленої історичної та канонічної автокефалії Української Церкви;

- носій московської імперської та антиукраїнської концепції «єдиного народу», що заперечує право українців на власну державність, культуру і Церкву;
- інструмент духовної дезорганізації, деморалізації та штучного розколу українського суспільства, а також фактор дестабілізації вселенського православного простору;
- політизований ідеологічно-релігійний інститут поширення та нав'язування антихристиянської й єретичної московської ідеології «русского міра»;
- елемент гібридної ідеологічно-політичної інфраструктури Російської Федерації, задіяний у веденні нею повзучої гібридної Третьої світової війни.

При цьому принципово важливо наголосити, що йдеться не про окремих віруючих, які з різних життєвих, традиційних чи світоглядних причин залишаються в юрисдикції УПЦ МП. Мова йде про системну, інституційно оформлену та одержавлену церковну модель Московського патріархату, яка на сьогодні керується й контролюється тоталітарним правлячим політичним режимом Російської Федерації, була свідомо насаджена, тривалий час функціонувала і надалі зберігається в Україні та українській діаспорі.

Ця модель глибоко вбудована в московську політичну імперсько-ординську систему координат, управління та впливу й цілеспрямовано спрямована на формування контрольованої свідомості та підсвідомості. Вона використовується як інструмент духовного, ідеологічного, психологічного, світоглядного та політичного контролю, а також масових маніпуляцій на духовному рівні щодо віруючих Московського патріархату і, відповідно, його структурного підрозділу — так званої Української Православної Церкви в Україні та українській діаспорі.

Балтія, Європа і світ: глобалізація церковно-геополітичного

впливу

Аналогічні механізми імперсько-церковного впливу Російська Федерація системно застосо-

вує через Російську Православну Церкву за межами власної держави, зокрема:

- у країнах Балтії;
- на Балканах;
- у Західній Європі;
- у Північній і Південній Америці;
- в окремих регіонах Глобального Півдня та Африки.

Через мережу парафій і так званих «канонічних структур» Російської Православної Церкви формується та діє довготривалий, цілеспрямований і керований вплив, який підриває демократичні інститути, провокує внутрішні конфлікти, породжує розділення та протистояння у Всесвітньому Православ'ї на рівні Помісних Православних Церков, а також легітимує антизахідні й антидемократичні наративи, вигідні сучасному імперсько-ординському політичному режиму Російської Федерації.

«Русскій мір» як антихристиянська та антилюдська ідеологія

Концепція московського «русского міра» за своєю суттю є:

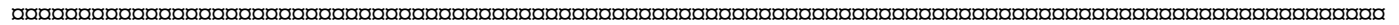
- богословською єрессю, оскільки підміняє Христа державою, а Євангеліє — політичною доцільністю;
- моральною та духовною деградацією, бо виправдовує вбивство, насильство й знищення людської гідності;
- антихристиянською та антилюдською політичною доктриною сакралізованого московського імперіалізму, що легітимує агресивну війну й колоніальне поневолення народів.

У підсумку ця ідеологія служить не життю, а смерті; не свободі, а поневоленню; не Христу, а безбожному, репресивному й тоталітарному правлячому режиму Російської Федерації; не істині, а брехні.

Прогноз: подальші дії Москви, РПЦ і спецслужб
Посилення російських спецслужбових операцій і атак.

Очікується подальша інтенсифікація спеціальних інформаційно-психологічних і підривних операцій, зокрема:

- нові скоординовані інформаційні атаки на

Вселенський Патріархат і ті Помісні Православні Церкви, які визнали автокефалію Православної Церкви України;

- радикалізація риторики, пропаганди та підривної діяльності щодо Православної Церкви України з використанням демонізації, дискредитації та псевдобогословських звинувачень;
- фабрикація «міжнародних скандалів» про нібито «гоніння» на так звану Українську Православну Церкву в Україні з метою тиску на державні інституції України та її міжнародних партнерів;
- активніше залучення спецслужбових каналів до формування фейкових «експертних», «правозахисних» і «церковних» майданчиків для легітимації російських наративів на міжнародному рівні.

Переформатування й збереження УПЦ МП.

Москва надалі:

- намагатиметься зберегти інституційну структуру так званої Української Православної Церкви Московського патріархату та пов'язані з нею мережі політичного, ідеологічного, психологічного й духовного впливу в Україні та українській діаспорі;
- використовуватиме риторику «жертви», «дискримінації» та «порушення релігійних свобод» щодо УПЦ МП для формування негативного образу України в міжнародному просторі;
- активізує міждержавні, міжцерковні та квазі-міжнародні канали тиску з метою стримування процесів духовної деколонізації України та делегітимації ПЦУ;
- здійснюватиме кадрові, структурні та організаційні маневри з метою маскування фактичної підконтрольності УПЦ МП і пов'язаних із нею структур Російській Православній Церкві та, відповідно, політичному керівництву Російської Федерації.

Експорт конфлікту в Європу.

Через Російську Православну Церкву Кремль:

- намагатиметься втягувати країни Балтії та Балкан у міжцерковні, міжконфесійні та сус-

пільно-політичні конфліктні сценарії з метою дестабілізації внутрішньої ситуації в цих державах на релігійному підґрунті;

- провокуватиме міжконфесійні напруження, публічні скандали й штучні конфлікти на європейському рівні;
- прикриватиме пропагандистські та підривні спецоперації Москви темою «захисту релігійних свобод», використовуючи її як інструмент гібридного тиску на демократичні держави та європейські інституції.

Подальша сакралізація війни Російською Православною Церквою.

Ймовірним і логічним продовженням цієї стратегії є:

- поглиблення мови «священної війни» як центрального елемента державної та церковної пропаганди Московського патріархату й Російської Федерації;
- остаточний перехід Російської Православної Церкви у формат квазірелігійного ідеологічного департаменту війни, що обслуговує імперсько-ординську, мілітаризовану та агресивну державну політику Кремля;
- подальше розмивання будь-яких залишків церковної автономії, підміна пастирського служіння ідеологічними та мобілізаційними функціями.

Висновки

1. Російська Православна Церква є інструментом московської імперсько-ординської геополітики Російської Федерації, інтегрованим у систему державного управління, безпеки та зовнішньої експансії.
2. ФСБ і СЗР РФ є реальними кураторами так званого «церковного фронту», а також структурних підрозділів Російської Православної Церкви як у межах Російської Федерації, так і за її межами, зокрема Української Православної Церкви Московського патріархату в Україні.
3. Атаки на Константинопольську Православну Церкву, Православну Церкву України та вибірково на інші Помісні Православні Церкви у світі є складовою російської політичної та

- ідеологічної частини гібридної Третьої світової війни, спрямованої на дестабілізацію міжнародного релігійного й суспільного простору.
4. Так звана Українська Православна Церква Московського патріархату була і залишається російським інституційним та структурним викликом національній безпеці України, оскільки є елементом імперської системи впливу та гібридної інфраструктури Російської Федерації.
5. Ідеологія «русского міра» є антихристиянською, антилюдською та єретичною доктриною, замаскованою під релігію, яка виправдовує імперіалізм, насильство й агресивну

війну.

6. Отже, при аналітичній, богословській та державно-правовій оцінці діяльності Російської Православної Церкви та її структур за межами Російської Федерації, зокрема й через так звану Українську Православну Церкву Московського патріархату в Україні, йдеться не про боротьбу з релігією чи переслідування віруючих, а про захист віри, людини, свободи совісті, національного і духовного суверенітету та миру від московського імперсько-ординського зловживання сакральним — від перетворення Церкви на інструмент тоталітарної ідеології та війни.

Звернення Священного Синоду до православних вірних, духовенства та ієрархів в Україні, які залежать від позиції Російського патріархату

Дорогі брати і сестри, отці та владики!

Багато разів протягом тривалого часу Предстоятель та Синод Православної Церкви України, Архієрейський та Помісний Собори, зверталися до вас із закликом до діалогу з метою подолання розділень. Канонічний порядок, про дотримання якого так багато говориться серед вас, ясно вимагає, щоби в Україні існувала єдина автокефальна і помісна Православна Церква. Це визначення проголошує і Патріарший та Синодальний Томос про автокефалію.

В роки життя блаженної пам'яті Митрополита Володимира між повноважними представниками розділених частин українського православ'я відбувалися офіційні зустрічі. Але, як добре відомо, на шляху досягнення церковної єдності тоді стала Москва і перешкодила подальшому діалогу.

На жаль від 2014 року, після упокоєння Митрополита Володимира, всі численні спроби поновити наш діалог офіційними очільниками з вашого боку не були почуті та прийняті. Були відкинуті також письмові запрошення взяти участь в Об'єднавчому Соборі у Святій Софії, особисто надіслані кожному ієрарху Всесвятійшим Вселенським Патріархом Варфоломієм — лише двоє митрополитів відгукнулися на ці запрошення.

Попри таку офіційну позицію, попри те, що на

всі наші заяви, листи та звернення за ці сім років ми від офіційного керівництва не отримали не лише позитивного відгуку, але навіть формальної відповіді, ми не втрачаємо надії на те, що з часом і під дією благодаті Духа Святого така категорична відмова зміниться на конструктивний діалог.

Тому ми знову закликаємо тих серед вас, хто справді бажає єдності для Церкви в Україні, піклується про православ'я, бажає блага українському народу — до конструктивного діалогу. Адже обраний дотепер шлях подальшого свідомого відкинення Православної Церкви України та ігнорування діалогу з нею суперечить Томосу і канонічному порядку, він не може принести добра Церкві.

Зі свого боку нашим синодальним рішенням, як ще один крок та публічне свідчення нашої конструктивної позиції, ми утворили Комісію з діалогу, очолити яку доручили митрополиту Симеону, головному секретарю Священного Синоду. Закликаємо іншу сторону зробити те саме, за прикладом рішень, які були в часи блаженної пам'яті Митрополита Володимира, утворити аналогічну повноважну комісію та без висунення попередніх умов розпочати між ними діалог. Це наше Синодальне звернення ми офіційно публікуємо для загального відома, а також переда-

ємо як документ для розгляду і надання відповіді.

Нехай Бог благословить добру справу успіхом, а Православну Церкву в Україні – єднанням і братнім миром!

Від імені та за рішенням Священного Синоду –
Епіфаній

Митрополит Київський і всієї України,
Предстоятель Православної Церкви України
Київ, 2 лютого 2026 р.

Єпископ Мукачівський і Карпатський Віктор Бедь відслужив літію за полеглими Героями Революції Гідності

20 лютого 2026 року, у день вшанування Героїв Небесної Сотні, загиблих під час Революції Гідності 2013–2014 років, Преосвященніший Віктор Бедь, єпископ Мукачівський і Карпатський, керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією

кафедральному храмі апостола українського Андрія Первозваного в місті Ужгороді відслужив заупокійну літію за всіма полеглими смертю хоробрих Героїв Революції Гідності.

У молитві до Отця нашого Небесного владика Віктор молився за

Православної Церкви України, президент Карпатського університету імені Августина Волошина та Ужгородської української богословської академії, голова Всеукраїнського товариства борців за незалежність України у ХХ столітті, у

прощення всіх земних провин, допущених із власної волі чи під примусом у земному житті, за дарування їхнім безсмертним душам вічного спокою та життя у піднебессі.

Пресслужба МКЄ ПЦУ

АРХИПАСТИРСЬКЕ ЗВЕРНЕННЯ Преосвященнішого Віктора Бедь, єпископа Мукачівського і Карпатського Православної Церкви України з нагоди початку Великого Посту

Дорогі у Христі отці, брати і сестри! Героїчні наші українські воїні-захисники!

23 лютого 2026 року ми вступаємо у благословенний і спасенний час Великого Посту — особливий період духовного очищення, внутрішнього оновлення та глибокого переосмислення нашого життя перед Богом, перед ближніми й перед власною совістю. Цей святий шлях триватиме до 11 квітня цього року.

Піст — насамперед духовний стан

Великий Піст — це не лише утримання від певної їжі чи зовнішніх звичаїв. Передусім це стан душі, це шлях внутрішнього очищення і повернення до істини, до правди, до світла Божого, до глибини живої віри.

Піст — це:

- очищення думок і намірів;

- приборкання пристрастей та впорядкування внутрішнього життя;
- звільнення серця від злопам'ятства, гордині, роздратування й озлоблення;
- примирення з тими, з ким маємо непорозуміння;
- відмова від пустослів'я, осуду та духовної байдужості;
- оновлення в любові до Бога і ближнього.

Святе Письмо нагадує нам, що справжній піст — це «розв'язати кайдани безбожності, пута ярма розв'язати й пустити на волю утиснених, і всяке ярмо розірвати..., вломити голодному хліба свого...» (Іс. 58:6–7).

Отже, без любові й милосердя, без справедливості та внутрішньої переміни серця піст перетворюється лише на зовнішню форму, позбавлену духовної сили.

Утримання в їжі: міра і відповідальність

Церква навчає про тілесний піст як про допоміжний засіб духовної боротьби та самовдосконалення. Водночас слід пам'ятати: піст є засобом, а не самоціллю.

Не всіх однаково стосується строгий харчовий піст.

Від повного або строгого утримання можуть бути звільнені:

- воїни, які несуть службу на фронті;
- особи з важкими захворюваннями, ті, хто потребує повноцінного харчування для одужання, а також ті, хто постійно приймає ліки;
- люди старшого віку;
- вагітні жінки;
- діти й підлітки;
- ті, хто виконує надзвичайно важку фізичну працю;
- ті, хто на даному етапі свого духовного або психологічного стану не готові до повного чи суворого посту в харчуванні;
- подорожуючі.

Піст не повинен шкодити здоров'ю чи наражати людину на небезпеку. Людина створена Богом для життя, для служіння і творення добра, а не для виснаження чи безрозсудного самообмеження. Тілесний подвиг має бути розумним, поміркованим і благословенним.

Там, де суворе тілесне обмеження неможливе, нехай посилюється духовна праця: молитва, милостиня, стриманість у слові, очищення власного інформаційного простору, внутрішня дисципліна та живе виявлення любові до ближніх.

Під час Великого Посту особливо важливо навчитися постити не лише тілом, а й серцем: утримуватися не тільки від певної їжі, але й від агресії у словах, від гніву і ненависті в серці, від осуду, від духовної розсіяності та байдужості. Справжній піст очищує внутрішній світ людини, щоб у ньому зростали мир, терпеливість, мужність і любов.

Великий Піст в умовах російсько-української війни

Ми вступаємо у Великий Піст 2026 року вже у

дванадцятий рік триваючої російсько-української війни, що розпочалася у лютому 2014 року з незаконної анексії Криму та воєнної агресії на сході України. Особливо ж трагічні й руйнівні її наслідки стали відчутними з початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року.

Сьогодні наш боголюбивий український народ проходить через чергову Голгофу своєї історії.

У цей час найкращі сини й дочки нашого народу — українські воїни-захисники — щоденно являють приклад мужності, героїзму, самопожертви й любові до Вітчизни України, до своїх рідних і до Української Церкви. Вони, як воїни Христові, гідно несуть свій хрест, захищаючи життя, свободу і гідність Держави України, своїх сімей і всього українського народу.

Наш піст має бути:

- молитвою за воїнів-захисників;
- підтримкою їхніх родин;
- конкретною допомогою фронту;
- внутрішньою духовною мобілізацією;
- очищенням від внутрішніх чвар і розбрату;
- утвердженням і збереженням національної та духовної єдності українського народу.

Бо не можна постити і водночас бути байдужими до болю й страждань свого народу, не вболіваючи за земну Вітчизну — Державу Україну, за героїчне Українське воїнство і за свою Помісну Автокефальну Православну Церкву України.

Не можна молитися і залишатися осторонь служіння Україні та українському народові.

Духовна програма Великого Посту

Закликаю всіх:

- утримуватися від надмірностей у їжі, розвагах та чуттєвих задоволеннях;
- частіше приступати до Таїнства Сповіді;
- з благоговінням і належною підготовкою приступати до Святого Причастя;
- брати участь у Божественних Літургіях, Літургії Передосвячених Дарів та інших богослужіннях;
- щоденно читати Святе Євангеліє та духовну літературу;
- обмежити надмірне перебування у медіа-

23 лютого 2026 року

Представники Мукачівсько-Карпатської єпархії ПЦУ взяли участь у заходах з нагоди Національного дня молитви в м. Ужгороді

24 лютого 2026 року в місті Ужгороді відбулися заходи, приурочені до Національного дня молитви та вшанування пам'яті полеглих українських воїнів-захисників і жертв російсько-української війни 2014–2026 рр.

На Пагорбі Слави міського цвинтаря «Кальварія» в м. Ужгороді представники органів державної влади, місцевого самоврядування, військовослужбовці, представники правоохоронних органів, ветерани війни, релігійні та громадські організації, а також широка громадськість вшанували пам'ять полеглих героїв — українських воїнів-захисників, які віддали своє життя у російсько-українській війні.

Відтак в атріумі адміністративної будівлі Закарпатської обласної державної адміністрації — обласної військової адміністрації та обласної ради було звершено молитву за Україну та її перемогу, а також молитовне поминання полеглих українських жертв і воїнів-захисників у російсько-українській війні 2014–2026 рр.

Молилися за мир, за наших Захисників і Захисниць, за тих, кого з нетерпінням чекаємо з воро-

жого полону, за кожного, про кого хвилюємося щодня. Хвилиною мовчання вшанували пам'ять тих, хто віддав своє життя за свободу й незалежність України.

З благословення Преосвященнішого Віктора Бедь, єпископа Мукачівського і Карпатського, керуючого Мукачівсько-Карпатською єпархією Православної Церкви України, участь у поминальних і молитовних заходах взяли: ієрей Максим Іхтіяров, священнослужитель парафії святих рівноапостольних князя Володимира і княгині Ольги в м. Ужгороді, та диякон Василь Ісаков, референт єпархіального управління, перший проректор Карпатського університету імені Августина Волошина та Ужгородської української богословської академії, священнослужитель кафедрального храму апостола Андрія Первозваного в м. Ужгороді.

У заході в атріумі адмінбудівлі обласної влади також взяв участь Заслужений академічний Закарпатський народний хор, який виконав молитву «Отче наш...» та духовний гімн України «Боже великий, єдиний».

Пресслужба МКЄ ПЦУ

Керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією єпископ Віктор Бедь провів зустріч з протоієреєм Віталієм Пронюком та призначив його благочинним Ужгородського районного благочиння

3 березня 2026 року в архієрейській резиденції в місті Ужгороді Преосвященніший Віктор Бедь, єпископ Мукачівський і Карпатський, керуючий

Мукачівсько-Карпатською єпархією Православної Церкви України, провів зустріч з протоієреєм Віталієм Пронюком, настоятелем новоствореної парафії святителя Спиридона Тримифунтського та священнослужителем кафедрального храму апостола Андрія Первозваного в місті Ужгороді.

Під час зустрічі Преосвященніший владика Віктор Бедь призначив протоієрея Віталія Пронюка благочинним Ужгородського районного благочиння.

На завершення зустрічі Преосвященніший владика Віктор Бедь благословив протоієрея Віталія Пронюка на подальше

пастирське служіння на ниві Церкви Христової та успіхи в особистому житті.

Пресслужба МКЄ ПЦУ

У Мукачівсько-Карпатській єпархії ПЦУ відбулися збори духовенства Ужгородського, Мукачівського і Берегівського районних благочинь

14 березня 2026 року в малій актовій залі Управління Мукачівсько-Карпатської єпархії Православної Церкви України в місті Ужгороді під головуванням Преосвященнішого владика Віктора Бедь, єпископа Мукачівського і Карпатського, керуючого Мукачівсько-Карпатською єпархією,

відбулися збори представників духовенства Ужгородського, Мукачівського і Берегівського районних благочинь.

Під час засідання було розглянуто та обговорено актуальні питання життєдіяльності і подальшого розвитку вищезазначених благочинь, зокрема формування кадрового резерву кандидатів до висвяти в диякони та священники, посилення духовної опіки над військовослужбовцями Збройних Сил України, їхніми сім'ями, вимушеними переселенцями та людьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, участі духовенства в організації та проведенні похоронів полеглих українських воїнів-захисників, організації

богословсько-навчальних семінарів для духовенства, а також підготовки абітурієнтів до вступної кампанії 2026 року за спеціальністю «Богослов'я» до Ужгородської української богословської академії, Карпатського університету імені Августина Волошина та до академічного і університетського коле-

джів.

За результатами наради було ухвалено відповідні рішення та сформовано практичні рекомендації, спрямовані на подальше зміцнення духовного життя парафій та розвиток служіння Церкви в суспільстві.

Надалі, за повідомленням Преосвященнішого владика Віктора Бедь, планується скликати і провести виїзне засідання зборів представників духовенства Хустського, Тячівського і Рахівського районних благочинь Мукачівсько-Карпатської єпархії.

Пресслужба МКЄ ПЦУ

Предстоятель вперше звершив чернечий постриг у Києво-Печерській Лаврі

У Хрестопоклонну неділю Великого посту, ввечері 15 березня 2026 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній звершив чернечий постриг у підземній церкві на честь преподобного Антонія Печерського у Ближніх печерах Києво-Печерської Лаври над студентами магістратури Київської православної богословської академії.

Священник Олександр Безкровний у постризі отримав ім'я на честь преподобного Варлаама, ігумена Печерського, а Максим Палагнин – на честь преподобного Спиридона, просфорника Печерського.

У богослужінні разом зі Священноархімандритом Лаври взяли участь архієпископ Вишгород-

ський Агапіт, намісник обителі єпископ Бориспільський Авраамій, братія монастиря, запрошене духовенство, а також рідні та близькі новопострижених ченців.

Після відправи Предстоятель автокефальної Української Православної Церкви звернувся до нових монахів зі словом настанови.

Його Блаженство наголосив, що Києво-Печерська Лавра є особливим і священним місцем, бо тут спочивають моці багатьох наших преподобних отців. Предстоятель зазначив, що обравши чернечий шлях, нові іноки свідомо вирішили бути іншими, ніж світ, адже зреклися його спокус і проявили силу волі, щоб присвятити своє життя служінню Богові. Тож вони мають

донести свій хрест до кінця, хоч на цьому шляху їх і очікуватимуть різні випробування.

Водночас Митрополит Епіфаній підкреслив, що ченці зодягнулися у броню Христову та отримали духовну зброю – піст, молитву, смирення та послух, завдяки яким зможуть вести духовну боротьбу. Блаженніший владика побажав ново-

постриженим братам Божої допомоги і наснаги, щоб вони гідно продовжували тисячолітню чернечу традицію Києво-Печерської Лаври, де подвизалися преподобні отці Варлаам і Спиридон.

Пресслужба Київської Митрополії Української Православної Церкви (ПЦУ)
Джерело: pomisna.info

Єпископ Віктор Бедь очолив недільну Божественну літургію в кафедральному храмі міста Ужгорода та рукопоکлав у диякона іподиякона Юрія Костюка

У неділю, 8 березня 2026 року, в кафедральному храмі апостола українського Андрія Первозваного Мукачівсько-Карпатської єпархії Православної Церкви України в м. Ужгороді (вул. Ференца II Ракоці, 18 А) було відслужено Божественну літургію.

Богослужіння очолив Преосвященніший Віктор Бедь, єпископ Мукачівський і Карпатський, керуючий єпархією, президент Карпатського університету імені Августина Волошина та Ужгородської української богословської академії, у співслужінні протоієрея Степана Кашкова, протоієрея Віталія Пронюка, ієрея Віктора Орловського, протодиякона Івана Жабляка, диякона Михайла Беника, диякона Василя Ісакова, диякона В'ячеслава Мороза та диякона Юрія Костюка.

Під час Божественної літургії духовенство молилося за мир і благополуччя в Україні, за національну і духовну єдність української нації, за перемогу українського народу і Українського війська над безбожними московськими путінсько-гундяєвськими окупантами і терористами у російсько-українській війні 2014–2026 рр., за подальший розвиток Православної Церкви України та щасливе і мирне життя наших рідних і близьких.

Під час виголошення заупокійної ектенії духовенство молилося за спасіння світлих душ раніше спочилих у Бозі від віку всіх наших рідних і близьких, які в різні віки і часи віддали свої

життя у боротьбі за національну і державну незалежність України та автокефалію Української Церкви, наших праведних і богоносних прабатьків, батьків, матерів, учителів, друзів і рідних, а також полеглих у наші дні смертю хоробрих героїв — українських воїнів-захисників у російсько-українській війні 2014–2026 рр.

Після читання святого Євангелія з архиєрейським благословенням та словом до присутніх у храмі звернувся

Преосвященніший владика Віктор Бедь, який зупинився на євангельському розумінні слів Спасителя Ісуса Христа про істину, пізнання якої робить людину вільною, а також на історії відродження у 1923 році історичної Карпатоукраїнської (Карпаторуської) православної єпархії на Закарпатті у складі Вселенського патріархату та постаті вічнопам'ятного Савватія Вrabця (03.02.1880, Жижек — 14.12.1959, Прага), архиєпископа Празького і всієї Чехословаччини (1923–1948), керуючого також Карпатоукраїнською (Карпаторуською) єпархією (1923–1942), репресованого нацистським Третім Рейхом та в'язня концентраційного табору Дахау (1942–1944), політично переслідуваного і примушеного відмовитися від очолення Православної Церкви Чеських земель і Словаччини на користь ставленика Московського патріархату комуністичним режимом у Чехословаччині (1948–1959). У ході Божественної літургії Преосвященніший

владика Віктор Бедь рукопоکлав у диякона іподиякона Юрія Костюка, якого архиєрейськими указами призначено надалі бути священнослужителем Свято-Миколаївського храму єпархіального подвір'я в селищі Чинадієво та Свято-Михайлівської парафії в селищі Кольчино Мукачівського району.

Після завершення Божественної літургії протоієрей Степан Кашков, благочинний Мукачівського районного благочиння, настоятель Свято-Михайлівської парафії у селищі Кольчино, адміністратор єпархіального подвір'я в селищі Чина-

дієво Мукачівського району, подарував через Преосвященнішого владика Віктора Бедь для кафедрального храму апостола українського Андрія Первозваного в місті Ужгороді величну ікону святого апостола, на честь якого названо цей кафедральний храм.

Богослужіння супроводжувалося співом кафедрального церковного хору під керівництвом регентки Марії Жабляк, а службу дяків очолив старший дяк Іван Хланта.

Пресслужба МКЄ ПЦУ

Парафія святителя Івана Золотоустого с. Терново Тячівського району разом із духовенством та настоятелем перейшла до складу Мукачівсько-Карпатської єпархії

23 березня 2026 року Преосвященніший Віктор Бедь, єпископ Мукачівський і Карпатський, керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією, після погодження у канонічному порядку питання з Блаженнішим Епіфанієм Думенком, Митрополитом Київським і всієї України, Предстоятелем Православної Церкви України, розглянув клопотання загальних зборів релігійної організації «ПАРАФІЯ СВЯТИТЕЛЯ ІВАНА ЗОЛОТОУСТОГО УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ (ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ) С. ТЕРНОВО ТЯЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ» (ЄДРПОУ 4037-3703) про перехід з Ужгородсько-Хустської єпархії до складу Мукачівсько-Карпатської єпархії,

задовольнив його та благословив передачу статутних документів у новій редакції для державної реєстрації до Закарпатської обласної державної адміністрації — обласної військової адміністрації.

Також, із дотриманням канонічного порядку, Преосвященніший владика Віктор Бедь задовольнив клопотання протоієрея Івана Рошканюка, настоятеля зазначеної парафії, а також диякона Василя Рошканюка та диякона Віталія Рошканюка — священнослужителів цієї парафії — про перехід у клір Мукачівсько-Карпатської єпархії Православної Церкви України.

Пресслужба МКЄ ПЦУ

ДВІ ПАСХИ НА ЗАКАРПАТТІ 2026: КАЛЕНДАРНЕ РІШЕННЯ МУКАЧІВСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЄПАРХІЇ ЯК ФАКТОР РОЗДІЛЕННЯ ТА ВИКЛИК ЄДНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ХРИСТІЯНСТВА І НАРОДУ

Віктор БЕДЬ,
єпископ Мукачівський і Карпатський,
керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією
Православної Церкви України,
доктор богословських наук,
доктор юридичних наук, професор

м. Ужгород
30 березня 2026 року

СИМПТОМ, А НЕ ВИПАДКОВІСТЬ

У 2026 році Закарпаття постає перед показовою і водночас тривожною реальністю. Пасха Христова святкуватиметься у дві різні дати — 5 квітня та 12 квітня:

5 квітня — вірники Мукачівської греко-католицької єпархії разом із римокатоликами;

12 квітня — Православна Церква України та Українська Греко-Католицька Церква.

Це не випадковість і не технічна календарна деталь.

Це — прояв глибших і системних процесів, що стосуються:

- історично сформованої національної церковної ідентичності;
- вірності національній культурній та духовній традиції;
- цілісності національної ідентичності та єдності української нації;
- геополітичного впливу на Закарпаття зовнішніх політичних і церковних центрів, у тому числі тих, які не є дружніми щодо української нації, Держави України та Української Церкви.

Факт «двох Пасх» у межах одного регіону, однієї держави і одного народу є об'єктивно підтвердженням і матиме безпосередні наслідки для життя громад, родин і суспільної єдності загалом.

Проте значно небезпечнішим є інше: уже сьогодні цей факт перетворюється на чинник розділення, який підриває не лише релігійне життя, а й суспільну та національну єдність українців.

Таким чином, йдеться не про календар як такий. Йдеться про стратегічний напрям національного розвитку, збереження ідентичності та єдності української нації.

УЖГОРОДСЬКА УНІЯ 1646 РОКУ: ЄДНІСТЬ БЕЗ ВТРАТИ СХІДНОГО ОБРЯДУ ТА ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ХРИСТІАНСТВА

Ужгородська унія 1646 року була актом церковного поєднання частини духовенства і вірників Української Церкви на Закарпатті з Римським Апостольським Престолом, але не означала асиміляції української церковної традиції до латинського обряду та західної церковної практики.

Її засадничі принципи передбачали:

- збереження візантійського (східного) обряду;
- збереження літургійної традиції українського християнства в її візантійському (східному) вираженні, включно з пасхальним обчисленням;
- збереження духовної ідентичності українського

(руського) народу;

єдність із Апостольським Престолом без відмови від східної церковної традиції та обрядовості.

Це був баланс — не злиття, а співбуття української духовної культури і традиції із західно-європейським християнським світом.

Саме тому будь-який відхід від української східної церковної пасхальної традиції не є другорядним — це питання вірності історичному церковному, культурному та духовному вибору, сформованому впродовж століть українським народом як цілісною і єдиною нацією.

КАЛЕНДАРНЕ РІШЕННЯ МУКАЧІВСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЄПАРХІЇ: БОГОСЛОВСЬКО-ОБРЯДОВИЙ ЗСУВ

Перехід Мукачівської греко-католицької єпархії Римського понтифікату на григоріанське обчислення Пасхи означає:

- відхід від традиційної східної пасхалії, а відтак — і від української національної духовної традиції;
- синхронізацію із західною (латинською) календарно-літургійною практикою, пов'язаною з іноземними церковними, державними та культурними традиціями і впливом відповідних зовнішніх духовних, церковних та політичних центрів;
- розрив із пасхальною літургійною традицією більшості українських церков і єдиним ритмом історичного церковного життя української нації, що послаблює її внутрішню національну та духовну єдність;

Пасха — це не просто дата.

Це центр і сутність віри Христової, серцевина церковного року та основа єдиного духовно-церковного ритму життя української нації.

Саме тому відокремлена зміна способу обчислення пасхалії окремою церковною структурою в Україні — у даному випадку Мукачівською греко-католицькою єпархією Римського понтифікату — не може розглядатися як суто адміністративне рішення.

У своїй суті це — богословсько-цивілізаційний вибір зі зміщенням від української східної церковної традиції, який означає відхід від спільної

духовної традиції та послаблення духовної і національної єдності української нації через церковне розділення у сфері пасхальної традиції.

ДВА ВЕЛИКОДНІ — ДВА РИТМИ В ДУХОВНОМУ ЖИТТІ ОДНІЄЇ НАЦІЇ: РЕАЛЬНІСТЬ РОЗДІЛЕННЯ

У 2026 році українці Закарпаття житимуть у двох різних духовно-церковних ритмах:

одні святкуватимуть Воскресіння Христове — 5 квітня;

інші продовжуватимуть Великий піст і цього дня відзначатимуть Вхід Господній в Єрусалим (Вербну неділю) — також 5 квітня.

Надалі:

- одні святкуватимуть Воскресіння Христове — 12 квітня;
- інші цього дня відзначатимуть Антипасху — також 12 квітня.

Це породжує:

- розділення в духовно-церковній та національній традиції єдиного народу;
- розділення у сім'ях;
- розділення у громадах;
- розділення у спільному, єдиному для нації переживанні головного християнського свята — Воскресіння Христового.

На жаль, у даному випадку мова не про «багатство різноманіття». Це — порушення єдиного пасхального та церковно-літургійного ритму духовного життя української нації.

І ця ситуація у духовному житті нації відбувається в умовах триваючої російсько-української війни (з 2014 року), коли духовна і національна єдність українців є критично необхідною.

ВІДХІД МУКАЧІВСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЄПАРХІЇ ВІД ЗАГАЛЬНОУКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКОВНОЇ ТРАДИЦІЇ

У 2026 році:

- Православна Церква України;
- Українська Греко-Католицька Церква;
- більшість Помісних Православних Церков святкують Пасху — 12 квітня.

Натомість Мукачівська греко-католицька єпархія Римського понтифікату святкує Пасху — 5

квітня.

Це означає, що таке рішення, незалежно від його характеру — чи свідомого, чи зумовленого впливом зовнішніх чинників, — об'єктивно має наслідком:

віддалення не лише від українського православного церковного середовища та східної літургійно-календарної традиції;

але й від загальноукраїнського греко-католицького церковного простору.

Унаслідок цього формується окремий церковний простір, який дедалі менше інтегрований у спільну українську духовну традицію та єдиний ритм церковного життя української нації.

Такий процес об'єктивно веде до:

- послаблення міжцерковної єдності в Україні;
- розмивання спільної української духовної та національної ідентичності;
- поглиблення внутрішнього релігійного і національного розділення на церковному підґрунті.

ГЕОПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ: КОМУ ВИГІДНА РЕЛІГІЙНА ДИСГАРМОНІЯ НА ЗАКАРПАТТІ

У сучасних умовах, зокрема в контексті триваючої російсько-української війни (з 2014 року) та протидії євроінтеграції України з боку окремих зовнішніх політичних режимів, жоден деструктивний процес у прикордонному регіоні не є ізольованим.

Зовнішній вплив із боку Угорщини (політичний курс уряду Віктора Орбана)

Закарпаття є об'єктом постійної уваги угорської державної політики.

Будь-яке:

- послаблення української національної єдності;
- формування відчуття окремішності;
- культурно-церковне дистанціювання від загальноукраїнського простору об'єктивно розширює можливості недружнього зовнішнього впливу та посилює роль Угорщини у внутрішніх процесах регіону, зокрема через підтримку угорських і політично-русинських сепаратистських наративів і практик.

Інтереси держави-агресора — Російська Федерація

Ворожа та агресивна стратегія Російської Федерації щодо України системно і послідовно базується на:

- розділенні — національному, міжнаціональному та релігійному;
- підживленні єдності — національної і духовної;
- формуванні альтернативних і протиставлених ідентичностей.

У цьому контексті ситуація «двох Пасх» набуває не лише церковного, а й інформаційно-політичного значення і використовується як:

аргумент для просування наративу про «розділену Україну»;

інструмент послаблення духовної та національної єдності українського суспільства.

Таким чином, релігійно-календарне розділення на Закарпатті об'єктивно вписується у ширший контекст зовнішніх впливів, що спрямовані на послаблення єдності української нації.

ІДЕОЛОГІЧНИЙ ФАКТОР: «ПОЛІТИЧНЕ РУСИНСТВО» ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗДІЛЕННЯ

Окремим і надзвичайно небезпечним чинником є поширення ідеології так званого «політичного русинства», спрямованої на розмивання української національної ідентичності.

Йдеться не про історичну традицію самоназви українців Західної України, зокрема й Закарпаття, яка вживалася впродовж століть і зберігалася в період перебування цих земель у складі Австрійської імперії та надалі Австро-Угорської імперії (XVIII — початок XX століття), а про:

антиукраїнську політичну конструкцію; ідеологічний проєкт антиукраїнського спрямування;

інструмент розмивання української національної ідентичності.

ПІДМІНА ІСТОРИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Історично та етнічно русини є частиною українського народу і складовою єдиної української нації.

Натомість сучасна антиукраїнська ідеологія та пропаганда подає:

- «русинів» як окремих народ;
- Закарпаття як окремих цивілізаційний простір;
- церковне життя на Закарпатті як відмінне від загальноукраїнського.

Це — не історія, а ідеологічна конструкція і пропагандистська модель, спрямована на розділення української нації та послаблення української державності.

ЗОВНІШНЯ ПІДТРИМКА ІДЕОЛОГІЇ «ПОЛІТИЧНОГО РУСИНСТВА»

Ця ідеологічна концепція та пов'язана з нею пропаганда:

- підтримується окремими політичними і церковними колами в Угорщині;
- використовується та поширюється інформаційними структурами і спецслужбами Російської Федерації;
- транслюється антиукраїнськими політичними силами (як зовнішніми, так і внутрішніми) через медійні, псевдонаукові та окремі релігійні середовища, а також через відповідні інформаційні мережі, мережі ворожої агентури та агентів впливу.

ЗВ'ЯЗОК ІЗ КАЛЕНДАРНИМ ПИТАННЯМ

Церковно-календарна відмінність у святкуванні Пасхи:

- підсилює відчуття окремішності в межах одного народу;
- формує відмінний церковно-літургійний ритм життя вірян, що розходиться із загальноукраїнською традицією та послаблює духовну і національну консолідацію української нації;
- створює підґрунтя для формування відмінних духовних і світоглядних орієнтирів у частини українського суспільства.

У такому контексті церковний календар перестає бути лише богословсько-літургійним інструментом і набуває значення стратегічного чинника, що впливає на формування духовного, культурного та національного простору. Відтак він виступає не лише елементом церковної традиції, але й фактором, який безпосередньо впливає на зміцнення або послаблення духовної і націона-

льної єдності української нації.

БОГОСЛОВСЬКО-СТРАТЕГІЧНІ ВИСНОВКИ

Проблема полягає не в церковному календарі як такому.

Проблема — у напрямку духовного, церковного та національного розвитку української нації і Держави України.

У розглянутій ситуації простежується:

зміщення від української церковної традиції східного обряду до західної календарно-літургійної моделі, притаманної іноземним державам і їхнім церковним центрам управління;

послаблення історично сформованої української церковної ідентичності.

Цей процес не є нейтральним. Він має ознаки богословсько-цивілізаційного зсуву.

Подвійне святкування Пасхи у 2026 році на Закарпатті в межах православного та греко-католицького просторів є не випадковістю, а наслідком обраного курсу Мукачівською греко-католицькою єпархією Римського понтифікату, який:

- означає відхід від української пасхальної традиції;
- вступає в суперечність із духовною логікою та проголошеними засадами Ужгородської унії 1646 року;
- посилює розділення українських християн на Закарпатті та в Україні;
- створює додаткові можливості для посилення зовнішніх негативних і небезпечних впливів в Україні;
- корелює з поширенням чужинської антиукраїнської ідеології «політичного русинства» на Закарпатті як чинника розділення українців;
- несе ризики послаблення духовної та національної єдності української нації.

Духовна та національна єдність не руйнується одномоментно — вона послаблюється поступо-

во через рішення, які можуть виглядати технічними, але насправді мають глибокі духовні, політичні та геополітичні наслідки.

Пасха є центром і сутністю християнського вчення та життя, торжеством Воскресіння Христового як основи спасіння, і водночас — фундаментом єдиного духовно-церковного ритму життя народу.

Тому її роздільне святкування в межах однієї нації виходить за межі календарного питання і стає питанням збереження духовної та національної єдності народу.

Наразі ухвалені рішення керівництвом Мукачівської греко-католицької єпархії Римського понтифікату щодо визначення нової дати святкування Пасхи з 2026 року є фактом, який уже має місце.

Тож можемо з сумом констатувати, що ми стали свідками впровадження нового церковно-календарного розділення серед українських християн — передусім на рівні Закарпаття, але з відчутним резонансом і в ширшому загальноукраїнському контексті, — яке впливає на духовну, історичну та національну цілісність української нації.

Його наслідки виходять за межі суто церковного життя і позначаються на стані єдності українського суспільства, зокрема в регіональному вимірі, створюючи передумови для напруження, спекуляцій та використання цього чинника в інформаційно-політичних цілях, у тому числі в контексті підтримки деструктивних наративів і проявів розділення.

Водночас, хоча йдеться передусім про регіональний процес, його розвиток може мати ширші наслідки як прецедент, здатний впливати на подібні процеси в інших середовищах, де питання ідентичності, традиції та єдності залишаються чутливими.

Офіційне повідомлення про засідання Священного Синоду 2 лютого 2026 р

2 лютого 2026 року в Синодальній залі Митрополичого дому – Резиденції Предстоятеля Православної Церкви України при Михайлівському Золотоверхому кафедральному соборі, відбуло-

ся чергове засідання Священного Синоду Української Православної Церкви (Православної Церкви України). У засіданні взяли участь одинадцять членів Священного Синоду, один був від-

сутній з поважної причини.

1. Синод заслухав повідомлення Митрополита Київського і всієї України Епіфанія про візит делегації Православної Церкви України до Вселенського Патріархату та взяв інформацію до відома,

засвідчивши духовну радість з приводу відзначення цієї події і спільним богослужінням, очоленим Предстоятелями Церков, сьомої річниці підписання та вручення Патріаршого і Синодального Томосу про автокефалію Православної Церкви України. Від імені Священного Синоду була висловлена сердечна глибока подяка Його Всесвятості Вселенському Патріарху Варфоломію та представникам Вселенського Патріархату за гостинність і піклування під час візиту делегації ПЦУ. Подяка також була висловлена українським дипломатам та особисто Генеральному консулу України у м. Стамбул пану Роману Недільському за сприяння у проведенні поїздки.

2. Синод мав міркування про подальші кроки у справі подолання церковного розділення в Україні.

Було констатовано, що особисто Предстоятель Православної Церкви України, а також Священний Синод, Архієрейський Собор та Помісний Собор Православної Церкви України протягом семи років неодноразово зверталися із закликами про початок конструктивного діалогу до православних ієрархів, духовенства та вірних в Україні, які продовжують, всупереч канонічному порядку та визначенню Томосу про автокефалію, перебувати поза єдністю з ПЦУ, дотримуючись у цьому помилкових поглядів на церковні питання, визначених Московською патріархією РПЦ. На жаль, дотепер Православною Церквою України жодної відповіді на ці численні звернення отримано не було і ніяких практичних конструктивних кроків іншою стороною не було здійснено.

Не зважаючи на це, Православна Церква України продовжує зусилля, спрямовані на досягнення церковної єдності в Україні відповідно до канонічного порядку та Томосу про автокефалію.

З метою надання організаційного сприяння та

для координації розв'язання практичних аспектів щодо ведення конструктивного діалогу про подолання церковних суперечностей між православними в Україні, спровокованих помилковими поглядами та рішеннями Московської патріархії РПЦ, було вирішено утворити синодальну Комісію з діалогу у складі:

– Преосвященний Симеон, митрополит Вінницький і Барський, Головний секретар Священного Синоду – голова Комісії;

– Преосвященний Димитрій, митрополит Львівський і Сокальський, голова Інституту церковної історії – заступник голови Комісії;

– Преосвященний Агапіт, архієпископ Вишгородський, секретар Київської Митрополії;

– протоієрей Ярослав Романчук, ректор Київської православної богословської академії – секретар Комісії;

– протоієрей Віталій Даньчак, клірик Київської єпархії, м. Київ;

– протоієрей Валентин Гороховський, ставропігійний клірик Київської Митрополії, м. Херсон.

Роботу Комісії координує Предстоятель, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній. За погодженням з Предстоятелем Комісія може залучати до своєї роботи необхідних фахівців та консультантів.

Також Священний Синод ухвалив рішення затвердити, опублікувати і офіційно направити текст свого Звернення до православних вірних, духовенства та ієрархів в Україні, які залежать від позиції Російського патріархату.

3. Синод розглянув подання архієпископа Вишгородського Агапіта, погоджене з Предстоятелем, Блаженнішим Митрополитом Київським і

всієї України Епіфанієм, щодо зміни керівника монастиря; подання єпископа Чернігівського і Ніжинського Антонія про відкриття у Чернігівській єпархії двох чоловічих монастирів та призначення їхніх керівників; подання єпископа Чернівецького і Буковинського Феогноста про внесення змін у назви трьох монастирів та викладення їхніх статутів в новій редакції. За всіма цими питаннями були ухвалені відповідні рішення.

4. На підставі подання Комісії з питань канонізації святих Синод ухвалив рішення щодо приєднання до лику місцевошанованих у Таврійській єпархії святих Василівських мучеників, день пам'яті яких відзначати 26 квітня, та надав благословення для церковного вжитку текстів тропаря, кондака та молитви святим Василівським мученикам.

5. Також на підставі подання Комісії з питань канонізації святих було надане благословення на загальноцерковне шанування шанованих у Рівненській єпархії ікон Божої Матері «Одигитрія-Дорогобузька» та «Дубенська (Іллінська)» із внесенням відомостей про дні їхньої пам'яті до календаря Православної Церкви України: ікони Божої Матері «Одигитрія-Дорогобузька» – 2 липня, ікони Божої Матері «Дубенська (Іллінська)» – 20 лютого.

6. Синод заслухав звіти про діяльність єпархій та синодальних установ Православної Церкви України за 2025 р. та взяв інформацію до відома.

7. За згодою митрополита Вінницького і Барського Симеона Синод звільнив його від керівництва Вінницько-Барською єпархією. За згодою архієпископа Хмельницького і Шепетівського Павла Синод звільнив його від керівництва Хмельницькою єпархією.

Владику Симеона (Шостацького) було обрано митрополитом Хмельницьким і Шепетівським, керуючим Хмельницькою єпархією Української Православної Церкви (Православної Церкви України).

Владику Павла (Юристого) було обрано архієпископом Вінницьким і Барським, керуючим Вінницько-Барською єпархією Української Пра-

вославної Церкви (Православної Церкви України).

8. Заслухавши звіт Комісії Священного Синоду для вивчення стану справ в Ужгородсько-Хустській єпархії, утвореної згідно з Розпорядженням №74 від 13 листопада 2025 р., беручи до уваги прохання Преосвященного Кирила про звільнення його на спокій, а також відповіді на питання та пояснення від єпископа Кирила (Михайлюка), які він особисто надав під час засідання Священного Синоду, після докладного обговорення отриманої інформації було констатовано наявність істотних канонічних порушень з боку єпископа Ужгородського і Хустського Кирила, що в сукупності завдає значної шкоди Церкві. Синод вирішив звільнити єпископа Кирила (Михайлюка) від управління Ужгородсько-Хустською єпархією на спокій. У зв'язку з цим владика Кирил також був виключений зі складу синодальної Комісії з питань канонізації святих. Місцем перебування на спокої для єпископа Кирила (Михайлюка) визначений Чоловічий монастир святого великомученика Пантелеймона у с. Шипинці Чернівецько-Буковинської єпархії.

Згідно з канонічною традицією єпископ Кирил (Михайлюк) користується титулом «колишній Ужгородський і Хустський» та перебуває в канонічному послуку Предстоятелю Православної Церкви України. Звершення таїнства Хіротонії єпископу на спокої Кирилу (Михайлюку) заборонене.

Синод постановив, що канонічне духовне керівництво Ужгородсько-Хустською єпархією ПЦУ продовжує здійснювати Предстоятель, Митрополит Київський і всієї України Епіфаній, лише його ім'я підноситься за богослужіннями.

Юридичні повноваження тимчасово виконуючого обов'язки керівника (єпархіального архієрея) Ужгородсько-Хустською єпархією ПЦУ від імені Предстоятеля буде здійснювати секретар Київської Митрополії архієпископ Вишгородський Агапіт.

На цьому розгляд питань порядку денного був завершений.

Політика

«Дикий Захід» України. Кого ти обрало, Закарпаття?

Як Балога та інші мажоритарники Закарпаття голосували за знакові закони у парламенті останні шість років?

Закарпаття у парламенті представляють шестеро народних депутатів. Серед них легендарний Віктор Балога. Ще четверо представників

групи «Довіра»: двоюрідний брат Балоги Василь Петьовка, Валерій Лунченко, Роберт Горват та Владіслав Поляк.

Останнього звинувачують у порушенні Конституції – кнопкодавстві. А також єдиний нардеп «слуга» – Михайло Лаба. Його звинувачує САП у отриманні неправомірної вигоди за голосування.

З-поміж цих політиків найвпливовішим у регіоні є саме Віктор Балога, який за часів Віктора Ющенка очолював Секретаріат президента, а також був міністром. Його син – мер Мукачево має свою партію «Команда Андрія Балоги», кожен п'ятий кандидат якої на місцевих виборах 2020 року отримав мандат.

Балога-батько зізнавався, що його найбільша помилка – підтримка в 1990-х роках Віктора Медведчука. Закарпаття дійсно було плацдармом для походу у владу цього проросійського політика. Проте ситуація змінюється повільно: наприклад, торік цей регіон увійшов у трійку регіонів України, де досі найбільше російських церков.

Але курортне Закарпаття – це не лише контраверсійна політика, це ще й бізнес. Регіон залишається зоною значних інтересів для забудовників, і тут знову не обходиться без політиків із забо-

ронених партій. Так, для побудови курорту

«Боржава» готуються сотні гектарів землі.

У перемовинах про забудову Карпат, як повідомляли Bihus.info, брали участь депутат із «групи Коломойського» Ігор Палиця, обраний від проросійської партії ОПЗЖ Сергій Львовичкін і колишній учасник Помаранчевої революції, який потрапив до Закарпатської облради від ОПЗЖ – Владислав Касків. Для задоволення таких бізнес-інтересів у Верховній Раді лобіюються потрібні забудовникам закони.

«Голка» разом з іншими громадськими організаціями склала перелік знакових для країни законодавчих ініціатив, які мали корупційні ризики, антиконституційні норми чи навпаки були корисними для захисту державності країни у новому інструменті «Перезарядити країну тобі під си-

лу».

Закон «Про Закарпаття»

Для закарпатців найскандальнішим стало голосування їхніх обранців за так званий закон «Про Закарпаття» (проект №9549). Він запустив механізм примусового відчуження земельних ділянок і майна в Ужгородському районі Закарпатською військовою обласною адміністрацією за погодженням з урядом, зокрема на користь релокованих підприємств. Хоча сам закон мав би стосуватися лише процедури відведення ділянок для розвитку цифрової інфраструктури.

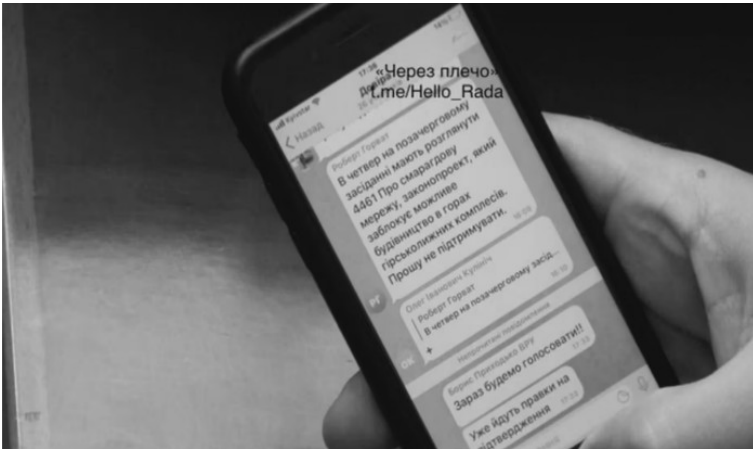

ському районі Закарпатською військовою обласною адміністрацією за погодженням з урядом, зокрема на користь релокованих підприємств. Хоча сам закон мав би стосуватися лише процедури відведення ділянок для розвитку цифрової інфраструктури.

Президент наклав вето на цей проєкт, не всі його пропозиції врахували, і парламент мав би подолати вето двома третинами голосів – конституційною більшістю. Але цього не сталося.

Цей закон, на думку низки експертів, не просто дискримінаційний, а антиконституційний. Його підтримали четверо мажоритарників із Закарпаття – Горват, Лунченко, Петьовка та Поляк. Усі з групи «Довіра».

І така позиція для цих депутатів досить типова. Коли у 2021 році парламент голосував за зако-

нопроєкт «Про території Смарагдової мережі», то журналістам вдалося зафіксувати переписку в чаті «Довіри». Нардеп Горват пояснював: «Законопроєкт заблокує можливе будівництво в горах гірськолижних комплексів. Прошу не підтримувати».

Що цікаво, що ці четверо депутатів, які голосували не в інтересах Закарпаття, на місцевих виборах 2020 року об'єдналися у одному регіональному проєкті «Рідне Закарпаття». Від неї до рад регіону пройшли понад 350 депутатів.

Щодо Балоги, то він під час розгляду закону «Про Закарпаття» не голосував, а от нардеп Лаба – вдавав відсутнього: за інші питання в той день і до, і після – політик голосував, а на цьому, схоже, просто витягнув картку зі слоту. Це при тому, що у Регламенті чітко йдеться, що депутат має голосувати «за», «проти» або утримуватися.

Після голосування Лаба записав відео, у якому каже, що законопроєкт не підтримав і буде «стежити за практичною його імплементацією та оперативно реагувати в разі необхідності».

Хто хоче Карпати перетворити на «шанхай»?

Ще однією небезпечною новелою не лише для Карпат став скандальний «закон Ігоря Мазепи» (№12089). Європарламент назвав його «легалізацією краденого».

Ключовий автор і лобіст цього проєкту народний депутат від «Слуг народу» з Франківщини –

Ігор Фріс, який входить до «групи Коломойського», передбачив у своїй ініціативі амністію дерібанникам державного та комунального майна, якщо з моменту розподілу лісів чи узбережжя пройшло більше 10 років. Якщо ж десять років не пройшло і громада чи держава хоче повернути землю, то треба покласти з бюджету на депозит суду ринкову вартість землі. Якщо громада виграє суд і доведе, що земля набута незаконно, вона втрачає бюджетні гроші.

На Закарпатті за таким сценарієм виведена у приватну

власність полонина Крачунеска під Свидовцем, яку роками місце-

ві посадовці-прихильники виділяли своїм родичам.

Тут власники курортів на Буковелі можуть

звести ще один масштабний курорт. І медіа пов'язують забудовників цього курорту із Коломойським. За «закон Ігоря Мазепи» усі згадані тут нардепи голосували «за», крім Василя Петьовки, який саме під час цього голосування був «відсутній».

Наразі Конституційний Суд розпочав розгляд звернення Верховного Суду, який вимагає перевірити на конституційність норми нового закону.

Забудова високогір'я Карпат

Хаотична забудова Карпат курортами – не єдина загроза для гір. Після початку повномасштабної війни з Донеччини на Закарпаття зокрема перемістився пов'язаний з колишнім «регіоналом» Максимом Єфімовим бізнес, який будує вітрову електроенергетику. Єфімов у 2023 році склав мандат народного депутата.

На користь такого бізнесу парламент спробував провести норму, яка мала дозволити будувати вітряки в горах без оцінки впливу на довкілля. Відповідну правку внесла депутатка, яка пройшла у парламент від забороненої партії ОПЗЖ, а зараз

співголює у групі «Відновлення України» – Антоніна Славицька (проект №13174).

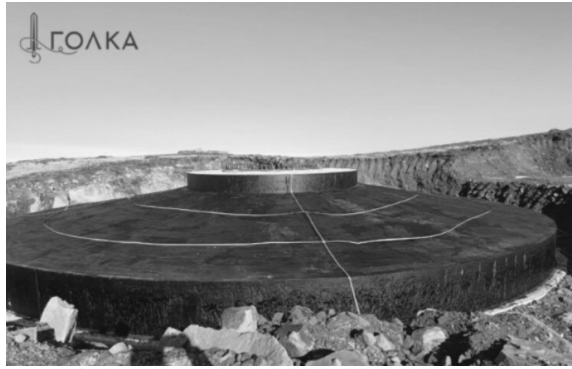
Правку вдалося збити. Після цього в Ужгороді відбулося виїзне засідання двох комітетів Верховної Ради – екологічного та євроінтеграційного. Захід ініціювала зокрема народ-

на депутатка від ЄС Іванна Климпуш-Цинцадзе, батьки якої родом із Закарпаття, та членкиня еко-

логічного комітету від «Слуг народу» Юлія Овчинникова. Народні депутати та експерти обговорили ризики спорудження на високогір'ї. При цьому учасники погодилися, що зелена енергетика країні, коли ворог обстрілює інфраструктуру, вкрай потрібна. Але зазначили, що бізнес має розміщувати вітряки там, де це завдасть якнайменше шкоди для довкілля. Так, наприклад, на Волині вітряки за кошти Європейського банку реконструкції та розвитку встановлюються із дотриманням закону.

Наразі від очільника Мінекономіки Олексія Соболєва залежить, чи отримають забудовники полонини Руна позитивний висновок оцінки впливу на довкілля.

Аналітик «Української природоохоронної групи» Петро Тестов наголошує: «Якщо міністр надасть позитивний висновок, то це матиме не лише незворотні екологічні наслідки. Бізнес, який

використовує зв'язки у політиці, доведе доброчесному бізнесу, який діє за законом під час будівництва вітряків, що в Україні можна порушувати правила і бути у вииграші. І як тільки зійде сніг, будівельна техніка поїде на

Свидовець, Красну, Гостру і інші полонини».

Скасування незалежності НАБУ і САП
За скасування незалежності НАБУ і

САП (проект №12414) голосували усі мажоритарники регіону, крім Віктора Балоги, який був тоді відсутній. Після голосування в Ужгороді, як і в багатьох громадах, відбулися масові протести.

Камери у парламенті зафіксували, як народний депутат Горват дуже радів після цього голосування. Він у 2023 році отримав підозру від НАБУ, і суд його випустив під заставу у понад 26 млн грн.

НАБУ повідомило, що народний депутат мав вплив на службових осіб Держгеокадастру і розробив схему заволодіння ділянками на Закарпатті, загальна площа яких складала 323 га. Через таку діяльність держава зазнала збитків на суму понад 123 млн грн.

Містобудівна «реформа»

Коли містобудівну «реформу» (законопроект №5655) готували до другого читання у 2023 році, то комітет з питань організації державної влади та місцевого самоврядування, який очолює Шуляк, направив цю законодавчу ініціативу на розгляд Верховної Ради без належного опрацювання. Тоді народний депутат Віктор Балога, який є членом цього комітету, голосував під час засідання комітету проти розгляду цієї законодавчої ініціативи.

Що стосується голосування у сесійній залі, то всі мажоритарники Закарпаття, крім Балого, попри застереження громадського сектору підтримали містобудівну «реформу», що зрештою у своїй резолюції розкритикував Європарламент. Громадяни у день голосування зібрали понад 25 тис. підписів під петицією до президента із вимогою вето закону. Президент зрештою його так і не підписав.

Заборона проросійських партій та РПЦ

У 1990-х роках партія Віктора Медведчука СДПУ(о) мала суттєвий вплив у регіоні. Тому не дивно, що після стількох років діяльності проросійських політиків у регіоні Закарпаття залишається одним із флагманів Московської патріархії в Україні.

Найбільше політичне загострення конфлікту між Балогою і СДПУ(о) відбулося під час виборів мера у Мукачеві (2004 рік), коли Балого від «Нашої України», згідно із результатами екзит-полів набрав понад 62% голосів, а переможцем оголосили його опонента з команди Медведчука.

У місцевих радах Закарпаття

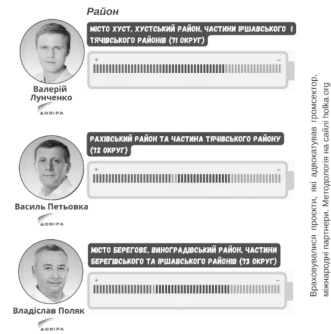

проросійська партія ОПЗЖ

навіть під час місцевих виборів 2020 року отримала представництво, що не можливо було б уявити, наприклад, на сусідній Львівщині. Так, до Закарпатської облради увійшло шестеро депутатів ОПЗЖ. Зокрема вже згаданий Владислав Каськів.

Коли у 2022 році після повномасштабного вторгнення Верховна Рада розглянула законопроект про заборону проросійських партій, то всі мажоритарники

Як голосували мажоритарники Закарпаття за знакові закони?

- Зелений – за корисні і проти шкідливих проєктів
- Жовтий – утримався
- Червоний – проти корисних і за шкідливих проєктів
- Сірий не голосував або був відсутній

Географія церков із російським слідом
Станом на грудень 2025

Як голосували мажоритарники Закарпаття за знакові закони?

- Зелений – за корисні і проти шкідливих проєктів
- Жовтий – утримався
- Червоний – проти корисних і за шкідливих проєктів
- Сірий не голосував або був відсутній

Депутат Георгій Мамка, який пройшов від проросійської партії ОПЗЖ, подав законопроект, який забороняє журналістам та громадським активістам повідомляти суспільству, хто був клієнтом адвоката (№12320). Якщо закон підпише президент, то жоден громадянин безкарно не зможе сказати факт: «Шевчук був адвокатом Іллі Киви» або «Сердюк був адвокатом Януковича».

Нещодавно Олексій Шевчук, який був адвокатом Іллі Киви, став членом конкурсної комісії САП. Це кадрове рішення

який прийняв генпрокурор і майже 50 громадських організацій вимагають прибрати Шевчука з цієї комісії.

Проти вже згаданого законопроекту 12320 виступила низка медіа та громадських організацій, втім його підтримали усі закарпатські мажоритарники, крім Балого, котрий був відсутній.

Загалом під час низки знакових голосувань Балого відсутній і цей показник у нього найбільший з-поміж мажоритарників Закарпаття.

Нагадаємо, громадська ініціатива «Голка» раніше публікувала огляди про роботу народних депутатів, яких обрали у Києві, на Київщині, Харківщині, Львівщині, Черкащині та у Хмельницькій області.

Джерело: glavcom.ua

Відбулося засідання Ради Закарпатської крайової організації Народного Руху України

11 лютого 2026 року, в м. Ужгород, відбулося чергове засідання Ради Закарпатської крайової організації Народного Руху України (далі – ЗКО НРУ).

На порядок денний засідання було винесено наступні питання:

Про порядок денний та регламент засідання Ради ЗКО НРУ.

Підсумки діяльності Закарпатської крайової організації НРУ за 2025 рік.

Про План діяльності Закарпатської крайової організації НРУ на 2026 рік

Різне.

Участь у обговоренні питань порядку денного взяли: Олександр ЧЕРЕПАХА, Антоніна ВЧОРАШНЯ, Марина ДУБ, Роман ЧИЙПЕШ, Василь ЛИЗАНЕЦЬ, Іван СОЙМА, В'ячеслав ЖУПИК, Михайло БАСАРАБ, Дмитро ГАЛУШКО, Володимир

ГАФІЯК, Ярослав БІДЗІЛЯ та інші.

Засідання проводилось в режимі офлайн та онлайн.

З усіх питань порядку денного було ухвалено відповідні рішення.

Пресслужба ЗКО НРУ

ЗАЯВА Ради Закарпатської крайової організації Народного Руху України «Про кризовий стан енергетики та персональну відповідальність посадових осіб в умовах російсько-української війни»

ЗАЯВА Ради Закарпатської крайової організації Народного Руху України «Про кризовий стан енергетики та персональну відповідальність поса-

дових

осіб в умовах російсько-української війни»

Ситуація, що склалася в енергетичній сфері України, набула системного кризового характеру та безпосередньо загрожує життю і здоров'ю громадян, національній безпеці та соціальній стабільності держави.

У період низьких температур мільйони українців залишаються без електропостачання та тепла протягом 10–20 і більше годин на добу.

Зупиняється малий і середній бізнес, порушується робота лікарень, освітніх і соціальних закладів. Йдеться не про тимчасові труднощі, а про фактичну гуманітарну проблему в умовах воюючої країни.

Головною причиною руйнування енергетичної інфраструктури є цілеспрямовані злочинні ракетні та дроніві удари російського агресора по об'єктах критичної інфраструктури. Ворог намагається зламати Україну через холод і темряву.

Водночас війна не може слугувати універсаль-

ним виправданням управлінської бездіяльності, стратегічних прорахунків чи можливих корупційних зловживань з боку окремих представників влади та керівників відповідних секторів. В умовах війни рівень відповідальності державних управлінців має бути вищим, а не зниженим.

Українське суспільство має право знати правду:

- чи були своєчасно сформовані стратегічні резерви обладнання, трансформаторів, генераторів, паливних ресурсів та матеріалів для аварійного відновлення енергетичної інфраструктури;
- чи були створені достатні потужності резервної генерації та розроблені реальні сценарії дій у разі масованих атак;
- чи ефективно й прозоро використані державні та міжнародні кошти, спрямовані на відновлення, захист і модернізацію енергосистеми;
- чи були вжиті належні превентивні заходи для мінімізації ризиків енергетичного колапсу в умовах війни;
- чи понесли персональну відповідальність посадові особи, які допустили стратегічні прорахунки або управлінські провали.

Ми наголошуємо:

- необхідно провести відкритий і публічний аудит використання державних та міжнародних коштів, спрямованих на енергетичну безпеку України;
- посадові особи, причетні до розкрадань, зловживань або управлінської недбалості, повинні бути негайно відсторонені від посад і притягнуті до кримінальної відповідальності;
- кошти, використані не за призначенням або привласнені, мають бути повернуті державі та спрямовані виключно на зміцнення енергетичної безпеки.

Підвищення тарифів на електроенергію для населення та українського бізнесу в умовах російсько-української війни є соціально несправедливим, економічно небезпечним і стратегічно помилковим кроком.

В умовах, коли громадяни та підприємці несуть основний тягар війни — через втрату доходів, зростання витрат і постійні обмеження — перекладання фінансових наслідків управлінських прорахунків або зловживань на суспільство є неприпустимим.

Держава зобов'язана спочатку забезпечити ефективність управління, прозорість використання коштів і персональну відповідальність посадових осіб, а вже потім говорити про будь-які тарифні рішення. Громадяни не повинні компенсувати власними коштами недоліки державної політики чи наслідки службової недбалості.

Закликаємо Президента України, Кабінет Міністрів України та Верховну Раду України:

- невідкладно забезпечити системну енергетичну стійкість держави, зокрема шляхом ство-

рення реальних резервів, посилення протиповітряного захисту об'єктів критичної інфраструктури та розвитку резервної генерації;

- запровадити персональну відповідальність керівників енергетичного сектору та профільних органів влади за стратегічні прорахунки, управлінські провали та неефективне використання бюджетних і міжнародних коштів;
- ініціювати створення тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України для парламентського розслідування причин і наслідків енергетичної кризи;
- припинити практику перекладання фінансового тягара управлінських помилок на населення та український бізнес;
- забезпечити реальний, а не декларативний захист енергетичної системи та всієї критичної інфраструктури держави.

Темрява не може ставати елементом повсякденності українських громадян.

Холод не може бути наслідком управлінської бездіяльності.

Безкарність не може залишатися частиною державної системи.

В умовах російсько-української війни відповідальність влади перед українським народом має бути не декларативною, а реальною, персональною та невідворотною. Лише за таких умов держава зберігає довіру суспільства, внутрішню стійкість і здатність перемогти.

м. Ужгород,

16 лютого 2026 року

Рада Закарпатської крайової організації

Народного Руху України

Український правопис затвердили як стандарт державної мови: що це означає

Національна комісія зі стандартів державної мови затвердила український правопис як стандарт державної мови. Про це 1 березня повідомили на її сторінці у фейсбуці. Новина викликала запитання, адже редакція правопису чинна ще з 2019 року. Насправді йдеться не про нову мовну реформу, а про зміну юридичного

статусу документа.

Цим самим Комісія виконала постанову Верховної Ради України «Про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави» від 15 січня 2026 року і ввела в правове поле єдиний офіційний текст правопису.

Цифрові технології давно стали невіддільною

частиною нашого життя. Вони всюди: на роботі, вдома та у навчанні. Унікальні можливості для здобуття освіти з їхньою допомогою пропонує і дистанційна школа «Оптіма». Завдяки інноваційним підходам та висококваліфікованим педагогам навчання стає цікавим та результативним, а учні мають змогу опановувати знання у власному темпі.

Що відбулося

Робоча група вдосконалила структуру правопису, зробила редакційні та технічні виправлення, а також видалила в ілюстративній частині приклади, що стосувалися держави-агресора.

«Робоча група отримала 1400 пропозицій змін до тексту від громадськості. Від 27 органів державної влади, наукових та освітніх установ надійшли листи з відгуками та пропозиціями. Частину пропозицій урахувала, щодо частини зробила висновок про розгляд під час внесення змін

до правопису в установленому законодавством порядку», – повідомляють на сторінці Комісії.

У чому суть змін

Комісія зробила таку роботу:

Переформатувала механізм затвердження правопису – від урядової постанови до стандарту, затвердженого профільним органом.

Уніфікувала офіційний текст.

Здійснила технічне редагування та почистила ілюстративний матеріал.

Що це означає для українців

Ці зміни ніяк не вплинуть на усталені правила правопису. Журналісти, освітяни, видавці і всі, хто стежить за нормами правопису, дотримуються чинної редакції, що діє з 2019 року.

Водночас Комісія заявила про потребу подальшого удосконалення правопису, що може означати підготовку майбутніх змін.

Джерело: zaxid.net

Громада на Закарпатті виграла Верховний Суд проти забудови річки міні ГЕС

Мешканці села Калини Тячівського району Закарпатської області перемогли у Верховному

Суді у справі щодо

будівництва мініГЕС на місцевій річці Тересва. Суд остаточно визнав містобудівну документацію незаконною та заборонив проведення робіт. МініГЕС на Тячівщині мала намір будувати компанія, яку контролює пасинок померлого мера Харкова Геннадія Кернеса Родіон Гайсинський.

Верховний Суд став на бік мешканців села Калини у справі щодо будівництва двох мінігідроелектростанцій на річці Тересва. Як йдеться в постанові, скаргу на попередні рішення судів подали місцеві жителі Володимир Цубера, Іван Кус і Надія Когут. Вони оскаржували рішення Дубівської селищної ради, яка дозволила будівництво енергетичних об'єктів на річці. У справі третьою особою була компанія «Гідроресурс-Тересва», яка мала намір зводити мініГЕС.

Суд встановив, що до початку будівництва його ініціатор не зробив належної оцінки впливу на

довкілля. Зокрема, не довів, що проєкт безпечний для річки Тересва та навколишньої екосистеми. Також суд врахував, що на момент розгляду справи на території вже тривали підготовчі роботи – завозили техніку, розчищували ділянку та вирубували дерева у прибережній зоні річки.

Окремо суд звернув увагу на ризики для довкілля, зокрема можливий вплив на екосистему річки Тересва та водні ресурси, якими користується місцева громада. У підсумку Верховний Суд скасував дозвіл на будівництво і фактично зупинив реалізацію проєкту.

Нагадаємо, історія намірів спорудити на річці Тересва у Тячівському районі каскад мініГЕС сягає 2017 року, коли ідея вперше була озвучена забудовником. У 2018 році у місцевій громаді відбулися громадські слухання, на якій жителі висловили незгоду із планами забудувати річку. Того ж року «Гідроресурс-Тересва» пройшло процедуру оцінку впливу на довкілля і отримало позитивний висновок Міністерства екології на будівництво на Тересві двох дериваційних мініГЕС потужністю до 3,5 мВт. Відтоді ідея будівництва кілька років була на паузі. 2023 року Дубівська селищна рада затвердила детальний

план території під будівництво мініГЕС і передала забудовнику у користування дві земельні ділянки.

Улітку 2024 року відбулися два громадські слухання щодо спорудження двох енергетичних об'єктів на рчці. На перших слуханнях селяни висловилися категорично проти будівництва, а на другі просто не змогли потрапити, адже селищна рада не оприлюднила інформацію про їхнє проведення, стверджували місцеві мешканці.

Того ж року Міндовкілья зупинило розгляд документів поданих ТзОВ «Гідроресурс-Тересва» для отримання висновків з оцінки впливу на довкілля. Паралельно тривав судовий процес, у межах якого мешканці оскаржували рішення місцевої влади щодо земельних ділянок і містобудівної документації.

Попри це, забудовник намагався розпочати роботи, посилаючись на попередній висновок 2018 року, хоча проєкт передбачав інші параметри та змінену конфігурацію об'єктів.

Згідно з даними платформи YouControl, ТзОВ «Гідроресурс-Тересва» зареєстроване у Тячівському районі 2011 року. Компанія має статутний капітал 1 млн грн.

Бенефіціарними власниками вказані харків'яни Микита Мозговський (25% частка) та Родіон Гайсинський (75%). Останній є пасинком померлого у 2020 році міського голови Харкова Геннадія Кернеса (син його дружини Оксани Гайсинської від першого шлюбу).

Після смерті Кернеса родина Гайсинських отримала контроль над значною частиною його бізнес-активів. За оцінками журналістів, їхня загальна вартість може сягати щонайменше 1,3 млрд грн.

Оксана Гайсинська є дочкою колишнього першого заступника генерального прокурора України (1992-1993 рр.) та експрокурора Київської області (2002-2007 рр.) Юрій Гайсинського.

Джерело:zaxid.net

УП: Нардеп “Юзік” виїхав з України на наступний день після допиту в НАБУ

Нардеп фракції “Слуга народу” Юрій Корявченков більш відомий як актор студії “Квартал 95” на прізвисько “Юзік” після допиту в НАБУ виїхав з України в Іспанію. За його словами, він у відпустці.

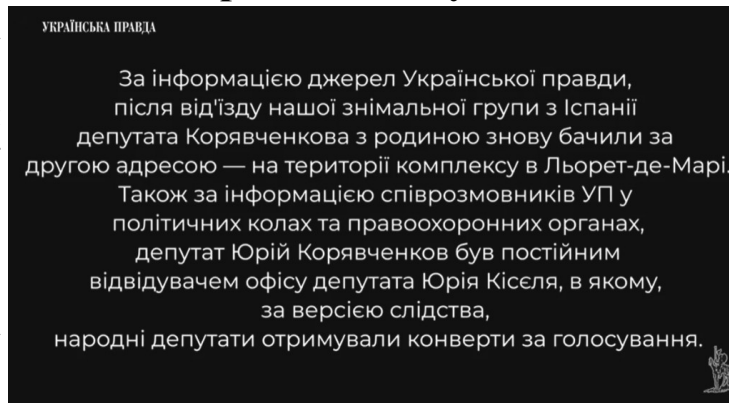
Джерело: розслідування УП “Іспанський округ “Юзіка”. Як слуга народу Корявченков облаштовується в Іспанії”

Деталі: За інформацією джерел “Української правди” у правоохоронних органах, нардеп 13 березня був на допиті в НАБУ.

Наступного дня, 14 березня, він на власному авто виїхав з країни через ПП “Краківець”.

“Юзік” відправився в Іспанію на узбережжя Коста-Брава. В Іспанії в передмісті Барселони з початку повномасштабного вторгнення мешкає його родина.

Сам нардеп в коментарі журналісту УП Михай-

лу Ткачу заявив, що перебуває в Іспанії у відпустці за власний рахунок. Він запевнив, що це законно.

Депутат розповів, що в Іспанії його дружина придбала квартиру, але не зміг назвати ні площі помеш-

кання, ні ціни придбання. Він заявив, що всю інформацію можна буде побачити у його декларації.

Також “Юзік” не зміг відповісти, ким і де працює його дружина.

Крім того депутат не зміг згадати, як часто він навідується до родини в Іспанію і чи був він з ними на Новий рік. Водночас визнав, що і в січні, і в лютому, і в березні був з родиною, зокрема 7 днів в лютому під час “відрадженьня”.

Нардеп також не прокоментував допит в НАБУ.

Пряма мова Корявченкова: “Я не можу нічого сказати. Я не коментую...Запитайте у НАБУ”.

Нагадаємо:

Джерела УП в правоохоронних органах стверджують, що нещодавно Корявченкова викликали на допит в НАБУ саме у справі конвертів для “слуг народу”.

В грудні минулого року стало відомо, що депутати президентської фракції могли “працювати” за додаткову платню в конвер-

тах. Їх, за версією слідства, роздавали в офісі впливового нардепа і близького до президента бізнесмена Юрія Кісея. Підозри тоді отримали чотири “слуги”. П’ятий, за інформацією джерел УП у правоохоронних органах, Юрій Корявченков, напередодні виїхав за кордон.

Джерело: pravda

В Україні до 69% зросло число тих, хто підтримує проведення виборів лише після припинення війни – КМІС

В Україні кількість людей, як вважають, що вибори мають бути проведені лише після остаточної мирної угоди і повного завершення війни, зросла до 69%, свідчать результати березнево-

воєнної та внутрішньої кон’юнктури), що може відображатися в коливаннях довіри президенту», – йдеться в дослідженні.

Соціологи зауважили, що між кінцем січня і серединою лютого 2026

року рівень довіри до Зеленського знижувався: з 61% до 53% (і водночас з 33% до 41% було більше тих, хто йому не довіряв).

«Лише 12% українців (10-12% протягом 2025 року) вважають, що вибори потрібно проводити навіть до завершення бойових дій. Ще 13% вважають, що вибори можна провести після припинення вогню й отримання гарантій безпеки. Порівняно з груднем 2025 року частка таких людей знизилася з 23%. Тобто стало навіть менше тих, кого влаштовували вибори після перемир’я з гарантіями безпеки», – йдеться в дослідженні.

Крім того, за даними опитування, на початок березня довіра до президента Володимира Зеленського повернулася до попередніх показників і становила 62%. Рівень недовіри – 32%, а баланс довіри-недовіри становив +30%.

«Крім цього, зберігається ситуація, коли з 62% тих, хто довіряє президенту Зеленському, 28% «повністю» довіряють, а більшість (34%) – «скоріше» довіряють. Тобто є значний сегмент, більш сприйнятливий до ситуативних коливань (особливо в умовах динамічної міжнародної,

року рівень довіри до Зеленського знижувався: з 61% до 53% (і водночас з 33% до 41% було більше тих, хто йому не довіряв). «За цей період не було особливих резонансних подій, тому важко однозначно говорити про конкретні причини», – кажуть у КМІС.

У коментарі до опитування виконавчий директор КМІС Антон Грушецький зауважив, що загалом «зберігаються ті самі тенденції».

«По-перше, більшість українців продовжують довіряти Зеленському, і він лишається легітимним головою держави. По-друге, переважна більшість продовжують виступати проти проведення виборів найближчим часом (і навіть у разі перемир’я з гарантіями безпеки). Водночас, потретє, довіра Зеленському не є беззастережною, що відображається в значній частці тих, хто йому «скоріше» (а не «повністю») довіряє. Оскільки зараз відбувається багато подій (як ззовні, так і всередині України), то багато громадян можуть чутливо на них реагувати і це може далі позначати на рівні довіри до президента», – зазначив Грушецький.

Опитування проводилося 1-8 березня методом телефонних інтерв'ю на основі випадкової вибірки мобільних телефонних номерів у всіх регіонах України (підконтрольна уряду територія), опитали 1003 респондентів.

3 березня президент Володимир Зеленський в інтерв'ю італійському виданню *Corriere Della Sera* заявив, що вибори в Україні відбудуться після завершення війни з Росією, а не під час тимчасового припинення вогню.

«Справжнє питання: коли ми зможемо провести вибори? Вони точно відбудуться після закінчення війни, а не під час тимчасового припинення вогню. І я зовсім не впевнений, що балотуватимусь; подивлюся, чого хочуть українці», – сказав Зеленський.

Раніше представники влади України і сам Зеленський не виключали проведення виборів і до укладання мирних домовленостей із Росією, але називали умовою їх проведення угоду про перемир'я, яка б діяла хоча б кілька місяців.

Проведення виборів під час дії воєнного стану неможливе за законами України. Через це вибори президента і парламенту не змогли пройти в строк – у 2024 році – і Зеленський залишається

президентом уже майже сім років, хоча був обраний на п'ятирічний термін.

Повідомлялося, що проведення виборів від України домагаються Сполучені Штати, про це говорив президент Дональд Трамп. У реакції на це представники Києва заявляли про те, що теоретично могли б організувати вибори, але лише за умови гарантій безпеки на час їхнього проведення. Зокрема, у грудні 2025 року про це заявляв Зеленський. У лютому 2026 року він говорив, що Україна готова провести вибори за умови хоча б двомісячного припинення вогню.

Американський Інститут вивчення війни (ISW) раніше заявляв, що Кремль продовжує обговорювати майбутні вибори в Україні, щоб просувати своє неправдиве твердження про нелегітимність нинішнього українського уряду, наполягаючи на засобах контролю над політикою України.

Аналітики зазначили, що Кремль продовжує сигналізувати, що відхилить будь-які результати виборів, які не приведуть до формування проросійського уряду в Україні.

Джерело: [radiosvoboda](https://www.radiosvoboda.org)

Громадсько-політичне життя

В Ужгороді представники української громадськості та Православної Церкви України урочисто вшанували 212-ту річницю від дня народження Великого пророка української нації Тараса Шевченка

9 березня 2026 року в місті Ужгороді біля пам'ятника Тарасу Шевченку — Великому пророку української нації, мислителю, поету, художнику та борцю за незалежність України у XIX столітті — відбулося урочисте вшанування 212-ї річниці від дня його народження.

До пам'ятника Великому Кобзареві зібралися уповноважені представники Карпатського університету імені Августина Волошина, Ужгородської української богословської академії, університетського і академічного коледжів, Закарпатського обласного товариства борців за незалежність України у XX столітті, Закарпатської крайової організації Народного Руху України, Українського педагогічного товариства імені Августина Волошина, Закарпатського осередку ВГО «Молодий Народний Рух», а також Управління Мукачівсько-Карпатської єпархії Православної Церкви України.

Від імені зазначених організацій до підніжжя пам'ятника було покладено корзину з живими квітами як знак глибокої пошани до постаті Тараса Шевченка — національного і духовного символу української нації та одного з найвидатніших діячів української культури і національно-визвольної думки.

Короткий мітинг відкрили ректор Карпатського університету імені Августина Волошина професор Марина Дуб та голова Закарпатської крайової організації Народного Руху України Олек-

сандр Черепеха.

Перед присутніми виступила професор Антоніна Вчорашня — директор Науково-дослідного інституту історії українських національно-визвольних змагань Карпатського університету імені Августина Волошина,

голова Закарпатського обласного товариства борців за незалежність України у XX столітті. У своєму виступі вона зупинилася на життєвому подвигу Тараса Шевченка, його визначальній ролі у формуванні української національної свідомості та духовному пробудженні українського народу. На високому поетичному й проникливому рівні професор Антоніна Вчорашня продекларувала ряд безсмертних творів Великого Кобзаря.

Також поезію Тараса Шевченка виконала мешканка Ужгорода Світлана Аракелян.

З благословення Преосвященнішого Віктор Бедь, єпископа Мукачівського і Карпатського, керуючого Мукачівсько-Карпатською єпархією Православної Церкви України, від імені Управління єпархії та Ужгородської української богословської академії до присутніх звернувся професор, диякон Василь Ісаков.

У своєму слові він наголосив, що духовна спадщина Тараса Шевченка є не лише літературним чи історичним надбанням, але й потужним моральним і духовним дороговказом для українського народу. Поезія Великого Кобзаря пройнята глибоким відчуттям Божої правди, любові до

рідної землі та прагненням справедливості й свободи. Саме тому його слово і сьогодні залишається живим закликом до національної гідності, духовного очищення та відповідальності за долю України. У час важких випробувань, які переживає український народ в ході жорстокої

російсько-української війни (2014 – 2026) , постань Тараса Шевченка продовжує надихати українців до національної і духовної єдності, віри у правду та незламної боротьби за свободу і незалежність Української держави.

Пресслужба КаУ ім. Августина Волошина

В Ужгороді вшанували пам'ять науковця і патріота Михайла Тиводара: у вечорі пам'яті взяли участь борці за незалежність України у ХХ столітті, науковці та громадськість

12 березня 2026 року у малій виставковій залі Закарпатського музею народної архітектури та побуту в місті Ужгороді відбувся вечір пам'яті, приурочений до 90-річчя від дня народження Михайла Петровича Тиводара (07.02.1936 – 20.10.2017) — українського громадсько-

політичного, наукового та культурного діяча, доктора історичних наук, професора, етнолога, педагога та борця за незалежність України у ХХ столітті.

У заході взяли участь представники родини, академічної та наукової спільноти, студенти, громадські діячі, а також побратими Михайла Тиводара по українських національно-визвольних змаганнях кінця 1980-х — початку 1990-х років. У теплій і дружній атмосфері учасники вечора вшанували пам'ять видатного науковця та громадського діяча, згадали його життєвий шлях, наукову спадщину та значний внесок у розвиток етнологічної науки Закарпаття й України. Окрему увагу було приділено його громадсько-політичній та депутатській діяльності в Закарпатській обласній раді, а також активній участі у діяльності Закарпатської крайової організації Народного Руху України у складний період боротьби за відновлення державної незалежності України наприкінці 1980-х — на початку 1990-х

років.

Було також відзначено, що саме Михайло Тиводар став автором одного з перших підручників з етнології, виданих уже в часи незалежної України.

Особливо зворушливими стали виступи дружини Михайла Тиводара — пані Олени, сина Романа

Тиводара та онука Романа Корсака, які поділилися теплими родинними спогадами про людину, для якої наука, служіння українській культурі та любов до рідного краю були справою життя.

Спогадами про Михайла Тиводара поділився директор Закарпатського музею народної архітектури та побуту Василь Коцан — головний організатор пам'ятного заходу. У своєму виступі він наголосив на вагомому внеску вченого у розвиток етнології та підкреслив його роль у формуванні і розвитку обласного скансену, а також у стратегічному баченні збереження народної культурної спадщини Закарпаття.

Від борців за незалежність України у ХХ столітті зі спогадами та словами вдячності виступили: Віктор Бедь — єпископ Мукачівський і Карпатський, керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією Православної Церкви України, президент Карпатського університету імені Августина Волошина та Ужгородської української богослов-

ської академії, голова Всеукраїнського товариства борців за незалежність України у XX столітті, народний депутат України першого скликання; Павло Федака — почесний голова Закарпатського крайового культурно-освітнього товариства «Просвіта»; Олена Мешко — член Ради Закарпатського крайового культурно-освітнього товариства «Просвіта».

Після завершення офіційної частини зустрічі під час вільного спілкування виступила також Антоніна Вчорашня — директор Науково-дослідного інституту українських національно-визвольних змагань Карпатського університету імені Августина Волошина, голова Закарпатського обласного товариства борців за незалежність України у XX столітті.

Для багатьох учасників заходу стало цікавим відкриттям почути з виступу єпископа Віктора Бедь про активну участь Михайла Тиводара у національно-визвольному русі кінця 1980-х — початку 1990-х років. Зокрема, у 1989 році він долучився до створення первинної організації Народного Руху України в Ужгородському державному університеті, а згодом — Ужгородської міської та Закарпатської крайової організацій НРУ.

У січні 1991 — травні 1992 років Михайло Тиводар обіймав посаду заступника голови Закарпатської крайової організації Народного Руху України, яку в той період очолював Віктор Бедь. У 1990–1994 роках Михайло Тиводар очолював опозиційну депутатську фракцію в Закарпатській обласній раді, послідовно відстоював українські державницькі позиції, протидіяв поширенню інсценованого ворожими комуністичними

силами з Москви та антиукраїнськими політичними колами з Будапешта так званого «політичного русинства» і був серед тих українських патріотів, які не допустили проголошення на догоду Москві та Будапешту антиукраїнської політичної автономії Закарпаття восени 1991 року.

Зі спогадами та короткими інформаційними повідомленнями виступили також: Олександр Малець — завідувач кафедри готельно-ресторанної та музейної справи Мукачівського державного університету; Віталій Андрейко — декан факультету історії та міжнародних відносин Ужгородського національного університету; Ігор Ліхтей — завідувач кафедри античності, середньовіччя та історії України домодерної доби УжНУ; Іван Мандрик — професор кафедри модерної історії України та зарубіжних країн УжНУ; Надія Керецман — доцент кафедри археології, етнології та культурології УжНУ; Сергій Ганус — старший викладач кафедри модерної історії України та зарубіжних країн УжНУ; Михайло Белень — скульптор, графік, мистецтвознавець, заслужений художник України; Михайло Лендел — голова студентського наукового товариства «Кліо» УжНУ.

Вечір пам'яті став не лише даниною поваги до постаті Михайла Тиводара, а й нагадуванням про покоління українських інтелектуалів і патріотів, які своєю науковою працею, громадянською позицією та особистою мужністю сприяли утвердженню незалежної Української держави. Пресслужба Всеукраїнського товариства борців за незалежність України у XX столітті

В Ужгороді відбувся II Закарпатський обласний фестиваль-конкурс «Духовні криниці Срібної Землі», приурочений дням відзначення Карпатської України

28 березня 2026 року у Великій актовій залі Карпатського університету імені Августина Волошина та Ужгородської української богословської академії в місті Ужгороді відбувся II Закарпатський обласний фестиваль-конкурс «Духовні криниці Срібної Землі» — народної, духовної, патріотичної та естрадної пісні, поезії, прози, творів образотворчого мистецтва та художньої

фотографії.

Захід було приурочено до днів відзначення Карпатської України (1938–1944), зокрема до 87-ї річниці проголошення держави Карпатська Україна (15 березня 1939 року).

Організаторами фестивалю-конкурсу традиційно виступили Мукачівсько-Карпатська єпархія Православної Церкви України, Карпатський уні-

верситет імені Августина Волошина, Ужгородська українська богословська академія, Міжнародна академія богословських на-

ук та Українське педагогічне товариство імені Августина Волошина.

У фестивалі-конкурсі взяли участь численні колективи закладів дошкільної, початкової, загальної середньої, професійної, фахової передвищої та вищої освіти, закладів культури, аматорські колективи, солісти, декламатори, художники та фотографи з усіх районів Закарпатської області. Зокрема, у номінаціях:

- народної, духовної, патріотичної та естрадної пісні, поезії і прози — близько 70 колективів, солістів та декламаторів;
- образотворчого мистецтва — близько 25 учасників;
- художньої фотографії — 12 учасників.

Фестиваль-конкурс було відкрито молитвою та виконанням Державного Гімну України «Ще не вмерла Україна...» у виконанні солістки Лесі Валової.

Із вітальним словом та архипастирським благословенням до присутніх звернувся Віктор БЕДЬ, єпископ Мукачівський і Карпатський, керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією Православної Церкви України, президент Карпатського університету імені Августина Волошина, Ужгородської української богословської академії та Міжнародної

академії богословських наук.

Від Закарпатської обласної державної адміністрації — обласної військової адміністрації учасників привітав Роман МОЛДАВЧУК, директор Департаменту стратегічних комунікацій, національностей та релігій.

Марія ЖАБЛЯК, директор фестивалю-конкурсу та голова журі, ознайомила учасників із регламентом і порядком проведення конкурсної програми.

Перед початком конкурсних виступів присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять усіх полеглих героїв та спочилих у Бозі борців за незалежність України різних історичних періодів, зокрема героїв Карпатської України та російсько-української війни (2014–2026 рр.).

У ході фестивалю-конкурсу, під час виступу творчого колективу Ясінянської школи мистецтв, Преосвященніший владика Віктор БЕДЬ відзначив і нагородив Галину ЖУРАКОВСЬКУ — директора цього закладу, матір полеглого

українського воїна Юрія Жураківського (01.08.1983 — 03.03.2025) — орденом «Святої великомучениці Варвари» з нагоди її 70-річчя (відзначеного 15 лютого цього року) та за вагомий внесок у розвиток культури і виховання молоді.

Фестиваль-конкурс

тривав упродовж дня.

Підсумки та результати II Закарпатського обласного фестивалю-конкурсу «Духовні криниці Срібної Землі» будуть підбиті протягом десяти днів і доведені до відома учасників, а також висвітлені у засобах масової інформації.

Пресслужба КаУ ім. Августина Волошина

В Ужгороді презентували біобібліографічний покажчик Павла Федаки, доктора історичних наук, почесного професора, борця за незалежність України у XX столітті

29 березня 2026 року в будинку Закарпатського крайового культурно-освітнього товариства «Просвіта» в місті Ужгороді відбулася презентація фундаментального наукового видання — біобібліографічного покажчика «Павло Федака», приуроченого до 80-

річчя від дня народження відомого українського вченого, історика, етнолога, краєзнавця, громадського і культурного діяча; ювілей він відзначив 3 березня 2025 року.

Відкрив захід сам ювіляр — Павло Михайлович Федака, доктор історичних наук, почесний професор, відомий український історик, етнолог і краєзнавець, борець за незалежність України у XX столітті, який виступив із вступним словом. У своїй промові він окреслив основні етапи власного життєвого і наукового шляху, розповів про зміст і значення видання, яке системно відображає багаторічний науковий, публіцистичний та громадський доробок.

Видання підготовлене укладачами — Павлом Михайловичем Федакою та Павлом Павловичем Федакою, які здійснили систематизацію багаторічного наукового, публіцистичного та громадського доробку ювіляра. Укладачі не лише зібрали значний масив матеріалів, але й структуровано представили їх у вигляді повного біобібліографічного ресурсу, що відображає еволюцію наукової думки, дослідницьких інтересів і суспільної діяльності Павла Федаки протягом десятиліть.

Наукову якість і академічну вагу видання забезпечили рецензенти — Віктор Бедь, доктор богословських наук, доктор юридичних наук, професор, академік; Володимир Задорожний († 31 грудня 2025 року), доктор історичних наук, професор; Мирослав Сополіга, доктор історичних на-

ук, академік НАН України. Їхня участь засвідчує високий науковий рівень підготовленого покажчика, його достовірність, системність і значущість для сучасної української гуманітарної науки.

Біобібліографічний покажчик охоплює багаторічну наукову, публіцистичну та громадську діяльність Павла Федаки

— від перших публікацій до сучасних досліджень. Видання містить систематизований перелік його наукових праць, статей і виступів, а також публікацій інших авторів, у яких висвітлюється його життєвий і творчий шлях. Загалом покажчик налічує 4 107 позицій і додатково доповнений 31 позицією при виході з друку. За своїм обсягом і кількістю зафіксованих матеріалів він є найбільшим серед подібних видань на Закарпатті. До нього також включено узагальнені матеріали про життєвий і науковий шлях ученого, що дозволяє цілісно простежити еволюцію його дослідницьких зацікавлень і внесок у розвиток української історичної науки, етнології та краєзнавства.

У презентації взяли участь представники наукової, освітньої, громадської, культурної та релігійної спільноти Закарпаття.

Під час презентації зокрема виступили:

- Віктор Бедь — доктор богословських наук, доктор юридичних наук, професор, єпископ Мукачівський і Карпатський, керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією Православної Церкви України, президент Карпатського університету імені Августина Волошина, Ужгородської української богословської академії та Міжнародної академії богословських наук, голова Всеукраїнського товариства борців за незалежність України у XX столітті, народний депутат України першого скликання;

- Микола Олашин — кандидат історичних наук, доцент Ужгородського національного університету;
- Йосип Кобаль — кандидат історичних наук, археолог;
- Андрій Федорішко — заступник голови Закарпатського крайового товариства «Просвіта», Заслужений працівник фізичної культури і спорту України;
- Євген Ясінський — заступник голови Закарпатського крайового товариства «Просвіта»;
- Іван Роман — кандидат хімічних наук, заступник директора Інституту електронної фізики НАН України;
- Ярослав Федішин — директор видавництва «TIMPANI»;
- Степан Брацюнь — голова політичної партії «Конгрес українських націоналістів»;
- Ольга Курнат — активістка українського національного руху;
- Олександр Черепеха — голова Закарпатської крайової організації Народного Руху України;
- Павло П. Федака — кандидат історичних наук, доцент, голова Закарпатського крайового товариства «Просвіта».

Під час заходу було наголошено на винятковому значенні наукової та громадсько-політичної діяльності Павла Федаки для збереження історичної пам'яті, розвитку української культури та утвердження національної ідентичності.

Окремою подією стало нагородження: Преосвященніший владика Віктор Бедь вручив Павлу Павловичу Федаці медаль «Гетьмана України Павла Скоропадського» за заслуги перед українським народом і Церквою Христовою, а також з

нагоди 55-річчя від дня народження, яке він відзначив 30 грудня 2025 року.

Презентоване видання є масштабним науково-довідковим проєктом і стане важливим джерелом для науковців, студентів та всіх, хто цікавиться історією і культурою Закарпаття. Презентація біобібліо-

графічного показника Павла Федаки стала не лише науковою подією, а й актом суспільного визнання особистості, яка поєднала в собі вченого, просвітника і державника. Такі видання формують інтелектуальну пам'ять нації та утверджують безперервність української культурної традиції.

Антоніна ВЧОРАШНЯ, директор Науково-дослідного інституту українських національно-визвольних змагань Карпатського університету імені Августина Волошина, голова Закарпатського обласного товариства борців за незалежність України у XX столітті

В Ужгороді пройшов V Закарпатський обласний фестиваль щедрівок та колядок «Різдвяна надія – 2026»

24 січня 2026 року в кафедральному храмі апостола українського Андрія Первозваного в м. Ужгороді (вул. Ференца II Ракоці, 18А) пройшов V Закарпатський обласний фестиваль щедрівок та колядок «Різдвяна надія – 2026».

Співорганізаторами Фестивалю традиційно виступили: Управління Мукачівсько-Карпатської єпархії Православної Церкви України, Карпатський університет імені Августина Волошина, Ужгородська українська богословська академія та Українське педагогічне товариство імені Августина Волошина.

Директор-координатор Фестивалю — професор Марія Жабляк, директор Науково-дослідного інституту української духовної культури Карпатського університету імені Августина Волошина, регент кафедрального церковного хору кафедрального храму апостола українського Андрія Первозваного.

Після молитви з вітальним словом і благословенням до учасників Фестивалю звернувся Препосвященніший Віктор Бедь, єпископ Мукачівський і Карпатський, керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією Православної Церкви України, президент Карпатського університету імені Августина Волошина та Ужгородської української богословської академії.

Цього року участь у Фестивалі взяли творчі колективи та солісти:

- Ужгородського закладу дошкільної освіти №

20 (керівники-організатори: Наталія Ватах, Лариса Мадяр).

- Ужгородського мистецького ліцею «Перспектива» (керівники-організатори: Ганна Каменщикова, Ганна Белан, Валентина Юрикова).
- Вокального ансамблю «Дзвіночки» Ужгородської гімназії № 16 (керівники-організатори: Тетяна Малюк, Оксана Олашин, Ерік Добженецький).
- Вокального колективу «Гармонія» Ужгородського ліцею імені Івана Чендея № 5.
- Дуету «Сестри MOROZ» Ужгородського ліцею імені Івана Чендея № 5.
- Зарічівської гімназії Ужгородського району (керівник-організатор: Вікторія Ковач).
- Буштинського ліцею № 2 Тячівського району (керівник-організатор: Мирослава Молнар).
- Народного фольклорного аматорського колективу «Шовкова косиця» с. Чорна Тиса Рахівського району (керівник-організатор: Василина Теміцька).
- Дитячого фольклорно-етнографічного колективу Ясінянської школи мистецтв Рахівського району (керівник-організатор: Галина Жураковська; керівник оркестрової групи: Олександр Гутелюк).
- Вокального гурту «Sirius» міського будинку культури м. Хуст (керівник-організатор: Іван Мішко).
- Парафії на честь Успіння Пресвятої Богородиці Православної Церкви України в с. Чорна Тиса Рахівського району (настоятель: протоієрей Ярослав Межибівський).
- Парафії архистратига Михаїла Православної Церкви України в селищі Кольчино Мукачівського району (настоятель: протоієрей Степан Кашков).
- Вокальної групи кафедрального храму апостола українського Андрія Первозваного Православної Церкви України в м. Ужгороді (регент: Марія Жабляк).

- Солістка — Юстина Рябошапко.
- Солістка — Маріанна Кіак.
- Солістка — Амелія Когутич.
- Солісти — Дмитро Василичин і Сергій Дегтярьов.
- Солістка — Дарина Балюк.
- Солістка — Соломія Куртанич.
- Соліст — Олександр Пішкар.
- Солістка — Леся Валова.
- Керівник-організатор солістів Юстини Рябошапко, Маріанни Кіак та Амелії Когутич — Алла Дудаш.

Фестиваль пройшов на високому духовно-культурному рівні, в дружній та теплій святково-різдвяній атмосфері. Кожному учаснику було вручено пам'ятні подарунки-призи.

Відбулися звітно-виборні збори Закарпатського обласного товариства борців за незалежність України у XX столітті

11 січня 2026 року в м. Ужгороді відбулися позачергові звітно-виборні збори Закарпатського обласного товариства борців за незалежність України у XX столітті (далі – Товариство).

За результатами зборів: Прийнято Статут Товариства з наданням За-

карпатському обласному товариству борців за незалежність України у XX столітті статусу юридичної особи (до цього Товариство діяло без статусу юридичної особи шляхом легалізації). Головою Товариства переобрано Антоніну Вчорашню, а заступником голови – Михайла Басараба.

Обрано Президію Товариства, яка діє як виконавчий орган у період між зборами, у складі:

- Антоніна Вчорашня – борець за незалежність України у XX столітті, голова Товариства;
- Михайло Басараб – борець за незалежність України у XX столітті, заступник голови То-

вариства, голова Закарпатського осередку Всеукраїнської ветеранської організації Української Гельсінської Спілки;

Підсумки Фестивалю буде підбито журі протягом десяти днів і згодом оголошено у засобах масової інформації. Усі учасники отримають відповідні дипломи та сертифікати. Головними спонсорами Фестивалю виступили: Управління Мукачівсько-Карпатської єпархії Православної Церкви України (керуючий — єпископ Віктор Бедь), Карпатський університет імені Августина Волошина (президент — Віктор Бедь, ректор — Марина Дуб), а також Тетяна Андрусь, Олег Боршовський, Анатолій Ковальський, Ольга Травіна, Андрій Шкрібляк і Тарас Шкирта.

Пресслужба Карпатського університету імені Августина Волошина

вариства, голова Закарпатського осередку Всеукраїнської ветеранської організації Української Гельсінської Спілки;

- Віктор Бедь – борець за незалежність України у XX столітті, голова Всеукраїнського товариства борців за незалежність України у XX столітті;
- В'ячеслав Жупик – бо-

рець за незалежність України у XX столітті, заступник голови – голова Управи Закарпатської крайової організації Народного Руху України;

- Ярослав Бідзіля – голова Закарпатського осередку ВГО «Молодий Народний Рух»;
- Петро Дешко – громадський активіст.

Визначено відповідальну особу за проведення реєстрації Статуту Товариства в органах юстиції.

Пресслужба Закарпатського обласного товариства борців за незалежність України у XX столітті

Всеукраїнське товариство борців за незалежність України у ХХ столітті прийняло Статут організації у новій редакції

11 січня 2026 року в м. Ужгороді відбулися позачергові звітно-виборні збори Всеукраїнського товариства борців за незалежність України у ХХ столітті (далі – Товариство).

За результатами зборів:

1. Прийнято Статут Товариства у новій редакції зі збереженням статусу юридичної особи (шляхом його оптимізації).
2. Головою Товариства переобрано Віктора Бедь, а заступником голови – Михайла Басараба.
3. Обрано Президію Товариства, яка діє як виконавчий орган у період між зборами, у складі:
 - Віктор Бедь – борець за незалежність України у ХХ столітті, голова Всеукраїнського товариства борців за незалежність України у ХХ столітті;
 - Михайло Басараб – борець за незалежність України у ХХ столітті, заступник голови То-

вариства, голова Закарпатського осередку Всеукраїнської ветеранської організації Української Гельсінської Спілки;

- Антоніна Вчорашня – борець за незалежність України у ХХ столітті, голова Закарпатського обласного товариства борців за незалежність Украї-

ни у ХХ столітті;

- В'ячеслав Жупик – борець за незалежність України у ХХ столітті, заступник голови – голова Управи Закарпатської крайової організації Народного Руху України;
- Ярослав Бідзіля – голова Закарпатського осередку ВГО «Молодий Народний Рух»;
- Петро Дешко – громадський активіст.

Визначено відповідальну особу за проведення реєстрації Статуту Товариства у новій редакції в органах юстиції.

Пресслужба Всеукраїнського товариства борців за незалежність України у ХХ столітті

Президія Всеукраїнського товариства борців за незалежність України у ХХ столітті затвердила зразки посвідчення та нагрудного знака для учасників національно-визвольних змагань минулого століття

25 лютого 2026 року в місті Ужгороді відбулося засідання Президії Всеукраїнського товариства борців за незалежність України у ХХ столітті.

Під час засідання було розглянуто та затверджено зразки посвідчення і нагрудного знака борця за незалежність України у ХХ столітті.

У засіданні та обговоренні питань порядку денного взяли участь: Віктор Бедь (голова Товариства, народний депутат України першого скликання), Михайло Басараб (заступник голови Товариства, голова Закарпатського осередку Всеукраїнського ветеранського товариства Української Гельсінської Спілки), Антоніна Вчорашня

(відповідальний секретар Товариства, голова Закарпатського обласного товариства борців за незалежність України у ХХ столітті) та В'ячеслав Жупик (запрошений — заступник голови, голова Управи Закарпатської крайової організації Народного Руху Украї-

їни).

Надалі планується виготовлення затверджених зразків посвідчення та нагрудного знака і поетапне їх вручення борцям за незалежність України у ХХ столітті відповідно до процедури, визначеної Президією Товариства.

Пресслужба Всеукраїнського товариства борців за незалежність України у ХХ столітті

Саботажна акція і Пацифікація 1930

Роман Висоцький
 УКРАЇНА
 921
 921
 921
 ГАЛИЧИННИ 1930 РОКУ
 ДОКУМЕНТИ
 Том I

З огляду на це, дане видання можна без перебільшення вважати революційним.

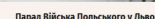
Кількість залученого та критично проаналізованого Р. Висоцьким архівного масиву документів і матеріалів

вважає. У збірнику публікуються 85 документів із польських, британських і почасти українських архівів, більшість з яких вводиться до наукового обігу вперше.

Зокрема, серед документів звіти, шифрограми, інструкції, накази польської поліції та органів влади про «саботажну акцію» та «пацифікацію». Особливу цінність становлять понад два десятки документів англійською мовою, зокрема звіти британського посольства у Варшаві.

Видання наглядно демонструє продуктивність джерелознавчого підходу до розв'язання складних історіографічних проблем.

За канонічною версією, яка у своїх загальних рисах сформувалася ще до Другої світової

війни, наприкінці першої половини липня 1930 р. польські органи безпеки зареєстрували значну кількість підпалів майна польських землевласників і зробила висновок, що їх винуватцями були члени УВО.

У відповідь на подальше зростання кількості підпалів польська влада у вересні 1930 р. віддала наказ про розквартирування поліційних і військових підрозділів у сільській місцевості у Схі-

дній Галичині, що призвело до масових репресій та завдало серйозного удару по українському національному руху.

У підсумку це дало підстави польській владі заявити про втихомирення («пацифікацію») Галичини та припинення «антипольської терористичної акції». Згадані події відбувалися на тлі виборів до польського парламенту, внаслідок чого були обмежені можливості для українських кандидатів.

На підставі аналізу широкого пласту документів автор приходить до висновку, що насправді «саботажної акції», як масштабного і заздалегідь спланованого заходу організованого українським підпіллям, не існувало, а проведена «пацифікація» не була ні відплатою, ні самоціллю, а лише черговим знаряддям для зміцнення позицій правлячого табору у Польщі та поглиблення авторитарного режиму.

Обидві сторони, як польський «санаційний» уряд, такі новоутворена ОУН (заснована у 1929 р. на конгресі у Відні), були зацікавлені в утворенні міфу про «саботажну акцію».

Польська влада потребувала поважної причини для легітимізації каральної операції проти українського населення у Галичині, в той час як молода українська підпільна організація прагнула здобути політичний капітал та ореол борця з польським режимом для нарощування свого впливу у західноукраїнському суспільстві.

Обидві сторони інструменталізували події літа 1930 р. для досягнення власних політичних цілей. З точки зору польських інтересів легенда про «саботажну акцію» сакралізовувала владу міжвоєнної Польщі та виправдовувала застосування нею брутальної сили проти громадян іншої етнічної групи.

З іншого боку, вона переконувала у згуртованості, силі та дисциплінованості українського підпілля. Саме «саботажна акція» стала першою акцією, під час якої широкі кола громадськості дізналися про існування ОУН.

Насправді, як аргументовано доводить Роман Висоцький, керівництво польських органів безпеки не мало достатньо доказів, аби підтвердити

фактичну кількість саботажів учинених УВО (ОУН).

За наведеною автором статистикою, з поміж 180 саботажів за період серпня – жовтня 1930 р. тільки 14 були з певністю визнані як такі, що були здійснені УВО.

Більшість виконавців навмисних підпалів, якщо й були задіяні в політичному житті, могли походити з різних політичних середовищ, зокрема із КПЗУ (Комуністична партія Західної України – І.П.), які з «класових мотивів» публічно підтримали підпали маєтків польських землевласників. Як показує автор, українське підпілля не готувалося і не було здатне на проведення масштабної організованої акції, а керівництво ОУН на чолі Євгеном Коновальцем не рекомендувало здійснювати масові виступи з огляду на плани щодо участі націоналістичних кандидатів у виборчій кампанії до польського парламенту.

Будь-яка попередня «саботажна акція» заздалегідь зменшувала б шанси на включення представників УВО-ОУН до виборчих списків. Тим не менше, керівництво проведучого вирішило скористатися зі звинувачень польської влади для здобуття політичних дивідендів.

Відтак, УВО визнала свою причетність до «саботажної акції». Цей крок був спрямований на підняття престижу українського підпілля як у Польщі, так і за кордоном.

Аналізуючи генезу підпалів, Р. Висоцький слушно звертає увагу на економічні фактори, які раніше не брались до уваги. Одним із основних джерел підпалів він вважає «велику економічну кризу», що призвела до стрімкого зростання кількості т.зв. асекураційних підпалів у сільській місцевості з метою отримання грошового відшкодування за пошкоджене майно за договором страхування.

Це серйозно підважує статистику польського МВС щодо розмаху «саботажної акції» у Галичині. Насправді підпали у той час відбувалися на всій території Польщі, однак як приводом для проведення «пацифікації» польська влада скористалася ними тільки в Галичині.

Збірник показує як українське питання стало ін-

струментом в руках правлячого табору (т.зв. санації) у позачерговій виборчій кампанії до Сейму та Сенату восени 1930 р.

Уряд Юзефа Пілсудського використав заходи з «ліквідації саботажної акції в Східній Малопольщі» для придушення опозиції, арешту українських депутатів і посилення позицій урядового блоку у південно-східних воєводствах.

Введення поліційних і військових підрозділів у галицькі села до часу проведення виборів суттєво обмежила можливості для ведення агітації з боку українських партій і кандидатів.

Загалом

«пацифікація» за уча-

стю польської поліції та військових підрозділів охопила близько 450 сіл (гмін) у Галичині, тобто майже у два з половиною рази більше, ніж було сіл, де зафіксовано «саботажі».

У трьох воєводствах (Львівському, Тернопільському і Станіславівському) було проведено 5195 обшуків і заарештовано 1739 осіб, абсолютну більшість з яких (до 90%) через кілька місяців відпустили через відсутність складу злочину.

Арешти супроводжувалися закриттям філій українських громадських організацій і шкіл, знищенням їхнього майна, заборонаю «Пласту» (до чого влада готувалася ще у 1929 р.), насильством щодо цивільного населення та іншими зловживаннями з боку військових і поліції.

Польська влада по суті застосувала принцип колективної відповідальності й терору щодо мирного українського населення. Урядові заходи та публічні заклики помститися українцям розбурхали антиукраїнські настрої у польському суспільстві, призвівши до зростання побутового насильства проти українців та їхніх організацій.

За задумом уряду, це мало мобілізувати підтримку правлячого табору напередодні виборів.

«У стратегії польського правлячого табору в 19-

30 р. українське питання не було чільною проблемою, але було важливим і розігрувалося в контексті боротьби за владу.

«Саботажна акція» не була причиною проведення «пацифікації Східної Галичини», якби було інакше, то подібним чином слід було боротися з умисними підпалами-саботажами в інших регіонах держави. Проте нічого такого не трапилося.

Юзеф Пілсудський

Основою для дій, які зродили «пацифікацію», було прагнення до політичного панування в масштабах держави. У ній вбачали різновид підготовки владного табору до виборчої кампанії у Сейм і Сенат, яка водночас символізувала поглиблення авторитарної сис-

теми влади. При розправі з політичними противниками репресіям піддано широкі кола українського суспільства».

«Пацифікація» мала далекосяжні наслідки для українсько-польських відносин, заклавши міну уповільненої дії у лояльність українського населення до польської держави.

У першу чергу, вона завдала серйозного удару по українському національному життю у Галичині, а деякі організації, як наприклад, Пласт, не відродилися до кінця міжвоєнного періоду. Незважаючи на це, влада досягнула протилежного ефекту.

Замість того, щоб відвернути молодь від українського підпілля каральні заходи тільки посприяли радикалізації настроїв і поповненню рядів ОУН. Для останньої згадані події стали «поживою» для пропаганди, яка закликала до помсти за «пацифікацію», і на міфі про неї конструювала «виправдання» для застосування терору й замахів на польських політиків і посадових осіб (Тадеуш Голувко, Броніслав Перацький).

Автор наводить цитату Єжи Стемповського про те, що «пацифікація» була безповоротним моментом, який заздалегідь визначив долю «східних кресів» Другої Речі Посполитої.

Історикам ще варто глибше проаналізувати довгостроковий вплив «пацифікації» на українсько-польські відносини у 1930-1940-х рр. та її місця в історії самої ОУН.

Малодослідженим також залишається роль Кре-

мля у розпалюванні «польсько-українських конфліктів» у Галичині до та під час проведення «пацифікації».

Джерело: www.istpravda.com.ua

Шахтарські протести. Шлях до Незалежності

Промисловий Донбас виник в другій половині XIX сторіччя. Розбудовувати його приїздили європейські бізнесмени. Вже в радянські часи він став одним із головних гірничих регіонів СРСР.

Десятки шахт, тисячі найманих робітників, які з'їжджалися з усієї країни, поява міфів про подвиги шахтарів як от Стаханова, які рекламували професію гірника, порівнянно високі зарплати, що частково компенсували жахливі умови праці.

Але із середини 1970-х економіка у вугільній промисловості починається поступова криза: прибутки зменшуються, як і зарплати, їх починають затримувати, бути шахтарем більше не вигідно. Проте у переважно гірничому регіоні складно знайти іншу роботу.

Історія радянської гірничої галузі закінчується масовими страйками в кінці 1980-х. Тоді як історія незалежної України починається ними ж.

Самоспалення шахтаря, "Беркут", що розганяє наметове містечко сльозогінним газом, незалежне телебачення в епоху "до стрімів", яке проби- ває інформаційну блокаду, багатотисячна піша хода гірників на Київ та гуркіт касок на заповнених площах Донецька й Дніпра — так проходили шахтарські протести в Україні у 1990-х.

Від економіки до незалежності

Перший шахтарський страйк в Україні почався у липні 1989 року — за тиждень після перших протестів на російському Кузбасі. Тоді роботу припинили 222 тисячі гірників.

В Україні страйкували шахтарі і з Донбасу, і з Львівсько-Волинського вугільного басейну.

У переліку вимог було 48 пунктів. Серед головних — збільшити зарплати, погасити борги та

скоротити управлінський апарат шахт.

Та липнева масова акція змусила реагувати владу. За кілька днів після початку мітингів, перша особа СРСР — Михайло Горбачов, записав відеозвернення до шахтарів.

Представників страйкому запросили на переговори до Москви, де їхні вимоги тимчасово задовольнили. Рада міністрів СРСР дозволила шахтарям експортувати понаднормову продукцію за кордон, а Верховна Рада УРСР, саме під тиском гірників, у 1989 році ухвалила закон про економічну самостійність республіки.

Той перший страйк проходив на тлі економічної кризи Радянського союзу. Вона підсилювалася ще й проблемами саме у гірничій галузі — у світі вугілля дешевшало, добувати його ставало менш вигідно, в Європі ще із 1970-х почали закривати шахти та скорочувати працівників. Шахтарі страйкували всюди. Липнева акція 1989-го стала початком і для радянського шахтарського протестного руху.

Похід шахтарів Західного Донбасу, 1998 рік
фото Володимира Резнікова із архіву незалежної пресистеми гірників України

"Поступово ставало все гірше і гірше. Не вистачало коштів людині ані на проживання, ані на навчання. Неможливо було вилікуватися без

грошей. Та й купити щось в пору дефіциту неможливо було", — згадує Олександр Бойко, шахтар, який був одним із організаторів перших мітингів гірників Західного Донбасу.

Вимоги на першій акції у гірників були соціальні і економічні. Трохи пізніше — у 1990-1991-х роках, до них додалася політика.

Так, під час страйку в липні 1990-го в Донецьку серед написів на плакатах гірників — вимога відправити у відставку уряд СРСР та прибрати партійні комітети з шахт, а їхніх функціонерів — із керівництва.

Ще за рік, — навесні 1991-го, під час ходи шахтарів київським Хрещатиком, в колоні з'явилися прапори з тризубом та одна з основних вимог: незалежність країни. На решті гасел гірники часто поєднували слова "ярмо", "злидні" і "СРСР".

"Ми, шахтарі, перші підняли питання про те, що компартія не має керувати. Ми тоді рішуче були налаштовані проти Союзу, за незалежну Україну. Я особисто брав участь в опечатуванні обкома КПРС Донецької області", — розповідає Микола Волинко, співголова Донецького страйкому у 1989-му.

Тоді, у 1991-му страйкувало майже півсотні шахт Донбасу — на той час, 40% від загальної кількості в регіоні. До них приєдналися 22 вугільних підприємства Заходу України. А також, вперше до шахтарських мітингів доєдналися політики — Народний рух України.

Друга хвиля протестів

Уже за незалежної України протести шахтарів не припиняються. Головні вимоги ті, з яких все починалося — низька зарплата та її невивплата. Українська економіка перших років незалежності в крутому піке — безробіття, шалена інфляція, пусті полиці магазинів. Підприємства місяцями не взмозі розрахуватися із працівниками, та й ті гроші, які платять, швидко обезцінюють. Усі 1990-ті шахтарі Донбасу страйкували майже щороку.

Один із наймасовіших страйків в історії України

почався 7 червня 1993-го. Роботу припинили більше ніж 200 з 250 шахт країни. Причина — черговий стрибок цін на продовольство.

Шахтарі вимагали підвищення зарплат. А ще виступили із політичними претензіями до керівництва країни.

"У 1993 році у нас був дуже потужний страйк. Ми змінили і шахтоуправління, і владу в Краснодоні (нині Сорокине, Луганська обл.). Такими діями ми і домагалися своїх прав", — розповідає Віктор Стратан, колишній шахтар, голова всеукраїнської профспілки "Захист справедливості".

Керівництво той страйк змінив не тільки в Краснодоні. Він вплинув і на рішення влади провести дострокові парламентські та президентські вибори 1994 року. На них перший президент України Леонід Кравчук програв колишньому прем'єр-міністру Леоніду Кучмі.

Проте страйки відбувалися й у наступні роки.

У 1995-му уряд скасував дотації вугільній галузі. Шахтарі мітингували майже весь рік — вимагали виплатити заборгованості із заробітної плати та повернути дотації.

Наступного року їх поновили, але із шахтарями не розраховувалися.

За рік гірники Донбасу почали черговий страйк. Їх підтримали шахтарі західної України. Тоді мітингарі навіть перекривали залізничні шляхи. Головною їхньою вимогою стала виплата боргів — зароблених зарплат.

До 1997 року ця заборгованість накопичувалась, а разом з тим і обурення.

На Київ У травні 1998-го шахтарі з об'єднання "Павлоградвугілля" припинили роботу та почали черговий страйк. На той момент їм були винні вже по 8-9 зарплат.

Вимагали їх гірники у керівництва області. П'ять тисяч шахтарів рушили в місто Дніпро.

Проте, за тиждень страйку в сквері біля будівлі ОДА досягти прогресу не вдалося. Шахтарів всі ці дні підтримували місцеві, проте не влада. До них приїхав Анатолій Голубченко — на той час перший віце-прем'єр. Він пояснив, що скільки б вони не стукали касками, нічого не буде.

"Ну, не буде, так не буде. Чого ми будемо сидіти?! Пішли на Київ", — пригадує екс-гірник об'єднання "Павлоградвугілля" Олексій Бакіров початок наймасштабнішої пішої ходи шахтарів. Час від часу до колони, яка рушила через пів країни, приїжджали чиновники та вмовляли шахтарів повернути назад. Ті відмовлялися.

Ходу намагалися замовчувати центральна преса.

Проте, разом із гірниками в похід відправилося Незалежне павлоградське телебачення. Камери не вимикалися впродовж дня. На ранок касети передавали в Павлоград, де ці безкінчені "стріми" дивилося все місто.

У Києві шахтарі доєдналися до інших мітингу-

вальників з вугільної промисловості. Організатори вели переговори з тимчасовою комісією, створеною Верховною Радою. Учасники протесту чекали на рішення під Кабміном, блокували виходи і дороги. Зрештою їхні вимоги затвердили — виплатити заборговану зарплату в повному обсязі, а гірники повернулися додому.

Останній в 1990-х

15 липня 1998 року гірники декількох шахт з Краснодона прийшли мітингувати до Луганську. Вони пікетували облдержадміністрацію та облраду.

На День Незалежності мітингарі планували смолоскипну ходу і спалення опудала, яке символізувало високопосадовця, що не виконує закони і наживається на людях. Але акція не почалася — шахтарів атакували бійці "Беркуту". Вони били

учасників гумовими кийками та застосували сльозогінний газ.

"У мене були розсічені брова й ніс. Мене того ж вечора відвезли в лікарню, де я пролежав майже два місяці. Ми зустрічали там і спецназівців, які начебто також постраждали. Пізніше хтось з колег, на яких так само напав "Беркут", казали, що захищались турнікетами, які виставляла міліція", — розповідає Михайло Мікерін, один із учасників того страйку.

У сутичці постраждали 22 гірники і 15 силовиків. Це був перший силовий розгін шахтарського протесту в історії незалежної України.

Тоді Луганське МВС очолював генерал Володимир Будніков. Саме під його керівництвом за кілька років до того — у 1995-му, "Беркут" за-

стосовував сльозогінний газ і кийки на Софійській площі у Києві, коли сталися заворушення під час похорону патріарха Володимира.

Цей страйк продовжувався до грудня. Шахтарі грілися в наметах та тимчасових будівлях, які робили із будівничого сміття. Багатомісячні борги із

зарплати сплатили тільки після самоспалення 36-річного Олександра Михалевича — гірника краснодонської шахти імені Баракова. Він зробив це 14 грудня 1998 року перед будівлею Луганської облдержадміністрації, яку тоді очолював майбутній "регіонал" Олександр Єфремов.

Цей пікет — останній масовий у 1990-х, шахтарі назвали Великим. Лариса Заливна, правозахисниця, яка допомагала шахтарям, які пікетували органи місцевої влади в Луганську, так пояснює назву:

"Чому пікет в 1998 році ми називали великим? Тому що він тривав 155 днів — майже півроку. Тому що пікет домігся свого. Тому що тоді згоріла людина. Тому що це — перший шахтарський майдан".

Джерело: www.pravda.com.ua

Засідання страйку у наметовому містечку шахтарів на Трухановому острові, 1998 рік
фото із фонду Меморіалу

Влада та самоврядування в Запорозькій паланці

Адміністрація паланки складалася з полковника, писаря, осавула, підписаря та підосавула. До складу управлінської вертикалі належали козацькі та посполиті отамани слобід, а також осадчі нових поселень. Забезпечення діяльності паланкової старшини відбувалося за рахунок місцевих зборів, наприклад, третина мита з Кодацького перевозу лишалася в паланці.

дався в послушники до одного з київських монастирів.

Надзвичайно яскравою постаттю є Іван Глоба, якого ми бачимо на посаді підписаря Самарського в 1762 р. Він був писарем у різних паланках та на перевозах і зажив у Війську Запорозькому слави «найрозумнішого козака». З 1765 р. був незмінним військовим писарем, воював. Два його зимівника розташовувалися в Самарській паланці, один – на р. Базавлук. Попри заможність, І. Глоба не був жадібною людиною – на його гроші в 1773 р. збудовано церкву в с. Гупалівка. За послідовне обстоювання інтересів козацької громади в 1775 р., після ліквідації Січі, був заарештований і засланий до Туруханського монастиря, де і помер.

Завдання паланковго писаря поза безпосередніми обов'язками могли бути найрізноманітнішими. Наприклад, самарські писарі Іван Ковалевський та Матвій Домаха в 1760 та 1761 роках відводили сіножаті російським військам. Доводилося боротися писарям і з незаконними покосами, як протовчанському Степану Чемерису в 1772 році. Ми вже згадували про фіксацію податків, яка відбувалася в паланковій канцелярії. На писаря також покладался обов'язок збирання штрафів, як, наприклад, на самарського І. Золотаревського в 1770 році. Під час розслідування судових справ писар або підписар фіксували показання свідків. Не був чужий для цієї посади і прямий захист інтересів громади. Наприклад, самарський писар вів тяжки перемовини з комендантом російського гарнізону Старої Самарі, вимагаючи відшкодування збитків, завданих солдатами.

Безпосередніми помічниками полковника у здійсненні влади в паланці виступали писар і осавул. При призначенні паланкова старшина отримувала з Коша документ, що адресувався полковнику та засвідчував призначення, як це було з кодацьким писарем Іваном Золотаревським.

Писар мав клопіт, перш за все, з обліком населення, реєстрацією податків, що надходили від слобід, виданням паспортів і веденням листування з різними офіційними інстанціями. У його веденні перебував також архів. Безпосередньо на писаря та паланкову канцелярію збирали з місцевого населення по 50 крб. на рік. Новотворені (як, наприклад, Орільська) паланки спочатку мали збирати по 30 крб. на ці потреби, але кількість населення і, відповідно, справ у канцелярії, настільки швидко зростали, що виникала потреба урівняти їх у правах зі старими паланками. Помічниками писаря були підписар та громадський писар.

Про декого з паланкових писарів можемо сказати трохи докладніше. Наприклад, Василь Кумпан був козаком Джереліївського куреня. Він з'явився на Січі в 1751 р. і близько семи років переймався клопотами січової школи, причому його обирали отаманом. У 1759 р. Кіш призначив В. Кумпана писарем Кодацької паланки, але подальшої кар'єри козак робити не захотів і по-

Осавул – це посада без чітко визначеної компетенції, виконавець полковничої волі. Судові, воєнні, фінансові завдання змінювалися в його роботі в залежності від наказів полковника. Найчастіше саме осавул на місці з'ясовував обставини злочину, доповідаючи про них полковнику для прийняття судового рішення. Як і полковники, осавули здійснювали об'їзди паланкової території, стежачи за порядком. У такому випадку полковник передавав осавулові свій пірнач, що засвідчувало офіційність місії. Доводилося їм виконувати церемоніальні функції, як, наприклад, кодацькому осавулу Микиті Плакидину, який у січні 1758 року супроводжував паланковими теренами кошового отамана Григорія Лантуха, що повертався з Глухова до свого зимівника.

Вступали осавули і в силове протистояння. Для громади Лоц-Кам'янки вкрай дошкульними були вирубки лісу, що їх проводили російські солдати. Численні офіційні звернення не мали ефекту. Значно переконливішим виявився випадок, коли кодацький осавул за допомогою підписаря та козаків наздогнав солдатів просто перед воротами Лоц-Кам'янського ретраншементу і, як говорить документ, не без застосування сили пояснив, що ліс належить місцевим мешканцям.

Треба наголосити, що часто-густо писарі та осавули діяли разом, як це було у щойно згаданому випадку. Наприклад, відведення сіножатей в 1772 р. здійснювали підписар Герасим Судаклій спільно з підосавулом Якимом Головком, а цього ж року протовчанські писар Мельник і осавул Заїка виряджали місцевий люд косити сіно за наказом Коша.

Бувало, коли спільні дії осавула та писаря завдавали зло громаді. Найтяжчими є злочини проти особи. Паланкові старшини, поставлені пильнувати порядок і закон, здійснювали і їх. Наприклад, влітку 1771 р. у Романковому попадя брех-

ливо звинуватила селянку Ганну Харсун у пограбленні сорочки. Здавалося би, дрібниця – ну не поділили щось жінки. Але до «дизнання» підключилися гості попової хати, паланковий осавул Кулаковський і підписар Микола, які жорстоко побили посполиту. Проте Г. Харсун, замість стерпіти, надіслала скаргу до Коша.

Небажання миритися з насильством і зловживаннями мешканці нашого краю демонстрували не раз, підкріплюючи його, в разі потреби, силою. У вересні 1761 до Кам'янки (Кодацька паланка) прибув паланковий писар Лук'ян Порожній. Без жодного приводу він заарештував посполиту Олену Ткач і згвалтував її. Наступного дня писар вимагав від Олени сказати, що вона добровільно була з ним, а після відмови почав бити і топтати ногами. На галас збіглися козаки

і селяни, які виламали хатні двері та добряче побили писаря. Знаки його влади забрали, а сам Л. Порожній опинився під арештом. Кам'янчани не обмежилися цим – під гарячу руку потрапив піп, якого також добряче побили, а посполитого отамана Скока відсторонили з посади. Замість розібратися, паланкова

влада зробила спробу діяти силою і визволити писаря. До Кам'янки з Нового Кодака приїхав осавул Іван Кирпань, який намагався заарештувати ініціаторів виступу. Розлючені кам'янчани відбили заарештованих і вступили в бій з паланковою командою.

Якщо паланкову старшину, проводячи умовні аналогії з сучасністю, ми можемо назвати представниками державної влади, то отамани слобід і десятники належать до місцевого самоврядування. Кожна слобода у Вольностях Війська Запорозького мала дві громади – козацьку та посполиту. Ці громади щороку обирали отаманів, які виступали посередниками у взаємодії громади з паланковою владою. Нижчим рівнем самоврядування була посада десятника.

Крім вирішення щоденних проблем козаків і посполитих отамани пиль-

нували, щоби чужі не рубали ліс та не косили сіно. Прямим отаманським обов'язком було збирання грошових податків з одружених козаків і посполитих. За наказом Коша козацький отаман слободи включав до компутів (списків) новоприйнятих козаків. Без дозволу Січі такі дії були незаконними, в чому міг упевнитися самарчицький отаман Петро Рябий. Козацькі отамани відповідно до цих компутів виряджали козаків у походи, причому мали пильнувати їхнє спорядження. Кодацький отаман Полтавець, козаки якого вирушили на форпости без провіанту, був покараний Кошем за недбалість.

Отамани, спираючися на підтримку громади, почували себе доволі впевнено. Яків Гончар, отаман слободи Мечебилівка, не віддав кріпаків ізюмського поміщика Норця його представникам. Думаю, ці родини – Погуляїв та Грицаїв – були йому вдячні. Офіційно не маючи на це права, отаман Одимківки Гнат Горобець допитав впійманих на місці злочину солдат, які крали худобу. Внаслідок вдалого переконування один із них не витримав і виказав інших солдат, які крали коней у мешканців Одимківки.

«Посполитий отаман і тисяч 1700 отаманів»
ЗАГАЛЬНІ НАКАЗУЮЩІЙ

Переважно владна субординація (Кіш – паланка – отаман – десятник) дотримувалася, проте вона не була «священною короною» і в разі потреби порушувалася. Кіш іноді міг безпосередньо звертатися до отаманів і таким чином оминати бюрократичні сходи. Так було, наприклад, у січні 1764 р., коли посполитий отаман Нового Кодака отримав наказ із Січі, де докладно регламентувалася видача харчів козакам, яких віряджають деінде з пакетами та які мають право вимагати провіанту.

Так само маємо приклади прямого звернення отаманів до Коша. Під час російсько-турецької

війни 1768–1774 рр. багато хто з посполитих перейшов у козаки, що радо віталось Військом. Проте

податки з посполитих збирали за старими ревізіями, де ці люди фігурували як посполиті – відповідно на тих, хто залишився, податковий тиск суттєво збільшився. Про це писав до Коша новокодацький посполитий отаман Федір Щербина, пропонуючи негайно провести нову ревізію.

Отамани пильнували громадські інтереси. Військовий довбиш Яків Соколовський, надісланий з низкою доручень до Кодацької паланки, став на квартиру в Новому Кодаку та вимагав від посполитої громади харчів, які й отримав. Але отаман

Бережний звернувся зі скаргою на Січ, оскільки цими діями довбиш перевищив свої повноваження. Оперативно розібравшись, Кіш наказав Я. Соколовському відшкодувати посполитій громаді Нового Кодака збитки.

«Посполитий отаман і тисяч 1700 отаманів»
ЗАГАЛЬНІ НАКАЗУЮЩІЙ

Загалом не можна сказати, що спроби позловживати службовим становищем були такою вже рідкістю. Під

тиском військового осавула Красовського самарчицький посполитий отаман Яків Гумен виділив йому громадські та паланкові сіножаті. Проте масові скарги козаків і посполитих швидко привели до того, що це рішення Кіш скасував, а вже колишнього військового осавула покарав.

Цікава історія, в якій багато паралелей із сьогоденням, пов'язана з отаманом Нового Кодака в 1754 р. Ничипором Пластуном. Його зловживання вийшли на світ Божий випадково – Кіш за наполяганням гетьмана К. Розумовського змушений був провести перепис населення в північних паланках. Йшлося про повернення переселенців із Гетьманщини. У лютому 1754 р. до Нового Кодака прибули січові уповноважені – Іван Домонтович та Іван Чугуївець. Результати сильно здивували ревізорів – у місті раптом з'явилося понад 100 додаткових дворів! Розмови з місцевими козаками і посполитими показали, що Н.

Пластун спирається на підтримку заможних «стариків», обійстя яких він приховує від оподаткування. З частини ж необлікованих дворів податки збираються, а до січової скарбниці не доходять. При цьому отаман постійно збирає з населення гроші на «росходи городовие», але ці витрати робить в борг, не сплачуючи крамарям за взяті для міських потреб. Результатів розпочатого слідства ми не знаємо, проте імені Н. Пластуна як городского отамана більше не зустрічаємо.

Схильність до фінансових зловживань не оминула навіть такий невисокий щабель посадової ієрархії, як громадський писар. Отамани Кодацької паланки поскаржилися Кошу, що їхній громадський писар Кнуков наказав немовби в оплату його роботи збирати гроші з основних населених пунктів паланки. Новий Кодак мав дати махінатору 20 рублів, Старий Кодак – 15, Романкове, Карнаухівка і Кам'янське – по 10. Найменше припало на Таромське і Тритузне – 6 і 3 рублі відповідно. Кіш наказав кодацькому полковнику Василю Нечаю пояснити Кнукову його права й обов'язки. З кожного тяглою для писарських потреб збиралося по 10 копійок, з пішого – 5. Цим Кнуков мав і вдовільнитися і не провокувати гніву військових старшин.

Документи свідчать, що місцеві громади вміли себе поважати, причому були схильні втілювати це в певні символи. Прапор як символ гідності

розглядали козаки, які мешкали в Новому Кодаку. Коли військо вітало кошового отамана П. Козелецького з передріздвяним Пилиповим постом 1747 р., козацька громада паланкового центру просила дозволу на виготовлення власного прапору. З ним новокодацькі козаки хотіли виконувати завдання Коша. Мотив, який спонукає їх, один – честь. Звернення від імені новокодачан підписав городовий отаман Денис Таран, а полковник кодацький Василь Зеленко не заперечував проти такої ініціативи. На жаль, як розв'язалася справа, ми не знаємо.

Про рівень впливу громади свідчить один цікавий випадок. За рішенням січового суду в березні 1765 р. на базарному майдані Нового Кодака за неодноразові крадіжки козакам Безносенку та М. Білому мали зламати по одній нозі. Екзекуція припала на церковне свято і козацька громада разом із посполитою звернулася до полковника І. Касяненка з проханням не карати їх так жорстоко. Полковник наважився на порушення і вирок Коша для крадіїв замінив киями.

Загалом характеризуючи систему влади та самоврядування в запорозькій паланці варто відзначити її простоту та ефективність. Невеликий управлінський апарат, який регулярно змінювався, взаємодіяв із самоврядними громадами. Очевидно, що ця система, як і будь яка інша, не застрахована від зловживань або випадкових людей. Саме на невідповідність посаді полковника та осавула, які переважно «по гарячих борщих» проводять час, скаржився до Коша самарський писар С. Хижняківський. Проте близькість влади до людини і наявна можливість прямого контакту громади та вищої влади (Коша) дозволяли системі працювати ефективно.

Джерело: www.dnipro.lib.dp.ua

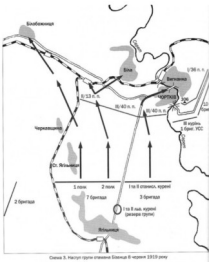
1919 - початок Чортківської офензиви

1919, 7 червня – початок наступальної операції Української галицької армії, відомої як «Чортківська офензива».

Протягом 7-28 червня 1919-го 25 тисяч українських військ змусили відступати по всій лінії фронту 40-тисячну польську армію. Було звіль-

нено Чортків, Тернопіль, Бережани, УГА просунулася вперед на 150 км і вийшла на лінію Броди – Перемишляни – Букачівці. Лише брак зброї та зовнішні чинники врятували супротивника від поразки.

Чортківський наступ став важливою складовою

Українсько-польської війни 1918-1919 років між Західноукраїнською Народною Республікою та Польською державою. Травневий наступ поляків, попри ряд перемог, не дозволив розгромити Галицьку армію з півночі і

поступово припинився. Збройні сили ЗУНР відступили на південь нинішньої Тернопільщини, затиснуті в трикутнику між Дністром і Збручем та містом Чортковом. Поляки тріумфували, а політичне керівництво республіки одним із варіантів подальших дій розглядало перехід УГА на Наддніпрянщину. Обираючи поміж відступом і офензивою, командування армії зробило ставку на спад бойової активності супротивника (в останні дні Галицька армія відступала майже без боїв) та розпорошення бойових сил поляків по широкому фронту.

Операція розпочалася 7 червня 1919-го ударом на містечко Ягільницю.

Схема наступу групи отамана Бізанца на Чортків 8 червня 1919 року. Схема Олександра Дудика. Фото: photo-lviv.ua.

«Через поля ми підійшли впритул до Ягільниці. А потому після доброї гарматної атаки вдерлися сюди, – згадував поручник УГА Яким Вербовий. – Наш наступ був несподіванкою для поляків. Ми їх тоді буквально розгромили до тла. Забрали в полон їхніх вояків та багато трофеїв, що нам знадобилися».

Наступного дня Галицька армія взяла Чортків – важливий вузол комунікацій, утворивши пролом в обороні противника. Із спогадів Степана Шухевича:

«Якраз перед нашим наступом на Чортків зібралися були поляки перед будинком Окружної Скарбової Дирекції, в котрій перед тим була Начальна Команда Галицької Армії, щоб відсвяткувати свято здобуття міста, відбуваючи модні під той час «похорони України». Зійшлися елегантно вистроєні дами, святочно прибране панове, не бракувало також і делегатів від «власцян». Та в самім розгарі маніфестації зашипіло щось у воздуху, потім над самими головами зібраних

загрімилі дві-три детонації. Це розривалися наші шрапнелі. Майже рівночасно появилися на вулицях міста польські розбитки, що в страшнім переполоті утікали й сіяли паніку: «Уцескайце, бо українці юш в месце!».

Поляки відступили на 120 кілометрів. 9 червня диктатор ЗУНР Євген Петрушевич призначив Начальним вождем УГА генерала Олександра Греків, який планував операцію із групою старшин.

Генерал Олександр Греків. Фото: hroniky.com. Галицька армія звільнила Бучач (12 червня) і Тернопіль (14 червня), у ході боїв за Нижнів відкинула поляків за Дністер. Далі було взято Зборів, ключовий пункт оборони поляків Бережани (21 червня), Золочів (22 червня) і Броди (24 червня). Поляки готувалися боронити Львів, однак брак зброї і боєприпасів не дозволив українцям розвинути успіх. Так, коли на хвилі патріотичного піднесення внаслідок успіхів Галицької армії 90 тисяч добровольців зголосилися записатися до діючих частин, через брак зброї було прийнято тільки 15 тисяч добровольців, а решту відправили по домівках.

Тим часом у Львов прибув стурбований головнокомандувач польськими військами Юзеф Пілсудський, водночас Антанта 25 червня дала згоду на тимчасову окупацію Східної Галичини («щоби захистити цивільне населення від небезпеки більшовицьких банд»), а 27 червня дозволила використати для цього армію Юзефа Галлера в повному складі (створена за участі Антанти під час Першої світової війни для боротьби з німцями, пізніше – для відбиття більшовицької агресії; навесні 1919-го її чисельність сягала 70 тисяч осіб), що раніше категорично забороняла робити. Все це кардинально змінило ситуацію на фронті.

Вже 28 червня польська армія перейшла в наступ і проламала український фронт біля Янчина. Виснажені безперервними боями, залишившись без боєприпасів, галицькі бригади під натиском переважаючих сил противника стали відходити до Збруча. 4 липня командування Гали-

цької армії телеграфувало Головному Отаману Симону Петлюрі:

«Під сильним напором польських сил, за браком амуніції й інших матеріалів, Галицька армія буде примушена перейти річку Збруч та шукати опору й охорони на широких ланах Великої України». Відповідь надійшла наступного дня: «Українська Наддніпрянська армія та її Головна Команда приймає Галицьку армію, як братню, й усім їй допоможе, що в її силах».

16 липня УГА відступила на територію Наддніп-

рянської України, що стало завершенням Українсько-польської війни в Галичині.

«Чортківська офензива з її блискучими успіхами створила новий, привабливий для українського суспільства образ жовніра УГА. Без цього війна 1918-1919 рр. перейшли би до історії українського війська лише як пасмо наступальних і оборонних операцій, позбавлених блиску великих перемог», – писав польський історик Міхал Клімецький.

Джерело: uinr.gov.ua

1929, розпочав роботу перший Конгрес українських націоналістів

Учасники Конгресу Українських Націоналістів (28. I. — 3. II. 1929.)

1929, 28 січня – у Відні розпочав роботу Перший Конгрес (Великий збір) українських націоналістів, на якому була створена Організація

українських націоналістів (ОУН).

Українські патріоти не змирилися з поразкою революції 1917-1921 рр. і продовжили боротьбу. Радикалізацію українського визвольного руху, що спирався на еміграцію та патріотичні кола Західної України, спричинили: трагічна доля українців під польською та радянською владами, втрата віри в традиційні легальні методи боротьби, розчарування західними демократіями.

Як наслідок, українська молодь звернулася до ідеології націоналізму, вбачаючи в ній світоглядну платформу, здатну мобілізувати маси. Виникають такі структури, як Група української національної молоді (1922-1929), Легія українських націоналістів (1925-1929), Союз української націоналістичної молоді (1926-1929). 3 липня 1920-го діяло найактивніше націоналістичне об'єднання – Українська військова організація (УВО). Грунт для об'єднання націоналістичних сил підготували конференції в Берліні (1927) та Празі (1928). І вже з кінця 1928-го розпочалася підготовка до першого конгресу.

Перший Великий Збір ОУН, відомий як Конгрес українських націоналістів, відбувся у Відні 28 січня – 3 лютого 1929-го. В його роботі взяли

участь 30 делегатів (16 – уродженці Галичини, 14 – із Наддніпрянщини), завдяки чому форум представляв усі регіони України і мав соборницький характер.

Перше засідання розпочалося 28 січня 1929-го о 10 год. 15 хв. Після обрання президії, затвердження порядку ведення Конгресу й складу різних комісій, були заслухані доповіді «Сучасне становище на українських землях» (Євген Коновалець), «Український націоналізм» (Дмитро Андрієвський), «Державний устрій України» (Дмитро Андрієвський), «Міжнародна політика України» (Зенон Пеленський). Всього на форумі було зачитано 40 доповідей.

Підсумком роботи Конгресу стало проголошення створення ОУН, яка не буде обмежувати свою діяльність конкретною територією, а прагнучим опанувати всі українські терени, де мешкають українці. ОУН вестиме «політику всеукраїнського державництва» і протистоятиме всім партійним і класовим угрупованням українства. Кінцева мета організації – Українська Самостійна Соборна Держава.

Провід ОУН очолив Євген Коновалець, заступником став Микола Сціборський, секретарем – Володимир Мартинець.

Створення ОУН завершило процес об'єднання націоналістичних груп і організацій в одну українську підпільну визвольну структуру.

Євген Коновалець – перший голова ОУН. Фото: censor.net.ua.

Джерело: uinr.gov.ua

Українська хроніка

Дівчата під Крутами: ким були перші добровольці УНР

29 січня Україна вшановує полеглих у бою під Крутами. У 1918 році чотири сотні юнаків-курсантів першої української військової школи та збірна сотня студентів і гімназистів затримали просування до Києва регулярної більшовицької армії, яка переважала українську у понад 10 разів.

Героїзм та жертвність молодих учасників бою, серед яких були й неповнолітні, вражає і через сотню років. Радянська влада намагалася всіляко знищити інформацію про це і закарбувати бій у пам'яті людей як трагічну і безмістовну подію. Попри це – збереглися спогади учасників бою, які задають історикам вектор пошуку нових і нових даних про події 1918 року.

Саме зі спогадів одного із гімназистів, ройового студентської сотні Левка Лукасевича, стало відомо, що на фронті разом із чоловіками були і дівчата. На зараз відомо лише про двох жінок, які брали участь у бою під Крутами: Олену Мельничук та Клавдію Дубову.

Історики Юрій Юзич та Віталій Скальський допомогли розібратися у ролі жінок в історії Крут.

Як дівчата опинилися на фронті

“1917 рік був роком активної розбудови громадських осередків, і жінки справді активно долучалися до них, але більше в організаційній роботі. На березень 1918 року, коли відбувся похорон загиблих крутянців, не було ніяких згадок про те, що у бою брали участь жінки“, – каже історик Віталій Скальський.

Однією з таких громадських організацій був

“Осередок середньошкільників”. Її учасниками були активні учні та студенти Київських середніх навчальних закладів (у цей період таких діяло близько 30). “Осередок” координував різні молодіжні ініціативи, проводив культосвітню роботу, співпрацював з українським урядом. Багато учасників Студентської сотні у бою під Крутами входили до членів цієї організації.

Одна з яскравих жіночих постатей “середньошкільників” – Харитя Кононенко. Вона власноруч задокументувала свою участь в організації у 1922 році, у публікації для місячника “Соборна Україна”, який друкувався у Відні.

У статті “Пам'яті безталанних друзів” Харитина Кононенко виклала свої детальні та болючі спогади з упізнання та похорону загиблих в бою Крутянців.

“Як зібрались перший раз після відходу большевиків, то тільки й говорили про Крути. Називали

Харитя Кононенко була донькою громадського і політичного діяча, поета Мусія Кононенка.
Фото: Полтавщина

імена загинувших, а в голосі брєніла ще надїя: може ще вернеться?... Та незабаром останню надїю втратили. Нас повїдомили, що забитих привозять до Київа і щоб ми готувались до похорон. Нарешті привезено до Київа 28 труп. Де хто з наших пішов на двїрець довідатись хто саме був серед забитих. У вечерї повернулись засмученї блїді зі страшними вражіннями...”

Харитина Кононенко, “Соборна Україна” 1922 р.

Зустрічаються уривки зі згадками про прощання перед від’їздом на фронт – з них стає зрозуміло, що Харитя лишалася у Києві.

В оцифрованих спогадах крутянців, які можна знайти у мережі, згадок про жінок на фронті немає. На двох сестер-жалібниць у Крутах вказує малолїтній учасник бою в складі студентської сотні Левко Лукасевич – однак не у своїх мемуарах “Роздуми на схилку лїт”.

Юрій Юзич вважає, що дївчат на фронті могло бути насправді більше: ймовірно, Левко Лукасевич згадав саме цих, бо бачився з ними у Чехословаччині в міжвоєнний період.

Фото Державний історико-культурний заповідник міста Острога

“Він згадує про це у статті, яка, ймовірно ще належно не оцифрована і збереглася лише в бібліотеках. Стаття була опублікована в журналі “Вїсті Комбатанта” під псевдонїмом Крутянець і розділена на два номери журналу. Якраз у другому Левко Лукасевич дав список усіх, кого знав – там він і вказав двох дївчат“, – пояснює Юрій Юзич.

Дївчата мали мінімальні медичні навички, тож могли бути корисними на фронті.

“До студентського куреня зголосилися так само учні фельдшерської школи, їх там було – припускаю, відсотків 15-20%. Медичну опіку у студентському курені здійснював один лікар, якого Лукасевич якраз згадує разом із цими дївчатами“, – зауважує дослідник.

На той час жінка на фронті навіть як медик була рідкістю. Першими українками, які взяли зброю до рук і попри суспільне несхвалення стали на захист своєї землі, були галичанки, які воювали у лавах Сїчових стрільців із 1914 року. Постійно боролись із упередженнями щодо своєї участі у збройній боротьбі. У 1918 році УСС навіть офіційно заборонили жінкам брати в руки зброю та демобілізували своїх вже заслужених офіцерок.

Наступна згадка про жінок на фронті стосується Катерини Забілло, наймолодшої українки-сержанта, яка втекла на війну від шлюбу зі старим нелюбом. Народилася і зростала дївчина на території сучасної Білорусі, яка тоді була частиною Великої України. Її роль у війні була неоднозначною, але історія “тягне” на окрему книжку: воювала під іменем Кость, мала поранення, в різні роки була дружиною поручника драгунів (ї тоді перейшла служити в кінноту) та шпигуна, який мав зв’язки з чотирма країнами.

Тож можемо сказати, що, ймовірно, першими жінками з Великої України, які свідомо і з власного бажання вирушили на фронт захищати українську національну ідею були Олена Мельничук (в замїжжі Кобизьська) та Клавдія Дубова (Очеретько), медичні сестри, які пройшли бойове хрещення у Крутах.

Обидві дївчини після подїй зими 1918-го прожили довге життя, були активними громадськими активістками, щоправда, змушені були емігрувати.

Життя після Крут

Олена Мельничук як до, так і після бою під Крутами багато навчалася. Про це відомо з кількох її CV, які збереглися в архївах з часів її вступу у до українського вищого навчального закладу. Наприклад, один з документів, зображення якого надав Юрій Юзич, адресувався до Подєбрадської Української Господарської Академії у тодішній Чехословаччині.

Ця світлина Олени Мельничук раніше не публікувалася їй, імовірно, була зроблена саме у 1917-1920 роках.

Фото надав Юрій Юзич

У цьому CV вказано, що народилася доброволиця у 1899 році у Миргороді на Полтавщині. У дитинстві з батьками переїхала на Київщину, закінчила церковно-приходську школу, а потім і залізничну школу у Фастові. Також навчалася у Земській фельдшерській школі. Далі були вечірні курси в гімназії для дорослих, а у 1917 році дівчина вже сама вчителювала у двокласній школі в селі Острів на Київщині. Про фронт у документі дівчина не згадує. 1918 рік у CV вказаний у зв'язку із закінченням гімназії для дорослих та службою у Міністерстві внутрішніх справ у комісії з виборів до Установчих зборів та Трудового конгресу.

CV Олени Мельничук для вступу на навчання.

Фото надав Юрій Юзич

У лютому 1918 року із 1-ю сотнею студкурень Січових стрільців виїхала з Києва. Через рік вже працювала старшою сестрою-жалібницею у шпиталі на 600 ліжок і завідувала культур-

інженером Антіном Мельничуком оселилась в Ліптовському Микулаші (нинішня центральна Словаччина). Обидва чоловіки померли у 30-х роках.

Повідомлення у газеті про смерть ймовірного брата Олени Мельничук.

Фото надав Юрій Юзич

Олена ж хоч і намагалася вивчитися на педагога, але не стала ним, а продовжила шлях медика. Була “студенткою Карлового університету у Празі і стала фахівцем із внутрішніх хвороб”.

Олег Пустовгар, регіональний представник Українського інституту національної пам’яті в Полтавській області, у своїй публікації про крутянців-полтавчан пише, що Олена Мельничук була однією з очільників Співки українських лікарів Чехословаччини і мала публікації у тодішній львівській медичній газеті “Лікарський вісник”.

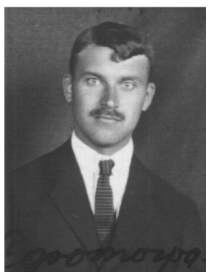
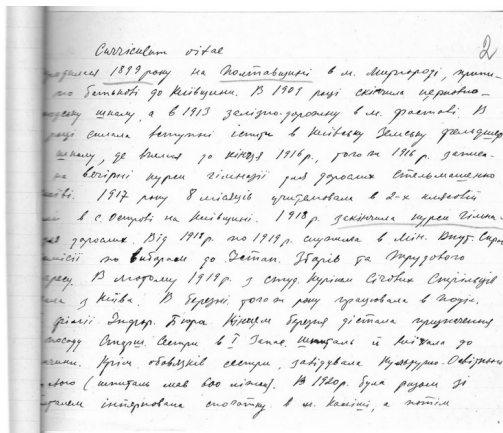
“Подальша точна доля її невідома. Теоретично могла залишитись в місті, де померли її чоловік та брат або ж переїхати до Праги, де поховали чоловіка. Я був на його могилі на Ольшанському кладовищі, однак там немає згадок про поховання дружини чи могили Олени поряд.

Потрібна ще експедиція щодо пошуків могили Антіна Мельничука, й тоді з’явиться можливість рухатися далі у пошуках“, – зауважує Юрій Юзич.

Могила Івана Кобризького у Празі.

Фото: Юрій Юзич

Ще одна українська доброволиця Клавдія Дубів (у різних джерелах Дубівна, Дубова) народилася у 1898 році в селі Юрківка тепер Звенигородсько-

но-освітньою справою на Галичині.

Іван Кобизський, чоловік Олени Мельничук.

Фото надали Роман Коваль та Віктор Моренець з архіву історичного клубу “Холодний Яр”

Разом зі шпиталем була інтернована у табір в польському Каліші, а у 1922 році переїхала у Чехословаччину. Ймовірно, саме у час перебування у польському полоні вона познайомилася зі своїм чоловіком, педагогом Іваном Кобизським. Разом із ним та, ймовірно, братом, лісовим

го району Черкащини.

Закінчила Звенигородську жіночу гімназію. Дали навчалась в Києві. Певний час працювала канцеляристкою у Міністерстві освіти УНР. Клавдія Дубів запам'яталася своїм сучасникам надзвичайно діяльною та активною жінкою.

Фото надав Юрій Юзич.

“Відносила себе до інтелігенції. З Армією УНР пройшла увесь її бойовий шлях. Була у бою під Крутами в січні 1918 року, служила розвідницею Повстансько-партизанського штабу на чолі із Юрком Тютюнником влітку 1921 року“, – каже дослідник Юрій Юзич.

За участь у Першому зимовому поході 1919-1920 років через три десятиліття була відзначена Залізним хрестом Армії УНР.

У 1920 році, як і Олена Мельничук, перебувала у таборі інтернованих українських вояків у Польщі. Історик каже, довго вона там не затрималася.

“Клавдія, схоже, не могла сидіти без діла – з табору пішла нелегалом під московську окупацію. Про неї казали “Дубівна була там, де її посиляли”. В одному з документів Повстансько-партизанського штабу вказано, що мала завдання вийти на зв'язок із повстанцями та отримати розвідувальні дані. Це їй не вдалося – вона попала під арешти, і з нею боялись говорити, але чекістам не видали“, – зауважує Юрій Юзич.

У 1921 році Клавдію відрядили до Тарнова, де розміщувався український еміграційний уряд. Там співала в Українському національному хорі під керівництвом Олександра Кошиця та стала активісткою Українського хорового товариства. Клавдія Дубів, 1922 рік. Після Крут минуло 4 роки, жінка вже стала мамою.

Фото надав Юрій Юзич.

Працювала урядовицею у Міністерстві закордонних справ України.

Одружилась з Іваном Очеретьком, старшиною Армії УНР, доктором медицини. Чоловік походив із села Роздори біля Павлограду на Катеринославщині (сучасна Дніпропетровщина),

був ветераном московсько-японської та Першої світової воєн. Як і дружина, отримав Залізного Хреста за Перший зимовий похід і бої.

Іван Очеретько, чоловік Клавдії Дубів, лікар, ветеран Армії УНР.

Фото надав

Юрій Юзич

У 1923 році подружжя з п'ятимісячним сином переїхали до Чехословаччини.

Через рік у сім'ї з'явився ще один хлопчик.

Далі історія про Очеретьків збереглася уривками. Чоловік від 1926 року служив військовим лікарем в Чехословацькій армії.

“З 1945 року він працював за фахом у таборах для переселенців в Баварії, ймовірно, в Ерлянгені чи десь поблизу, бо там навчався в університеті один із їхніх синів. Клавдія після Другої світової війни перебувала в таборах переміщених осіб у Німеччині. Померла на еміграції 25 січня 1950 року. Могила жінки залишилась, очевидно, в баварській землі“, – вважає історик.

Очеретько з синами емігрував до США одразу після смерті дружини.

“У 1923 році в анкеті Очеретько писав, що брат дружини перебуває в Америці і його адреса невідома. Мабуть потім вони таки знайшлися, тоді й поїхав із синами до США“, – зауважує Юрій Юзич.

Іван Очеретько членом місцевого Українського лікарського товариства та активістом Союзу гетьманців-державників і прожив без своєї Клавдії ще 16 років. Помер у 1966 році і похований на українському православному кладовищі у шта-

ті Нью-Джерсі.

Могила Івана Очеретька у США.
Поховання дружини поруч немає.
Фото надав Юрій Юзич.

Обоє синів однієї із перших українських медиків-добровольців обрали медицину за справу свого життя. Молодший син Аркадій став відомим українським лікарем хірургом у США. Помер у 2011 році в Аризоні. Старший – Ярослав, який на-

Майор д-р Іван О Ч Е Р Е Д Ь К О

родився у 1921 році у таборі інтернованих вояків Армії УНР – став лікарем-анестезіологом. Помер у 2012 році в Нью-Йорку.

Обох своїх синів Клавдія та Іван виховали свідомими українцями. І Аркадій, і Ярослав Очеретьки за життя всіляко підтримували українську громаду у США.

Джерело:life.pravda

Корюківка: каральна різанина угорських окупаційних військ в Україні в роки Другої світової війни (1–2 березня 1943 року)

Віктор БЕДЬ,
голова Всеукраїнського товариства
борців за незалежність України у ХХ столітті,
член Політичної Ради Народного Руху України
м. Ужгород

2 березня 2026 року

1–2 березня Україна вшановує пам'ять жертв Корюківської трагедії.

Корюківка на Чернігівщині — найбільший у Європі населений пункт, повністю знищений під час Другої світової війни в межах каральної операції проти мирного українського населення.

1–2 березня 1943 року було вбито близько 6 700 – 7 000 мирних мешканців — жінок, дітей, літніх людей. Селище майже повністю спалено.

Головними карателями та безпосередніми палачами були угорські окупаційні війська та їхня військова жандармерія.

Саме підрозділи 105-ї легкої дивізії Королівської армії Угорщини та угорської військової жандармерії були безпосередніми виконавцями масових розстрілів і спалення живцем мирних мешканців — жінок, дітей, літніх людей — у їхніх домівках та господарських спорудах.

Командування угорських окупаційних сил на цій території пов'язують із генерал-лейтенантом Золтаном Алдя-Папом (Zoltán Algyay-Pap), під чиєю відповідальністю перебували частини, що діяли в районі Корюківки.

Угорщина на той час була військово-політичним

союзником нацистського Третього Рейху. Верховним правителем держави був регент Міклош Горті.

Водночас встановлено, що наказ про проведення каральної акції був санкціонований німецьким окупаційним командуванням тилівих ра-

йонів. До складу зведеного карального загону входили також представники німецьких структур, зокрема польової комендатури та допоміжних підрозділів. Проте саме угорські військові формування були основною ударною силою каральної операції та безпосередніми виконавцями масового вбивства мирних українців.

Після Післявоєнне правосуддя та відповідальність за Корюківську трагедію

Після Другої світової війни відбулися військові трибунали над нацистськими військовими злочинцями. Уже під час війни, у 1943 році, відбулися перші відкриті судові процеси над представниками німецького окупаційного апарату. У 1945–1946 роках пройшов Нюрнберзький міжнародний трибунал, а в 1946–1948 роках — низка національних процесів у різних країнах Європи, де розглядалися воєнні злочини проти цивільного населення.

Що ж до безпосередніх учасників каральної операції в Корюківці, встановлено, що командир 105-ї легкої угорської дивізії генерал-лейтенант Золтан Алдя-Пап (Zoltán Álgay-Pap), підрозділи якої брали активну участь у каральних діях на

Чернігівщині, після війни потрапив у радянський полон.

2 жовтня 1947 року військовий трибунал СРСР засудив його до 25 років позбавлення волі з відбуванням покарання у виправно-трудових таборах системи ГУЛАГ.

Водночас він не відбув повного строку покарання: після приблизно десяти років ув'язнення був звільнений за станом здоров'я. Повернувшись до Угорщини, згодом залишив країну, перебував в Австрії, а пізніше емігрував до Нідерландів. У повоєнний період він певний час служив пастором у Вільній християнській церкві в Індії (1958–1972 рр.), а згодом проживав у Нідерландах, де помер 16 жовтня 1987 року в місті Гаага у віці 92 років.

Таким чином, попри вирок радянського військового трибуналу, Алдя-Пап не поніс повної міри відповідальності як високопоставлений воєначальник, під командуванням якого діяли підрозділи, причетні до масового знищення мирного українського населення. Він не постав перед міжнародним трибуналом на зразок Нюрнберзького процесу, а міжнародно-правова оцінка злочинів його підлеглих, включно з Корюківською трагедією, не була доведена до повного та справедливого завершення в міжнародно-правовому вимірі.

Водночас повна правова та міжнародна оцінка

відповідальності угорського окупаційного командування, безпосередніх виконавців злочину та тодішнього військово-політичного керівництва Угорщини за масове знищення мирного українського населення в Корюківці так і не була завершена у міжнародно-правовому вимірі.

Офіційна держава Угорщина станом на сьогодні не принесла належних загальнодержавних вибачень перед Україною за участь своїх окупаційних військ у цих злочинах.

Це питання залишається відкритим у історичній, правовій та національній пам'яті українського народу.

Станом на сьогодні питання офіційної державної оцінки та вибачення з боку Угорщини за участь її окупаційних військ у знищенні мирного українського населення в Корюківці залишається відкритим.

Корюківка — це не просто сторінка Другої світової війни в історії України.

Це один із найбільших військових злочинів проти мирного населення в Європі.

Це злочин проти людяності та проти української нації.

Пам'ятаємо.

Називаємо винних.

Не дозволяємо підмінювати історію розмитими формулюваннями.

10 лютого 1940 року: розлам, що змінив траєкторію українського національно-визвольного руху

Віктор БЕДЬ,
голова Всеукраїнського товариства
борців за незалежність
України у XX столітті
м. Ужгород,
11 лютого 2026 року
Анотація

У статті здійснено історико-аналітичне осмислення розколу Організації Українських Націоналістів, що остаточно оформився 10 лютого 1940 року в Кракові (Генеральна губернія Третього Рейху) та призвів

до формування двох течій — ОУН(б) і ОУН(м). Досліджено передумови розмежування після загибелі Євгена Коновальця, відмінності стратегічних підходів Андрія Мельника і Степана Бандери, вплив міжнародної ситуації 1939–1941 років на внутрішні процеси в організації.

Проаналізовано наслідки розколу для українського національно-визвольного руху в період Другої світової війни та окреслено його значення як історичного уроку для сучасної України в

умовах російсько-української війни.

Ключові слова: Організація Українських Націоналістів, розкол 1940 року, ОУН(б), ОУН(м), Степан Бандера, Андрій Мельник, Євген Коновалець, Акт 30 червня 1941 року, український національно-визвольний рух, державна незалежність.

Abstract

The article provides a historical and analytical examination of the split of the Organization of Ukrainian Nationalists, formally established on February 10, 1940, in Kraków (General Government of the Third Reich), which resulted in the emergence of two factions — OUN-B and OUN-M. It analyzes the preconditions of the division following the assassination of Yevhen Konovalets, the strategic differences between Andriy Melnyk and Stepan Bandera, and the influence of the international situation of 1939–1941 on the internal development of the organization. The study also evaluates the consequences of the split for the Ukrainian national liberation movement during World War II and outlines its relevance as a historical lesson for contemporary Ukraine in the context of the Russian–Ukrainian war.

Keywords: Organization of Ukrainian Nationalists, 1940 split, OUN-B, OUN-M, Stepan Bandera, Andriy Melnyk, Yevhen Konovalets, Act of June 30, 1941, Ukrainian national liberation movement, state independence.

Вступ

10 лютого 1940 року в Кракові відбулася подія, яка стала однією з найскладніших і найсуперечливіших розвилок в історії українського національно-визвольного руху XX століття. Саме цього дня було створено Револуційний Провід Організації Українських Націоналістів [1], що означало фактичне оформлення розколу між прихильниками Степана Бандери (01.01.1909–15.10.1959) та середовищем Андрія Мельника (12.12.1890–01.11.1964) [1;2].

Йшлося не про особистий конфлікт двох лідерів. Йшлося про різне бачення стратегії боротьби за державну незалежність України в умовах стрімкої зміни геополітичної реальності Європи напе-

редодні і на початку Другої світової війни.

Розкол 1940 року став не просто внутрішньоорганізаційним рішенням. Він вплинув на структуру визвольного руху, на методи боротьби, на міжнародні контакти, на подальшу еволюцію підпільної та збройної діяльності українських націоналістів. У певному сенсі це була зміна траєкторії — перехід від відносної централізованої моделі керівництва до паралельного існування двох центрів політичної волі.

Щоб зрозуміти причини цього розламу, необхідно повернутися до 1938 року — до загибелі Євгена Коновальця (14.06.1891–23.05.1938), події, яка стала точкою втрати внутрішнього балансу в Організації Українських Націоналістів.

Після загибелі Євгена Коновальця: втрата центру рівноваги

Засновник і перший Голова Проводу Організації Українських Націоналістів (далі – ОУН) Євген Коновалець (14.06.1891–23.05.1938) був не лише організатором і провідником, а й стратегічним координатором та моральним арбітром руху. Його авторитет ґрунтувався не тільки на військовому досвіді та участі у визвольних змаганнях 1917–1921 років, а й на здатності об'єднувати різні середовища української еміграції, підпільні структури в Галичині та Волині, молодіжні кадри, які формувалися в умовах польського переслідування.

Євген Коновалець виконував функцію інтегратора. Він стримував крайні позиції, врівноважував радикалізм молодших діячів і обережність старшого покоління, підтримував міжнародні контакти, водночас не допускаючи розпорошення організації. Його стратегія передбачала довготривалу підготовку кадрів, формування дисциплінованої структури та очікування сприятливої міжнародної кон'юнктури для реалізації державницького проєкту.

23 травня 1938 року в Роттердамі Євген Коновалець був убитий агентом НКВС Павлом Судоплатовим [3]. Ця операція радянських спецслужб була цілеспрямованим ударом по керівному центру українського націоналістичного руху. Москва чітко усвідомлювала: ліквідація лідера

може спричинити дестабілізацію всієї структури.

Так і сталося.

Після загибелі Євгена Коновальця ОУН формально зберегла організаційну цілісність, але фактично втратила об'єднувальний авторитет, який забезпечував внутрішній баланс. Зникла фігура, чия позиція була остаточною і безапеляційною в конфліктних питаннях. Виникла ситуація, коли кожне стратегічне рішення потребувало нового узгодження, а внутрішні розбіжності перестали стримуватися особистим впливом провідника.

Питання лідерства швидко вийшло за межі кадрового призначення. Воно перетворилося на питання стратегічного напрямку:

- чи має ОУН діяти як централізована політична структура еміграційного типу з довгостроковою програмою;
- чи необхідно переходити до активних, революційних кроків, використовуючи воєнну нестабільність Європи;
- якою має бути тактика щодо нацистської Німеччини та Радянського Союзу;
- чи допустимий тактичний маневр у відносинах із тоталітарними режимами.

Без Євгена Коновальця ці питання вже не мали єдиного координатора. Вони почали формувати різні стратегічні бачення майбутнього руху. Саме в цьому полягає головний наслідок 1938 року: не просто зміна особи на чолі організації, а зміна механізму прийняття рішень.

В умовах наближення Другої світової війни це означало перехід від персоналізованої моделі керівництва до конкурентної моделі стратегічних центрів впливу. Саме ця трансформація заклала підґрунтя для розколу 1940 року.

Конфлікт поколінь і методів

Після 1938 року в ОУН поступово, але виразно окреслилися дві стратегічні лінії розвитку [1;5]. Вони не були взаємовиключними за кінцевою метою — обидві прагнули відновлення Української держави, — однак суттєво різнилися у баченні шляхів її досягнення.

Еміграційно-політична лінія (середовище Андрія Мельника)

Андрій Мельник (12.12.1890–01.11.1964), якого у 1939 році було обрано Головою Проводу Організації Українських Націоналістів, представляв старше покоління діячів українських визвольних змагань 1917–1921 років. Його підхід спирався на кілька ключових принципів:

- Централізована дисциплінована структура з жорсткою ієрархією та беззаперечним підпорядкуванням Проводу.
- Пріоритет зовнішньополітичного чинника: розрахунок на те, що українське питання може бути вирішене внаслідок міжнародного конфлікту великих держав.
- Поступова підготовка державницького кадру, а не стихійна революційна активізація.
- Тактичні контакти з Німеччиною, але без передчасних односторонніх декларацій, які могли б викликати репресії до настання сприятливого моменту.

Мельниківське середовище вважало, що ОУН повинна діяти як відповідальний політичний суб'єкт, здатний у потрібний момент виступити організованою силою для відновлення державності, але не провокувати передчасного знищення структури.

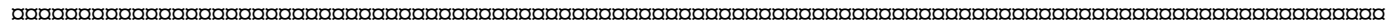
Революційно-активістська лінія (середовище Степана Бандери)

Молодше покоління діячів — Степан Бандера (01.01.1909–15.10.1959), Ярослав Стецько (19.01.1912–05.07.1986), Роман Шухевич (30.06.1907–05.03.1950) та інші — формувалося в іншому досвіді. Це було покоління, яке:

- пройшло польські політичні процеси 1935–1936 років,
- зазнало тривалого ув'язнення,
- жило в умовах системного переслідування українського руху.

Для них стратегія тривалого очікування здавалася ризикованою. Вони виходили з того, що:

- світова війна створює унікальне історичне вікно можливостей;
- у момент зіткнення тоталітарних імперій необхідно негайно заявити про українську державність;
- активна ініціатива здатна мобілізувати народ

швидше, ніж обережна дипломатія;

- революційна дія може випередити міжнародні домовленості великих держав.

Їхній підхід не був авантюризмом у прямому сенсі, а радше іншим розумінням темпу історії: якщо не діяти швидко — рішення ухвалять без українців.

У чому полягала принципова різниця?

Важливо чітко розмежувати, щоб уникнути логічних спрощень:

Мельниківська лінія орієнтувалася на контрольований, дисциплінований розвиток організації та дипломатичне використання війни.

Бандерівська лінія орієнтувалася на ініціативне політичне проголошення державності в момент воєнного зламу, навіть якщо міжнародні обставини ще не гарантували підтримки.

Отже, це було зіткнення не «обережності і радикалізму» у спрощеному розумінні, а різних оцінок часу:

- чекати сприятливого моменту — чи створювати його власною дією;
- зберігати структуру — чи ризикнути нею заради історичного прориву.

Геополітичний контекст 1939–1940 років

Вересень 1939 року докорінно змінив ситуацію:

- Польща була розділена між Третім Рейхом і СРСР відповідно до пакту Молотова–Ріббентропа.
- Західна Україна опинилася під радянською окупацією.
- Почалися масові арешти, депортації, ліквідація українських партій, громадських і культурних інституцій.
- Частина активістів ОУН була заарештована або змушена перейти в глибоке підпілля.

У цьому контексті молодше покоління вважало, що СРСР і Німеччина неминуче вступлять у конфлікт, а отже, потрібно бути готовими до негайного проголошення державності на звільнених територіях.

Старше покоління вбачало ризик у передчасних кроках, які могли призвести до фізичного знищення організації ще до того, як міжнародна ситуація стане зрозумілою.

Таким чином, внутрішній конфлікт був не боротьбою за амбіції, а різним прогнозом розвитку Другої світової війни та місця в ній українського чинника.

Краків 1940 року (Генеральна губернія — адміністративна одиниця Третього Рейху на окупованих польських землях): формалізація розколу ОУН

Після поразки Польщі у вересні 1939 року Краків опинився в межах так званої Генеральної губернії — адміністративного утворення, створеного нацистською Німеччиною на окупованих польських землях. Саме тут у той час перебували значні групи українських політичних емігрантів і діячів ОУН.

10 лютого 1940 року в Кракові відбулося засідання, на якому прихильники Степана Бандери [1] проголосили створення Революційного Проводу ОУН. Головою було обрано Степана Бандеру (01.01.1909–15.10.1959). До складу керівного ядра увійшли Ярослав Стецько (19.01.1912–05.07.1986), Роман Шухевич (30.06.1907–05.03.1950) та інші діячі молодшого покоління.

Це означало фактичне існування двох керівних центрів:

- Провід Українських Націоналістів на чолі з Андрієм Мельником (так звана ОУН(м)), який формально продовжував традицію єдиного централізованого керівництва організації. Основні осередки цього керівництва перебували в еміграційному середовищі (зокрема у Кракові та інших містах під німецьким контролем), з акцентом на міжнародні контакти та політичне позиціонування.
- Революційний Провід ОУН на чолі зі Степаном Бандерою (ОУН(б)), який заявив про право на самостійне стратегічне рішення і перехід до активної фази підготовки державницького акту в умовах війни.

Різниця між ними полягала не лише в персональному складі, а й у підходах до темпу і форми дії. Якщо мельниківський Провід прагнув зберігати організаційну монолітність і чекати міжнародного зламу, то бандерівський центр орієнтувався на ініціативне формування факту держав-

ності.

Програмне оформлення 1941 року

У квітні 1941 року бандерівське крило завершило внутрішнє організаційне оформлення. Було затверджено програмні засади, сформовано чітку структуру підпорядкування, визначено механізм підготовки до дій у разі початку німецько-радянської війни. Ключовим елементом стратегії став план:

- швидкого просування похідних груп ОУН на схід України;
- формування місцевих адміністрацій;
- проголошення державності на звільнених від радянської влади територіях.

Це була стратегія випереджальної політичної ініціативи.

30 червня 1941 року: Акт відновлення Української Держави

22 червня 1941 року Німеччина напала на Союз РСР. Уже 30 червня 1941 року у Львові, в будинку товариства «Просвіта», представники ОУН (б) проголосили Акт відновлення Української Держави [4]. Текст було оголошено від імені Організації Українських Націоналістів, а Ярослав Стецько був проголошений Головою Українського Державного Правління.

Акт виходив із припущення, що в умовах розгрома радянської влади Німеччина може допустити існування союзної української держави. Проте нацистська політика передбачала колоніальний режим управління окупованими територіями, а не підтримку незалежних національних держав.

Реакція Третього Рейху була швидкою. У липні 1941 року Ярослава Стецька було заарештовано. Степан Бандера також був затриманий після відмови відкликати проголошення Акту. З вересня 1941 року вони утримувалися в концтаборі Заксенгаузен (Sachsenhausen) [2] поблизу Берліна, у спеціальному блоці для «почесних в'язнів».

Це продемонструвало принципову несумісність українського державницького проєкту з нацистською окупаційною моделлю.

Геополітична ілюзія і реальність

Спроба використати геополітичну конфігурацію

Другої світової війни виявилася історично сміливою, але надзвичайно ризикованою. Розрахунок на можливість тактичного співіснування з Німеччиною не врахував імперського характеру нацистської політики, яка розглядала українські землі як ресурсну колонію.

У результаті:

- керівництво ОУН(б) було репресоване;
- частина структури змушена була перейти в підпілля;
- ілюзії щодо можливості прискореного легального державного оформлення зруйнувалися.

Проте сам факт проголошення Акту 30 червня 1941 року став важливою політичною декларацією, яка засвідчила: український рух не обмежувався тактичними маневрами, а прагнув відновлення незалежності Держави України.

Саме тут остаточно виявилася різниця між двома підходами 1940 року — очікуванням (ОУН (м)) і випереджальною дією (ОУН(б)).

Наслідки розколу (1940—середина 1940-х років і далі)

Розкол, що остаточно оформився у лютому 1940 року, мав безпосередні наслідки вже в період 1940—1943 років [5], а його відгомін відчувався в українському визвольному русі й у повоєнні десятиліття.

Насамперед у 1940—1941 роках він ослабив координацію дій організаційних структур. Паралельне існування двох центрів керівництва — Проводу ОУН на чолі з Андрієм Мельником і Революційного Проводу ОУН під керівництвом Степана Бандери — призвело до:

- дублювання управлінських рішень,
- конкуренції за кадри та вплив у підпіллі,
- інформаційної недовіри між осередками,
- різних тактичних рішень у взаєминах із німецькою адміністрацією.

Особливо гостро ці наслідки проявилися у 1941—1942 роках, після початку німецько-радянської війни. На території України, яка опинилася під нацистською окупацією, обидві течії намагалися створювати власні мережі впливу, адміністративні осередки, формувати структури безпеки та

самооборони.

У 1942–1943 роках, у процесі формування Української Повстанської Армії (УПА), провідну роль перебрали представники ОУН(б). Водночас частина мельниківського середовища або інтегрувалася в ширші визвольні структури, або діяла окремо. У цей період між двома середовищами мали місце конфлікти, які в окремих випадках набували трагічного характеру. Це стало одним із найболісніших аспектів розколу.

Розкол 1940 року позначився і на етапі інституційного оформлення збройного спротиву. Під час розбудови повстанських структур у 1942–1943 роках процес консолідації відбувався вже не в межах єдиної політичної організації, а в умовах попереднього ідеологічного та кадрового розмежування. Це зумовило нерівномірність участі різних середовищ у формуванні командного складу, системи підпорядкування та політичного представництва визвольного руху на міжнародному рівні.

Разом із тим слід чітко наголосити: обидві течії діяли в умовах подвійної окупації — нацистської (1941–1944) та радянської (з 1939 року на західноукраїнських землях, а з 1944 року повторно на всій території України). Обидві зазнали репресій:

- з боку нацистської влади — арешти, страти, концтабори;
- з боку комуністично-радянських органів НКВС–МДБ — масові ліквідації, депортації, багаторічні табори.

Після 1944 року, коли комуністично-радянська влада Союзу РСР знову встановила контроль над більшістю українських земель, боротьба підпілля тривала до початку 1950-х років. У цей період розкол уже не мав такого визначального значення для збройної боротьби, однак його політичний відгомін залишався в еміграційному середовищі.

У повоєнний період розмежування між двома течіями збереглося в еміграційному середовищі та вплинуло на формування окремих політичних центрів за кордоном. Це позначилося на характері публічної риторики, інтерпретації подій ви-

звольної боротьби та способах представлення українського питання у міжнародному просторі. Хоча стратегічна мета залишалася спільною, відсутність єдиного представницького формату ускладнювала вироблення консолідованої позиції в умовах «холодної війни».

Довготривалий історичний вимір

У повоєнній українській політичній еміграції розмежування між ОУН(б) та ОУН(м) зберігалося десятиліттями. Воно впливало на:

- структуру українських громадських організацій,
- інформаційну політику,
- формування історичної пам'яті,
- внутрішні дискусії щодо методів визвольної боротьби.

Водночас історична об'єктивність вимагає визнати: розкол не був зрадою ідеї державності. Він був наслідком різного бачення стратегії в надзвичайно складний історичний момент.

І ОУН(м), і ОУН(б) виходили з переконання, що служать Україні та борються за її незалежність. Різними були оцінки темпу історії, допустимих ризиків і тактичних кроків. Спільною залишалася мета — відновлення незалежності Української Держави.

Історична складність

Історія українського національно-визвольного руху в 1940-х роках не є чорно-білою. Вона розгорталася в умовах зіткнення з двома тоталітарними імперіями — нацистською Третью Рейху та комуністично-радянською Союзу РСР. У цьому контексті будь-яке рішення було пов'язане з ризиком, обмеженим вибором і невизначеністю міжнародного розвитку.

Розкол 1940 року був болісним. Він ускладнив боротьбу. Але водночас він став проявом внутрішньої напруги визвольного руху, який шукав оптимальну модель дії в умовах Другої світової війни.

Саме тому оцінювати цю подію потрібно не з позиції сучасних політичних симпатій, а з урахуванням історичного контексту, відповідальності покоління та реалій того часу.

Урок для сучасності

Сучасна Україна з 2014 року веде військову боротьбу за своє існування як незалежної держави. Повномасштабне вторгнення Російської Федерації у 2022 році лише підтвердило: питання української державності для імперської Москви залишається неприйнятним.

У цьому контексті досвід 1940 року набуває не історичної, а актуальної ваги.

Розкол Організації Українських Націоналістів, що остаточно оформився у 1940 році й мав наслідки впродовж 1940–1950-х років, демонструє: внутрішнє стратегічне непорозуміння у період національної боротьби неминує зменшує потенціал спільної дії нації. Паралельні центри впливу, конкуренція за легітимність, боротьба за першість — усе це відволікає сили від головного напрямку протистояння зовнішньому ворогу.

Водночас історія вчить і іншого: розбіжність думок сама по собі не є загрозою. Загрозою стає нездатність підпорядкувати різні позиції спільній державницькій меті.

Єдність — це не відсутність дискусії.

Єдність — це здатність завершувати дискусію спільним рішенням.

Єдність — це відповідальність перед нацією і державою, яка стоїть вище за особисті амбіції, політичні симпатії, групові інтереси чи емоційні оцінки.

10 лютого 1940 року — це не лише дата внутрішнього розколу українського національно-визвольного руху періоду Другої світової війни (1940–середина 1940-х років). Це символ складного національного вибору в умовах глобального протистояння чужинських імперій.

Ця дата нагадує:

- державність здобувається не тільки жертвністю;
- незалежність забезпечується досягненням національної єдності;
- збереження державності потребує стратегічної мудрості та відповідальності.

Для сучасної України головний урок полягає в тому, що внутрішня консолідація нації в період російсько-української війни є питанням національної безпеки. Історичні розбіжності можуть

бути предметом наукової чи політичної дискусії, але в реальному часі боротьби за збереження незалежності держави національна єдність стає складовою оборони держави.

Саме тому 10 лютого 1940 року — це не лише болісна сторінка історії.

Це нагадування про ціну роз'єднаності та цінність державницької зрілості нації у відповідальний історичний момент.

Джерела

1. Organisation of Ukrainian Nationalists // Encyclopaedia of Ukraine. Ця англomовна енциклопедична стаття містить підтвердження факту розколу ОУН у 1940 році на течії ОУН(Б) та ОУН(М), зазначення розбіжностей між ними та короткі історичні відомості про діяльність у період Другої світової війни. URL: <https://www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pages%5CO%5CR%5COrganizationofUkrainianNationalists.htm> (дата доступу: 11.02.2026).
2. Organisation of Ukrainian Nationalists // Britannica – Encyclopaedia Britannica. Стаття британської енциклопедії підтверджує, що після вбивства Коновальця ОУН розкололася між прихильниками Мельника і прихильниками Бандери, і описує характер цієї суперечки. URL: <https://www.britannica.com/topic/Organization-of-Ukrainian-Nationalists> (дата доступу: 11.02.2026).
3. Organisation of Ukrainian Nationalists (рус./укр.) // Wikipedia (англійська, українська версії). Обидва матеріали коротко й структуровано описують розкол ОУН між течіями Бандери та Мельника, з датою 1940 року та ключовими відомостями про причини й наслідки. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Organisation_of_Ukrainian_Nationalists (дата доступу: 11.02.2026). URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Організація_українських_націоналістів (дата доступу: 11.02.2026).
4. Radio Free Europe / Radio Liberty — Розкол ОУН 1940 року // Радіо Свобода (Radio Sloboda). Стаття дослідника Івана Патриляка

описує причини, перебіг і наслідки розколу ОУН у 1940 році.URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30798456.html>(дата доступу: 11.02.2026).

5. Organisation split in 1940–41 // Ukrainians in the UK. Матеріал англійською мовою підтве-

рджує, що в 1940–1941 роках ОУН розділилася на дві гілки — бандерівців (OUN-B) і мельниківців (OUN-M).URL: <https://www.ukrainiansintheuk.info/eng/03/oun29-e.htm>(дата доступу: 11.02.2026).

1920 - проголошення Медвинської республіки

1920, 26 серпня (за іншими даними – 19 чи 20 серпня) – у селі Медвин на Київщині повстали проти більшовицького свавілля селяни проголо-

сшили Ме

двинську республіку. Більшовики захопили Медвин навесні 1919 р. На місцевих жителів було накладено продрозкладку (система примусового вилучення у селян продуктів харчування). Збурені цим селяни почали чинити опір та сформували озброєний загін, що налічував до тисячі чоловік. Вони захопили місто Богуслав і утримували більше місяця.

Врешті повстання придушили. Однак нова наваля більшовиків, зухвала поведінка продзагонівців, фантастичні норми продовольчого податку і масова мобілізація в Червону армію знову сколихнули селян.

Потужне антибільшовицьке повстання почалося в ніч на 26 серпня 1920 р., коли під час загальних зборів селян був заарештований радянський актив. Очолив повстання Хома Лебідь (Сидоренко), начальником штабу був Микола Василенко. Селяни проголосили Медвинську республіку. І майже місяць вели боротьбу.

Керівники Медвинського повстання. Зліва направо сидять і стоять: Іван Плаксун, Тимофій Хижяк, Омелько РАдчук, Хома Сидоренко, Микита Сидоренко, Микола Василенко, сотник Дніпровий (можливо, справжнє прізвище П. Гаєнко). (Фото з архівуБориса Плаксуна,Богуславський краєзнавчий музей)

Більшовики побоювались, що повстання поширяться на інші села. Тож чи

не щодня кількасот більшовиків із кулеметами наступали на село. Під час такого протистояння було спалено Успенську церкву. 12 вересня 1920 р. більшовики оточили і підпалили Медвин.

Полум'я знищило біля 600 хат (третина села). Було накладено жорстоку контрибуцію: 50 коней, 150 корів, 300 овець тощо. Учасників повстання, які не відійшли в ліси, вивозили до Сміли й розстрілювали. У самому селі залишилися військова частина на утриманні населення.

13 жовтня каральний загін кінноти Семена Будьонного захопив у Медвині 80 заручників (молоді чоловіки до 30 років) і порубав їх біля урочища Ковтунів лісок.

Повстанський загін, очолюваний Дмитром Цвітковським діяв аж до літа 1921 р. Припинили боротьбу, повіривши обіцянкам радянської влади про амністію, однак майже всі були розстріляні. У подальшому чекісти ще два десятиліття вишукували і знищували всіх причетних до Медвинського повстання.

Учасник повстання Іван Дубинець, який в еміграції написав книгу спогадів «Горить Медвин», свідчив: «Населення Медвина, що стихійно підтримало повстання, зазнало надзвичайних жертв, але ніколи не було в нього каяття чи на-

рікання за цю акцію проти більшовиків. Тільки тепер селяни зрозуміли свою помилку: треба було не Медвин збройно боронити, а свою державу українську, і своїх синів віддавати в жертву не на полях бою за Медвин, а на загальних фронтах української армії на чолі із Симоном Петлюрою за Україну».

Джерело:uinp.gov.ua

Мотовилівський бій

Мотовилівський бій відбувся 18 листопада 1918 року. Мотовилівський бій 18.11.1918 року породила політика тодішнього керівника Української Держави гетьмана Павла Скоропадського— генерала царської армії з козацьким родоводом, яка восени 1918 року наближалася до своєї критичної точки. Менталітет багатьох раніше призначених урядовців і керівників гетьманської держави, на жаль, не дозволив їм позбутися старого пережиткового психологічного проросійського комплексу з ностальгією за колишньою «великою Росією», важко сприймав справжні національні прагнення українців, тому і призвів це державне утворення до краху. Найчисленішу опозицію до гетьмана складав Український Національний Союз — координаційне об'єднання політичних партій (УПСФ, УСДРП, УПСР, УПСС) і громадських організацій (Селянська Спілка, Учительська Спілка, Правниче Товариство, Союз Залізничників, Поштово-Телеграфний Союз, Лікарська Спілка, Товариство «Просвіта», інші тощо), що постало на початку серпня 1918 року шляхом реорганізації з раніше утвореного у травні попереднього Українського Національного Державного Союзу. Ця опозиція постійно критикувала гетьмана за відхід від національної ідеї, за російськомовність, вимагала відновлення УНР і повернення республіканських демократичних засад побудови держави. Своїх опонентів П.Скоропадський тоді представляв новітніми більшовиками і демагогами, наявність колишніх монархістів на державних посадах виправдовував потребою залучення фахівців, церковні симпатії виправдовував потребою дотримання канонічної єдності Російської Православної Церкви, тривалу німецько-австрійську присутність та факти самоуправства їх вояків— необхідністю виконувати міжнародні договори і забезпечити безпеку від більшовицької Росії, російськомовність своїх урядовців та повільне запровадження державної мови у навчальних закладах— потребою витримки часу, контакти з діями білого руху та наявність в Україні багатьох білогвардійських добровольчих дружин— потребою до-

помогти Росії звільнитися від більшовизму. На закиди, що в «його Україні», крім назв посад немає нічого українського, заявляв про необхідність спочатку створити хоча б таку Україну, а вже потім її розбудовувати. Але час проходив, а «розбудова» гетьманської держави тривала без змін і все більше переконувала українців у неминучості того, що станеться 14.11.1918 року. Але антигетьманська опозиція виявилася добре підготовленою до подій 14.11.1918 року і відповіла Мотовилівськими подіями. Відомо, що успіх у Мотовилівському бою Директорії забезпечило білоцерківське січове стрілецтво. Це були, в основному, колишні полонені австро-угорські вояки-українці, яким у 1917-18рр. судилося стати основою війська УНР. Саме воякам Легіону Українських Січових Стрільців австро-угорської армії, що в 1914-1917рр. попали в російський полон у табори на Волзі, Сибіру, Туркестану, копалень донецько-криворізького басейну та інших місць колишньої широкої Російської імперії, призначено було стати творцями нової формации українського війська у непередбаченій ніким бурхливій новій історичній ситуації в Україні після лютневої революції 1917 року. Відомо, що основним чинником антигетьманського листопадового повстання і мотовилівського збройного протистояння стало оприлюднення 14.11.1918 року П.Скоропадським Грамоти до українського народу про згоду на федерацію у єдиній Всеросійській державі, визволеній від більшовиків. Як бачимо, на проголошення П.Скоропадським горезвісної грамоти від 14.11.1918р. великий вплив мало проросійське гетьманське оточення і тодішні київські проросійські кола. Занепокоєне керівництво УНС скликало таємну нараду, де за участю викликаних з Білої Церкви стрілецьких старшин було обговорено шляхи протидії намірам гетьмана і вироблено план повстання. Як згадує В.Вінниченко: «13-го листопада 1918 року в помешканню Міністерства Шляхів (Бібіковський Бульвар) відбулося те історичне таємне засідання (з участю всіх партій, навіть есефів), яке за-

кінчило добу Гетьманщини на Україні. Одбулося воно в напруженій, грізній атмосфері міста, по якому в усіх напрямках ганяли на автомобілях озброєні відділи руських офіцерів, що розшукували те засідання. (Охранці й Урядові, розуміється, було про його відомо.) «Провалу» всього зібрання можна було чекати кожної хвилини, бо за більшістю членів Н. Союзу ходили гетьманські шпики. Через цю обставину, а також через те, що просто небезпечно вже було ходити по улицах, деякі з членів, яким забракло мужности, зовсім не прийшли. Між іншим не явився й С. Петлюра, але, як потім виявилось, зовсім з інших причин. Засідання підтвердило й ухвалило розроблений раніше план повстання, намітило соціальні, політичні й національні гасла, під якими мала проходити революція, й приступило до виборів Директорії». На нараді представниками УНС було прийнято рішення про створення Тимчасового повстанського уряду — Директорії, до складу якої ввійшли В. Винниченко (УСДРП) — голова, С. Петлюра (УСДРП, заочно), Ф. Швець (селянська «Спілка»), П. Андрієвський (УПСР), А. Макаренко (УПСР). Заочне обрання Петлюри було пов'язано з тим, що він 13 листопада на другий день після свого звільнення вийшов у Білу Церкву до січових стрільців, аби бачити настрої стрілецтва після відвідин їх 12 листопада гетьманським посланцем та делегацією з Галичини на чолі з О. Назаруком, який прибув на Наддніпрянщину у пошуках допомоги українцям Львова у боях з поляками. Там 1 листопада 1918 року українцями було здійснено «листопадовий чин» з перебрання влади у свої руки та проголошення Української Держави на українських землях Австро-Угорщини (ЗУНР). Якщо у Самборі, Дрогобичі, Тернополі, Станіславові та інших західноукраїнських містах українську владу було встановлено досить швидко, то у Львові поляки вчинили українцям запеклий опір. УНС відразу після оприлюднення у пресі підписаної 14 листопада «федеративної грамоти» було оголошено про створення повстанської Директорії і по Києву розповсюджено її відозву до українського населення, де гетьман оголошу-

вався поза законом.

Мотовилівка. Пам'ятаємо.

Ще рік, два — і наша слава Україна відзначатиме двадцятиріччя своєї незалежності. А поки що цей ювілей відзначає «Просвіта», легендарний «Рух», різні громадські організації. Усі вони зробили вагомий внесок у святу українську справу, є гідними похвали і нагород. Та, будь моя воля, я б згадав добрим словом тих, хто через 20 літ першим одягнув однострої Січових Стрільців і пройшов парадним маршем вулицями Львова, Тернополя, Києва, Запоріжжя, Дніпродзержинська... Нагадав українцям, що була і є міліарна сила, готова стати на їх захист.

Січові Стрільці — унікальне явище в українській історії, культурі, літературі і музиці. То були доблесні нащадки славних запорізьких козаків, ті, котрі першими штурмували ворога, аби своєю смертю в нерівній бою розбудити Україну.

Зразковим прикладом їх поведінки є бої на горі Маківці в Карпатах і під Мотовилівкою на Київщині.

І от, я в Мотовилівці. За неповне століття тут мало що змінилося. Хіба що зникли паровози, а над залізничними коліями висять лінії електропередач і височіє пішохідний міст.

Звідси я бачу осінь 1918 року. Клекотить Україна. Після 3-го і 4-го Універсалів УНР до влади прийшов гетьман Павло Скоропадський. Наводив, наводив порядок в Українській Державі і як «сніг на голову» видав універсал про приєднання України до складу монархічної Росії на правах автономії. Ой, гетьмане, гетьмане, може, і Богдан хотів якоїсь там автономії, а що з того вийшло?

Симон Петлюра знай, що з того буде: московіт насміхатись буде: «Вас к нам два гетьмана приєднали, а вам всё какой-то свободы хочется...» На той час під орудою Петлюри була одна

боєздатна одинця – Курінь Січових Стрільців. Тож і рушили з Білої Церкви до Києва 300 січових стрільців-спартанців, щоб зберегти Національну Державу.

У Фастові затримались не надовго. 18 листопада вночі перший потяг з гарматою і сотнею Федора Черника рушив на Київ і на світанку зіткнувся з офіцерами-

добровольцями гетьмана. А їх було більше двох тисяч. Та не в кількості справа.

Там за два кілометри на нинішньому полустанку Корчі закипів запеклий бій. Уже біля хутора Хлібча загинув сотник Микола

Загаєвич, смертельно пораненого Федора Черника привезли до приміщення вокзалу. На запасній колії біля пакгаузів мотовилівські залізничники вантажать на дрезину рейки і шпали, аби потім під вогнем противника замінити зруйноване полотно. Січовим стрільцям допомагають 16-літні коростишевські студенти – майбутні вчителі. Їх лише 30, але для сотні – велика підмога. Нарешті з Фастова підходять ще два потяги з двома сотнями. Стрільці висипають з вагонів і ринуть у бій. Одну гармату ставлять на початку платформи, аби пригостити офіцерів-добровольців, якщо вони прорвуться через ліс. Другу гармату зразу ставлять до бою і вона шрапнеллю як мітлою розчищає ворожі лави. Добре «попрацювали» гармати в цьому славному боєвищі. Та не тільки їхнім згубним вогнем здобуто перемогу, а, насамперед, мужністю, стійкістю та незламним духом січових стрільців.

Вони йшли на смерть за рідну землю, за вільну Україну «Від Сяну до Дону...» А за що билися офіцери-добровольці? За примарну імперію «Від Варшави до Куріл»? За нову «тюрму народів»?

Нині в селищі Борова, біля станції Мотовилівка постав красивий пам'ятник січовим стрільцям,

на центральному службовому приміщенні станції встановлена дошка, присвячена стрільцям, залізничникам і студентам. На місці боєвища стоїть кам'яний хрест.

Бракує лиш пам'ятника на могилі січових стрільців у Ки-

єві. Туди, до Царського Саду, біля Маріїнського палацу в січні 1919 року перевезли тіла двох сотників і сімнадцять стрільців – героїв бою під Мотовилівкою. Везли з вокзалу вулицями Києва з великими почестями на гарматних лафетах і поховали, як годиться, під гарматні сальви.

Під Мотовилівкою з України звалився камінь федерації, – як сказав учасник бою, сотник, а пізніше командуючий артилерією, генерал-хорунжий УНР Роман Дашкевич.

Світло на ці події пролив син генерала Дашкевича, видатний український історик, доктор історичних наук, професор Ярослав Дашкевич.

Андрій Мороз, краєзнавець, науковий відділ Київського Крайового Братства ОУН-УП

18.11.2009 Український погляд

Джерело:borova.org

Постаті

1875 – народився діяч ЗУНР Лонгин Цегельський

1875, 29 серпня в місті Камінці Струмиловій (тепер Кам'янка-Бузька Львівської області) в родині місцевого священника народився Лонгин Цегельський – громадсько-політичний діяч, дипломат, юрист, журналіст, публіцист, один з провідних діячів Західноукраїнської Народної Республіки.

Лонгин Цегельський з батьками, 1878 р. Фото: www.radiosvoboda.org
Батьки походили з двох шляхетських руських (галицьких) родів – Цегельських та Дзеровичів.

Цегельські, вихідці з Полтавщини, неодноразово ставали членами духовних колегій місцевих дієцезій. Далекий родич, Теодор Цегельський, став засновником однієї з промислових династій Познані, а батько Лонгина, Михайло, був пізніше віце-маршалком (заступником) очільника Кам'янецького повіту та фундатором місцевої «Просвіти».

Дзеровичі ж славилися своїми науковцями, котрі неодноразово ставали професорами провідних навчальних закладів Австро-Угорської монархії. Так, отець Юліан Дзерович викладав у Львівському університеті, а згодом очолив товариство «Просвіта» в часи Другої Польської Республіки.

Початкову освіту здобув у Камінці, потім навчався в Першій державній академічній гімназії у Львові. У 1894 році вступив на правничий факультет Львівського університету, а через 4 роки, по закінченні студій, вирушив на річну практику до Міністерства закордонних справ та посольства Австро-Угорщини у Швеції. Повернувшись, здобув ступінь доктора міжнародного права.

Проте, Лонгин все більше схиляється до політичної діяльності. Народницькі впливи творів Драгоманова та Шевченка, модерні ідеї терито-

ріальної окремішності, відображені в «Україна irredenta» Юліана Бачинського, разом з просвітницькою діяльністю власного батька сформували з Цегельського щирого поборника самостійної держави, згуртованої навколо неподільного українського народу.

У 1902 році долучається до організації селянських страйків на Галичині, а з 1905 року бореться за впровадження нової виборчої реформи та збільшення представницької квоти для української парламентської делегації. З 1908 року стає заступником посла (депутата) від власного округу в австро-угорському парламенті, а за три роки – одним з представників української парламентської делегації.

Бойова управа Українських січових стрільців. Відень, 31 березня 1915 року. Сидять (зліва направо): доктори В. Старосольський, Т. Кормош, К. Трильовський (голова), С. Томашівський, Д. Катамай (писар). Стоять: І. Боберський (скарбник), В. Темницький, доктор Л. Цегельський (заступник голови). Фото: www.radiosvoboda.org

У роки Першої світової війни був членом усіх провідних українських організацій Галичини: Головної української ради, Загальної української ради, Бойової управи УСС, Союзу визволення України. У складі австро-угорської дипломатичної місії здійснює візит до країн-союзниць монархії (Болгарії, Османської імперії, Німеччи-

ни) та позаблокових (Швеції, Румунії) держав. Під час цієї місії Цегельський відзначився як видатний публіцист. Його праці, присвячені українській та російській історії, а також есеї та статті, в котрих доводилася політична та стратегічна вигода існування незалежної української держави, неодноразово публікувалися там: «Україна – колишня шведська союзниця» (Стокгольм, 1914 р.), «Самостійна Україна. Звідки взялися і що значать назви «Русь» і «Україна»» (Відень, 1915 р.), «Царська Росія – гнобителька народів» (Софія, 1914, Бухарест, 1914), «Україна, Росія і Туреччина» (Стамбул, 1915 р.).

З постановом Західноукраїнської народної республіки в листопаді 1918 очолює Державний секретаріат внутрішніх справ ЗУНР. Закон про тимчасову державну адміністрацію, запропонований Лонгином Цегельським, сприяв формуванню стійких державних інституцій «на місцях»: зберігалося випробуване часом австро-угорське законодавство, місцева адміністрація могла обиратися як Державним секретаріатом, так і місцевими громадами.

Іван Боберський, Михайло Волошин та Лонгин Цегельський у формі Українських січових стрільців (УСС), 1918 рік. Фото: www.radiosvoboda.org
18 жовтня 1918 року ввійшов до складу Української національної ради ЗУНР-ЗОУНР, а на початку 1919 року призначений Державним Секретарем зовнішніх справ. Брав участь у підготовці попереднього

договору про злуку між Директорією УНР та ЗУНР, котрий було письмово засвідчено обидвома делегаціями у Фастові на початку грудня 1918 року. Як голова галицької делегації 22 січня 1919 року був присутній на офіційних урочистостях у Києві з нагоди злуки обох державних утворів в єдину політичну одиницю.

Водночас, Цегельському вдалося налагодити зносини з представниками Антанти. Наприкінці січня – на початку лютого 1919 року було проведено перші зустрічі з представниками делегації, очолюваної генералом Жозефом Бартелемі. Було узгоджено попередній план припинення війни з Польщею та збереження підвладної ЗУНР території. Цей проєкт, у майбутньому, мав стати підмурком визнання альянтами української державності. У зв'язку з внутрішніми неузгодженостями серед членів галицького уряду,

договір так і не був укладений.

Завершив свою політичну діяльність на посаді очільника дипломатичної місії ЗУНР в США у 1921 році. Проте, до кінця свого життя залишився відданим українській справі. До осені 1927 року викладав українознавчі студії в протестантській семінарії у Блумфілді, а в 1940 році став одним із засновників Українського конгресового комітету Америки (УККА).

Помер 13 грудня 1950 року в Філадельфії. Похований на цвинтарі Факс-Чейз.

Джерело: uinr.gov.ua

Генерал Микола Капустянський

За одними даними, він народився 5 лютого 1880 р., за іншими – 30 березня 1881 р. у с. Чумаки (нині Томаківського району) Катеринославської губернії (за 30 км від острова Хортиця) в родині священика і був десятою

дитиною з 11 синів. Освіту отримав у Катеринославській Духовній семінарії, але це не стало початком його духовної кар'єри. Він обрав військову службу і став вільнонайманим 134-го Федосійського піхотного полку, який з II половини XIX століття був розквартирований у різних частинах міста Катеринослава.

Першу військову нагороду отримав за участь у

російсько-японській війні 1904–1905 рр. у складі 8-го Східно-Сибірського стрілецького полку.

У 1912 році закінчує Імператорську Миколаївську військову академію (до 191909 р. – Генштабу) у м. Санкт-Петербурзі, яка на той час була престижним го-

ловним військовим закладом із підготовки командирів і фахівців штабної служби. За жеребкуванням йому дісталася малодосліджена тема дипломної роботи «Авіаційна військова розвідка», за яку він отримав високу оцінку (11,5 балів). Як один із найкращих випускників за успішне закінчення Академії був нагороджений орденом Св. Анни (III ст.).

За успіхи в навчанні, на його прохання, наказом Генштабу № 27, в 1913 році призначається командиром роти 105-го піхотного Оренбурзького полку (Вільно), в якому він служив підпоручником після закінчення Одеського піхотного училища (1904 р.). Читає лекції з військової тематики у Віленському військовому училищі.

З початком Першої Світової війни (1914 р.) він – старший ад'ютант у Штабі 5-ї стрілецької бригади. Згодом був нагороджений Георгіївською зброєю. В 1915–1916 рр. на штабних посадах виконував особливі доручення при 21-му та 3-му армійських корпусах, де виявив себе хороб-

рим офіцером і був нагороджений орденами Св.

Анни IV ступеня та Св. Володимира. На початку 1917 р. підполковник, начальник штабу 173-ї піхотної дивізії, отримує чергове військове звання – полковника. У 1917 р. із прибуттям в Україну (за власним бажанням) із Північного фронту бере участь у процесі українізації військових частин в Російсь-

кій армії – 34-му армійському корпусі генерала П. Скоропадського. Стає його помічником у створенні Першого Українського корпусу (перетвореного з 34-го) і призначається начальником штабу 1-ї дивізії. В листопаді-грудні 1917 року під його безпосереднім командуван-

ням дивізія у складі частин корпусу не пропустила на Київ збільшований 2-й гвардійський корпус, роззброїла 34-й Вітебський полк, завдала більшовикам значних втрат під Старокосянтиновом, Жмеринкою, Бердичевом. «Ліпші операції, що були проведені корпусом у боротьбі з більшовиками складені підполковником Капустянським» – зазначав старший

ад'ютант штабу 4-ї дивізії М. Серeda.

У 1918 р. – начальник штабу Північно-Західного фронту, створеного для боротьби з більшовиками. Працював у Генштабі армії УНР, потім Української Держави. Став співавтором законодавчих актів – Закону про проходження служби старшинами Генерального штабу Української

Держави. Став співавтором законодавчих актів – Закону про проходження служби старшинами Генерального штабу Української держави та інших. У новоствореному Воєнно-науковому комітеті при Генштабі під керівництвом В. Сінклера розробляв армійські статuti, навчальні посібники для старшини.

За доби Директорії виконував обов'язки Головнокомандувача з військових операцій. Влітку 1919 р. обіймав посаду помічника начальника 1-ї (оперативної) управи штабу армії УНР, потім начальника оперативного відділу об'єднаних армій УНР та УГА. Він брав участь у розробці плану наступальної Київської операції (6–31 серпня) і здійсненні серпневого 1919 р. наступу на Київ двох армій суверенних держав – УНР і ЗУНР, що призвело до визволення майже всієї Правобережної України та Києва від більшовиків.

У 1920 р. Капустянський – генерал-квартирмейстер штабу Діючої армії УНР підвищений у званні до генерал-хорунжого.

У 1921 р. інтернований на території Польщі в таборі Ланцут, керував військовим вишколом старшин армії УНР у Кашинській школі старшин. Інтернована армія навіть у таборах продовжувала вишкіл старшин і козаків, готуючись до майбутніх змагань за волю України. Капустянський одним із перших українських військових усвідомив важливість і необхідність проведення досліджень і опису військових операцій українських визвольних змагань 1917–1921 рр. Його фундаментальна праця «Похід українських армій на Київ-Одесу у 1919 р.» витримала декілька видань (1921–1922 рр., 1936 р., 1946 та 2004 рр.). Саме з цієї книги ми дізнаємося про існування у складі армії УНР єдиного полку з по-

двійною назвою «Січових Стрільців – Вільних козаків» на чолі з Р.І. Самокишем. Він був сформований із галицьких вояків – Січових стрільців та катеринославських козаків, які 1-го січня 1919 витіснили махновобільшовицькі війська з м. Катеринослава і вдруге відновили владу

Директорії.

Він був одним із засновників Українського наукового товариства в Парижі, співзасновником першого воєнно-літературного журналу українського зарубіжжя «Табір», де публікувалися праці істориків УГА і армії УНР. Став одним із перших військових істориків українського зарубіжжя, які в складних умовах інтернування та еміграції заклали основи історіографії української національно-демократичної революції 1917–1921 рр.

З 1923 р. проживав у Парижі і був обраний головою Української громади у Франції, при якій діяло товариство колишніх вояків армії УНР. Після смерті Головного Отамана С. Петлюри тісно співпрацював з Є. Коновальцем (колишній командир Січових стрільців). У 1926 р. став одним із провідних діячів Української Військової організації, яка ставила метою своєї діяльності боротьбу за відновлення незалежності та соборності України.

Саме від цієї організації він був представником на 1-му Конгресі українських націоналістів (28 січня – 3 лютого 1929 р.). Тут обраний заступником голови Президії Конгресу. Конгресом ОУН була ухвалена Військова доктрина на підставі рефератів Є. Коновальця «Військова справа», М. Капустянського «Військова політика України» та його доповіді на пленарному засіданні «Військова справа».

Стає керівником Військової референтури проводу українських націоналістів (ПУН). Розробляє основні програмні засади ОУН у галузі військового будівництва в Україні на різних етапах її існування: в умовах бездержавності, Української революції, незалежності. Створеним ним філії референтури у Відні, Гданську, Берліні розгорнули широкомасштабну діяльність.

У 1931 р. під його керівництвом було розроблено програму «Загальний військовий вишкіл» для колишніх старшин армій УНР і УГА неподалік Даниці (м. Гданськ, Польща), надруковано в Парижі у 1931–1932 рр., низку брошур під спільною назвою «Військове знання».

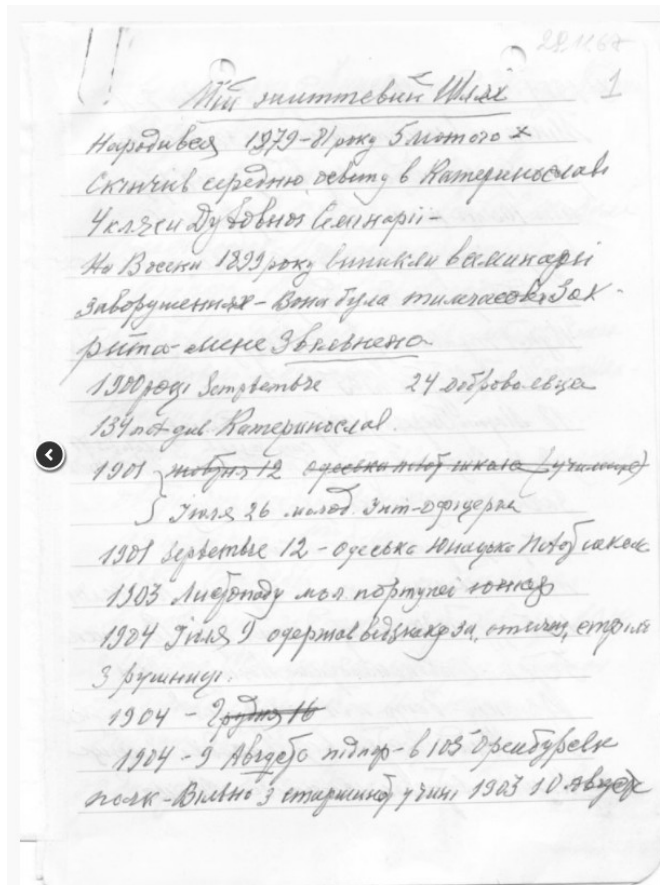
У 1935 р. як представник ОУН і відомий воєначальник за дорученням голови ОУН Є. Коновальця здійснює тривалу поїздку до США і Канади. Своїми доповідями та промовами з приводу завдань українського національного руху сприяв поширенню і створенню філій українських націоналістичних організацій, зміцненню зв'язків Української стрілецької громади у Канаді з місцевими віддалени-

ми організаціями. Перебуваючи у Канаді, він написав працю «Українська збройна сила і українська національна революція» (1936 р.), у якій відтворив генезу українського війська від доби Б. Хмельницького до часів визвольних змагань 1917–1921 рр. Капустянський на відміну від інших істориків вважав виправданим військовий союз Хмельницького з Москвою у тій складній геополітичній ситуації.

У 1938 р. редагує військово-науковий збірник «Війна та техніка», в якому крім своїх статей розміщає розробки українських фахівців із військових

питань. У серпні 1939 р. – учасник II Великого збору ОУН у Римі (Італія), після розколу в організації належав до мельниківського крила ОУН(М). Але він ніколи не був прихильником обраного А. Мельником курсу на співпрацю з Німеччиною, що видно з матеріалів і спогадів діячів стосовно розколу ОУН (1940 р.). Увійшов до нового складу проводу ОУН знову як керівник Військової референтури. Безперечно, це є свідченням авторитету і визнанням його заслуг у націоналістичному середовищі. Очолює військовий штаб проводу ОУН, який у квітні 1940 року перебирається до Кракова.

Зусиллями Капустянського було скликано у березні 1941 року з'їзд українських комбатантів – військових ветеранів, більшість учасників якого були колишніми старшинами армії УНР та УГА. На нараді (29 червня) представників 4-х найбільших центрів української військової еміграції – Берліна, Праги, Варшави та Кракова під його головуванням одногосно було вирішено створити

Українську генеральну раду комбатантів. Він очолив її новостворену військово-історичну секцію.

На початку серпня 1941 року, за одними даними він напівлегально дістався до Львова, за іншими – у складі «похідних» груп ОУН прибув до України. Був обраний третім заступником (з військових справ) голови Української Національної Ради, створеної у Києві прибічниками А. Мельника. Провів нараду з членами київської організації ОУН, на якій роз'яснював сучасну політичну лінію ПУН, рішення організації про перехід до підпільної боротьби проти гітлерівців. З членами організації заснував Українське військо

товариство ім. гетьмана Полуботка, до якого увійшли вояки колишніх українських армій та націоналістично налаштовані українці, що не хотіли воювати у Червоній армії. Очолив новостворений Інститут студій Української визвольної боротьби реорганізованої Академії наук України. У 1942 р., разом з іншими активними членами ОУН (М), серед яких була О. Теліга, причетних до ви-

дання часопису «Українське слово» був заарештований гестапо. Завдяки заходам колишнього командира 7-ї Львівської бригади УГА, яка брала участь у Київській операції 1919 р., полковника абверу Альфреда Бізанца був звільнений. Після Другої світової війни продовжував громадсько-політичну діяльність у проводі ОУН. Учасник третіх (1947), четвертих (1955), п'ятих (1964) Великих зборів ОУН(М), на першому з них його було обрано довічним членом проводу ОУН. В 1948 р. призначається військовим міністром уряду УНР в еміграції. На V Великому зборі був одногосно обраний головою Сенату Українського націоналістичного руху.

У 1958 р. М. Капустянський вдруге відвідав українців Канади. Його тепло зустрічали представники кількох поколінь української еміграції, для яких генерал уособлював борців Української Народної Республіки, УВО і ОУН. За свою довгу бойову та політичну діяльність був нагороджений президентом УНР в екзилі орденом (Хрест) Симона Петлюри, Колегією Старшин – пропам'ятною воєнною відзнакою УГА (Галицьким хрестом), Головною Управою Української Стрілецької Громади в Канаді – Українським Комбатанським хрестом.

Помер у Мюнхені 19 лютого 1969 р. у ранзі генерал-полковника, присвоєного урядом УНР в екзилі. Поховали його на українській дільниці мюнхенського цвинтаря Вальдфрідгоф. На вшанування пам'яті М. Капустянського в одній зі статей було написано: «Пам'ять всіма любленого і високоціненого вже покійного Генерала назавжди житиме між нами і залишиться в нашому народі вічною, як довго житиме наш український народ. Віримо, що його тлінні останки будуть колись перенесені до вільної столиці України – Києва».

У своєму заповіті він написав: «Коли Господь Бог прибере мене до себе – то і урочистості мого погребу, думаю, повинні носити будуючий, а не сумний і тужливий характер. Бо ж ховатимете... вояка-націоналіста-революціонера, що відійшов у засвіт з вірою у наше світле завтра».

Бібліографія:

Капустянський М. Похід Українських Армій на Київ-Одесу в 1910 році: Короткий воєнно-історичний огляд: Кн. перша (Ч. I, II).– Вид. 2-ге.– Мюнхен: В-во «Хвильового», 1946.– 110 с.

* * *

Кучерук О. Генерал Микола Капустянський –

славний син Січеславщини // Хроніка 2000. Дніпропетровськ: виміри історичної долі: Український культурологічний альманах.– К.: Фонд сприяння розвитку мистецтв, 2007.– Вип. 73.– С. 521–531. Цимлякова Т. Генерал Микола Капустянський // Моє Придніпров'я: календар пам'ятних дат Дніпропетровської області на 2011 рік. І півріччя: бібліограф. показник / упоряд. І. Голуб.– Дніпропетровськ: ДОУНБ, 2010.– С. 92–95: фот. * * *

Заєць В. До 125-річчя з дня народження Миколи Капустянського // Нація і Держава.– 2004.

– 26 лип.

Кордуба Ф. Генерал-полковник Микола Капустянський на службі народу // Вісті комбатанта.– 2009.– 19 груд.

Кучерук О. Жодний день не втрачений для України [Текст] / Кучерук О. // Пам'ять століть. – 2006.– №3/4.– С. 125–132.

Чабан М. Чумаки. На перехрестях шляхів і доль // Зоря.– 2015.– 8 лип.– (№ 51).– С. 18: фот. * * *

Капустянський М. Похід українських армій на Київ-Одесу (короткий воєнно-історичний огляд) // <http://exlibris.org.ua/kapustianski/> Капустянський Микола Олександрович // <http://uk.wikipedia.org/wiki>

Кордуба Ф. Генерал-полковник Микола Капустянський на службі народу // http://kombatingwar.blogspot.com/2009/12/blog-post_19.html

Кучерук О. Слово, звернене до українців Микола Капустянський і «Українське слово» 1941 року // <http://www.ukrslovo.com.ua/work/archive/2006/04/23.html>

Сьогодні народився один із засновників ОУН – Микола Капустянський // <http://forum.fraza.ua/read.php?1,110199>

Джерело: www.dnipro.lib.dp.ua

Віталій Скакун, 35-та окрема бригада морської піхоти

24 лютого 2022 року морпіх Віталій Скакун на псевдо Батон ціною власного життя підірвав Генічеський міст, щоб завадити просуванню російських окупантів. Бійцю було лише 25 років.

Історія життя

Боець народився і виріс у місті Бережани на Тернопільщині. Закінчив вище професійне училище № 20 міста Львова за професією «електрогазозварник».

2019 року Віталій підписав контракт на службу у ЗСУ та здобув фах сапера у навчальному центрі. У 2020-му його зарахували до інженерно-саперного відділення окремого батальйону 35-ї окремої бригади морської піхоти імені контрадмірала Михайла Остроградського.

У день повномасштабного вторгнення російської армії, 24 лютого, щоб зупинити просування танкової колони, військові вирішили підірвати автомобільний міст Генічеськ – Арабатська

Стрілка. Виконати цю задачу виставився матрос Віталій Скакун.

За словами побратимів, Віталій вийшов на зв'язок та повідомив про те, що підриває міст. Оразу ж пролунав вибух. Скакун не встиг відійти та загинув. Героїчний вчинок військовослужбовця значно уповільнив просування ворога. Завдяки цьому його підрозділ зміг передислокуватися та організувати оборону.

26 лютого 2022 року Віталій Скакун посмертно отримав звання Героя України.

У морського піхотинця залишилась мама, бабуся і старша сестра.

Вулиця, на якій жив Віталій Скакун, була названа на честь українського композитора Миколи Лисенка. Але жителі Бережан на Тернопільщині спільним рішенням присвоїли їй ім'я захисника.
Джерело:memorial.ua

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ АВТОРІВ!

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

у науково-популярному щоквартальнику –

Альманах «Українське Державотворення»

(КаУ імені Августина Волошина, Ужгород)

Принципове спрямування журналу: дослідження проблем суспільно-політичного життя й національного державотворення України в минулому, сьогоденні та майбутньому. Редакційною колегією приймаються матеріали у вигляді статей з тематичними фотоілюстраціями **виключно в електронному варіанті** на електронну адресу –

carpatia.doslid@gmail.com й повинна відповідати покроково таким вимогам:

- 1) текст українською мовою + фото автора (JPG);
 - 2) набір в текстовому редакторі Word for Windows 98 або 2000 шрифтом Times New Roman, font 12, інтервал 1, у режимі автоматичної розстановки переносів, абзацний відступ – 1;
 - 3) назва статті великими літерами, по центру, жирним;
 - 4) ім'я, прізвище (малими літерами, жирним, в кінці знак * для посторінкової розширеної інформації про автора, яка подається копію 10, нежирним, за таким прикладом: Сергій Даценко, кандидат історичних наук, доцент кафедри політології і державного управління, Ужгородський національний університет, Ужгород, Україна, e-mail: _____);
 - 5) анотація українською на 5 речень про зміст статті (курсив, нежирним);
 - 6) текст статті (повний обсяг до 5 сторінок);
 - 7) список використаної літератури за необхідності (структурне означення - малими літерами, не жирним, курсив, пронумеровано підряд, в алфавітному порядку, наприклад: 1 – для монографій; 2 – для статей; 3 – для електронного джерела:
1. Петренко М. Україна в контексті українського державотворення: навчальний посібник. Ужгород: КаУ ім. Августина Волошина, 2009. 156 с.
 2. Лугош Л. М. Фінанси і кредити в Україні: Національний вісник Карпатського університету імені Августина Волошина Ужгород 2019
 3. Басараб М.. Коротка історія єврейських партій Закарпаття. Просвітницько-пізнавальний портал «Історія». URL: www.karpaty.com/2014

Файл із матеріалом позначається із вказаним номером випуску альманаху, прізвищем та ініціалом за таким зразком: AlmUd_Datsenko-S

За науковий зміст викладеного матеріалу, термінологію та граматику відповідають автори.

Видання є періодичним журналом А4 формату і має Міжнародний стандартний серійний номер – ISSN. Виходить щоквартально – 4 рази на рік. Орієнтовний вихід журналу впродовж року – березень, червень, вересень, грудень.

Щиро запрошуємо до співпраці!

З повагою редколегія видання!

Упорядкування і виготовлення оригінал-макету, відповідальний редактор:

Ярослав Бідзіля, системний адміністратор

інформаційно-аналітичного центру

Карпатського університету імені Августина Волошина

м. Ужгород

Видруковано з оригінал-макету:

Карпатський університет імені Августина Волошина Наклад 300 прим

КАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені Августина Волошина

Підготовка бакалаврів і магістрів:

- **Педагогіка:** початкова освіта та дошкільна освіта;
- **Філософія:** міждисциплінарні програми;
- **Богослов'я:** пастирське богослов'я, військове капеланство, медичне капеланство, місіологія, педагогіка, церковне музичне мистецтво, релігієзнавство, психологічне консультування, соціальна робота; міждисциплінарні програми;
- **Право;**
- **Фінанси:** фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок;
- **Комп'ютерні науки:** комп'ютерне програмування, моделювання та дизайн;
- **Психологія:** практичний психолог, клінічний психолог, психотерапевт, психологічне консультування та соціальна робота;
- **Інші спеціальності:** станом на актуальний рік вступу.

Післядипломна та додаткова освіта:

- Друга вища освіта з усіх спеціальностей;
- Підвищення кваліфікації;
- Підготовка офіцерів запасу.

Аспірантура/Докторантура

Підготовка здобувачів:
доктора філософії (PhD)//доктора наук

Можливість вступу без ЗНО (згідно законодавства)

ПРИ УНІВЕРСИТЕТІ ДІЄ АСПІРАНТУРА ТА ДОКТОРАНТУРА

Ужгородський гуманітарно-економічний коледж Карпатського університету імені Августина Волошина

Підготовка фахових молодших бакалаврів:

- на базі 9-х класів із одночасним здобуттям профільної середньої освіти;
- на базі 11-х класів.
- **Педагогіка:** початкова та дошкільна освіта;
- **Секретарська та офісна справа:** правознавство та офісна комунікація;
- **Фінанси:** фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок;
- **Комп'ютерні науки:** комп'ютерне програмування, моделювання та дизайн;
- **Богослов'я:** за власними освітніми програмами у поєднанні з однією світською спеціальністю;
- **Інші спеціальності:** актуальні на рік вступу.

Випускники коледжу мають право на продовження навчання в бакалавраті закладів вищої освіти за скороченим терміном навчання.

Можливість вступу без ЗНО (згідно законодавства)

м. Ужгород, вул. Ю. Гойди, 4; тел.: + 38 067 478 55 29; + 38 099 369 33 77; e-mail: kau7av@gmail.com; www.kau.com.ua

УЖГОРОДСЬКА УКРАЇНСЬКА БОГОСЛОВСЬКА АКАДЕМІЯ

Підготовка бакалаврів і магістрів:

- **Богослов'я:** пастирське богослов'я; військове капеланство; медичне капеланство; місіологія; педагогіка;
- **Історія церкви;**
- **Церковне сакральне мистецтво;**
- **Церковне музичне мистецтво (регент церковного хору);**
- **Релігієзнавство;**
- **Право:** державне та канонічне право;
- **Соціальна робота;**
- **Психологія релігії та психологічне консультування;**
- **Економіка і фінанси релігійних та неприбуткових організацій;**
- **Міждисциплінарні освітні програми;**
- **Інші спеціальності та освітні програми актуальні на рік вступу.**

Дипломи академії визнаються ЗВО для зарахування на навчання до закладів вищої освіти (згідно законодавства)

ПРИ АКАДЕМІЇ ДІЄ АСПІРАНТУРА ТА ДОКТОРАНТУРА

м. Ужгород, вул. Ю. Гойди, 4; тел.: + 38 067 478 55 29; + 38 099 369 33 77; e-mail: kau7av@gmail.com; www.uuba.org.ua

УЖГОРОДСЬКИЙ БОГОСЛОВСЬКИЙ КОЛЕДЖ УЖГОРОДСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ БОГОСЛОВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ

Підготовка фахових молодших бакалаврів:

- на базі 9-х класів із одночасним здобуттям повної середньої освіти;
- на базі 11-х класів:
- **Богослов'я;**
- **Місіологія;**
- **Педагогіка;**
- **Право:** державне та канонічне право;
- **Соціальна робота;**
- **Церковне мистецтво;**
- **Церковне музичне мистецтво (регент церковного хору);**
- **Економіка і фінанси релігійних та неприбуткових організацій.**

З одночасним здобуттям другої світської фахової передвищої освіти за спеціальностями:

- **Богослов'я;** Педагогіка: початкова та дошкільна освіта; Секретарська та офісна справа: правознавство та офісна комунікація;
- **Фінанси, банківська справа та страхування;** Комп'ютерні науки: комп'ютерне програмування, моделювання та дизайн;
- **Інші спеціальності та освітні програми станом на актуальний рік вступу.**

Випускники коледжу мають право на продовження навчання в бакалавраті закладів вищої духовної освіти та закладів вищої освіти за скороченим терміном навчання.

Можливість вступу без ЗНО

м. Ужгород, вул. Ю. Гойди, 4; тел.: + 38 067 478 55 29; + 38 099 369 33 77; e-mail: kau7av@gmail.com; www.uuba.org.ua

Альманах
«Українське Державотворення»
науково–популярне періодичне видання

Випуск 26, 2026

